

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

TAKSATIONSKOMMISSIONEN >

Taksationskommissionen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
TELF 72 54 30 00
E-mail: taksationskommissionen@mfvm.dk

Sag nr. 403

Fredning af Fladstendalen

Kendelse

Meddelt den 13. marts 2019

Indledning

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 24. april 2018 om erstatning i anledning af fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune er påklaget til Taksationskommissionen af ejerne af ejendommen lb.nr. 3, Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen, ejendommen lb.nr. 5, Kirsten Svennesen, ejendommen lb.nr. 26, Erik Steen Boe, ejendommen lb.nr. 27, Ove Steen Boe, samt ejendommen lb.nr. 38, Erik Steen Boe og Ove Steen Boe.

Taksationskommissionen har den 26. oktober 2018 afholdt forhandlingsmøde og foretaget besigtigelse.

Ejerne Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen, Erik Steen Boe og Ove Steen Boe var mødt. For Kirsten Svennesen mødte Jes Svennesen.

For Miljøstyrelsen mødte Jørgen Heinemeier.

For Aabenraa Kommune mødte Lene Nebel.

Endvidere deltog kommissionens vurderingskyndige konsulent, fhv. kontorchef, cand. polit. Erik Eriksen.

Under forhandlingsmødet oplyste kommunens repræsentant, at en mindre del af ejendommen lb.nr. 26 havde været udlagt som byudviklingsområde i forslag til kommuneplan 2015. På den baggrund anmodede Taksationskommissionen efterfølgende om en supplerende udtalelse fra Aabenraa Kommune vedrørende kommunens planlægning, og kommunens udtalelse har været sendt i høring hos Miljøstyrelsen og ejeren af lb.nr. 26.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse og de under sagen nedlagte påstande

Erstatningen for ejendommen lb.nr. 3 blev af Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsat således:

§ 3-areal	3,30 ha	0 kr.
Fredskovsareal	3,90 ha	0 kr.
§ 16 – ½ grundtakst á 1.800 kr./ha	2,34 ha	<u>4.212 kr.</u>
I alt		<u>4.212 kr.</u>

Ejerne af ejendommen lb.nr. 3 har for Taksationskommissionen nedlagt påstand om, at erstatningen forhøjes til 34.344 kr., som ejerne fik tilkendt af fredningsnævnet. Ejerne har til støtte herfor i det hele henvist til fredningsnævnets afgørelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsatte erstatningen for ejendommen lb.nr. 5 således:

§ 3-areal	5,66 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	2,84 ha	10.224 kr.
§ 16 – ½ grundtakst á 1.800 kr.	1,58 ha	2.844 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	2,84 ha	17.040 kr.
Fjernelse af stød		<u>17.000 kr.</u>
I alt		<u>47.108 kr.</u>

Ejeren af ejendommen lb.nr. 5 har for Taksationskommissionen nedlagt påstand om, at erstatningen for fjernelse af stød m.v. forhøjes til 55.000 kr. og har henvist til et af ejeren indhentet tilbud på fjernelse af stød. Endvidere har ejeren skønsmæssigt opgjort omkostningerne til såning af græs.

Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsatte erstatningen for ejendommen lb.nr. 26 således:

Fredskovsareal	0,22 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	1,44 ha	5.184 kr.
§ 18 – ½ grundtakst á 1.800 kr.	0,48 ha	864 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,35 ha	0 kr.
Hus/have	1,34 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,02 ha	<u>120 kr.</u>
I alt		<u>6.168 kr.</u>

Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsatte erstatningen for ejendommen lb.nr. 27 således:

§ 3-areal	1,93 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,24 ha	864 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,11 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,13 ha	<u>780 kr.</u>
I alt		<u>3.600 kr.</u>

Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsatte erstatningen for ejendommen lb.nr. 38 således:

§ 3-areal	1,82 ha	0 kr.
Fredskovsareal	0,55 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	2,90 ha	10.440 kr.
Eksisterende skov/hegn	1,81 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	1,09 ha	<u>6.540 kr.</u>
I alt		<u>16.980 kr.</u>

Ejerne af ejendommene lb.nr. 26, 27 og 38 har for Taksationskommissionen gentaget de for Miljø- og Fødevareklagenævnet nedlagte erstatningspåstande og anbringender. Særligt vedrørende lb.nr. 38 har ejerne oplyst, at de har ansøgt om opførelse af en bygning på ejendommen.

Miljøstyrelsen og Aabenraa Kommune har påstået Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse stadfæstet.

Supplerende oplysninger

Efter anmodning fra Taksationskommissionen har Aabenraa Kommune bl.a. beskrevet kommunens planlægningsproces og er fremkommet med bemærkninger til spørgsmålet om forventningsværdi i relation til ejendommen lb.nr. 26. Af kommunens udtalelse af 10. december 2018 med bilag fremgår:

”Historik for naboområder

Taksationssagsområdet ligger på randen af et større byudviklingsområde, hvor der på sigt evt. udbygges med boliger, såfremt der lokalplanlægges.

Området øst for er udlagt i Regionplan 2001 og i Tillæg nr. 2 til Kommuneplan 2001-2012 for Aabenraa Kommune. Arealerne øst for blev udlagt i kommuneplan for gl. Aabenraa Kommune på baggrund af forhandlinger mellem Landsplanafdelingen, Skov- og Naturstyrelsen, Aabenraa Statsskovdistrikt og Sønderjyllands Amt. Forhandlingerne fandt sted i forlængelse af, at en arbejdsgruppe (repræsenteret med Landsplanafdelingen, Skov- og Naturstyrelsen, Aabenraa Statsskovdistrikt og Sønderjyllands Amt) i 1999/2000 havde arbejdet med Aabenraa's byudvikling. Gruppen var nedsat på baggrund af Aabenraas særlige beliggenhed med fjord og skov langs store dele af byranden. Man fandt, at der på sigt ikke var mulighed for andre arealudlæg i gl. Aabenraa Kommune, der kunne opfylde de arealbehov der var. Efterfølgende er der blevet afholdt arkitektkonkurrence for områdets anvendelse. Lokalplan for området er endnu ikke udarbejdet. Arealets afgrænsning er senere ændret med Tillæg nr. 16 til Kommuneplan 2001-2012 for Aabenraa Kommune. Dette planarbejde skete i 00-erne, og har ”ligget stille” i en del år.

På Aabenraa Kommunes Vækstudvalg for Land og By blev der den 11. oktober 2018 behandlet en sag vedr. et større areal nord for omtalte taksationssagsområde. Se evt.

<https://www.aabenraa.dk/politik-og-dialog/dagsordener-og-referater/vaekstudvalget-for-land-og-by/2018-10-11-1530-6093/>. Dagsordenspunktet omhandler igangsætning af lokalplanlægning.

Taksationssagsområdet og kommuneplanen

Erik Steen Boe har igennem mange år været i løbende dialog med kommunen, da han havde et ønske om at skabe byudvikling på sin ejendom ved Stollig. Mail [...] fra 2012 lægger på kommunens Kommuneplansag, som dokumentation for, at han ønskede at arealer blev optaget i kommuneplanen som kommuneplanrammer.

Som følge af en teknisk faglig og politisk bearbejdning af diverse ønsker til byudvikling blev kommuneplanrammen 1.1.106.B foreslået udvidet mod vest i Forslag til Kommuneplan 2013/15. Forslag til Kommuneplan 2013 blev senere omdøbt til 2015, da Kommuneplanens endelige vedtagelse blev meget udsat pga. forhandlinger ml. stat og kommune, politisk debat om vindmøller osv. Det i denne sag omtalte taksationssagsområde var med i forslag til Kommuneplan 2013/15. Forslag til Kommuneplan 2015 blev vedtaget i Byrådet 26.11 2014. Det var en delmængde af det fremsendte forslag fra E. Boe, som indgik i kommuneplanforslaget.

Forslaget til Kommuneplan 2015 var i offentlig høring fra 10. december 2014 – 4. februar 2015. Planforslaget er en digital plan. I mail fremsendes kopi af den pdf-fil af forslag til planforslag, som fremsendes til staten i f m offentlig høring.

Vedlagt er uddrag af Indsigelsesnotat med indsigelser til Forslag til KP2015 [...]. Heraf fremgår, at der ikke er indsendt indsigelse fra E. Boe i høringsperioden. DN gjorde indsigelse vedr. en række punkter – herunder opmærksomhed på overlap mellem foreslået kommuneplanrammeområde og fredning [...].

Af et internt notat fremgår det endvidere, at kommuneplanramme 1.1.106.B skal justeres således at den følger fredningsgrænsen [...].

Vurdering af forventningsværdi

Der er typisk en del forslag til byudviklingsområder med i forslag til kommuneplaner, som ikke vedtages endeligt. Kommunen er ikke forpligtet til at informere ejere direkte om at et areal er med i et forslag til en kommuneplan, da det er på et meget indledende stadie af en planlægningsproces. Der sker offentlig bekendtgørelse: digitalt, på hjemmesider, i dagspressen og plan-data. I Aabenraa Kommune har vi dog også kontaktet de berørte lodsejere direkte via telefon for at fremme dialogen om byplanlægningen.

En lodsejer har dermed ikke en berettiget forventning om, at et areal kan byudvikles på baggrund af udlæg i forslag til en kommuneplan. Store arealer er udtaget af forslag til kommuneplan 2015 i f m endelig vedtagelse. Disse justeringer skete både som følge af forhandlinger med Miljøministeriet, kommunale politiske beslutninger, behandling af indsigelser, tekniske tilretninger etc.

Det konkrete område

I forbindelse med det konkrete Taksationssagsområde skal det også tilføjes, at der er stort niveauspring på området, og at området har landskabelige, kulturhistoriske og naturværdier. Området er også omfattet - i næsten fuldt omfang - af fortidsmindebeskyttelseslinje. Hvis området ikke var omfattet af fredning eller udtaget af kommuneplanen og senere skulle lokalplanlægges til boliger er min faglige vurdering, at arealet i forbindelse med en evt. lokalplanlægning ikke ville blive udlagt i delområde til boliggrunde. Hvis det blev planlagt til boligområde vurderer jeg, at der kun ville kunne anvendes en meget lille del af de 0,8 ha til boliggrund. Som det fremgår af miljøvurderingsskemaet til forslag til kommuneplanen [...] var kommunen i kommuneplansforslagsfasen bekendt med, at der var store natur, landskabelige og kulturmiljøinteresser på området.

Kommunen mailede 22.januar 2016 og oplyste Erik Steen Boe om, at det i Taksationssagen omtalte område ikke kom med i den endeligt vedtagne Kommuneplanen [...].

Kommuneplan 2015 blev endeligt vedtaget af Byrådet den 22. februar 2017. Den endeligt vedtagne plan kan ses på denne side. Dagsordenspunktet til den endelige vedtagelse kan ses på byrådets dagsorden, pkt. 13. (<https://www.aabenraa.dk/politik-og-dialog/dagsordener-og-referater/byraadet/2017-02-22-1700-4992/>).

Kommunen vurderer *ikke*, at der er en erstatningsberettiget forventningsværdi til arealet.

Hvis arealet havde været udlagt i en vedtaget lokalplan med mulighed for anvendelse til f.eks. byggeri kunne der være tale om en forventningsværdi. Planlægningsmæssigt er der meget stor forskel på forventningsværdi alt efter hvilken planlægning der er foretaget for et område. Der er en stigende forventningsværdi igennem de fire planlægningsfaser: 1. forslag til kommuneplan, 2. vedtaget kommuneplan, 3. forslag til lokalplan og 4. vedtaget lokalplan. Dette taksationssag-område har kun været omfattet af 1. fase i denne planlægningstrappe, hvorfor forventningsværdien er meget lav.”

Miljøstyrelsen har i udtalelse af 17. december 2018 anført bl.a.:

”Fredningsforslaget blev offentliggjort og udsendt af fredningsnævnet den 14. maj 2013 og fik retsvirkning fra denne dato, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk.2.

Der måtte herefter ikke foretages noget, der retligt eller faktisk strider mod fredningsforslaget. Det er således en klar fejl, at arealet efterfølgende indgår i det kommuneplanforslag, der efter det oplyste sendes i offentlig høring den 10. december 2014. Og det er samtidig klart, at der ikke på tidspunktet for fredningssagens rejsning fandtes nogen gældende kommunal planlægning, som muliggjorde anvendelse af arealet til bebyggelse.

Som det fremgår af det af kommunen fremsendte materiale, blev mange af de i kommuneplanforslaget foreslåede nye byudviklingsarealer udtaget af en række grunde, bl.a., at den statslige planmyndighed ikke vurderede, at der var behov for en øget rummelighed i kommunens planlægning, og at visse af udlæggene var i strid med landskabelige interesser og lignende. Udtagning af arealer fra kommuneplanforslaget fandt således sted i betydeligt omfang, og sådanne ændringer inden vedtagelsen af den endelige kommuneplan udløser ikke på nogen måde erstatninger til de pågældende lodsejere.

Det bemærkes for god ordens skyld, at fredningsnævnets afgørelse i fredningssagen blev truffet den 15. april 2015, og at kommuneplanen først blev vedtaget den 22. februar 2017.

Der er således heller ikke på nogen måde tale om, at der på fredningstidspunktet fandtes - eller uden fredningsforslaget kunne have fandtes - nogen gældende kommunal planlægning, som muliggjorde en senere anvendelse af arealet til bebyggelse. Der er således ikke nogen erstatningsudløsende forventningsværdi knyttet til arealerne. At arealet (fejlagtigt) indgik i et forslag til kommuneplan kan ikke føre til et andet resultat.”

Ejeren af lb.nr. 26, Erik Steen Boe, har ikke indsendt supplerende bemærkninger i anledning af Aabenraa Kommunes udtalelse af 10. december 2018.

Taksationskommissionens bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, fastsættes der erstatning til ejere af rettigheder over en fredet ejendom for det tab, som fredningen påfører dem. Der ydes således fuld erstatning for nedgangen i ejendommens handelsværdi.

Indledningsvis bemærkes, at Taksationskommissionen kan tiltræde de grund- og tillægstakster, som Miljø- og Fødevareklagenævnet har fastsat ved erstatningsfastsættelsen. Dog finder Taksationskommissionen, at forbuddet mod energiafgrøder, der er indeholdt i fredningens § 4, bør erstattes med 3.000 kr./ha, svarende til halv takst, på arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16, medmindre ejendommens konkrete forhold gør, at etablering af flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder ikke skønnes relevant.

Lb.nr. 3

Taksationskommissionen tiltræder af de grunde, som Miljø- og Fødevareklagenævnet har anført, den tilkendte erstatning.

Særligt vedrørende forbuddet i fredningens § 4 mod etablering af flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder finder Taksationskommissionen, at der – henset til ejendommens konkrete forhold – ikke er grundlag for at yde erstatning (tillægstakst) herfor på arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16.

Med denne begrundelse stadfæster Taksationskommissionen Miljø- og Fødevareklagenævnets erstatningsafgørelse vedrørende lb.nr. 3.

Lb.nr. 5

Taksationskommissionen finder, at der bør tilkendes ejeren Kirsten Svennesen en skønsmæssigt fastsat erstatning for omkostningerne ved omlægning af arealet med nåletræsbevoksning til græsningsareal, herunder til overfladeknusning af stød. Erstatningen herfor fastsættes skønsmæssigt til 25.000 kr.

Derudover finder Taksationskommissionen, at der på ejendommens arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16 – henset til ejendommens konkrete forhold – ikke er grundlag for at yde erstatning (tillægstakst) i anledning af forbuddet i fredningens § 4 mod etablering af flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder.

På denne baggrund forhøjes den samlede erstatning til ejeren Kirsten Svennesen fra 47.108 kr. til 55.108 kr.

Lb.nr. 26

Taksationskommissionen tiltræder af de grunde, som Miljø- og Fødevareklagenævnet har anført, den tilkendte erstatning, med den ændring, at arealet omfattet af beplantningsforbuddet rettelig udgør 0,23 ha, hvorfor erstatningen herfor forhøjes fra 120 kr. til 1.380 kr.

Forventningsværdi

Taksationskommissionen lægger til grund, at det i sagen omhandlede fredningsforslag blev fremsat af Danmarks Naturfredningsforening den 29. april 2013 og offentliggjort og udsendt af fredningsnævnet den 14. maj 2013. Aabenraa Kommune vedtog forslag til Kommuneplan 2015 den 26. november 2014. Forslaget udlagde bl.a. 0,8 ha af matr.nr. 34, der var omfattet af fredningsforslaget, som byudviklingsområde. Kommuneplanforslaget var i offentlig høring fra den 10. december 2014

til 4. februar 2015, hvor bl.a. Danmarks Naturfredningsforening gjorde indsigelse mod kommuneplanforslaget, hvorefter kommuneplanrammen blev justeret, så det fulgte fredningsgrænsen.

På denne baggrund finder Taksationskommissionen, at der ikke er knyttet en erstatningsberettiget forventningsværdi til arealet.

Da den gennemførte fredning ikke i øvrigt medfører sådanne begrænsninger eller indskrænkninger i ejerens anvendelsesmuligheder, der giver grundlag for tilkendelse af yderligere erstatning, forhøjes den samlede erstatning til ejeren Erik Steen Boe fra 6.168 kr. til 7.428 kr.

Lb.nr. 27

Taksationskommissionen tiltræder den af Miljø- og Fødevareklagenævnet tilkendte erstatning. Taksationskommissionen finder, at den gennemførte fredning ikke i øvrigt medfører sådanne begrænsninger eller indskrænkninger i ejerens anvendelsesmuligheder, at det giver grundlag for tilkendelse af yderligere erstatning.

Lb.nr. 38

Taksationskommissionen tiltræder af de grunde, som Miljø- og Fødevareklagenævnet har anført, den tilkendte erstatning.

Særligt vedrørende ejernes ønske om at opføre ny bebyggelse på ejendommen, bemærker Taksationskommissionen, at ejendommen er beliggende i landzone, og Taksationskommissionen finder, at den gennemførte fredning ikke medfører sådanne yderligere begrænsninger eller indskrænkninger i ejerens anvendelsesmuligheder, at det fører til en nedgang i ejendommens handelsværdi.

Herefter bestemmes:

Der fastsættes til nedennævnte ejere følgende erstatningsbeløb:

- Lb.nr. 3	Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen	4.212 kr.
- Lb.nr. 5	Kirsten Svennesen	55.108 kr.
- Lb.nr. 26	Erik Steen Boe	7.428 kr.
- Lb.nr. 27	Ove Steen Boe	3.600 kr.
- Lb.nr. 38	Erik Steen Boe og Ove Steen Boe	16.980 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes som bestemt ved Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 24. april 2018.

Alex Puggaard

Gitte Hansen

Allan Bechsgaard

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET >

24. april 2018
Sagsnr. NMK-520-00061
PIVHA-NMKN

AFGØRELSE

i sag om fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 44, stk. 1.

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig dels afgørelse af 15. april 2015 om at gennemføre fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter matrikelnumrene:

Rise-Hjarup, Rise

Matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414, del af ”k”

Kolstrup under Aabenraa

Matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799, del af ”a”, del af ”g”, del af ”y”

Aabenraa

Matr. nr. 558 og 822

Stollig, Løjt

Matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312, del af ”b”

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om følgende fredningsbestemmelser:

¹ Lovbekendtgørelse nr. 934 af 27. juni 2017 om naturbeskyttelse.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR nr. 37795526
EAN nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- At beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- At sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Fredningsområdet

Det fredede område omfatter ca. 245 ha, som fremgår af fredningskortet.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Dyrkede arealer:

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger, jf. dog § 11.

Der må ikke etableres ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder herunder eksempelvis juletræer, pyntegrønt eller energipil. Beplantning og afgrøder anses for udsigtshæmmende, når de er mere end 140 cm i højden. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Læhegn:

Eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i det nuværende omfang og må vedligeholdes med træer og buske som eksisterende.

Skove:

Skove der på fredningstidspunktet er ejet af enten Naturstyrelsen eller Aabenraa Kommune skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder

for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Principper for naturnær skovdrift er pt:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder
- Ingen anvendelse af gødsning og pesticider

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer oprettholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

Øvrig skov kan drives som hidtil. En forøgelse af andelen af lysåbne arealer vil også her være i overensstemmelse med fredningens formål.

Beskyttet natur:

Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o. lign., som er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3 må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning.

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

§ 5 Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende helårshuse om- og tilbygges i overensstemmelse med den til enhver tid gældende planlovs² bestemmelse om størrelse for om- og

² På fredningstidspunktet § 36, stk. 1, nr. 10 i lovebekendtgørelse, nr. 1529 af 23. november 2015 om lov om planlægning, ændret ved lov nr. 668 af 8. juni 2017.

tilbygning uden landzonetilladelse. Tilbygning og udvendig ombygning af eksisterende bygninger herud over kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, herunder materiale- og farvevalg, samt placering kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal, samt opstilling af de for driften nødvendige primitive læskure til husdyr.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Er arealet hegnet skal det være forsynet med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen og naturen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier herunder på ejendommene matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt, og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier eller nødvendige som følge af udvikling af boligområder ved Stollig, Løjt og Rise Hjarup.

§ 8 Offentlighedens adgang og friluftsliv

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen, og i øvrigt skal der fremover være adgang til disse arealer i overensstemmelse med reglerne for adgang til offentligt ejede arealer i Naturbeskyttelsesloven og den hertil knyttede bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Undtaget fra denne bestemmelse er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift.

Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers og vejes og nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet oprettholdes, jf. § 1.

Fredningen er ikke til hinder for etableringen af en primitiv overnattingsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse, efter fredningsnævnets nærmere godkendelse.

§ 9 Pleje

Pleje af de fredede arealer kan gennemføres efter den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse³.

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse med efterfølgende revision hvert 5. år.

Plejeplanen kan f.eks. indeholde foranstaltninger som afgræsning, høslæt m.v. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbne samt at eksisterende beplantning kan fjernes, nedskæres m.v.

Ejeren har ret til selv at udføre plejeforanstaltninger inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt det fjernes inden en af plejemyndigheden fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel af fældet træ eller kørsel til fast vej.

§ 10 Naturgenopretning

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området som f.eks. en vandstandshævning på lavbundsarealerne, efter nærmere beskrivelse i en plejeplan.

§ 11 Særbestemmelser

Nåletræerne på ejendommene matr.nr. 252 og 253 Rise-Hjarup, Rise, jf. fredningskortet, skal afdrives senest 12 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må ikke gentilplantes, jf. § 4.

Der må fortsat være juletræsproduktion (jf. juletræssignatur på fredningskort) på ejendommene matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise, del af matr. nr. 68, 1924, del af 2773 og 2774 Kolstrup under Aabenraa samt del af matr. nr. 9a, 124, del af 135 og 168 Stollig, Løjt, men arealerne skal afdrives senest 10 år efter fredningens gennemførelse. Den til enhver tid værende ejer af disse ejendomme har ret til genplantning med juletræskulturer. Juletræskulturerne skal herefter afdrives hvert 10. år. Hvis der ikke sker genplantning med juletræskulturer inden 3 år efter afdrivningen, bortfalder retten til juletræsproduktion på disse ejendomme. Dele af matr. nr. 135 og 168 Stollig, Løjt, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18, hvorfor tilstandsændringer eventuelt kan være dispensationskrævende.

³ På fredningstidspunktet bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 13 Ophævelse af eksisterende fredning

I forbindelse med gennemførelsen af fredningsforslaget ophæves fredningen af Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 for så vidt angår matrikel ”a” Kolstrup, Aabenraa, og matr.nr. 312 Stollig, Løjt, som ligger inden for det område, der er omfattet af fredningen af Fladstendalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentliggjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen offentliggøres i Statstidende.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet⁴, der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

⁴ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

INDHOLD

1. Baggrunden for fredningsforslaget.....	9
2. Beskrivelse af fredningsområdet.....	9
3. Fredningens afgrænsning	11
4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold	11
5. Fredningsnævnets behandling af sagen.....	12
5.1 Bemærkninger til sagen.....	12
5.2 Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse	13
6. Klager og bemærkninger	18
7. Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen	21
7.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger	22
8. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse	23

1. Indledning

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, har den 15. april 2015 truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune samt truffet afgørelse om erstatning.

Fredningssagen blev rejst den 29. april 2013 af Danmarks Naturfredningsforening. Sagsrejser fremsendte reviderede fredningsbestemmelser til fredningsnævnet den 4. oktober 2013.

Fredningsområdet omfatter et areal på ca. 245 ha. Størstedelen af fredningsområdet ejes af 36 private lodsejere. Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen ejer tilsammen ca. 48 ha.

Formålet med fredningen er at beskytte og forbedre de landskabelige, naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer, og at medvirke til overholdelsen af internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Fredningsnævnets afgørelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 40 er af private lodsejere, Aabenraa Kommune samt Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) indbragt for Natur- og Miljøklagenævnet, jf. § 43.

Sagen er pr. 1. februar 2017 overført til Miljø- og Fødevareklagenævnet⁵, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 24, stk. 6.

Den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr., og Miljø- og Fødevareklagenævnet skal derfor efterprøve fredningsnævnets afgørelser i sin helhed, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

⁵ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Baggrunden for fredningsforslaget

Det fremgår af fredningsforslaget, at baggrunden for at rejse fredningssagen bl.a. er, at dallandskabet i Fladstendalen fremstår som en imponerende tunneldal, som med sin beliggenhed giver en helt unik bynær naturoplevelse.

Tunneldalslandskabet i Aabenraa består af flere tunneldale, hvor der med årene er blevet udbygget op langs tunneldalene. Fladstensdalen er i dag den eneste af tunneldalene, der ikke i væsentlig grad er blevet bebygget, og derfor fortsat kan opleves i sin helhed. Fredningen skal sikre området mod fortsat byudvikling og diffus byspredning.

Flere af dalsiderne er blevet plantet til med juletræer, hvilket slører den visuelle og rumlige oplevelse af tunneldalen.

Det samlede formål med fredningen er at sikre tunneldalen, så den også for eftertiden vil fremstå som et karakteristisk, stærkt kuperet istidslandskab af stor landskabelig og rekreativ værdi samt sikre, at der er en entydig og klar grænse mellem bebyggelse, landskabet og naturen.

Fredningen har også et natur- og landskabsbevarende sigte. Fredningen har tillige det formål at sikre og forbedre de rekreative stisystemer.

2. Beskrivelse af fredningsområdet

Det fremgår af fredningsforslaget, at tunnellandskabet blev dannet under den sidste istid, da dele af Danmark var dækket af den Ungbaltiske is.

Det fremgår endvidere af fredningsforslaget:

”De stejle skrænter har altid været bevokset med skov, da de er dårligt egnede som landbrugsjord. Indtil 1800-tallet har skovene været brugt som græsningsskove af kreaturer og svin. Dalsider og dalbund er visse steder blevet udnyttet til beboelse. Udbygningen af byen omkring Haderslevvej blev påbegyndt omkring år 1900 og er siden 1960’erne blevet udvidet kraftigt. Bebyggelsen grænser mod vest op til Nørreskov, men mod øst er et gammelt græsningsareal stadig bevaret åbent langs Bøgelunds Bækken. I 1970’erne blev et område ved Høje Kolstrup bebygget. Umiddelbart vest herfor er der udlagt et industriområde i Egelund tæt op ad motorvejen.

...

Det område, der foreslås fredet, er for størstedelen lysåbent. Større arealer er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller tinglyst fredskov. Det største engområde ligger på lavbundsarealerne nord for Høje Kolstrup og er på ca. 23 ha. I følge naturbeskyttelsesloven må tilstanden af § 3-arealer ikke ændres.

Eng er karakteriseret ved at være ferskvandspåvirket lavbundsarealer, overvejende beliggende i ådale, i tilknytning til vandløb. Vegetationen er ofte lavtvoksende og lyskrævende arter. For at opretholde de ferske enge som naturtype skal der ske en påvirkning i form af græsning, høslæt eller vedvarende vandstandssvingninger. Disse påvirkninger kan forhindre træer, buske og høje urter og græsser i at vokse op. Engarealet nord for Høje Kolstrup indeholder mange, for eng, karakteristiske arter, men engen bærer også præg af højt voksende arter som eng-rottehaie og kærtidsler og det kan være nødvendigt at afgræsse engen eller i det mindste slå engen 1-2 om året.

...

...

Fra nord strækker landbrugsjorden sig ned mod dalen. I bunden af dalen er næsten ingen jord anvendt til landbrugsjord under omdrift. Men kun få steder, er selve dalskråningen opdyrket. Dog er visse dalskråninger flere steder ved at blive beplantet med juletræer, hvilket bevirker at den rumlige opfattelse af tunneldalen sløres.

Hovedparten af tunneldalen er privatejet. En fredning af tunneldalslandskabet giver Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen, Sønderjylland, mulighed for at sikre en sammenhængende og systematisk pleje af de beskyttede enge, overdrev, moser og søer.

De § 3-beskyttede enge og overdrev ved Dambjerg i den sydligste del af fredningsområdet og øst for Haderslevvej bliver i øjeblikket afgræsset af kreaturer og heste. Et større engområde nord for Høje Kolstrup, samt mindre lysåbne græsarealer, bliver ikke længere afgræsset - eller afgræsset i utilstrækkelig omfang - og er derfor under tilgroning. På engen nord og sydvest for den nyanlagte sø er der høslæt.

... ”

Der er i området enge, moser, overdrev og søer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Aabenraa Kommune har vurderet forekomsten af beskyttet natur. I fredningsområdet er dele af området af omfattet af skovbyggelinjen og langs ”Millionvejen” ligger der et beskyttet sten- og jorddige.

Det fremgår af fredningsforslaget, at der er flere rekreative stier inden for fredningsområdet.

Kløverstierne løber gennem tunneldalen via Lindbjerg Skovvej.

Der er fri færdselsret på de offentligt ejede arealer, og på nogle af disse arealer er der uafmærkede trampespor. En fredning skal sikre, at den frie færdselsret fastholdes, også selvom arealerne skulle overgå til privat eje.

Det er allerede i dag muligt at færdes ad Millionvejen, men stien er i forholdsvis dårlig stand. Der lægges i fredningsforslaget op til, at der etableres cykel-/gangsti langs Millionvejen og med mulighed for nedadrettet belysning.

I fredningsforslaget lægges endvidere op til etablering af en ny sti langs vandløbet ved Bøgelundsbæk og østpå op til Stolligvej. Der er i dette østlige skovareal ikke andre stier, udover Knapstien længere syd på. Fredningen skal sikre, at eksisterende og nye stier ikke må nedlægges.

Området vest for Haderslevvej er udlagt som område med særlig drikkevandsinteresse (OSD), og området øst for Haderslevvej er udlagt som område med drikkevandsinteresse.

Fredningsområdet er stort set udlagt som indvindingsopland for vandværker og er indsatsområder for grundvand.

3. Fredningens afgrænsning

Fredningens afgrænsning strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen langs med Lindbjerg Skovvej mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Den sydlige afgrænsning grænser op til boligområdet Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg som den sydlige og østlige grænse.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Ved deklaration underskrevet den 7. juli 1959 blev Knapstien fredet, fordi fredningen ikke alene tjente rekreative formål, men tillige udgjorde et værn mod bebyggelse af de ”naturskønne kuperede markområder, dels i Aabenraa øst for stien langs skovbrynet ved Dambjerg, dels i Stollig syd for stien, hvor der er udsigt til Aabenraa Fjord.” Stien bibeholdes som gang- og cykelsti med fredningen.

Kommune- og lokalplanforhold

En lille del af det foreslåede fredningsområde ved Frueløkke er omfattet af lokalplan M46 fra 1986, som udlægger området til åben og tæt lav bebyggelse. Området er udbygget og fredningsforslaget omfatter nogle offentlige grønne områder.

Ved Bøgelundsbæk i fredningsområdets sydøstligste del er et større område omfattet af Partiel byplanvedtægt nr. 1 for Stentoftvej, Jørgensgård og Dambjerg fra 1955. Byplanvedtægten, som udlægger området til åben lav bebyggelse med anvendelse som landbrug, er ikke længere omfattet af kommuneplanens retningslinjer, hvorfor det betragtes som uplanlagt område.

I Kommuneplan 2009 fremgår, at ”Dalstrøget er udpeget som naturområde og biologisk korridorer. Naturområder er ifølge Aabenraa Kommune et område, der har et særligt stort naturindhold. I de udpegede naturområder må der ikke ske ændringer af arealanvendelsen, som kan tilsidesætte naturinteresserne. Generelt ønskes arealdriften indenfor naturområderne ekstensiveret og afvanding af lavbundsarealerne skal mindskes. De biologiske korridorer har en betydning som spredningsveje for dyr og planter.”

Dalstrøget er i kommuneplanen udlagt som et ”værdifuldt landskab” og er et landskabsområde, hvor der skal tages særlige hensyn til de landskabelige, geologiske og friluftsmæssige interesser.

5. Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har den 21. juni 2013 afholdt offentligt møde om fredningen.

Under fredningsnævnets behandling af sagen, var der drøftelser om bl.a. fredningens indhold, herunder om gødskningsforbud, afgrænsning af § 3-områder, skovområder samt om juletræsbeplantning og om den geografiske afgrænsning.

Drøftelserne og høringssvarene førte til, at Danmarks Naturfredningsforening reviderede fredningsbestemmelserne. De reviderede bestemmelser blev forelagt fredningsnævnet ved brev af 4. oktober 2013.

Efter fremlæggelse af det reviderede fredningsforslag afholdt fredningsnævnet et nyt offentligt møde den 6. december 2013. På grund af udskiftning af det kommunalt udpegende medlem i fredningsnævnet blev endnu et offentligt møde afholdt den 2. maj 2014.

5.1 Bemærkninger til sagen

Aabenraa Kommune og flere lodsejere har under fredningsnævnets sagsbehandling givet udtryk for, at en fredning er unødvendig. Det er anført, at området er tilstrækkeligt beskyttet af den generelle lovgivning, at området kan sikres ved frivillige aftaler og kommunal planlægning, og at en fredning er for omkostningstung.

Flere lodsejere har tilkendegivet deres støtte til en fredning, som forbindes med en langsigtet sikring af et bynært naturområde.

Naturstyrelsen har anført, at fredning af området i Fladstendalen er i overensstemmelse med regeringens intention om, at fredninger skal vedrøre større sammenhængende natur- og landskaber. Området er beskyttet af den generelle lovgivning, men denne forhindrer ikke, at der f.eks. tilplanlægges med juletrær.

5.2 Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Fredningsnævnet har den 15. april 2015 truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune. Fredningsnævnet har foretaget ændringer i de foreslåede fredningsbestemmelser.

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse:

"Fredningsnævnet har ved besigtigelser i dalen konstateret, at Fladstendalen fortsat fremstår som en imponerende tunneldal med dramatiske skrænter og en naturrig ådal. I dalbunden er der fugtige enge, græsningsarealer og dyrkede marker. Dalskrænterne ligger hen i skov og marker. Fredningsnævnet har endvidere konstateret, at dalen ikke i væsentlig grad er blevet bebygget, og at der er en klar grænse mellem den omgivende bebyggelse, landskabet og naturen.

Fredningsnævnet kan tiltræde Aabenraa Kommunes synspunkt om, at der ikke er grund til at gennemføre fredning af dalen, hvis dalen i forvejen skønnes at være tilstrækkeligt beskyttet. Der skal derfor foreligge en særlig begrundelse, som ikke kan opfyldes ved anvendelse af de generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelsesloven og anden lovgivning om arealanvendelse, herunder planloven.

De generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelsesloven varetager de samme formål som en fredning, medens planlægningen af områder ud fra planlovgivningen gennemføres af hensyn til andre formål, som derfor kan være i strid med de hensyn, der kan varetages gennem en fredning. Overfredningsnævnet og Naturklagenævnet har i flere afgørelser fastslået, at en fredning i overvejende grad respekterer såvel den overordnede planlægning som den kommunale planlægning for et areal, men at fredningsinstituttet er bragt i anvendelse, hvor de planlægningsmæssige bestemmelser indebærer en utilstrækkelig beskyttelse til opfyldelse af fredningsformålet, eller en fredning findes at medføre en bedre sikring.

Vurderingen af om et område er tilstrækkeligt beskyttet, og om der er en særlig begrundelse for at frede et område, sker konkret og med udgangspunkt i aktuelle og potentielle trusler samt områdets fredningsværdighed.

Selvom der kan opnås en beskyttelse af Fladstendalen gennem kommune- og lokalplaner, og selvom Aabenraa Kommune gennem den fysiske planlægning indtil nu har etableret et plangrundlag, som skal sikre dalen, og gennemgået området og udlagt områder efter naturbeskyttelseslovens § 3, vil bindinger på Fladstendalen etableret gennem planlovgivningen kunne ændres og ønsket herom vil gøre sig gældende, hvis behovet for boligområder stiger i takt med kravet om bynære boligområder i naturskønne omgivelser. Heroverfor står det enestående landskab i dalen med dets rekreative muligheder for hele byens befolkning. Fladstendalen har ikke alene en lokal værdi, men rummer et enestående landskab med en vidstrakt tunneldal, der tillige har stor national værdi. Gennem årene er

Øvrige tunneldale omkring Aabenraa blevet bebygget, og boligområderne i tunneldalene er blevet yderligere udvidet. Selvom der ikke er en aktuel trussel mod Fladstendalen, er dalen det eneste nærområde af national værdi, som endnu ikke er blevet bebygget. Den visuelle og rumlige oplevelse af tunneldalen er påvirket af beplantning af flere af dalsiderne. Områdets naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier i bynært område er truet af tilgroning. Sikring af dalen som et nærområde af stor rekreativ værdi og som et enestående istidslandskab kan kun ske gennem en fredning, som alene kan ændres eller ophæves, hvis tungtvejende samfundsmæssige hensyn gør sig gældende, frem for en bevarende lokalplan, som vil kunne ændres af kommunen ved en ny lokalplan og ved dispensationer. De værdier, som skal bevares, kan ikke forventes sikret på betryggende måde gennem anvendelse af lovgivningens almindelige bestemmelser.

På denne baggrund finder Fredningsnævnet, at de betingelser, der ifølge naturbeskyttelseslovens § 1 skal være opfyldt for at gennemføre en fredning af Fladstendalen, er til stede i denne sag."

I forhold til fredningens afgrænsning, har fredningsnævnet besluttet, at ejendommen matr. nr. 22 Kolstrup under Aabenraa ikke udtages af fredningen som foreslået af ejeren, men at ejendommen markeres som et hus med haveareal.

Ejeren af ejendommen matr. nr. 151 Kolstrup under Aabenraa har under sagen foreslået, at ejendommen udtages af fredningen under henvisning til, at ejendommene omfattet af lb.nr. 40 og lb.nr. 41 er udtaget af fredningsforslaget. Lodsejeren har henvist til, at ejendommen ikke er sammenhængende med ådalen.

Fredningsnævnet har besluttet, at ejendommen ikke skal udtages. Nævnet har vurderet at ejendommen udgør en naturlig afgrænsning overfor den bymæssige bebyggelse langs vejene Lindbjerg og Lindevang og understreges af, at ejendommen ligger i bunden af tunneldalen, som på dette sted er friholdt for bebyggelse.

Fredningsnævnet har vurderet, at den del af ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa, som Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen foreslog udtaget af fredningsområdet, er et af de centrale elementer i fredningen. Ejendommen ligger i umiddelbar tilknytning til Naturstyrelsens arealer, hvor offentligheden har adgang. Fredningsnævnet besluttede at fastholde ejendommen i fredningsområdet.

Fredningsnævnet udtog den del af ejendommen matr.nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa, der er omfattet af fredningsforslaget. Nævnet har vurderet, at udsigten fra Lindbjerg Skovvej alene er mod øst ned mod Haderslevvej og ikke ud gennem dalen mod vest, hvor de mest markante landskabsformer findes.

I forhold til fredningsbestemmelserne har fredningsnævnet besluttet at hæve afdriftstiden fra 8 til 10 år i fredningens § 11.

Fredningsnævnet har ændret i fredningsbestemmelsernes § 4 Arealernes drift og anvendelse – Beskyttet natur i overensstemmelse med Naturstyrelsens alternative forslag.

Fredningsnævnet har besluttet, at der på ejendommene matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise, matr. nr. 1924 og 2774 Kolstrup under Aabenraa, samt på matr. nr. 1924 og 2774 Kolstrup under Aabenraa fortsat kan produceres juletræer på arealerne på de vilkår, der er fastsat i fredningsbestemmelsernes § 11, 2. stk.

Fredningsnævnet har endvidere besluttet, at ejendommene del af matr. nr. 9 a, matr. nr. 124, del af 135 og matr. nr. 168 Stollig, Løjt medtages under fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, fordi ejerne af disse ejendomme har dokumenteret, at de gennem flere år har haft juletræsproduktion på disse. Del af matr. nr. 2773 og 68 Kolstrup under Aabenraa medtages tillige under fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, fordi ejeren af denne ejendom har dokumenteret, at der var juletræsproduktion før fredningsforslagets offentliggørelse.

Flere gamle læhegn og småbeplantninger udgør en del af det samlede landskabsbillede og karakterfulde træk i landskabet. Der er et ønske om at bevare tilstanden i dalen på tidspunktet for fremsættelsen af fredningsforslaget. Fredningsnævnet har besluttet, at lodsejerne kan pleje og vedligeholde læhegnene og småbeplantningerne. Fredningsbestemmelsernes § 4, stk. 3, blev ændret, så de eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i nuværende omfang og må plejes.

Fredningsnævnet har fundet, at bestemmelserne om Millionvejen, naturgenopretning og anlæg af nye stier skal samles i én bestemmelse i § 7, samt at naturgenopretning kan foretages og nye stier m.v. kan anlægges, når naturgenopretningen, stierne m.v. vurderes at være nødvendige for at sikre eller forbedre de landskabelige, biologiske og rekreative værdier, som er i dalen, eller som følge af udvikling af nye boligområder ved Stollig og Rise Hjarup.

Fredningsnævnet har ændret i fredningsbestemmelsernes § 9. Fredningsnævnet har vurderet, at der ikke bør gælde et særligt regelsæt i fredningsbestemmelserne om behandlingen af plejeplaner for Fladstendalen, da forhold herom er reguleret i plejebekendtgørelsen.

Fredningsbestemmelser

Fredningsnævnet bl.a. har fastsat bestemmelser for fredningen som bl.a. omhandler:

Det er fredningens formål, at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer, samt at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Fredningen indeholder bestemmelser om bevaring af området, som fortsat skal holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger med de undtagelser, der fremgår af fredningsbestemmelsernes § 11 om nåletræer og juletræsproduktion.

Fredningen indeholder bestemmelser om forbud mod etablering af ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder, herunder eksempelvis juletræer, pyntegrønt eller energipil. Beplantning og afgrøder anses for udsigtshæmmende, når de er mere end 140 cm i højden.

Der må tilplantes i private haver, og eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes og vedligeholdes med træer og buske som eksisterende.

Skove, der på fredningstidspunktet er ejet af enten Naturstyrelsen eller Aabenraa Kommune, skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Øvrig skov kan drives som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer oprettholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

Områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning.

Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Det er tilladt at bekæmpe offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter.

Der er forbud mod opførelse af ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende boliger kan udvides op til 250 m² i overensstemmelse med planlovens bestemmelser. Tilbygning til og udvendig

ombygning af eksisterende bygninger ud over 250 m² kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets censur kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger og primitive læskure til husdyr.

Der er forbud mod etablering af faste anlæg og konstruktioner m.v., og der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Der er forbud mod anbringelse af campingvogne udenfor gårdspladser.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegn må ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel på offentligt ejede arealer.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen og naturen. Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdet.

Fredningen indeholder bestemmelser om terrænændringer og anlæg af nye stier. Der må ikke foretages terrænændringer, bortset fra mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen kan etableres som en befæstet cykel/gangsti. Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning og ske anlæggelse af rekreative stier.

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love.

På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet uanset fremtidigt ejerforhold, samt adgang i overensstemmelse med reglerne for adgang til offentligt ejede arealer i naturbeskyttelsesloven. Undtaget er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift.

Eksisterende stier, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers og vejes nuværende tracé må ændres.

Fredningsnævnet kan godkende etableringen af en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse.

Fredningen indeholder bestemmelser om pleje.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området.

Fredningen indeholder særbestemmelser om afdrivning af nåletræer samt juletræproduktion.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 50.

I forbindelse med gennemførelsen af fredningsforslaget ophæves fredningen af Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 for så vidt angår matrikel ”a” Kolstrup, Aabenraa, og matr.nr. 312 Stollig, Løjt, som ligger inden for det område, der er omfattet af fredningen af Fladstendalen.

6. Klager og bemærkninger

En række private lodsejere samt Aabenraa Kommune har klaget over fredningsnævnets afgørelse.

Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) har anført, at styrelsen overordnet set kan støtte fredningsnævnets afgørelser og opfordrer klagenævnet til i det væsentlige at stadfæste afgørelserne.

Aabenraa Kommune har i klage af 12. maj 2015 påstået, at fredningsafgørelsen skal ophæves. Det er anført, at området kan reguleres ved frivillige aftaler, at flere forhold allerede i dag reguleres ved offentligretlig lovgivning, herunder planloven, naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven m.fl., at indgrebet i forhold til lodsejerne ikke ses at stå mål med det, der ønskes opnået ved en fredning, og at det ikke er proportionalt at frede i denne sag, hvorfor fredningen lider af en retlig mangel og dermed ikke er lovlig.

Det er anført, at fredningsinstrumentet er omkostningstungt og u hensigtsmæssigt. Kommunen kan i sin administration tilgodese områdets natur, friluftsliv m.m. uden fredning.

En fredning vil betyde øgede udgifter for kommunen, idet kommunen skal betale 25 % af de tilkendte erstatninger. Samtidig vil kommunen få ikke uvæsentlige øgede udgifter til udarbejdelse af plejeplan m.m.

Det er endvidere i klagen anført, at kommunen ejer ca. 20 ha indenfor fredningsområdet med landbrug, skov, beskyttet natur, veje og stier m.v. Ca. 3,3 ha af ejendommen matr.nr. 329 Kolstrup under Aabenraa er i kommuneplanen udlagt til offentligt formål og p.t. udlejet til landbrugsformål. Arealet vil kunne udnyttes til etablering af bebyggelse med undervisning, institutioner, kulturelle formål m.v.

Danmarks Naturfredningsforening har til klagen bemærket, at frivillige aftaler er usikre og ikke varige, og at de forhold, som kommunen nævner netop ikke altid tilgodeses efter lovgivningen. Der kan f.eks. plantes juletræer overalt, hvor der ikke er § 3-beskyttet, og kommunen kan udlægge arealer til boligbyggeri og veje i kommuneplanen. Det anføres, at de udgifter, som kommunen har til plejeplaner, er de samme, som amterne i sin tid havde, og som blev fuldt kompenseret i forbindelse med kommunalreformen i 2007. Det anføres endvidere, at matr.nr. 329 ikke er lokalplanlagt til et konkret formål, og at der på arealet er mange muligheder for udnyttelse.

Aabenraa Kommune har hertil bemærket, at gældende lovgivning fortsat regulerer byggeri, og at kommunen allerede tilgodeser hensyn til landskab og natur i sin administration, herunder i kommuneplanen. Det er endvidere anført, at kommunen ikke er blevet kompenseret for kommende plejeplaner og naturplejeprojekter som følge af fredninger efter kommunalreformen, hvorfor kommunen vil få væsentlige udgifter.

LandboSyd har på vegne af lb.nr. 5, 6, 9, 11, 14, 16, (21), 22, 39 og 42 foreløbig klaget over afgørelserne den 15. april 2015, og uddybet klagerne ved breve af 30. november 2015.

Lb.nr. 21 har under sagens behandling solgt ejendommen. De nye ejere har valgt ikke at indtræde i klagen.

Det fremgår af klagen, at lodsejerne er imod fredningen. Fredningsområdets nuværende udseende er fremkommet uden en fredning, og området vil uden en fredning være reguleret af f.eks. planloven, som giver mulighed for udstykning, naturbeskyttelseslovens § 3 samt regler om offentlighedens adgang, vandløbsloven, skovloven m.v. Klagerne finder, at der allerede er gode adgangsforhold for offentligheden. Det har været forsøgt at få gennemført en mere omfattende fredning end den opnåede. Fredningen betyder, at der ikke må etableres en ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder. Herudover foretages der ingen yderligere væsentlige indgreb via fredningen. Der er derfor tale om en meget ”beskeden” fredning. Det undrer klagerne, at området fremover helt eller delvis ikke må tilplantes med juletræer, da der i dag er mange levende hegn som skæmmer udsigten til området. Derfor vil juletræsbeplantning ikke give betydeligt dårligere udsigt. I forbindelse med plejebestemmelserne finder klagerne, at det kan give samarbejdsproblemer mellem kommunen og lodsejeren. Det anføres endvidere, at græsningsarealerne fortsat vil blive

afgræsset uanset en fredning, da der oppebæres hektarstøtte. Der er derfor ingen risiko for tilvoksning af arealerne.

Danmarks Naturfredningsforening har til LandboSyds klage bemærket, at området i dag ikke er beskyttet efter gældende lovgivning i et omfang, der vil forhindre, at dele af et område inddrages til byudvikling eller genenskæres af nye veje, eller at arealerne tilplantes. Den eksisterende beskyttelse er således ikke tilstrækkelig. De nuværende lodsejeres gode vilje til at beskytte området rækker kun til, at der kommer nye lodsejere, medmindre området fredes. Forbud mod juletræsbeplantning visse steder skyldes, at juletræsplantninger fuldstændigt lukker for udsynet over landskabet både sommer og vinter. Sammenlignet med levende hegn er disse kun synlige om sommeren, ligesom de indeholder mere føde til naturligt hjemmehørende arter. Det anføres om den fortsatte græsning, at den kun er en sandhed, så længe der gives støtte til denne, og at denne vil ændre sig, når der ikke længere gives støtte. Med en fredning sikres, at arealerne plejes, så den lysåbne natur bevares.

Advokatfirmaet Fink v/Anders Tourlin Kolte har på vegne af lb.nr. 26, 27 og 38 ved brev af 12. maj 2015 klaget over afgørelserne. Det fremgår af klagen, at enhver indsigelse forbeholdes i forhold til lovligheden og rettigheden af fredningen blandt andet set i forhold til allerede gældende regler for de berørte arealer. Advokaten henviser til sine breve af 30. oktober 2014 til fredningsnævnet, hvori advokaten har anført, at fredningen findes at være unødvendig, og såfremt en fredning gennemføres vil det betyde en alvorlig indskrænkning af hans klienters mulighed for at anvende arealerne og dermed gøre dem værdiløse. Det anføres endvidere, at der har været drøftelser med kommunen om at optage arealerne i kommuneplanen for området. Særligt vedrørende lb.nr. 26 har advokaten anført, at hans klients ejendomme delvist består af haveareal, og at landskabet er anderledes i en privat have, og derfor ikke kan overholde fredningens formål.

Danmarks Naturfredningsforening har til klagerne bemærket, at § 3-beskyttelsen af både lb.nr. 27 og 38 er en realitet uanset fredningen. Der er allerede begrænsninger i muligheden for anvendelsen af hensyn til det vilde dyre- og planteliv, og det undrer derfor, at der har været drøftelser med kommunen om at udlægge dem i kommuneplanen. På den baggrund finder *Danmarks Naturfredningsforening*, at en fredning i høj grad er relevant.

Aabenraa Kommune har til klagerne bemærket, at lb.nr. 27 og 38 ikke indgik i kommuneplanen, og kommunen har ingen planer om byudvikling på de beskyttede arealer. Lb.nr. 26 indgår kun i kommuneplanen med den del af ejendommen, som ligger udenfor det fredede område.

Lb.nr. 3, Ellen og Erling Jensen, har i mail af 28. juli 2015 kommenteret Naturstyrelsens bemærkninger om, at der ikke skal tilkendes erstatning

for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og fredskovspligtige arealer. Det fremgår, at det ikke findes rimeligt, at der ikke tilkendes erstatning, når der inddrages arealer fra privat ejendom.

Der henvises i mailen til deres indsigelser til fredningsnævnet af 11. august 2013. Heraf fremgår, at de ikke ser nogen grund til fredning, da området i forvejen er beskyttet af bestemmelser om fredskov og § 3 beskyttelse. En fredning vil give for mange gener for lodsejerne.

Danmarks Naturfredningsforening har hertil bemærket, at § 3-beskyttet jord under alle omstændigheder ikke kan bringes tilbage til drift igen.

Naturstyrelsen har bemærket, at styrelsen fastholder det anførte i styrelsens klage om, at der ikke tilkendes erstatning for arealer omfattet af fredskovspligt og § 3-arealer.

7. Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen

Miljø- og Fødevareklagenævnet besigtigede den 23. juni 2017 fredningsområdet og holdt samme dag offentligt møde om sagen.

Danmarks Naturfredningsforening redegjorde for foreningens forslag om fredning af Fladstendalen. Foreningen opfordrede samtidig til at ændre fredningsbestemmelserne, så der skulle ske afdrivning af juletræer og forbud mod genplantning.

Miljøstyrelsen fastholdt klagepunktet om, at der ikke skulle ske fravigelse af praksis for fastsættelse af grunderstatning.

Aabenraa Kommune fastholdte, at en fredning er overflødig, idet området er beskyttet på anden vis. Kommunen finder ikke, at udgifterne til pleje m.v. står mål med det, der opnås, og aftaler kan sikre en bedre bevarelse.

Kommunen fastholdte, at en fredning af matr.nr. 329 Kolstrup under Aabenraa skal udløse erstatning, da ejendommen ligger i et byudviklingsområde.

LandboSyd oplyste, at ejendommen med lb.nr. 21 har fået nye ejere, som ikke ønsker at være omfattet af klagen. Det blev anført, at den tilkendte erstatning til lb.nr. 5 ikke dækker udgifterne til fjernelse af stød, og der blev taget forbehold for erstatning for beplantningsforbud til lb.nr. 5.

Flere lodsejere tilkendegav, at de var uenige i, at området skulle fredes og tilsluttede sig Aabenraa Kommunes argumenter.

Andre lodsejere tilkendegav, at de så positivt på en fredning, da den sikrer, at områdets naturmæssige værdier bevares.

7.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1.

I sagens behandling har deltaget Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer: Thomas Steensen (formand), Pelle Andersen-Harild, Norman Cleaver, Torben Hansen, Knud Mathiesen, Henrik Twilhøj og Jens Vibjerg.

Et enigt Miljø- og Fødevareklagenævn finder, at Fladstendalen er fredningsværdig. Nævnet lægger vægt på, at området er unikt og har væsentlige landskabelige, kulturhistoriske, geologiske og naturmæssige værdier, samt at fredningens formål er omfattet af de hensyn, som skal varetages efter naturbeskyttelseslovens § 1, jf. § 33.

Nævnet finder ikke, at lovgivningens generelle bestemmelser giver en tilstrækkelig beskyttelse af området. Nævnet er således enig i fredningsnævnets begrundelse for at frede området og stemte for at frede Fladstendalen.

Et flertal af nævnets medlemmer stemte for at fastholde fredningens afgrænsning som fastlagt af fredningsnævnet. Flertallet finder, at den fastlagte afgrænsning af området udgør en sammenhængende helhed for fredningsområdet.

Mindretallet (Knud Mathiesen) stemte for, at området skal fredes med den afgrænsning, som fredningsnævnet har vedtaget med undtagelse af del af matr.nr. 329 Kolstrup under Aabenraa, som ejes af Aabenraa Kommune. Medlemmet finder ikke, at arealet er så fredningsværdigt, at det bør indgå i fredningen.

I overensstemmelse med flertallet kan Miljø- og Fødevareklagenævnet tiltræde, at der gennemføres en fredning af Fladstendalen med den afgrænsning, som fredningsnævnet har fastlagt.

Et enigt nævn stemte for at ændre del af matr.nr. 138 Stollig Løjt til haveareal (lb.nr. 26) på baggrund af lodsejerens oplysninger.

Et flertal af nævnets medlemmer stemte for at ændre fredningens § 5, således at bestemmelsen om til- og ombygninger i landzone tilpasses den til enhver tid gældende planlov.

Flertallet udtaler, at den bestemmelse i planloven, der henvises til i fredningsbestemmelsernes § 5, er ændret ved lov nr. 668 af 8. juni 2017. Ændringen har medført, at den umiddelbare ret til om- og tilbygning af eksisterende helårshus uden landzonetilladelse op til 250 m² er ændret til 500 m². Flertallet har vurderet, at en ændring af bestemmelsen ikke vil påvirke

ke det fredede areal, og finder derfor ikke grundlag for at begrænse denne umiddelbare rettighed.

Et medlem (Pelle Andersen-Harild) stemte for at fastholde bestemmelsen som vedtaget af fredningsnævnet. Medlemmet finder, at udvidelse af boligarealer fra 250 m² til 500 m² vil kunne skæmme i fredningen.

Nævnet besluttede enstemmigt, at fredningens § 9 skal bringes i overensstemmelse med plejebekendtgørelsen.

Nævnet udtaler, at fredningens § 9 indeholder en uhensigtsmæssig sammenblanding af procedurerne for henholdsvis plejeplaner og plejeforanstaltninger, idet kun plejeforanstaltninger – og ikke plejeplaner – kan påklages efter plejebekendtgørelsen. På den baggrund finder nævnet tillige, at det er uhensigtsmæssigt at pålægge plejemyndigheden en pligt til at forhandle sig til enighed om plejeplanen.

Et flertal af nævnets medlemmer stemte for, at fredningens § 11 om særbestemmelser vedrørende juletræsbeplantning skal stadfæstes.

Et medlem (Pelle Andersen-Harild) stemte for sagsrejsers forslag om fuldstændig afdrivning og forbud mod genplantning. Medlemmet finder, at juletræer er skæmmende for udsigten.

Et enigt nævn besluttede at tiltræde de øvrige fredningsbestemmelser.

8. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1.

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig dels afgørelse af den 15. april 2015 om at gennemføre fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter matrikelnumrene:

Rise-Hjarup, Rise

Matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414, del af ”k”

Kolstrup under Aabenraa

Matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799, del af ”a”, del af ”g”, del af ”y”

Aabenraa

Matr. nr. 558 og 822

Stollig, Løjt

Matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312, del af ”b”

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- At beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- At sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Fredningsområdet

Det fredede område omfatter ca. 245 ha, som fremgår af fredningskortet.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Dyrkede arealer:

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger, jf. dog § 11.

Der må ikke etableres ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder herunder eksempelvis juletræer, pyntegrønt eller energipil. Be-

plantning og afgrøder anses for udsigtshæmmende, når de er mere end 140 cm i højden. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Læhegn:

Eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i det nuværende omfang og må vedligeholdes med træer og buske som eksisterende.

Skove:

Skove der på fredningstidspunktet er ejet af enten Naturstyrelsen eller Aabenraa Kommune skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Principper for naturnær skovdrift er pt:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder
- Ingen anvendelse af gødskning og pesticider

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer oprettholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

Øvrig skov kan drives som hidtil. En forøgelse af andelen af lysåbne arealer vil også her være i overensstemmelse med fredningens formål.

Beskyttet natur:

Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o. lign., som er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3 må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning.

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

§ 5 Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende helårshuse om- og tilbygges i overensstemmelse med den til enhver tid gældende planlovs⁶ bestemmelse om størrelse for om- og tilbygning uden landzonetilladelse. Tilbygning og udvendig ombygning af eksisterende bygninger herud over kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, herunder materiale- og farvevalg, samt placering kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal, samt opstilling af de for driften nødvendige primitive læskure til husdyr.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Er arealet hegnet skal det være forsynet med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen og naturen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

⁶ På fredningstidspunktet § 36, stk. 1, nr. 10 i lovebekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om lov om planlægning, ændret ved lov nr. 668 af 8. juni 2017.

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier herunder på ejendommene matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt, og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier eller nødvendige som følge af udvikling af boligområder ved Stollig, Løjt og Rise Hjarup.

§ 8 Offentlighedens adgang og friluftsliv

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen, og i øvrigt skal der fremover være adgang til disse arealer i overensstemmelse med reglerne for adgang til offentligt ejede arealer i Naturbeskyttelsesloven og den hertil knyttede bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Undtaget fra denne bestemmelse er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift.

Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers og vejes og nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet oprettholdes, jf. § 1.

Fredningen er ikke til hinder for etableringen af en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse, efter fredningsnævnets nærmere godkendelse.

§ 9 Pleje

Pleje af de fredede arealer kan gennemføres efter den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse⁷.

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse med efterfølgende revision hvert 5. år.

Plejeplanen kan f.eks. indeholde foranstaltninger som afgræsning, høslæt m.v. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbne samt at eksisterende beplantning kan fjernes, nedskæres m.v.

Ejeren har ret til selv at udføre plejeforanstaltninger inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt det fjernes inden en af plejemyndigheden fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel af fældet træ eller kørsel til fast vej.

§ 10 Naturgenopretning

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området som f.eks. en vandstandshævning på lavbundsarealerne, efter nærmere beskrivelse i en plejeplan.

§ 11 Særbestemmelser

Nåletræerne på ejendommene matr.nr. 252 og 253 Rise-Hjarup, Rise, jf. fredningskortet, skal afdrives senest 12 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må ikke gentilplantes, jf. § 4.

Der må fortsat være juletræsproduktion (jf. juletræssignatur på fredningskort) på ejendommene matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise, del af matr. nr. 68, 1924, del af 2773 og 2774 Kolstrup under Aabenraa samt del af matr. nr. 9a, 124, del af 135 og 168 Stollig, Løjt, men arealerne skal afdrives senest 10 år efter fredningens gennemførelse. Den til enhver tid værende ejer af disse ejendomme har ret til genplantning med juletræskulturer. Juletræskulturerne skal herefter afdrives hvert 10. år. Hvis der ikke sker genplantning med juletræskulturer inden 3 år efter afdrivningen, bortfalder retten til juletræsproduktion på disse ejendomme. Dele af ma-

⁷ På fredningstidspunktet bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn.

triklerne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18, hvorfor tilstandsændringer eventuelt kan være dispensationskrævende.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 13 Ophævelse af eksisterende fredning

I forbindelse med gennemførelsen af fredningsforslaget ophæves fredningen af Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 for så vidt angår matrikel ”a” Kolstrup, Aabenraa, og matr.nr. 312 Stollig, Løjt, som ligger inden for det område, der er omfattet af fredningen af Fladstendalen.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

24. april 2018
Sagsnr. NMK-520-00061
PIVHA-NMKN

**AFGØRELSE VEDRØRENDE ERSTATNING
i sag om fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune**

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 44, stk. 1.

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig dels afgørelse af 15. april 2015 om erstatning og har truffet afgørelse om at tilkende følgende erstatninger i anledning af fredningen:

Lb. nr. 1: Boet efter Else Madsen Jensen	30.144 kr.
Lb. nr. 2: Arne Gjødvad Jensen	8.064 kr.
Lb. nr. 3: Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen	4.212 kr.
Lb. nr. 5: Kirsten Svennesen	47.108 kr.
Lb. nr. 6: Bent Martin Christensen	19.536 kr.
Lb. nr. 7: Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen	27.684 kr.
Lb. nr. 8: Ole Bill	10.536 kr.
Lb. nr. 9: Jes Philip Jepsen Schmidt	52.620 kr.
Lb. nr. 10: Karsten Kaufmann Damm	30.672 kr.
Lb. nr. 11: Birketoft I/S	112.560 kr.
Lb. nr. 12: Gert Holst Hansen	8.196 kr.
Lb. nr. 13: Marie Kirstine Hildebrandt	0 kr.
Lb. nr. 14: Ilse Heitmann Madsen	108.972 kr.
Lb. nr. 15: Annelie Stougaard	3.600 kr.
Lb. nr. 16: Kaj Hildebrandt	12.684 kr.
Lb. nr. 17: Uwe Riis	0 kr.
Lb. nr. 18: Uwe Grodon Thomsen	3.600 kr.
Lb. nr. 20: Jakob Ellegaard	3.600 kr.
Lb. nr. 21: Christa Ohlson og Mogens Ambrosius Frederiksen	19.116 kr.
Lb. nr. 22: Inken Thaysen Dam	5.184 kr.
Lb. nr. 23: Steen Daugaard-Hansen	3.600 kr.
Lb. nr. 25: Werner Johanning	6.900 kr.
Lb. nr. 26: Erik Steen Boe	6.168 kr.
Lb. nr. 27: Ove Steen Boe	3.600 kr.
Lb. nr. 30: Rüdiger Momme Toft	3.600 kr.
Lb. nr. 33: Helle Momme Lund	3.600 kr.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR nr. 37795526
EAN nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 934 af 27. juni 2017 om naturbeskyttelse.

Lb. nr. 37: Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen	0 kr.
Lb. nr. 38: Erik Steen Boe og Ove Steen Boe	16.980 kr.
Lb. nr. 39: Ellen Krag Burba	3.600 kr.
Lb. nr. 42: Ole Carsten Nielsen	3.600 kr.
Lb. nr. 43: Aabenraa Boligselskab	3.600 kr.
Lb. nr. 47: Jacob Christian Jebsen	3.600 kr.
Lb. nr. 48: Karen Marie Johannsen	3.996 kr.
Lb. nr. 49: Karin Annsofi Petersen	37.518 kr.
Lb. nr. 50: Grundejerforeningen Bøgelundsbæk	6.264 kr.
Lb. nr. 51: Jørgen Hansen Berg	3.600 kr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere fastsat godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Af den samlede erstatning på 618.314 kr. og de tilkendte godtgørelser på 18.000 kr. afholder staten tre fjerdedele og Aabenraa Kommune den sidste fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning i anledning af fredningen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de, der har påklaget fredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålet til nævnet, eller for hvis vedkommende nævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan endvidere påklages af Aabenraa Kommune og af Miljø- og Fødevareministeren.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klage skal indgives til Miljø- og Fødevareklagenævnet, e-mail: nmkn@naevneneshus.dk, der videresender klagen til Taksationskommissionen, jf. § 45, stk. 4.

Afgørelser truffet efter § 39, stk. 1, 3. pkt., § 39, stk. 3, og § 49, stk. 3-5, kan ikke påklages til Taksationskommissionen, jf. § 45, stk. 1, 2. pkt.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om godtgørelse kan ikke påklages, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet², der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Indledning

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, har den 15. april 2015 truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen af Fladstendalen i Aabenraa Kommune med et samlet beløb på 940.541 kr.

Sagen er på grund af erstatningens størrelse forelagt for Natur- og Miljøklagenævnet, nu Miljø- og Fødevareklagenævnt³, i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42. Fredningsnævnets afgørelse er endvidere påklaget til klagenævnet af en række lodsejere, Aabenraa Kommune samt Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen), jf. naturbeskyttelseslovens § 43.

2. Fredningsnævnets behandling

Fredningsnævnet har i erstatningsafgørelsen anført, at fredningsnævnet efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt., skal fastsætte erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem.

Fredningsnævnet sendte den 22. september 2014 en tilkendegivelse om fredning af Fladstendalen med en opfordring til ejere, brugere eller andre rettighedshavere over de fredede ejendomme til at komme med erstatningskrav. Fredningsnævnet modtog erstatningskrav fra 20 lodsejere samt Aabenraa Kommune.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at det er udgangspunktet, at der ydes fuldstændig erstatning for det indgreb, som fredningen medfører. Erstatningerne er fastsat skønsmæssigt og efter en konkret bedømmelse, som omfatter det konkrete areals størrelse samt dets fremtidige udnyttelsesmuligheder set i forhold til de konkrete fredningsbestemmelser.

Mindsteerstatningen er fastsat til 3.600 kr. pr. ha, uanset om arealerne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller er med fredskovpligt. Hvis et areal er under 1 ha, tilkendes ejeren mindsteerstatningen på 3.600 kr.

Fredningsnævnet har fastsat taksten for forbud mod fremtidig tilplantning med juletræer på 9.600 kr. pr. ha.

Fredningsnævnet har fastsat en takst på 15 kr. pr. meter i erstatning for fastholdelse af eksisterende stier i fredningsområdet.

For offentligt ejede arealer er der ikke tilkendt erstatning.

På den baggrund har fredningsnævnet tilkendt følgende erstatninger:

Lb. nr. 1: Jens Christian Jensen	26.496 kr.
Lb. nr. 2: Arne Gjødvad Jensen	21.060 kr.

³ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet

Lb. nr. 3: Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen	34.344 kr.
Lb. nr. 5: Kirsten Svennesen	53.288 kr.
Lb. nr. 6: Bent Martin Christensen	13.041 kr.
Lb. nr. 7: Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen	14.760 kr.
Lb. nr. 8: Ole Bill	14.364 kr.
Lb. nr. 9: Jes Philip Jepsen Schmidt	85.128 kr.
Lb. nr. 10: Karsten Kaufmann Damm	36.912 kr.
Lb. nr. 11: Birketoft I/S	135.432 kr.
Lb. nr. 12: Gert Holst Hansen	23.320 kr.
Lb. nr. 13: Marie Kirstine Hildebrandt	3.600 kr.
Lb. nr. 14: Ilse Heitmann Madsen	110.976 kr.
Lb. nr. 15: Annelie Stougaard	7.344 kr.
Lb. nr. 16: Kaj Hildebrandt	17.592 kr.
Lb. nr. 17: Uwe Riis	3.600 kr.
Lb. nr. 18: Uwe Gordon Thomsen	12.996 kr.
Lb. nr. 20: Jakob Ellegaard	3.600 kr.
Lb. nr. 21: Christa Ohlson og Mogens Ambrosius Frederiksen	13.500 kr.
Lb. nr. 22: Inken Thaysen Dam	25.416 kr.
Lb. nr. 23: Steen Daugaard-Hansen	16.272 kr.
Lb. nr. 25: Werner Johanning	3.600 kr.
Lb. nr. 26: Erik Steen Boe	27.032 kr.
Lb. nr. 27: Ove Steen Boe	14.252 kr.
Lb. nr. 30: Rüdiger Momme Toft	3.780 kr.
Lb. nr. 33: Helle Momme Lund	4.536 kr.
Lb. nr. 37: Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen	4.608 kr.
Lb. nr. 38: Erik Steen Boe og Ove Steen Boe	41.372 kr.
Lb. nr. 39: Ellen Krag Burba	27.216 kr.
Lb. nr. 42: Ole Carsten Nielsen	4.896 kr.
Lb. nr. 43: Aabenraa Boligselskab	3.600 kr.
Lb. nr. 47: Christian Jebsen	10.548 kr.
Lb. nr. 48: Karen Marie Johannsen	3.996 kr.
Lb. nr. 49: Leif Nicolai Nielsen	102.332 kr.
Lb. nr. 50: Grundejerforeningen Bøgelundsbæk	3.600 kr.
Lb. nr. 51: Jørgen Hansen Berg	12.132 kr.

Fredningsnævnet har herved fastsat erstatninger for i alt 940.541 kr.

Der er truffet afgørelse om, at fredningserstatninger afholdes af staten med tre fjerdedele af de tilkendte erstatninger, og Aabenraa Kommune afholder en fjerdel af de tilkendte erstatninger, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3, 1. pkt.

3. Klager og bemærkninger hertil

Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) har i klage af 6. maj 2015 anført, at styrelsen af principielle grunde finder det bydende nødvendigt at klage over et forhold vedrørende fastsættelse af grundtakst. Fredningsnævnet har besluttet at fastsætte grundtaksterstatning for alle arealer, uanset om arealerne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller fredskovspligt,

hvilket ikke er i overensstemmelse med mangeårig, fast praksis på området. Efter praksis tilkendes kun erstatning herfor, hvis der undtagelsesvis er fredningsindgreb, der er mere byrdefulde end lovens almindelige begrænsninger. Det vil yderst sjældent være tilfældet, idet den generelle lovgivning forbyder tilstandsændringer på disse arealtyper. Styrelsen henviser til Naturklagenævnets notat af 10. februar 2009 om udmåling af erstatning efter naturbeskyttelseslovens § 39.

Styrelsen anfører endvidere, at der ikke i fredningsafgørelsen ses sådanne særligt byrdefulde fredningsindgreb, der berettiger til en fravigelse af praksis. Styrelsen henviser til, at fredningsnævnet ikke har begrundet fravigelsen af normal praksis. Af hensyn til præcedensvirkningen gør styrelsen gældende, at erstatningsafgørelsen bør ændres for dette forhold.

Aabenraa Kommune har i sin klage anført, at fredningsinstrumentet er omkostningstungt og uhensigtsmæssigt. Kommunen kan i sin administration tilgodese områdets natur, friluftsliv m.m. uden fredning.

En fredning vil betyde øgede udgifter for kommunen, idet kommunen skal betale 25 % af de tilkendte erstatninger. Samtidig vil kommunen få ikke uvæsentligt øgede udgifter til udarbejdelse af plejeplan m.m.

Aabenraa Kommune har påstået, at kommunen skal tilkendes en erstatning på ikke under 7.330.000 kr. Erstatningsbeløbet vil være et direkte tab dokumenteret ved en mæglervurdering.

Det er i klagen anført, at kommunen ejer ca. 20 ha indenfor fredningsområdet med landbrug, skov, beskyttet natur, veje og stier m.v. Ca. 3,3 ha af ejendommen matr.nr. 329 Kolstrup under Aabenraa er i kommuneplanen udlagt til offentligt formål og p.t. udlejet til landbrugsformål. Arealet vil kunne udnyttes til etablering af bebyggelse med undervisning, institutioner, kulturelle formål m.v., såfremt fredningen ikke forhindrer dette. Det er kommunens opfattelse, at fredningen bør udløse erstatning for denne matrikel. Kommunen har fået udarbejdet en mæglervurdering med og uden fredning, hvoraf fremgår, at ejendommen er 7.620.000 kr. værd uden fredning og med en fredning 290.000 kr. Erstatningskravet udgør derfor 7.330.000 kr. Kommunen har henvist til andre ejendomme i nærheden, som kommunen har solgt til 205-236 kr./m².

Ifølge den vedlagte mæglervurdering er ejendommen beskrevet som ubebygget areal til eksempelvis landbrug, og som kunne være særdeles velegnet til en videreførelse af boligområdet Uglekær med bl.a. opførelse af almenlystige boliger, såfremt planforholdene tillod dette. Med den fastsatte bebyggelsesprocent skønnes, at der kan bygges på 10.000 m². For et nyt byggeri tilpasset en bruger skønnes den årlige leje at udgøre 875 pr. m² p.a. Med fradrag af forsikring og udvendig vedligeholdelse, en forrentningsprocent på 6,85 og fradrag af byggeomkostninger, vil byggeretsværdien udgøre 762 kr. pr. m², i alt 7.620.000 kr.

Aabenraa Kommune har gjort samme indsigelse under fredningsnævnets behandling af sagen.

Danmarks Naturfredningsforening har til klagen bemærket, at arealet ikke er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, hvorfor erstatning ikke bør tilkendes, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1.

Aabenraa Kommune har hertil bemærket, at gældende lovgivning fortsat regulerer byggeri, og at kommunen allerede tilgodeser hensyn til landskab og natur i sin administration, herunder i kommuneplanen. Det er endvidere anført, at kommunen ikke er blevet kompenseret for kommende plejeplaner og naturplejeprojekter som følge af fredninger efter kommunalreformen, hvorfor kommunen vil få væsentlige udgifter.

Naturstyrelsen har til klagen bemærket, at der ikke ses at være noget grundlag for at fravige hovedreglen i naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, om, at der ikke tilkendes erstatning for offentligt ejede arealer. Styrelsen henviser til sine bemærkninger i brev af 5. november 2014 til fredningsnævnet, hvoraf fremgår, at ejendommen er beliggende i byzone og omfattet af godkendte kommuneplanrammer, som udlægger arealet til offentligt formål. Styrelsen lægger derfor til grund, at kommunen ikke har til hensigt at afhænde arealet, og at der derfor ikke er tale om en midlertidig besiddelse.

Aabenraa Kommune har hertil bemærket, at det fortsat er kommunens opfattelse, at fredningen bør udløse erstatning, idet en fredning vil forhindre, at ejendommen kan bebygges til undervisning og institutioner m.v., som kan komme borgerne til gode.

LandboSyd har på vegne af lb.nr. 5, 6, 9, 11, 14, 16, 21, 22, 39 og 42 anført, at der vil ske et værdifald på ejendommene, som skal erstattes, hvis fredningen gennemføres.

Til *fredningens § 4* har LandboSyd anført, at der i området har været en positiv udvikling i etablering af juletræer gennem de senere år, og flere arealer er blevet udlagt til juletræsproduktion. Konsulenten har vedlagt en modelberegning over juletræsproduktion i 10-årig omdrift. Det fremgår af klagen med henvisning til bilaget, at der opnås en markant bedre indtjening ved juletræsproduktion end ved korn- eller græsdrift. Dækningsbidraget ligger typisk på 8.000-12.000 kr. pr. ha p.a. ved korndrift, mens den er på mere end 30.000 ved juletræsproduktion. Hvis der pålægges restriktioner, vil det skabe et værdifald på arealerne. Det samme vil et forbud mod pesticider og gødskning. Det anføres, at værdifaldet vil ligge på omkring 40.000 kr. pr. ha med juletræsproduktion.

Til *fredningens § 11* har LandboSyd anført, at afdrivning af juletræer normalt sker, når træerne er 7-10 år i almindelig jord. Jorden i området er

meget lerholdig, og derfor sker væksten langsommere i de første år, hvorfor træerne ikke er hugstmodne før efter år 11. Ifølge bestemmelserne skal træerne fældes senest i år 10. Da der ikke kan ske optimal udnyttelse af afdrivningstiden over år 11, finder klager, at der bør fastsættes en erstatning på 10.000 kr. pr. ha grundet salg af mindre træer.

Til støtte for sin påstand har LandboSyd indhentet en udtalelse af 30. november 2015 fra Claus Jerram Christensen, Danske Juletræer, hvoraf fremgår:

”Grundet den nødvendige topskudsregulering vil træerne på lerjord derfor ofte have en længere omdriftstid inden de når den økonomisk optimale totalhøjde på 200 cm+. Med den naturlige variation i træernes vækst vil der altid være en stor andel træer, som kræver 1-2 år ekstra for at opnå en tilstrækkelig højde for salg.

Samlet set er det derfor vores vurdering, at en 10 årig omdriftstid i mange tilfælde vil være for kort på lerjord til at opnå en økonomisk optimal afsætning af nordmannsgranjuletræerne.”

LandboSyd anfører, at erstatningstaksterne bør være 60 kr. pr. løbende meter ved etablering af ny sti og 20 kr. pr. løbende meter ved eksisterende sti.

LandboSyd finder, at mindsteerstatningen bør fastsættes til 3.900 kr. pr. ha. Der henvises til to Natur- og Miljøklagenævnsafgørelser, hvor grundtaksten var fastsat til 3.800 kr. Med en almindelig prisregulering bør minimumstaksten derfor fastsættes til 3.900 kr.

De samme indsigelser og erstatningskrav er gjort gældende under fredningsnævnets behandling af sagen.

Følgende erstatningskrav er gjort gældende:

Lb.nr. 5, Kirsten Svennesen

Tab for forbud mod dyrkning af juletræer på 4,42 ha á 40.000 kr., i alt 176.800

Tab ved afdrivning af 0,84 ha eksisterende skov, i alt 100.000 kr.

Grunderstatning for samlet areal 10,08 ha á 3.900 kr., i alt 39.312

Samlet krav 316.112 kr.

Det fremgår af klagen, at fredningsnævnet ikke har tilkendt erstatning for forbud mod tilplantning med udsigtshæmmende afgrøder, og at det må være en fejl, da nogle arealer hverken er § 3-område eller fredsskov.

Det fremgår, at hele arealet på 10,08 ha har frijordsstatus, som kan erhverves af alle. Arealerne ligger op ad andre arealer, hvor der i dag er etableret juletræer. Der ville derfor være en sandsynlighed for, at der ville

blive etableret juletræer på arealerne. Denne øgede indtjeningsmulighed bliver dog ikke mulig på grund af fredningen.

Bestemmelsen i § 11 om afdrivning af skov senest 12 år efter fredningen vil medføre et værditab fra skovværdi til græsareal. Endvidere vil der skulle anvendes udgifter til skovning, fjernelse af rødder/stød, etablering af græsareal, hegning m.v. Disse omkostninger vurderes til 100.000 kr.

Lb.nr. 6, Bent Martin Christensen

Tab ved afdrivning af 1,37 ha juletræer á 10.000 kr. pr. ha, i alt 13.700 kr.
Grunderstatning for samlet areal 3,31 ha á 3.900 kr. pr. ha, i alt 12.909 kr.
Erstatning for 76 m eksisterende sti á 20 kr. pr. lb.m., i alt 1.520 kr.

Samlet krav 28.129 kr.

Der er medtaget en erstatning på 10.000 kr. pr. ha for afdrivning hvert 10 år, idet visse juletræer ville kunne have den bedste høsttidspunkt fra år 10-11.

Der er tilplantet med juletræer på matriklen i forvejen med ca. 1,37 ha. Første gang blev der tilplantet juletræer i 1999 og anden gang i 2010. Arealet er omfattet af § 11 i fredningsbestemmelserne.

Der er tilplantet ca. 0,13 ha vinstokke på matriklen. Det forudsættes, at disse må bibeholdes.

Det forudsættes, at stien vedligeholdes af Aabenraa Kommune.

Lb.nr. 9, Jes Philip Jepsen Schmidt

Tab for forbud mod dyrkning af juletræer på 4,81 ha á 40.000 kr. pr. ha, i alt 192.400

Tab ved afdrivning af 2,27 ha juletræer á 10.000 kr. pr. ha, i alt 22.700 kr.
Grunderstatning for samlet areal 15,63 ha á 3.900 kr., i alt 60.957 kr.

I alt samlet krav 276.057 kr.

Der er medtaget en erstatning på 10.000 kr. pr. ha for afdrivning hvert 10 år, idet visse juletræer ville kunne have den bedste høsttidspunkt fra år 10-11.

Klager har erhvervet arealerne i fredningsområdet 1. august 2012. Da der efterfølgende er fremsat forslag til fredning, således at der ikke kunne foretages nyplantning, er dette ikke blevet foretaget på disse arealer. I stedet er foretaget beplantning af hele 12 ha, udenfor fredningsområdet.

Da klager således tidligere har tilplantet arealer med juletræer, vil sandsynligheden for at tilplante disse mulige arealer i fredningsområdet abso-

lut være til stede. Denne højere indtjeningsmulighed mistes pga. fredningen.

Lb.nr. 11, Birktoft I/S

Tab for forbud mod dyrkning af juletræer på 12,3 ha á 40.000 kr. pr. ha, i alt 492.000 kr.

Tab ved afdrivning af 1,3 ha juletræer á 10.000 kr. pr. ha, i alt 13.000 kr.

Grunderstatning for samlet areal 17,12 ha á 3.900 kr., i alt 66.768 kr.

I alt samlet krav 571.768 kr.

Beløb på 10.000 kr. pr. ha for afdrivning hvert 10 år, idet visse juletræer ville kunne have det bedste høsttidspunkt fra år 10-11.

Birktoft I/S har i forvejen juletræer i matr.nr. 1924, som indgår i fredningsarealet. Det vil derfor være sandsynligt, at arealerne i matr.nr. 31 og 9c på et senere tidspunkt ligeledes anvendes til plantning af juletræer. Matr.nr. 31 ligger i en afstand på ca. 200 meter fra matr. nr. 1924, hvor der i dag er plantet juletræer. Arealerne ligger på hver side af den etablerede fredsskov. Endvidere ligger matr. nr. 9c i umiddelbar tilknytning til matr. nr. 31.

Lb.nr. 14, Ilse Heitmann Madsen

Krav for værdifald på ejendommen, i alt 3.000.000 kr.

Begrundelse for kravet:

- Det er stærkt værdinedsættende, at der fremover ikke kan opføres ridebane m.v.
- At der fremover ikke kan opføres en ridehal på ejendommen.
- At Lindbjerg Juletræer I/S ikke kan udnytte ejendommens samlede landbrugsarealer til fremtidig juletræsproduktion.
- At afdrivningen på maksimalt 10 år hindrer salg af fuldt hugstmodne juletræer på de eksisterende arealer, der i dag er udlagt til juletræsproduktion.
- At ejendommen ikke fremover kan omsættes til især hesteinteressererede købere. Ejendommen er unikt beliggende i området og vil have en særlig status for købere med heste som hobby eller erhverv. Fredningen vil psykologisk afskrække fremtidige købere, grundet risiko for, ikke at kunne foretage tilbygninger eller ændringer på ejendommen til brug for hesteholdet.

Lb.nr. 16, Kaj Hildebrandt

Tab for forbud mod dyrkning af juletræer på 1,34 ha á 40.000 kr., i alt 53.600 kr.

Grunderstatning for samlet areal 2,72 ha á 3.900 kr., i alt 10.608 kr.

I alt samlet krav 64.208 kr.

Arealerne ligger midt i det fredede område og tæt ved eksisterende juletræsarealer. På sigt vil det derfor være en mulighed for at tilplante areaerne med juletrær.

Lb.nr. 21 Christa Ohlsson og Mogens Frederiksen

Tab for forbud mod dyrkning af juletrær på 2,56 ha á 40.000 kr., i alt 102.400 kr.

Grunderstatning for samlet areal 3,75 ha á 3.900 kr., i alt 14.625 kr.

Bygningerne fremover beliggende i fredningsområdet, 100.000 kr.

I alt samlet krav 217.025 kr.

En fredning af ejendommen vil medføre en varig værdiforringelse.

Det vil blive mere byrdefuldt administrativt, når der skal foretages ændringer på ejendommen fremover. Endvidere vil en kommende køber foretage et nedslag i en købspris, på grund af den psykologiske effekt, en fredning vil have på ejendommen. En køber vil forvente visse restriktioner ved fremtidige planer om ændringer efter købet. Disse forhold vil skabe en reel værdiforringelse, som er skønnet til 100.000 kr.

Ejendommen vil det kunne anvendes til landbrug. Med en fredning af ejendommen mistes muligheden for at tilplante arealet med juletrær. Fredningsnævnet har dog ikke tilkendt erstatning for dette. Det må være en fejl.

Lb.nr. 22, Inken Thaysen Dam

Tab for forbud mod dyrkning af juletrær på 0,36 ha á 40.000 kr., i alt 14.400 kr.

Grunderstatning for samlet areal 2,72 ha á 3.900 kr., i alt 25.194

I alt samlet krav 39.594 kr.

Arealet har været bortforpagtet til økolog. Det ville være naturligt at tilplante arealet på 0,36 ha med juletrær, da det ligger op mod fredsskov. Denne indtjeningsmulighed mistes dog pga. fredningen.

Lb.nr. 39, Ellen Krag Burba

Grunderstatning for samlet areal 7,56 ha á 3.900 kr., i alt 29.484 kr.

I alt samlet krav 29.484 kr.

Arealet er bortforpagtet til Carl Johs. Krag, som er økolog.

Lb.nr. 42, Ole Carsten Nielsen

Tab for forbud mod dyrkning af landbrugsjord på 0,21 ha á 40.000 kr., i alt 8.400 kr.

Grunderstatning for samlet areal 1,36 ha á 3.900 kr., i alt 5.304 kr.

I alt samlet krav 13.704 kr.

Naturstyrelsen har til klagen bemærket, at det er styrelsens opfattelse, at den anvendte takst for tilplantningsforbud er korrekt og i overensstemmelse med praksis, og at der ikke er grundlag for at tilkende højere erstatninger som påstås tilkendt for beplantningsforbuddet. Til det anførte om § 11 forstår styrelsen, at det er LandboSyd, der selv har foreslået den fastsatte omdriftstid på 10 år. Styrelsen har dog ingen bemærkninger til en omdriftstid på 11 år, hvis klagenævnet vurderer, at det er relevant for at skabe sikkerhed for, at der ikke tilkendes erstatning for dette forhold.

Særligt vedrørende lb.nr. 5 har styrelsen anført, at det er korrekt, at der skulle have været tilkendt erstatning for tilplantningsforhold på arealer, der ikke er omfattet af § 3 natur og fredsskovspligt. Styrelsen bestrider, at der for så vidt angår afdrift af det lille skovareal er grundlag for at yde erstatning udover de tilkendte 17.000 kr. til fjernelse af stød, idet arealets værdi som landbrugsareal i omdrift er fuldt på højde med værdien i den nuværende tilstand, samt at der ved afdrift er mulighed for at kapitalisere vedmassen ved evt. salg som flis.

Særligt vedrørende lb.nr. 6 er det styrelsens opfattelse, at den tilkendte erstatning for fastholdelse af eksisterende stier på 15 kr. pr. løbende meter er korrekt og i overensstemmelse med praksis.

Særligt vedrørende lb.nr. 14 bestrider styrelsen, at ejendommen ikke vil kunne sælges til hesteinteresserede købere. Der findes på ejendommen over 1.200 m² eksisterende driftsbygninger, som vil kunne ombygges, ligesom stuttedrift er landbrugsdrift, hvortil der kan opføres de nødvendige driftsbygninger under fredningsnævnets censur. Hobbymæssigt hestehold er ikke landbrugsmæssig drift, og der er efter landzonebestemmelserne derfor heller ikke noget retskrav på landzonetilladelse til ridehal eller -bane.

Særligt vedrørende lb.nr. 21 har styrelsen anført, at det umiddelbart synes at være korrekt, at lodsejeren på linje med de øvrige ejendomme skulle have været tilkendt erstatning for tilplantningsforbud på de arealer, der ikke er omfattet af fredsskovspligt og § 3-natur.

De påberåbte psykologiske effekter på kommende købere og administrative besværligheder ved ændringer på ejendommen er efter praksis omfattet af den sædvanlige grundtakst.

Advokatfirmaet Fink v/Anders Tourlin Kolte har på vegne af lb.nr. 26, 27 og 38 klaget over erstatningerne. Det gøres gældende, at erstatningsfastsættelsen på ingen måde er korrekt, idet der bør fastsættes en væsent-

lig større erstatning/godtgørelse. De samme indsigelser og erstatningskrav er gjort gældende under fredningsnævnets behandling af sagen.

Lb.nr. 26, Erik Steen Boe

For ejendommen Stolligvej 6 er erstatningskravet på ikke under 1 mio. kr., idet klager gør gældende, at fredningen vil betyde et stort fald i ejendommens handelsværdi.

For ejendommen Stolligvej 14 er erstatningskravet på 150.000 kr. på grund af ulemper og begrænsninger i anvendelsesmulighederne.

Lb.nr. 27, Ove Steen Boe

Erstatningskrav på grund af ulemper og begrænsninger i anvendelsesmulighederne, i alt 150.000 kr.

Lb.nr. 38, Ove Steen Boe og Erik Steen Boe

Erstatningskrav for alvorlig indskrænkning i anvendelsesmulighederne, ikke under 1 mio. kr.

Naturstyrelsen har til klagerne bemærket, at styrelsen ikke finder, at der er grundlag for at tilkende erstatning ud over sædvanlig takst på 9.600 kr. pr. ha for tilplantningsforbud.

4. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har deltaget Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer: Thomas Steensen (formand), Pelle Andersen-Harild, Norman Cleaver, Torben Hansen, Knud Mathiesen, Henrik Twilhøj og Jens Vibjerg.

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, fastsættes der erstatning til ejere af rettigheder over en fredet ejendom for det tab, som fredningen påfører dem. Der ydes således fuld erstatning for nedgangen i ejendommens handelsværdi.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har enstemmigt vedtaget følgende takster ved erstatningsfastsættelsen:

Grundtaksten reguleres årligt på baggrund af udviklingen i forbrugerprisindekset og prisudviklingen på landbrugsejendomme. Grundtaksten for 2015 er anvendt, idet den følger tidspunktet for fredningsnævnets afgørelse.

Grundtaksten fastsættes til 3.600 kr. pr. ha, og der fastsættes en mindsteerstatning svarende til grundtaksten på 3.600 kr. pr./ha, jf. dog nedenfor.

I overensstemmelse med fast praksis tilkendes ikke grunderstatning for arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fredskovskovs-

arealer omfattet af skovloven samt sten- og jorddiger omfattet af museumslovens § 29.

Ligeledes i overensstemmelse med praksis tilkendes halv grundtakst for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §§ 16 og 18, som ikke tillige er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fredskovsarealer eller museumslovens § 29.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke foreligger særligt byrdefulde forhold i fredningen, som ligger ud over de restriktioner, der allerede følger af de generelle beskyttelsesregler. Der er således ikke grundlag for at tilsidesætte praksis.

Tillægstakst til arealer med grundtakst:

Forbuddet i fredningens § 4 mod etablering af flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder erstattes med 6.000 kr./ha på arealer, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 18, fredskovspligt efter skovloven og museumslovens § 29. Arealer med eksisterende skov og læhegn erstattes ikke, jf. § 4.

Miljø- og Fødevareklagenævnet anfører, at der er tale om en tillægserstatning til grundtaksten, og det præciseres, at den af fredningsnævnet tilkendte erstatning på 9.600 kr. udgøres af to beløb – en grundtakst (3.600 kr.) og en tillægstakst (6.000 kr.).

Nævnet har i overensstemmelse med praksis tilkendt en erstatning for fastholdelse af eksisterende sti på 15 kr. pr. løbende meter. Nævnet finder, at der ikke foreligger særlige forhold, der kan begrunde en fravigelse af praksis.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er enig med fredningsnævnet i, at der tilkendes lb.nr. 5 en erstatning på 17.000 kr. for fjernelse af stød på dele af matr.nr. 252 og 253 Rise-Hjarup, Rise, som vist på fredningskortet med signaturen areal til afdrift.

Miljø- og Fødevareklagenævnet tiltræder, at der ikke tilkendes erstatning for afdrift af juletræer efter 10 år, idet sædvanlig afdriftstid for juletræer er 7-10 år, jf. § 11 i fredningsafgørelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke er grundlag for at tilkende erstatning til lb.nr. 14 for tab i forbindelse med mistet mulighed for at bebygge ejendommen som hesteejendom enten hobbymæssigt eller som erhverv. Henset til at det er muligt at opføre de til jordbruget erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal og henset til, at der ikke er et retskrav på at få landzonetilladelse til etablering af ridehal/-bane på hobbyplan, finder nævnet ikke grundlag for at tilkende erstatning.

Det fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets fredningsafgørelse af 24. april 2018, at ejendommen matr.nr. 138 Stollig Løjt ændres til haveareal. Arealet er således ikke omfattet af beplantningsforbuddet i § 4. Som følge heraf tilkendes ikke erstatning for forbud mod beplantning.

Der tilkendes ikke erstatning til offentligt ejede arealer, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. pkt. Efter bestemmelsen tilkendes ikke erstatning for offentligt ejet ejendom, medmindre ejendommen er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet udtaler, at nævnet ikke finder det dokumenteret, at ejendommen matr.nr. 329 Kolstrup under Aabenraa er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Nævnet finder på den baggrund, at der ikke foreligger forhold, der kan begrunde, at der tilkendes erstatning.

4.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning

Idet Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig dels afgørelse af 15. april 2015 om erstatning i anledning af fredningen ophæves, fastsætter Miljø- og Fødevareklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, erstatningen.

Nedenfor følger for hver lodsejer en opstilling, som viser:

- Løbenummer
- Matrikelnummer
- Ejerlav
- Lodsejerens navn
- Beregning af erstatning
- Godtgørelse for sagkyndig bistand

Opgørelsen er baseret på oplysninger i den lodsejerfortegnelse, som indgik som bilag til fredningsforslaget samt vedlagte fredningskort. Nævnet har tillige i erstatningsberegningen korrigeret oplysninger om ejerforhold samt foretaget mindre rettelser af fejlangivelser i bl.a. arealernes størrelse.

Lb.nr. 1, matr.nr. 260 Rise-Hjarup, Rise, boet efter Else Madsen Jensen

Areal i alt 7,36 ha

§ 3-areal	1,13 ha	0 kr.
Fredskovsareal	2,49 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	3,74 ha	13.464 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,96 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	2,78 ha	16.680 kr.

Erstatning i alt **30.144 kr.**

Lb.nr. 2, del af matr.nr. 257 Rise-Hjarup, Rise, Arne Gjødvad Jensen

Areal i alt 5,85 ha

§ 3-areal	1,85 ha	0 kr.
Fredskovsareal	3,16 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,84 ha	3.024 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	0,84 ha	5.040 kr.

Erstatning i alt **8.064 kr.**

Lb.nr. 3, matr.nr. 162b Rise-Hjarup, Rise og 2781 Kolstrup under Aabenraa, Ellen og Erling Jensen

Areal i alt 9,54 ha

§ 3-areal	3,30 ha	0 kr.
Fredskovsareal	3,90 ha	0 kr.
§16 – 1/2 grundtakst á 1.800 kr.	2,34 ha	4.212 kr.

Erstatning i alt **4.212 kr.**

Lb.nr. 4, Aabenraa Kommune

Ingen erstatning

Lb.nr. 5, matr.nr. 367, 252, 253 Rise-Hjarup, Rise, Kirsten Svennesen

Areal i alt 10,08 ha

§ 3-areal	5,66 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	2,84 ha	10.224 kr.
§16 – 1/2 grundtakst á 1.800 kr.	1,58 ha	2.844 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	2,84 ha	17.040 kr.
Fjernelse af stød		17.000 kr.

Erstatning i alt **47.108 kr.**

Lb.nr. 6, matr.nr. 88 Rise-Hjarup, Rise, Bent Martin Christensen

Areal i alt 3,31 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	2,71 ha	9.756 kr.
§16 – 1/2 grundtakst á 1.800 kr.	0,60 ha	1.080 kr.
Udlagt til juletræer, § 11	1,45 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	1,26 ha	7.560 kr.
Eksisterende sti á 15 kr.	76,00 m	1.140 kr.

Erstatning i alt **19.536 kr.**

Lb.nr. 7, matr.nr. 161 og 163 Rise-Hjarup, Rise, Gert Bruhn, Werner

Bruhn og Flemming Hattesen

Areal i alt 4,10 ha

§ 3-areal	0,73 ha	0 kr.
Fredskovsareal	0,23 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	3,14 ha	11.304 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,41 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	2,73 ha	16.380 kr.

Erstatning i alt **27.684 kr.**

Lb.nr. 8, matr.nr. 123 Rise-Hjarup, Rise, Ole Bill

Areal i alt 3,99 ha

§ 3-areal	1,35 ha	0 kr.
Fredskovsareal	1,43 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	1,21 ha	4.356 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,18 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	1,03 ha	6.180 kr.

Erstatning i alt **10.536 kr.**

Lb.nr. 9, matr.nr. 409, 153, 10, 405, 204 og del af 391 Rise-Hjarup, Rise,

Jes Philip Schmidt

Areal i alt 15,63 ha

§ 3-areal	0,83 ha	0 kr.
Fredskovsareal	7,70 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	7,10 ha	25.560 kr.
Udlagt til juletræer, § 11	2,25 ha	0 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,34 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	4,51 ha	27.060 kr.

Erstatning i alt **52.620 kr.**

Lb.nr. 10, del af matr.nr. 8 Stollig, Løjt, Karsten Kaufmann Damm

Areal i alt 4,20 ha

§ 3-areal	0,40 ha	0 kr.
Fredskovsareal	0,33 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	3,47 ha	12.492 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,44 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	3,03 ha	18.180 kr.

Erstatning i alt **30.672 kr.**

Lb.nr. 11, matr.nr. 1924 og 2725 Kolstrup under Aabenraa, 9c og del af 31 Stollig, Løjt, Birktoft I/S

Areal i alt 17,12 ha

§ 3-areal	2,36 ha	0 kr.
Fredskovsareal	1,16 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	13,60 ha	48.960 kr.
Udlagt til juletræer, § 11	1,26 ha	0 kr.
Eksisterende skov/hegn	1,74 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	10,60 ha	63.600 kr.

Erstatning i alt **112.560 kr.**

Lb.nr. 12, del af matr.nr. 9a Stollig, Løjt, Gert Holst Hansen

Areal i alt 3,70 ha

§ 3-areal	0,02 ha	0 kr.
Fredskovsareal	2,56 ha	0 kr.
Sten/jorddiger	0,01 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	1,11 ha	3.996 kr.
Udlagt til juletræer, § 11	0,41 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,70 ha	4.200 kr.

Erstatning i alt **8.196 kr.**

Lb.nr. 13, del af matr.nr. 200 Rise-Hjarup, Rise, Marie Kirstine Hildebrandt

Areal i alt 0,64 ha

Fredskovsareal	0,64 ha	0 kr.
----------------	---------	-------

Erstatning i alt **0 kr.**

Lb.nr. 14, matr.nr. 2773, 68, 2774, 2771, 1922, 2772 Kolstrup under Aabenraa, Ilse Heitmann Madsen

Areal i alt 19,16 ha

§ 3-areal	4,10 ha	0 kr.
Fredskovsareal	1,96 ha	0 kr.
Sten/jorddiger	0,08 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	13,02 ha	46.872 kr.
Udlagt til juletræer, § 11	2,67 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	10,35 ha	62.100 kr.

Erstatning i alt **108.972 kr.**

Lb.nr. 15, matr.nr. 1923 Kolstrup under Aabenraa, Annelie Stougaard

Areal i alt 1,32 ha

§ 3-areal	0,93 ha	0 kr.
Sten/jorddiger	0,05 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,34 ha	1.224 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	0,34 ha	2.040 kr.

Mindsteerstatning **3.600 kr.**

Lb.nr. 16, matr.nr. 1921 og 1920 Kolstrup under Aabenraa, Kaj Hildebrandt

Areal i alt 2,72 ha

§ 3-areal	1,22 ha	0 kr.
Fredskovsareal	0,16 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	1,34 ha	4.824 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,03 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6000 kr.	1,31 ha	7.860 kr.

Erstatning i alt **12.684 kr.**

Lb.nr. 17, matr.nr. 344 Rise-Hjarup, Rise, Uwe Friis

Areal i alt 0,94 ha

Fredskovsareal	0,94 ha	0 kr.
----------------	---------	-------

Erstatning i alt **0 kr.**

Lb.nr. 18, matr.nr. 1929, 1930 og 1931 Kolstrup under Aabenraa, Uwe Grodon Thomsen

Areal i alt 3,61 ha

§ 3-areal	3,06 ha	0 kr.
Fredskovsareal	0,02 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,53 ha	1.908 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,39 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,14 ha	840 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 19, Naturstyrelsen

Ingen erstatning.

Lb.nr. 20, matr.nr. 1927 og 1928 Kolstrup under Aabenraa, Jakob Ellegaard

Areal i alt 0,12 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,12 ha	432 kr.
------------------------	---------	---------

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 21, matr.nr. 1925 og 1926 Kolstrup under Aabenraa, Christa Ohlsson og Mogens Ambrosius

Areal i alt 3,75 ha

§ 3-areal	1,19 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	2,56 ha	9.216 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,61 ha	0 kr.
Hus/have	0,30 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	1,65 ha	9.900 kr.

Erstatning i alt **19.116 kr.**

Lb.nr. 22, matr.nr. 260 og del af 7 Stollig, Løjt, Inken Thaysen Dam

Areal i alt 6,46 ha

§ 3-areal	2,62 ha	0 kr.
Fredskovsareal	3,30 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,54 ha	1.944 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,54 ha	3.240 kr.

Erstatning i alt **5.184 kr.**

Lb.nr. 23, matr.nr. 87 Stollig, Løjt, Sten Daugaard-Hansen

Areal i alt 4,52 ha

§ 3-areal	4,36 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,16 ha	576 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,16 ha	960 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 24, matr.nr. 147 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 25, matr.nr. del af 134 Stollig, Løjt, Werner Johanning

Areal i alt 0,77 ha

§ 3-areal	0,02 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,75 ha	2.700 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,05 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,70 ha	4.200 kr.

Erstatning i alt **6.900 kr.**

Lb.nr. 26, del af matr.nr. 138, del af 34, del af 298 Stollig, Løjt, Erik Steen Boe

Areal i alt 2,14 ha

Fredskovsareal	0,22 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	1,44 ha	5.184 kr.
§ 18 – 1/2 grundtakst á 1.800 kr.	0,48 ha	864 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,35 ha	0 kr.

Hus/have	1,34 ha	0 kr.
Bepplantningsforbud á 6.000 kr.	0,02 ha	120 kr.

Erstatning i alt **6.168 kr.**

Lb.nr. 27, matr.nr. 33 Stollig, Løjt, Ove Steen Boe

Areal i alt 2,17 ha

§ 3-areal	1,93 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,24 ha	864 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,11 ha	0 kr.
Bepplantningsforbud á 6.000 kr.	0,13 ha	780 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 28, matr.nr. 173 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 29, matr.nr. 174 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 30, matr.nr. 168 og 124 Stollig, Løjt, Rüdiger Momme Toft

Areal i alt 1,05 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,55 ha	1.980 kr.
§ 18 – 1/2 grundtakst á 1.800 kr.	0,50 ha	900 kr.
Udlagt til juletræer	1,05 ha	0 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 31, matr.nr. 210 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 32, matr.nr. 163 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 33, del af matr.nr. 135 Stollig, Løjt, Hella Momme Lund

Areal i alt 1,26 ha

Fredskovsareal	0,66 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,11 ha	396 kr.
§ 18 – 1/2 grundtakst á 1.800 kr.	0,49 ha	882 kr.
Udlagt til juletræer, § 11	0,55 ha	0 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 34, matr.nr. 164 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 35, matr.nr. 165 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 36, matr.nr. 114 Stollig, Løjt

Udgået

Lb.nr. 37, del af matr.nr. 291 Stollig, Løjt, Rie og Lars Jensen

Areal i alt 1,28 ha

Fredskovsareal	1,28 ha	0 kr.
----------------	---------	-------

Erstatning i alt	0 kr.
------------------	--------------

Lb.nr. 38, matr.nr. 109 Stollig, Løjt, Erik Steen Boe og Ove Steen Boe

Areal i alt 5,27 ha

§ 3-areal	1,82 ha	0 kr.
-----------	---------	-------

Fredskovsareal	0,55 ha	0 kr.
----------------	---------	-------

Grundtakst á 3.600 kr.	2,90 ha	10.440 kr.
------------------------	---------	------------

Eksisterende skov/hegn	1,81 ha	0 kr.
------------------------	---------	-------

Beplantningsforbud á 6.000 kr.	1,09 ha	6.540 kr.
--------------------------------	---------	-----------

Erstatning i alt	16.980 kr.
------------------	-------------------

Lb.nr. 39, matr.nr. 1251 Kolstrup under Aabenraa, Ellen Krag Burba

Areal i alt 7,56 ha

§ 3-areal	6,93 ha	0 kr.
-----------	---------	-------

Fredskovsareal	0,27 ha	0 kr.
----------------	---------	-------

Sten/jorddiger	0,01 ha	0 kr.
----------------	---------	-------

Grundtakst á 3.600 kr.	0,35 ha	1.260 kr.
------------------------	---------	-----------

Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,35 ha	2.100 kr.
--------------------------------	---------	-----------

Mindsteerstatning i alt	3.600 kr.
-------------------------	------------------

Lb.nr. 40, del af matr.nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa

Udgået

Lb.nr. 41, del af matr.nr. 700 Kolstrup under Aabenraa

Udgået

Lb.nr. 42, matr.nr. 151 Kolstrup under Aabenraa, Ole Carsten Nielsen

Areal i alt 1,36 ha

§ 3-areal	1,15 ha	0 kr.
-----------	---------	-------

Grundtakst á 3.600 kr.	0,21 ha	756 kr.
------------------------	---------	---------

Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,21 ha	1.260 kr.
--------------------------------	---------	-----------

Mindsteerstatning i alt	3.600 kr.
-------------------------	------------------

Lb.nr. 43, matr.nr. 88 Kolstrup under Aabenraa, Aabenraa Boligselskab af 1962 A/S

Areal i alt 0,09 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,09 ha	324 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,09 ha	540 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 44, matr.nr. 51 Stollig, Løjt
Udgået

Lb.nr. 45, matr.nr. 209 Stollig, Løjt
Udgået

Lb.nr. 46, matr.nr. 183 Stollig, Løjt
Udgået

Lb.nr. 47, matr.nr. 227 Stollig, Løjt, Jacob Christian Jebsen

Areal i alt 2,93 ha

§ 3-areal	0,02 ha	0 kr.
Fredskovsareal	2,49 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,42 ha	1.512 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,20 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,22 ha	1.320 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 48, matr.nr. 22 Kolstrup under Aabenraa, Karen Marie Johannsen

Areal i alt 1,11 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	1,11 ha	3.996 kr.
------------------------	---------	-----------

Erstatning i alt **3.996 kr.**

Lb.nr. 49, matr.nr. 99 og 191 Stollig, Løjt, 558 og 822 Aabenraa, Karin Annsofi Petersen

Areal i alt 27,87 ha

§ 3-areal	19,66 ha	0 kr.
Fredskovsareal	4,40 ha	0 kr.
Sten/jorddiger	0,08 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	3,73 ha	13.428 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,91 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	2,82 ha	16.920 kr.
Eksisterende sti á 15 kr.	478,00 m	7.170 kr.

Erstatning i alt **37.518 kr.**

Lb.nr. 50, matr.nr. 1692 Kolstrup under Aabenraa, Grundejerforeningen

Bøgelundsbæk

Areal i alt 0,96 ha

§ 3-areal	0,12 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,84 ha	3.024 kr.
Eksisterende skov/hegn	0,30 ha	0 kr.
Beplantningsforbud á 6.000 kr.	0,54 ha	3.240 kr.

Erstatning i alt **6.264 kr.**

Lb.nr. 51, matr.nr. 270 Stollig, Løjt, Jørgen Hansen Berg

Areal i alt 3,37 ha

§ 3-areal	0,02 ha	0 kr.
Fredskovsareal	3,34 ha	0 kr.
Grundtakst á 3.600 kr.	0,01 ha	36 kr.

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

4.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatningsfordeling

Miljø- og Fødevareklagenævnet besluttede endvidere, at staten skal afholde tre fjerdele og Aabenraa Kommune en fjerdel af tilkendte erstatninger og godtgørelser i overensstemmelse med bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Erstatningsbeløbene forrentes i henhold til naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4, fra datoen for fredningsnævnets afgørelse af 15. april 2015 og indtil erstatningen udbetales med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

4.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om omkostningsgodtgørelse

Efter naturbeskyttelseslovens § 47 kan Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemme, at der skal ydes en ejer eller bruger en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under fredningssagens behandling. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at godtgøre lodsejerens egen medvirken i sagen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har fastsat en passende godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47:

Under sagens behandling for Miljø- og Fødevareklagenævnet har advokat Anders Tourlin Kolte repræsenteret lb.nr. 26, 27 og 38. Advokaten har anmodet om godtgørelse for sagkyndig bistand.

Advokat Anders Tourlin Kolte har udarbejdet klager for lodsejerne, som er enslydende med de indsigelser, der er fremført for fredningsnævnet. Herud over har lodsejerne selv varetaget deres interesser. Der tilkendes

lodsejerne 3.000 kr. i samlet godtgørelse. Beløbet udbetales til advokat Kolte med henblik på fordeling til lb.nr. 26, 27 og 38.

Under sagens behandling for Miljø- og Fødevareklagenævnet har LandboSyd repræsenteret lb.nr. 5, 6, 9, 11, 14, 16, 21, 22, 39 og 42.

LandboSyd har udarbejdet klager for lodsejerne, som i væsentligt omfang er enslydende med de indsigelser, der er fremført for fredningsnævnet. Herudover har LandboSyd deltaget i klagenævnets møde den 23. juni 2017. Der tilkendes lodsejerne 15.000 kr. i samlet godtgørelse. Beløbet udbetales til LandboSyd med henblik på fordeling til lb.nr. 5, 6, 9, 11, 14, 16, 21, 22, 39 og 42.

Af den samlede erstatning på 618.314 kr. samt rente og tillagt godtgørelsesbeløb på 18.000 kr. udreder staten ved Miljø- og Fødevareministeriet tre fjerdedele og Aabenraa Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Syddanmark, sydlig dels afgørelse af 15. april 2015 om erstatning og har truffet afgørelse om at tilkende følgende erstatninger i anledning af fredningen:

Lb. nr. 1: Boet efter Else Madsen Jensen	30.144 kr.
Lb. nr. 2: Arne Gjødvad Jensen	8.064 kr.
Lb. nr. 3: Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen	4.212 kr.
Lb. nr. 5: Kirsten Svennesen	47.108 kr.
Lb. nr. 6: Bent Martin Christensen	19.536 kr.
Lb. nr. 7: Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen	27.684 kr.
Lb. nr. 8: Ole Bill	10.536 kr.
Lb. nr. 9: Jes Philip Jepsen Schmidt	52.620 kr.
Lb. nr. 10: Karsten Kaufmann Damm	30.672 kr.
Lb. nr. 11: Birketoft I/S	112.560 kr.
Lb. nr. 12: Gert Holst Hansen	8.196 kr.
Lb. nr. 13: Marie Kirstine Hildebrandt	0 kr.
Lb. nr. 14: Ilse Heitmann Madsen	108.972 kr.
Lb. nr. 15: Annelie Stougaard	3.600 kr.
Lb. nr. 16: Kaj Hildebrandt	12.684 kr.
Lb. nr. 17: Uwe Riis	0 kr.
Lb. nr. 18: Uwe Grodon Thomsen	3.600 kr.
Lb. nr. 20: Jakob Ellegaard	3.600 kr.
Lb. nr. 21: Christa Ohlson og Mogens Ambrosius Frederiksen	19.116 kr.
Lb. nr. 22: Inken Thaysen Dam	5.184 kr.
Lb. nr. 23: Steen Daugaard-Hansen	3.600 kr.
Lb. nr. 25: Werner Johanning	6.900 kr.
Lb. nr. 26: Erik Steen Boe	6.168 kr.
Lb. nr. 27: Ove Steen Boe	3.600 kr.
Lb. nr. 30: Rüdiger Momme Toft	3.600 kr.

Lb. nr. 33: Helle Momme Lund	3.600 kr.
Lb. nr. 37: Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen	0 kr.
Lb. nr. 38: Erik Steen Boe og Ove Steen Boe	16.980 kr.
Lb. nr. 39: Ellen Krag Burba	3.600 kr.
Lb. nr. 42: Ole Carsten Nielsen	3.600 kr.
Lb. nr. 43: Aabenraa Boligselskab	3.600 kr.
Lb. nr. 47: Jacob Christian Jebsen	3.600 kr.
Lb. nr. 48: Karen Marie Johannsen	3.996 kr.
Lb. nr. 49: Karin Annsofi Petersen	37.518 kr.
Lb. nr. 50: Grundejerforeningen Bøgelundsbæk	6.264 kr.
Lb. nr. 51: Jørgen Hansen Berg	3.600 kr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere fastsat godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Af den samlede erstatning på 618.314 kr. og de tilkendte godtgørelser på 18.000 kr. afholder staten tre fjerdedele og Aabenraa Kommune den sidste fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

FREDNINGSNÆVNET >

Fredning af Fladstendalen i Aabenraa kommune

**Afgørelse truffet af Fredningsnævnet for
Syddjylland, Sydlig del den 15. april 2015**

Afgørelse

Afsagt den 15. april 2015

om fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune

Indledning

Danmarks Naturfredningsforening har den 29. april 2013 fremsat forslag om fredning af Fladstendalen i Aabenraa Kommune.

Hovedformålet med fredningen er at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i Fladstendalen, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer, og at sikre overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Såfremt fredningsforslaget gennemføres, ophæves samtidig den del af fredningen af Knapstien - gennemført ved fredningsdeklaration af 7. juli 1959 - som ligger inden for fredningsområdet.

Fredningsforslaget blev behandlet på et offentligt møde den 21. juni 2013. Efter mødet blev behandlingen af sagen udsat på skriftlige bemærkninger med frist til 1. september 2013 og derefter Danmarks Naturfredningsforenings stillingtagen til bemærkningerne.

Danmarks Naturfredningsforening reviderede fredningsforslaget og fredningsbestemmelserne og sendte i brev af 4. oktober 2013 det reviderede fredningsforslag til Fredningsnævnet. Revisionen omfattede navnlig indskrænkning af fredningsområdet og præcisering af fredningsbestemmelser.

Det reviderede fredningsforslag blev behandlet på et offentligt møde den 6. december 2013. Efter mødet blev behandlingen af sagen udsat på skriftlige bemærkninger med frist til 1. februar 2014. Det kommunalt udpegede medlem af Fredningsnævnet fratrådte med udgangen af 2013. Det reviderede fredningsforslag blev derfor behandlet på et nyt offentligt møde den 2. maj 2014.

Fredningsnævnet sendte den 22. september 2014 til lodsejere m.v. Fredningsnævnets tilkendegivelse om fredning af Fladstendalen og fredningsbestemmelser og anmodede om fremsættelse af eventuelle erstatningskrav eller godtgørelseskrav i anledning af fredningen.

Fredningsnævnet ved formanden Margit Ø. Laub, suppleanten for det ministerudpegede medlem Jan Thomsen og suppleanten for det kommunalt udpegede medlem Jan Riber Jakobsen og siden 1. januar 2014 det kommunalt udpegede medlem Martin Ugilt Thomsen har deltaget i behandlingen af afgørelsen.

Fredningsområdet

Ifølge det reviderede fredningsforslag indskrænkes det område, som foreslås fredet, fra 245,52 ha til 235,55 ha og omfatter ejendommene matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, "k" Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, del af 1405, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af "a" Kolstrup under Aabenraa, del af "g" Kolstrup under Aabenraa, del af "y" Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312 alle Stollig, Løjt, del af "b" Stollig Løjt. Det reviderede fredningsområde strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Fredningsområdet afgrænses mod syd og øst af boligområderne Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg.

Aabenraa Kommune er registreret ejer af følgende matr.nr.e.:

del af 1934a Kolstrup under Aabenraa, 414 Rise-Hjarup, Rise, "k" Rise-Hjarup, Rise, del af 329 Kolstrup under Aabenraa, 1933 Kolstrup under Aabenraa, del af 253 Stollig, Løjt, del af "y" Kolstrup under Aabenraa, del af "b" Stollig, Løjt, 2741 Kolstrup under Aabenraa, 299 Stollig, Løjt, del af 35 Stollig, Løjt, 978 Kolstrup under Aabenraa, 2768 Kolstrup under Aabenraa, 2623 Kolstrup under Aabenraa, 2799 Kolstrup under Aabenraa, del af "a" Kolstrup under Aabenraa, del af 312 Stollig, Løjt, del af "g" Kolstrup under Aabenraa. Samlet areal: 20,25 ha.

Skov- og Naturstyrelsen er registreret ejer af følgende matr.nr.e.:

144 Rise-Hjarup, Rise, 2648 Kolstrup under Aabenraa, 2762 Kolstrup under Aabenraa, del af 2753 Kolstrup under Aabenraa, 125 Stollig, Løjt, del af 305 Stollig, Løjt. Samlet areal: 27,32 ha.

Planmæssige forhold mv.

Hele det område der forslås fredet, ligger indenfor skovbyggelinjen, og der er områder med tinglyst fredskov.

Aabenraa Kommune har den 1. juli 2014 i mail vurderet forekomsten af beskyttet natur jf. naturbeskyttelseslovens § 3 indenfor fredningsområdet.

Ved Frueløkke er en lille del af det foreslåede fredningsområde omfattet af lokalplan M46 fra 1986, som udlægger området til åben og tæt lav bebyggelse.

Ved Bøgelundsbæk, der ligger i det foreslåede fredningsområdes sydøstligste del, er et større område omfattet af Partiel byplanvedtægt nr. 1 for Stentoftvej, Jørgensgård og Dambjerg. Byplanvedtægten, der er fra 1955, udlægger området til åben-lav bebyggelse med anvendelse som landbrug, landarbejderboliger mv. Området er ikke længere omfattet af kommuneplanens retningslinjer, hvorfor det må betragtes som et uplanlagt område.

Det fremgår af Kommuneplan 2009, at "Dalstrøget (det område, der foreslås fredet) er udpeget som naturområde og biologisk korridor", samt at dalstrøget er udpeget som "værdifuldt landskab, hvor der skal tages særlige hensyn til de landskabelige, geologiske og friluftsmæssige interesser".

Ved deklaration, underskrevet den 7. juli 1959 blev Knapstien fredet, fordi fredningen ikke alene tjente rekreative formål, men tillige udgjorde et værn mod bebyggelse af de "naturskønne kuperede markområder, dels i Aabenraa øst for stien langs skovbrynet ved Dambjerg, dels i Stollig syd for stien, hvor der er udsigt til Aabenraa fjord.

Fredningsforslaget

1. Baggrunden for forslaget

Danmarks Naturfredningsforening har anført følgende om baggrunden for forslaget om fredning af Fladstendalen:

"...

Fladstensdalen er en blandt flere tunneldale, der breder sig som en vifte ud fra Aabenraa Fjord, hvor den nordligste af dalene omkranser byen. I tunneldalens sydligste del ligger Dambjerg, som er et gammelt græsningsoverdrev. Herfra strækker tunneldalen sig øst om byen, gennem Dimen og nord om byen for til sidst at blive bremsset af Gl. Ribevej mod vest. Dalbunden består overvejende af fugtige enge, græsnings- og dyrkede marker, mens dalskrænterne ligger hen i skov og marker.

Baggrunden for at foreslå en fredning af Fladstensdalen er, at tunneldalen i dalen fremstår som en imponerende tunneldal med dramatiske skrænter og en forholdsvis naturrig ådal, hvor Skadeholt Bæk og Bøgelunds Bæk snor sig gennem ådalen, hvilket giver en helt unik bynær naturoplevelse.

Tunneldalslandskabet i Aabenraa, som er et system af flere tunneldale, er med årene blevet udbygget op langs tunneldalene. Fladstensdalen er i dag den eneste af tunneldalene, der ikke i væsentlig grad er blevet bebygget, og derfor fortsat kan opleves i sin helhed. Gennem de senere år har kommunen imidlertid haft planer om at inddrage dele af det område, der foreslås fredet, til byudvikling i kommuneplanen ligesom der gennem årene er meddelt flere landzonetilladelser til blandt andet byggeri. Mange af disse tilladelser er dog blevet påklaget, og efterfølgende omgjort til afslag. Der er således grund til at antage, at området vil være under et fortsat pres fra både den almindelige byudvikling, men også fra den mere diffuse byspredning. Demæst er flere og flere af dalsiderne blevet plantet til med juletræer, hvilket slører den visuelle og rumlige oplevelse af tunneldalen.

Samlet er formålet med fredningen, at sikre tunneldalen, så den også for eftertiden vil fremstå som et karakteristisk, stærkt kuperet istidslandsskab af stor landskabelig og rekreativ værdi samt sikre, at der er en entydig og klar grænse mellem bebyggelse, landskabet og naturen. Fredningen vil også sikre områdets lysåbne naturtyper og sikre, at der sker en tilstrækkelig og sammenhængende natur- og landskabspleje. Til sidst er formålet også at sikre og forbedre de rekreative stisystemer.

2. Fredningsforslagets afgrænsning og omfang

Fredningsforslagets afgrænsning strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Den sydlige afgrænsning grænser op til boligområdet Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg som den sydlige og østlige grænse. Fredningsområdet omfatter ca. 246 ha.

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår endvidere af kortbilag 1.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

Landskabsformer og geologi

Tunneldalslandskabet er dannet under sidste istid, da dele af Danmark var dækket af den Ungbaltiske is. Isfremstødet kom fra Østersøens lavning og havde sin maksimale udbredelse for 14 -15.000 år siden. Den mere præcise dannelseshistorie er fortsat omgærdet af en vis usikkerhed. Den mest sandsynlige teori er dog, at tunneldalene ved Aabenraa er tektonisk skab, dvs. at dalene er skabt ved, at smeltevandet har fulgt tilsvarende store og dybe dale i undergrunden, dannet langt tid før istiderne satte ind. Så da isen smeltede, eroderede smeltevandsfloderne og isen i dalens bund og sider og uddybede dem til de dale, man ser i landskabet i dag. Man kalder også dette fænomen for de begravede dale og henviser til de dale der ligger i undergrunden.

Dallandskabet varierer fra 5-6 m.o.h. til ca. 60 m.o.h. og fremtræder med skovbevoksede skrænter. Den nordligste del af de tre tunneldale afgrænses mod nord af en mindre øst-vest gående randmoræne, hvor landskabet når en højde af ca. 80 m.o.h. I dalbunden er der smeltevands kløfter med kilder og bække.

Landskabets benyttelse

De stejle skrænter har altid været bevokset med skov, da de er dårligt egnede som landbrugsjord. Indtil 1800-tallet har skovene været brugt som græsningsskove af kreaturer og svin. Dalsider og dalbund er visse steder blevet udnyttet til beboelse. Udbygningen af byen omkring Haderslevvej blev påbegyndt omkring år 1900 og er siden 1960'erne blevet udvidet kraftigt. Bebyggelsen grænser mod vest op til Nørreskov, men mod øst er et gammelt græsningsareal stadig bevaret åbent langs Bøgelunds Bækken. I 1970'erne blev et området ved Høje Kolstrup bebygget. Umiddelbart vest herfor er der udlagt et industriområde i Egelund tæt op ad motorvejen.

Hovedparten af Fladstendalen henligger imidlertid stadig som åbent land og udgør en landskabeligt fantastisk flot afgrænsning af Aabenraa ud mod det åbne land mod nord, hvilket da også gør dalen til et værdifuldt og unikt bynært rekreativt område.

Biologi

Det område, der foreslås fredet, er for størstedelen lysåbent. Større arealer er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller tinglyst fredskov. Det største engområde ligger på lavbundsarealerne nord for Høje Kolstrup og er på ca. 23 ha. I følge naturbeskyttelsesloven må tilstanden af § 3-arealer ikke ændres.

Eng er karakteriseret ved at være ferskvandspåvirket lavbundsarealer, overvejende bebyggende i ådale, i tilknytning til vandløb. Vegetationen er ofte lavtvoksende og lyskrævende arter. For at opretholde de ferske enge som naturtype skal der ske en påvirkning i form af græsning, høslæt eller vedvarende vandstandssvingninger. Disse påvirkninger kan forhindre træer, buske og høje urter og græsser i at vokse op. Engarealet nord for Høje Kolstrup indeholder mange, for eng, karakteristiske arter, men engen bærer også præg af højt voksende arter som eng-rottehale og kærtidsler og det kan være nødvendigt at afgræsse engen eller i det mindste slå engen 1-2 om året.

I den sydligste del af fredningsområdet ved Dambjerg ligger et af byens oprindelige græsningsarealer, som har tilhørt byen langt tilbage i tiden. Græsningsarealet har udviklet sig til § 3 beskyttet eng og overdrev. Arealet gennemskæres af Bøgelunds Bæk som afvander store dele af tunneldalen til Aabenraa Fjord.

Aabenraa Kommune har i 2010 gennemført et naturgenopretningsprojekt i den øvre ende af Skadeholt Bæk for at genskabe den naturlige hydrologi. Det har bevirket, at 280 m rørlagt vandløb er blevet åbnet. Samtidig er bunden af vandløbet hævet til det oprindelige niveau øst for den private fællesvej mellem Frueløkke og Rise Hjarup Bygade. Vandløbet er genskabt i det oprindelige tracé med en varieret og stenet bund og flere steder er der udlagt gydegrus. Skadeholt Bæk er blevet klassificeret som et vandløb med god biologisk vandløbskvalitet (DVFI: 5). Ved Dambjerg i syd er Bøgelunds Bæk klassificeret som et vandløb i særdeles god vandløbskvalitet (DVFI: 7).

Fra nord strækker landbrugsjorden sig ned mod dalen. I bunden af dalen er næsten ingen jord anvendt til landbrugsjord under omdrift. Men kun få steder, er selve dalskråningen opdyrket. Dog er visse dalskråninger flere steder ved at blive beplantet med juletræer, hvilket bevirker at den rumlige opfattelse af tunneldalen sløres.

Naturpleje og naturmæssigt potentiale

Hovedparten af tunneldalen er privatejet. En fredning af tunneldalslandskabet giver, Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen, Sønderjylland, mulighed for at sikre en sammenhængende og systematisk pleje af de beskyttede enge, overdrev, moser og søer.

De § 3-beskyttede enge og overdrev ved Dambjerg i den sydligste del af fredningsområdet og øst for Haderslevvej bliver i øjeblikket afgræsset af kreaturer og heste. Et større engområde nord for Høje Kolstrup, samt mindre lysåbne græsarealer, bliver ikke længere afgræsset - eller afgræsset i utilstrækkelig omfang - og er derfor under tilgroning. På engen nord og sydvest for den nyanlagte sø er der høslæt.

Aabenraa Kommune har gennemført et naturgenopretningsprojekt nord for Høje Kolstrup, hvor den rørlagte del af Skadeholt Bæk er blevet genoprettet. I forbindelse med hævnning af vandløbet, er der blevet skabt en sø på knapt 3000 m². Fredningsforslaget rummer mulighed for yderligere at gennemføre naturgenopretning i området, f.eks. vandstandsstigninger og/eller -svingninger i lavbundsarealerne og åbning af det sidste stykke af det rørlagte vandløb af Skadeholt Bæk.

Naturbeskyttelse

Hele det område, der foreslås fredet, ligger indenfor skovbyggelinjen.

Langs "Millionvejen", der går tværs gennem fredningsområdet fra nordøst mod sydvest og ender i Nørreskov, ligger der et beskyttet sten- og jorddige.

Derudover er der enge, moser, overdrev og søer, der som før nævnt er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. kortbilag 2.

Offentlighedens adgang

Der er flere rekreative stier inden for fredningsområdet, jf. fredningskortet.

I 2011 etablerede Aabenraa Kommune kultur- og motionsstier – Kløverstierne - hvoraf Sundheds- og Motionsruten løber gennem tunneldalen via Lindbjerg Skovvej.

På nogle af de offentligt ejede arealer er der uafmærkede trampespor rundt i områderne. Desuden er der i dag fri færdselsret i samtlige offentligt ejede områder, såvel på kommunens som på Naturstyrelsens arealer. Med fredningsforslaget lægges der op til, at denne ret til at færdes frit på arealerne fastholdes, også selvom de skulle overgå til privat eje. Baggrunden for dette ønske er, at vi de senere år har set, at hidtil offentligt ejede arealer afhændes til private lodsejere, hvorefter den offentlige adgang på arealerne reduceres tilsvarende.

I forbindelse med planlægningen af et nyt boligområde nordøst for det forslåede fredningsområde, har kommunen planer om at etablere en cykel/gangsti langs Mil-

lionvejen. Det er allerede i dag muligt at færdes ad Millionvejen, men stien er i forholdsvis dårlig stand. Fredningsforslaget lægger op til at, når Millionvejen etableres, da skal der samtidig etableres cykel-/gangsti samt være mulighed for nedadrettet belysning.

Herudover lægges der op til en enkelt ny sti som skal gå langs vandløbet ved Bøgelundsbæk og østpå op til Stolligvej, da dette østlige skovareal ikke har andre stier, udover Knapstien længere syd på.

Endelig bestemmes det med fredningsforslaget, at de eksisterende og nye stier ikke må nedlægges.

Vandindvindingsinteresser

Området vest for Haderslevvej er udlagt som område med særlig drikkevandsinteresse (OSD) og området øst for Haderslevvej er udlagt som område med drikkevandsinteresse. Stort set hele det område, der foreslås fredet, er udlagt som indvindingsopland for vandværker og er indsatsområder for grundvand.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Inden for fredningsområdet er der én eksisterende fredning, nemlig Knapstien – Gang og cykelsti fra 7. juli 1959. Fredningen fastslår at stien bibeholdes som gang- og cykelsti.

Kommune- og lokalplanforhold

Ved Frueløkke er en lille del af det foreslåede fredningsområde omfattet af lokalplan M46 fra 1986, som udlægger området til åben og tæt lav bebyggelse. Området er i dag udbygget og fredningsforslaget omfatter nogle offentlige grønne områder.

Ved Bøgelundsbæk i fredningsområdets sydøstligste del er et større område omfattet af Partiel byplanvedtægt nr. 1 for Stentoftvej, Jørgensgård og Dambjerg fra 1955. Byplanvedtægten udlægger området til åben-lav bebyggelse med anvendelse som landbrug, landarbejderboliger mv. Området er dog ikke længere omfattet af kommuneplanens retningslinjer, hvorfor det må betragtes som uplanlagt område.

Aabenraa Kommune skriver i Kommuneplan 2009, at ”Dalstrøget (det område, der foreslås fredet) er udpeget som *naturområde* og *biologisk korridor*. Naturområder er ifølge Aabenraa Kommune et område, der har et særligt stort naturindhold. I de udpegede naturområder må der ikke ske ændringer af arealanvendelsen, som kan tilsidesætte naturinteresserne. Generelt ønskes arealdriften indenfor naturområderne ekstensiveret og afvanding af lavbundsarealerne skal mindskes. De biologiske korridorer har en betydning som spredningsveje for dyr og planter.”

Dalstrøget er også udpeget som et ”*værdifuldt landskab*” og er et landskabsområde, hvor byrådet ønsker, at der skal tages særlige hensyn til de landskabelige, geologiske og friluftsmæssige interesser. De værdifulde landskaber skal som hovedregel friholdes for bl.a. nye tekniske anlæg og ny bebyggelse, der skæmmes landskabet eller forringer de visuelle, kulturhistoriske eller oplevelsesmæssige værdier.

5. Forslag til fredningsbestemmelser

....

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

1. at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
2. at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
3. at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
4. at sikre overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Fredningsområdet

Det fredede område omfatter 246 ha, som fremgår af fredningskortet.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger, jf. dog § 11.

Der må ikke etableres ny beplantning med træer, buske eller læhegn, herunder juletræer og pyntegrønt, og der må ikke etableres udsigtshæmmende afgrøder som f.eks. energipil eller majs. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Gentilplantning af eksisterende levende hegn og småbevoksninger må kun finde sted, hvis dette er i overensstemmelse med en samlet plejeplan for området eller med fredningsnævnets særlige tilladelse, som alene vil kunne opnås, hvis fredningsnævnet vurderer, at beplantningen er uden negativ påvirkning for de særlige sammenhængende landskabstræk og de øvrige fredningsmæssige værdier og interesser i området, jf. § 1.

Skovarealerne skal som udgangspunkt henligge som urørt skov i fri udvikling, dog er plukhugst tilladt. Arealer med ikke hjemmehørende arter kan dog fjernes ved renafdrift. Ved evt. nytilplantning skal der anvendes hjemmehørende træarter. Dele af skoven kan efter en plejeplan drives som stævningskov, græsningskov eller afdrives således, at der sker diffuse overgange mellem skov og lysåben natur.

Søer, vandhuller, enge, overdrev og moser som er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3 må ikke gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler.

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse eller oprens af eksisterende kan kun ske med fredningsnævnets godkendelse.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

§ 5 Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende boliger kan udvides op til 250 m², jf. planlovens § 37. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger ud over 250 m² kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, herunder materiale- og farvevalg, samt placering kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal, samt opstilling af de for driften nødvendige læskure til husdyr.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, jagstiger, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Dog må der etableres lav nedad rettet belysning der ikke har fjernvirkning på en kommende cykel/gangsti langs Millionvejen.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Er arealet hegnet skal det være forsynes med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

§ 7 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- ☐ fyldes op
- ☐ graves af eller planeres
- ☐ udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ☐ ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer, op til 0,5 meter, i private haver.

Uanset pkt. 1, kan der efter forudgående detaljeret beskrivelse i en plejeplan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier og andet når disse er nødvendige for at sikre landskabelige, biologiske og rekreative værdier.

§ 8 Offentlighedens adgang og friluftsliv

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26. Ridning er tilladt, medmindre det ved skiltning er forbudt.

Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og arealers nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes, jf. § 1.

De af fredningen omfattede eksisterende og nye stier og veje må ikke lukkes, omlægges eller indskrænkes uden fredningsnævnets tilladelse.

Fredningen er ikke til hinder for etableringen af en primitiv overnatningsplads med der til hørende faciliteter efter en nærmere planlægning.

§ 9 Plejemyndighed og plejeplaner

Aabenraa Kommune er plejemyndighed på de private og kommunalt ejede arealer, mens Naturstyrelsen er plejemyndighed på de statsejede arealer.

Plejemyndighederne udarbejder en plejeplan over det fredede område.

Plejeplanen skal udmønte fredningens formål.

Plejemyndigheden kan, uden udgift for lodsejeren, foretage naturpleje af de beskyttede arealer jf. naturbeskyttelseslovens § 3, arealer med særlig landskabelig og biologisk værdi eller potentiale, af levende hegn o.a. jf. plejeplanen for området. Plejeplanen skal inden vedtagelsen forhandles med lodsejere og Danmarks Naturfredningsforening. Såfremt der er uenighed mellem plejemyndigheden, Danmarks Naturfredningsforening eller lodsejer, træffer fredningsnævnet afgørelse i sagen.

Ejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt det fjernes inden en af kommunens fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel af fældet træ eller kørsel til fast vej.

I plejeplanen kan der f.eks. fastsættes bestemmelser om afgræsning, høslæt mv. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbne og eksisterende beplantning kan fjernes, nedskæres mv.

Forslag til plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse og efterfølgende revideres hvert 5. år.

Der skal gives lodsejere, forpagtere og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan. Naturstyrelsen har ret til at give udtalelse til kommunens plejeplan og kommunen har ret til at udtale sig om styrelsens plan. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006.

§ 10 Pleje og Naturgenopretning

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området som f.eks. en vandstandshævning på lavbundsarealerne, efter nærmere beskrivelse i en plejeplan.

§ 11 Særbestemmelser

Juletræerne på matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise samt 1924 og 2774 Kolstrup under Aabenraa skal afdrives, når de er hugstmodne, dog senest 8 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må ikke gentilplantes, jf. § 4.

Nåletræerne på matriklerne og 252 Rise-Hjarup, Rise, jf. fredningskortet skal afdrives senest 12 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må heller ikke gentilplantes, jf. § 4.

Den foreslåede nye sti på matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt skal etableres senest 3 år efter fredningens gennemførelse.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed på nedadrettet belysning senest 3 år efter fredningens gennemførelse.

Langs Millionvejen og boligområdet ved Høje Kolstrup skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 13 Ophævelse af eksisterende fredning

I forbindelse med gennemførelsen af nærværende fredningsforslag ophæves fredningen vedrørende Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 for så vidt angår den del der ligger inden for fredningsforslaget ...”

Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet følgende budgetoverslag for fredningen af Fladstendalen:

”...

Danmarks Naturfredningsforening rejser om kort tid fredningssag for Fladstendalen i Aabenraa Kommune, i alt ca. 246 ha. I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der knytter sig til gennemførelsen af forslaget.

Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. nbl. § 39 stk. 1, sidste punktum. Aabenraa Kommune ejer ca. 25 ha og Naturstyrelsen ejer ca. 27 ha af fredningsområdet. De resterende 194 ha ejes af 48 private lodsejere, som tilkendes erstatning for den regulering, som fredningen fører med sig.

DN foreslår følgende erstatning:

Areal	Regulering	Erstatning	Bemærkninger	I alt kr.
17 lodsejere med mindre end 1 ha		3.700 kr/lodsejer		62.900
Ca. 100 ha	Landbrugsjord med forbud imod udsigtshæmmende afgrøder	13.700 kr/ha	Jf. NMKN afgørelse af 11/7/2012 om Helsingørs Grønne Vestkile; grundtakst+10.000/ha	1.370.000
60,91 ha § 3 beskyttede arealer	Forbud imod gødskning og sprøjtning	0		0
47,28 ha skov	Ekstensiv skovdrift	10.000 kr/ha	Jf. NKN-afgørelse af 14/12/2010 om Gl.Lundeborg	472.800
7,4 ha juletræer/nål	Afdrives senest hhv. 8/12 år efter fredningens gennemførelse	10.000 kr/ha	Jf. NMKN afgørelse af 11/7/2012	74.000
549 meter ny sti		60 kr/meter		32.940
554 meter eksisterende sti		30 kr/meter		16.620
I alt				2.029.260

Danmarks Naturfredningsforening har den 18. marts 2013 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5, og 6, fremsendt budgetoverslaget til Naturstyrelsen med anmodning om styrelsens bemærkninger til forslaget.

Naturstyrelsen har i brev af 12. april 2013 oplyst blandt andet:

”...

Det skal bemærkes, at grundtaksten i Natur- og Miljøklagenævnets seneste afgørelser er fastlagt til 3.600 kr. (Nylars Plantage).

Erstatningen for fastholdelse af eksisterende stier fastsættes efter praksis fortsat normalt til 15 kr./meter (ikke 30 kr./meter som angivet).

Naturstyrelsen vurderer, at den erstatning, som tilkendtes konkret til en enkelt lodsejer i sagen om Helsingørs Grønne Vestkile for forbud mod tilplantning og udsigtshæmmende afgrøder, var fastlagt på et usædvanligt højt niveau under hensyntagen til, at der her var tale om en gartneriejendom. Det er Naturstyrelsens opfattelse, at der i den aktuelle sag må tages udgangspunkt i et lavere erstatningsniveau for den pågældende bestemmelse.

Bestemmelserne om ekstensiv skovdrift er i forslaget formuleret noget uklart og selvmodsigende, og svarer ikke helt til bestemmelserne i afgørelsen om Gl. Lundeborg, og der må derfor tages forbehold for, om denne post i budgetoverslaget er retvisende.

Naturstyrelsen vil redegøre for sin holdning til fredningsforslaget, herunder dets afgrænsning og indhold, i forbindelse med det offentlige møde, fredningsnævnet afholder om fredningsforslaget...”

Danmarks Naturfredningsforening har den 18. marts 2013 oplyst Aabenraa Kommune om, at foreningen vil rejse forslag om fredning af Fladstendalen og har anmodet Aabenraa Kommune om bemærkninger til fredningsforslaget og budgetoverslaget.

Aabenraa Kommune, Teknik- og Miljøudvalget, har i et brev af 17. april 2013 til Danmarks Naturfredningsforening oplyst, at kommunens høringssvar er blevet behandlet i Teknik – og Miljøudvalget den 17. april 2013, og at forslaget forventes behandlet den 7. maj 2013 i Økonomiudvalget og den 29. maj 2013 i Byrådet.

Aabenraa Kommune, Teknik- og Miljøudvalget anfører herefter i brevet:

”...

Aabenraa Kommune har tidligere behandlet Danmarks Naturfredningsforenings ønske om at frede Fladstendalen. Således anmodede foreningen den 13.07.12 kommunen om at indtræde som medrejsere af fredningen. Efter drøftelser om fredningens bestemmelser og afgrænsning besluttede kommunen den 9.01.13 ikke at medrejse fredningen.

Aabenraa Kommune er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at Fladstendalen rummer betydelige værdier i.f.t. landskab, friluftsliv og natur, men finder at disse værdier også uden fredningen er tilgodeset på et passende niveau via gældende lov-givning.

Det fremgår af Kommuneplanens hovedstruktur, principper for byvækst, at et af byrådets mål er at bynære landskaber, landskabskiler og naturområder skal bevares. Fladstendalen er i kommuneplanen udpeget som bynær landskabskile og retningslinjen herfor lyder *Landskabskiler i og imellem byerne samt værdifulde byrande skal friholdes for byggeri og anlæg for at sikre oplevelsen mellem by og land og af byens placering i landskabet samt for at skabe attraktive bynære rekreative områder.*

Der er andre og problematiske forhold i fredningsforslaget og budgetoverslaget. Kommunen er uforstående overfor, at det i fredningsforslaget angives, at kommunen gennem de senere år har haft planer om at inddrage dele af området der foreslås fredet til byudvikling i kommuneplanen.

Det er bl.a. problematisk, at der jf. §§ 6 og 11 kun må etableres en befæstet sti med belysning, som skal være Millionvejen. Kommunen kan have ønsker om andre/flere belyste og befæstede cykel- og gangstier i Fladstendalen i.f.m. bebyggelse, erhvervsudvikling o.l. nord for dalen. Kommunen kender endnu ikke omfang eller udformning af byudviklingen mod nord for Fladstendalen. Høje Kolstrup skole vil formentlig skulle tage nye elever fra eventuelle fremtidige boligområder nord for dalen, så gode og trygge stisystemer på tværs af dalen for skoleelever og andre borgere er vigtigt for sammenhæng mellem skolen og byen.

Af forslagens § 4 fremgår, at skovarealerne skal henligge som urørt skov i fri udvikling, dog er plukhugst tilladt. Dette giver ikke mening.

I samme afsnit oplyses, at der ved evt. ”nyplantning” skal anvendes hjemmehørende arter. Kommunen antager der menes ”genplantning”. I forhold til driftsindskrænkninger på skov og agerjord forekommer de budgetterede erstatninger ret lave.

Det er endvidere problematisk, at vedligeholdelse eller oprensning af eksisterende dræn og grøfter kun må ske med fredningsnævnets godkendelse (§ 4). Det vil have store konsekvenser for arealdriften i området, hvis den frie dræningsret og retten til at vedligeholde dræn og grøfter fjernes, idet lavbundsarealer forventeligt vil sumpe til. Erstatningskravet fra berørte lodsejere må forventes at være betydeligt, men der synes ikke at være budgetteret med erstatning, jf. budgetoverslaget. Det bør ske.

Af forslagens § 11 fremgår, at en ny sti skal etableres på matr. nr. 7, 99, 109 og 227 Stollig, Løjt. jf. budgetoverslaget er stiens længde 549 m, men stien på kortet synes at slutte midt i matr. nr. 109. Længden bør korrigeres, så der nås sammenhæng til offentlig vej. Derved berøres evt. også matr. nr. 35 og 255, hvilket naturligvis skal afspejles i budgettet.

Endelig fremgår det at der langs millionvejen og boligområdet ved Høje Kolstrup skal anlægges 3 meter brede udsigtskiler for hver ca. 10 meter (§ 11). Kommunen finder det unødvendigt og meget omkostningstungt at etablere og vedligeholde så mange kiler.

Det er kommunens samlede vurdering, at en fredning for dette område er et uhensigtsmæssigt og omkostningstungt instrument i forhold til nytteværdien...”

Aabenraa Byråd har i brev af 29. maj 2013 til Danmarks Naturfredningsforening udtalt sig om fredningsforslaget og budgetoverslaget.

Udtalelsen er identisk med udtalelsen fra Aabenraa Kommune, Teknik- og Miljøudvalget.

Dansk Ornitologisk Forening har i en mail af 18. juni 2013 oplyst, at foreningen ønsker forslaget fremmet.

Fredningsnævnets behandling af fredningsforslaget:

Fredningsnævnet har afholdt offentligt møder i sagen fredag den 21. juni 2013, fredag den 6. december 2013 og fredag den 2. maj 2014.

Fredningsnævnet har bekendtgjort fredningsforslaget og indkaldt til det offentlige møde den 21. juni 2013 i Statstidende for den 17. maj 2013 og i Jydske Vestkysten for den 17. maj 2013.

Fredningsnævnet har ved brev, dateret den 14. maj 2013 indkaldt ejerne af ejendommene i det område, fredningsforslaget vedrører, offentlige myndigheder, foreninger m.v. til det offentlige møde.

I det offentlige møde deltog for Danmarks Naturfredningsforening fredningschef Birgitte Bang Ingrisch, København, og lokalkomitemedlem Ulla Engdahl, Aabenraa, for Naturstyrelsen, København, landinspektør Jørgen Heinemeier og geograf Kirstine M. Rønne, for Naturstyrelsen Sønderjylland, skovrider Inger Gillesberg, Gråsten, for Aabenraa Kommune næstformand for Teknik & Miljøudvalget i Aabenraa Kommune Jørgen Witte, Aabenraa, Niels O. Julsgaard, Forvaltningen i Aabenraa Kommune, Aabenraa, Aase Østergaard, Kultur, Miljø & Erhverv, Aabenraa Kommune, Aabenraa, for Friluftsrådet Sonny B. Andersen, Brogade 7, 1., Sønderborg og følgende lodsejere:

Werner Bruhn, Naldtangvej 9, 6200 Aabenraa, Gert Bruhn, Frueløkke 217, 6200 Aabenraa, Rüdiger Momme Toft, Dimen 1, 6200 Aabenraa, Helle Susanne Jørgensen og Henning Jørgensen Dimen 15, 6200 Aabenraa, Ove Riis Andersen, Dimen 29, 6200 Aabenraa, Annelie Stougaard, Engsig 9, 6200 Aabenraa, Helga Nørgaard, Hesselhaven 11, 6330 Padborg, Hanne Boe, Stolligvej 14, 6200 Aabenraa, En repræsentant for Dansk Landskab, Skibbrogade 7, st. th., 6200 Aabenraa, Uwe Lindholdt, Persillegade gade 26, 6200 Aabenraa, Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen, Skovgårdsvej 1, 6200 Aabenraa, Arne Gjødvad Jensen, Gammel Ribevej 130, 6200 Aabenraa, Chr. Panbo, Løgumklostervej 311, 6200 Aabenraa, Bent Thomsen, Nørre Skovvænget 31, 6200 Aabenraa, Ole Bill, Rise Hjarup Bygade 26, Rise Hjarup, 6200 Aabenraa, Ilse Heitmann Madsen, Lindbjerg Skovvej 7, 6200 Aabenraa, Per Madsen, Lindbjerg Skovvej 7, Aabenraa, Tove Bøttcher og Kim Friedrichsen, Dambjerg 21, 6200 Aabenraa, Flemming Bjerg Hattesen, Rådmandsløkken 31B, 6200 Aabenraa, Peder Thøgersen, Felstedvej 14, 6300 Gråsten, Jan Gjerlevsen og Christa

Brandt, Jørgensgaard 57, 6200 Aabenraa, Inken Thaysen Dam, Stolligvej 54, 6200 Aabenraa, Ellen Krag Burba, Barsmark Bygade 111, 6200 Aabenraa, Thomas Krag Burba, Gamle Landevej 15, Bodum, 6200 Aabenraa, Jakob Ellegaard, Lindbjerg Skovvej 10, 6200 Aabenraa, Christa Ohlsson, Lindbjerg Skovvej 8, 6200 Aabenraa, Carl Johannes Krag, Skovby Bygade 15, 6200 Aabenraa, Leif Nicolai Nielsen, Styrtom Bygade 51, Styrtom, 6200 Aabenraa, Jes Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Rise Hjarup, 6200 Aabenraa, Jes Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 9, Rise Hjarup, 6200 Aabenraa, Gretel Bøhrsen, Gl. Kongevej 48 A, 6200 Aabenraa, Hanne Vedel, Dambjerg 11A, 6200 Aabenraa, Inge Møllerskov, Gl. Kongevej 48A, 6200 Aabenraa, Jeanette Birkelund, Lensløkke 7, 6200 Aabenraa, Jes Svennesen, Bent Christensen.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol fra forhandlingerne og besigtigelsen:

”...

Fredningsnævnets formand oplyste, at det kommunalt udpegede medlem af Fredningsnævnet Jan Riber Jakobsen er medlem af byrådet og Udvalget for Teknik & Miljø, og at han i denne egenskab har fået forelagt fredningsforslaget, men at han ikke har deltaget nærmere i behandlingen af forslaget. Jan Riber Jakobsen har meddelt Fredningsnævnet, at han ikke fremover vil deltage i møder, hvor fredningsforslaget drøftes. Det er derfor Fredningsnævnets opfattelse, at der ikke foreligger forhold, som kan begrunde, at Jan Riber Jakobsen ikke kan deltage i behandlingen af fredningsforslaget.

Fredningsnævnets formand redegjorde kort for proceduren for behandling af et fredningsforslag.

Fredningsnævnets formand oplyste herefter, at Danmarks Naturfredningsforening den 29. april 2013 har fremsat forslag om fredning af Fladstensdalen i Aabenraa Kommune. Fredningsforslaget omfatter ejendommene matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, ”k” Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, 700, 978, 1251, 1405, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af ”a” Kolstrup under Aabenraa, del af ”g” Kolstrup under Aabenraa, del af ”k” Kolstrup under Aabenraa, del af ”y” Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, 35, 51, 87, 99, 109, 110, 114, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 147, 163, 164, 165, 168, 173, 174, 183, 191, 209, 210, 227, del af 253, 256, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312, 313 alle Stollig, Løjt, del af ”b” Stollig, Løjt, del af ”c” Stollig, Løjt og del ”d” Stollig, Løjt.

Fredningsområdet, der omfatter ca. 246 ha, strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Fredningsområdet afgrænses mod syd og øst af boligområderne Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg.

Fredningen har til formål at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer, og at sikre overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Såfremt fredningsforslaget gennemføres, ophæves samtidig den del fredningen af Knapstien - gennemført ved fredningsdeklaration af 7. juli 1959 - som ligger inden for fredningsområdet.

Birgitte Bang Ingrisch redegjorde for baggrunden for fremsættelsen af fredningsforslaget og for afgrænsningen af fredningsområdet, der dækker et areal på 246 ha., hvoraf Aabenraa Kommune ejer 25 ha, Naturstyrelsen 27 ha, medens den øvrige del af fredningsområdet ejes af 48 lodsejere.

Birgitte Bang Ingrisch oplyste blandt andet, at Fladstensdalen er en blandt flere tunneldale, der breder sig som en vifte ud fra Aabenraa Fjord, hvor den nordligste af dalene omkranser byen. I tunneldalens sydligste del ligger Dambjerg, hvorfra dalen strækker øst om byen gennem Dimen og videre nord om byen til Gl. Ribevej mod vest. Dalsystemet er skabt af isen og smeltevand, der skar sig ned i landskabet og dannede de markante landskabskonturer, der stadig kan opleves. Dalbunden består i dag overvejende af fugtige enge, græsnings- og dyrkede marker, mens dalskrænterne ligger hen i skov og marker. Området, forslaget omfatter, har i årene fra 1945 til 1995 været under udbygning på grund af dets bynære beliggenhed, og udviklingen viser, at der hele tiden tages "småbidder" af naturområderne nord og øst for byen. Byen er udbygget op langs tunneldalene, der indgår i fredningsområdet. Der knytter sig betydelige landskabelige interesser til Fladstensdalen, der fortsat er en intakt tunneldal, fordi dalen ikke i væsentlig grad er blevet bebygget, og derfor fortsat kan opleves i sin helhed. Dalen er på grund af sin bynærhed et enestående rekreativt område, hvortil der er adgang via stier, skov- og markveje. Fredningsforslaget lægger op til, at der kan etableres flere stier i området. Aabenraa Kommune har i de senere år haft planer om at inddrage dele af det område, der foreslås fredet, til byudvikling, og der er gennem årene meddelt flere landzonetilladelser til blandt andet byggerier. Mange af disse tilladelser er dog blevet påklaget, og efterfølgende omgjort til afslag. Der er således grund til at antage, at området vil være under et fortsat pres fra både den almindelige byudvikling, men også fra den mere diffuse byspredning. Dernæst er flere og flere af dalsiderne blevet plantet til med juletræer, som slører den visuelle og rumlige oplevelse af tunneldalen. Det er også tilladt at plante majs og pil i området; det vil yderligere forringe den rumlige oplevelse af dalen. Ca. 69 ha af det område, som fredningsforslaget omfatter, er § 3- beskyttet; det betyder, at naturen på dette areal ikke må forringes. Ca. 67 ha er fredskov, hvor der skal ske genplantning efter fældning. Dambjerg gennemskæres af en bæk. Området vil med tiden udvikle sig til eng og overdrev. Aabenraa Kommune har frilagt et vandløb, der tidligere var rørlagt over en strækning på 280 meter. En del af skrænterne ned mod dalen er gamle græsningsarealer, som er blevet bevaret. Skrænterne har tidligere været omfattet af en partiel byplanvedtægt, der gav mulighed for at etablere et boligområde. Byplanen blev ikke realiseret. Fredningsområdet ligger tillige i kystnærhedszone, der strækker sig fra fjorden og 3 km ind i landet. Der er ikke - som situationen er i øjeblik - garantier for, at Aabenraa Kommune og lodsejerne vil pleje området. Området er i dag udsat for trusler fra byudviklingen i Aabenraa, den diffuse byspredning, tilplantning med nåletræskulturer og risiko for tilladelse til råstofindvinding. Det er derfor Danmarks Naturfrednings ønske at sikre tunneldalen, så den også for eftertiden vil fremstå som et karakteristisk, stærkt kuperet istidslandskab af stor landskabelig og rekreativ værdi samt sikre, at der er en entydig og klar grænse mellem bebyggelsen, landskabet og naturen. Fredningen vil også sikre områdets lysåbne naturtyper og sikre, at der sker en tilstrækkelig og sammenhængende natur- og landskabspleje. Fredningen vil også sikre og forbedre de rekreative stisystemer. Den eksisterende beskyttelse af Fladstendalen er for svag. Fredningen kan derfor ikke erstattes af en kommuneplan, der principielt kan ændres til enhver tid.

Birgitte Bang Ingrisch gennemgik herefter de enkelte fredningsbestemmelser og anførte blandt andet, at der er en overlapning mellem fredningsbestemmelsernes § 4, der er en driftsbestemmelse, og kommuneplanen vedrørende ejendommen matr. nr. 1405 Kolstrup. Skovarealerne skal henligge som urørt skov, der skal være bæredygtig. Fredningsbestemmelsernes § 5 er en censurbestemmelse, der alene hjemler Fredningsnævnet adgang til at censurere et projekt, men ikke at afslå et ønske om bebyggelse. Bestemmelsens 2. led hjemler adgang til at udvide bygningsmassen på land-brugsejendomme, men Fredningsnævnet har en censurbeføjelse. Fredningsbestemmelsernes § 6 hjemler adgang til at etablere lav nedadrettet belysning langs en eventuel kommende sti langs Millionvejen. Anlæg, der er lovligt etablerede i fredningsområdet, må forblive i området; der kan dispenseres til anlæg af for eksempel tennisbaner og pétanquebaner. Fredningsbestemmelsernes § 8 hjemler adgang til, at der kan etableres primitive overnatningspladser i fredningsområdet. Plejebestemmelsen i § 9 svarer til den gældende lovgivning om pleje af fredede arealer. Det er afgørende, at fredningen ikke hindrer naturgenopretning og genskabelse af den naturlige hydrologi. Der er derfor i fredningsbestemmelsernes § 10 indsat en særlig bestemmelse herom.

Næstformand for Teknik & Miljøudvalget i Aabenraa Kommune Jørgen Witte oplyste indledningsvist, at politikerne har drøftet fredningsforslaget, og at der er enighed om, at fredning af Fladstensdalen er unødvendig, omkostningstung og uhensigtsmæssig. Hvis kommunen beslutter at vedtage en kommuneplan for et område, er det ikke muligt uden videre at ændre kommuneplanen.

Jørgen Witte oplyste, at Aabenraa by er en af de danske byer, der er mest udsat for oversvømmelser. Det er derfor vigtigt, at fremtidige boligområder "kommer op i højden" for at undgå at blive ramt af gentagne oversvømmelser. Politikerne har drøftet, hvor der kan planlægges nye boligområder i kommunen og i de bynære områder. I forbindelse med disse drøftelser har politikerne været meget bevidste om byens grønne kiler, som Aabenraa er berømt for. Aabenraa Kommune er meget bevidst om de betydelige naturværdier, Fladstensdalen rummer. Kommunen vil – ligesom den tidligere amtskommune – beskytte disse værdier bedst muligt og fortsætte den strategi, amtskommunen og den gamle Aabenraa kommune har lagt for området. Fredningsforslaget bærer præg af, at det er skrivebordsarbejde. Kommunen beklager, at Danmarks Naturfredningsforening ikke har indledt en dialog med kommunen om nødvendigheden af fredningsforslaget og i givet indholdet af forslaget.

Landinspektør Jørgen Heinemeier, Naturstyrelsen, oplyste, at Naturstyrelsen som ejer af ca. 27 ha jord i Fladstensdalen har en vis økonomisk interesse i fredningsforslaget, men styrelsen er ikke gået ind i forslaget. Fladstensdalen er et smukt, sammenhængende dalstrøg med nærrekrativ betydning. Der er i øjeblikket begrænsede ressourcer til rådighed til gennemførelse af fredninger. Det er regeringens intention, at fredninger skal vedrøre større sammenhængende natur- og landskaber for at få det optimale ud af en konkret fredning. Forslaget er i overensstemmelse med denne intention. Fladstensdalen er beskyttet af den gældende lovgivning, men lovgivningen forhindrer ikke, at der for eksempel foretages tilplantning med juletræskulturer, som skæmmer landskabet. En fredning åbner mulighed for, at der kan foretages en yderligere regulering, så landskabet bevares. Der er derfor gode og relevante grunde, som taler for, at Fladstensdalen fredes. Naturstyrelsen støtter som følge heraf, at der gennemføres en fredning af Fladstensdalen, men indholdet af fredningsbestemmelserne, herunder bestemmelserne om driften af skovene, bør overvejes nærmere, idet der er behov for en mere detaljeret regulering af skovdriften. En del af skovarealerne lapper ind over § 3-områder. Der bør ikke efter gennemførelsen af en eventuel fredning herske tvivl om, hvad der er skov, hvad der fremover skal drives som skov, og hvad der er § 3-beskyttede arealer. Bestemmelsen i § 4, 4. led om urørt skov og renaftdrift bør overvejes. Det er derfor nødvendigt, at Fladstensdalens skovområder gennemgås og opdeles, så der kan udarbejdes mere målrettede, forståelige og administrerbare fredningsbestemmelser, som tager hensyn til de forskellige forstlige spørgsmål, skovene rummer.

Landinspektør Jørgen Heinemeier oplyste endvidere, at arealerne i fredningsområdet vanskeligt kan drives landbrugsmæssigt. Det bør derfor overvejes, om der er behov for et forbud i fredningsbestemmelsernes § 4, 2. led, mod dyrkning af majs. Det bør tillige overvejes, om det er en opgave for Fredningsnævnet at tage stilling til vedligeholdelse og oprensning af grøfter og vandløb i fredningsområdet. Det samme gælder fredningsbestemmelsernes § 8 om offentlighedens adgang til at færdes i fredningsområdet. Fredningsbestemmelsernes § 8, sidste led, bør suppleres med en bestemmelse om, at Fredningsnævnet skal have en censuradgang med hensyn til etablering af primitive overnatningspladser med tilhørende faciliteter. Området kan endvidere indeholde andre primitive faciliteter for at styrke den rekreative værdi. Naturstyrelsen har noteret, at der skal anlægges en ny sti og efterlyser hjemmelsgrundlaget.

Landinspektør Jørgen Heinemeier bemærkede afsluttende, at Naturstyrelsen forbeholder sig mulighed for at komme med supplerende bemærkninger.

Leif Nicolai Nielsen, Styrtom Bygade 51, Styrtom, oplyste, at han i snart 80 år har drevet sin jord, der ligger langs Knapstien. Offentligheden har adgang til at færdes ad stien. Fodgængere, cyklister og knallertkører bruger og misbruger stien. Det flyder med alle former for affald, der forurener naturen. Hvis der anlægges flere stier i området, vil det betyde en yderligere forurening med cigaretskod, dåser, flasker, henkastet papir og lignende. Han ønsker vished for, at der også tages hensyn til de mennesker, som bor i fredningsområdet, hvis fredningsforslaget gennemføres, fordi forslaget vil berøre mange mennesker. Fredningen vil tillige betyde en unødvendig og dyr administration. Han protesterer derfor i mod forslaget.

Christian Panbo, Løgumklostervej 311, Aabenraa, oplyste, at han er medlem af kommunens udvalg for teknik og Miljø.

Christian Panbo oplyste, at det er muligt, at der skal gennemføres en fredning af Fladstendalen, men fredningens udstrækning bør overvejes nærmere. Han har gennem årene besøgt næsten alle landets

skove og været i de dele af skovene, som er særligt attraktive. Han møder så godt som aldrig nogen i skovene. Han har vandret gennem området ved Skadeholt Sø og stoppet op ved søen; han mødte ingen inden for den times tid, han opholdt sig ved søen. Det bør derfor overvejes, hvor nødvendigt det er af hensyn til befolkningens behov for rekreative områder at frede så store dele af Fladstensdalen, som Danmarks Naturfredningsforening lægger op til i fredningsforslaget.

Werner Bruhn, Naldtangvej 9, Aabenraa, oplyste, at han er medejer af 2 ejendomme i det område, som fredningsforslaget vedrører. Hans medejere og han så de landskabelige værdier, som knytter sig til området; de besluttede derfor at købe ejendommene for at dyrke jorden og gå på jagt. Det er deres ønske at bevare områdets landskabelige særpræg, og det kan ske uden fredning af området. Selvom fredning af området ikke er en dårlig idé, bør Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsnævnet overveje, om fredning er det rette instrument til områdets bevarelse, fordi lodsejerne også skal være dér.

Inken Thaysen Dam, Stolligvej 54, Aabenraa, anførte, at Stollig området er under byudvikling. Danmarks Naturfredningsforening bør overveje, hvorvidt en større del af området ved Stollig skal medtages under forslaget. Inken Thaysen Dam henledte i øvrigt opmærksomheden på, at bækken, der gennemskærer området, ikke bliver oprenset. Arealerne omkring bækken er derfor i perioder meget vandlidende. Hvis bækken ikke oprenses, vil det efterhånden være umuligt at drive landbrug i den del af fredningsområdet, der ligger i Stollig.

Per Madsen, Lindbjerg Skovvej 7, Aabenraa, bemærkede, at han er enig i Aabenraa Kommunes indstilling til fredningsforslaget. Området skal bevares, men det skal ske uden myndighedernes indblanding. Danmarks Naturfredningsforening ønsker ikke, at ejendommene i området kan drives på bæredygtig vis og er for eksempel imod nåletræskulturer i området. Det er ikke gået op for naturfredningsforeningen, at hegnene langs vejene og stierne i området hindrer udsynet over landskabet. Danmarks Naturfredningsforening vil også blande sig i havebrug i fredningsområdet. Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 7, at der i private haver kun må foretages mindre terræændringer op til 50 centimeter; haveejerne kan derfor ikke anlægge højbede. Denne form for detailregulering gør det umuligt at leve et normalt liv i fredningsområdet.

Carl Johannes Krag, Skovby Bygade 15, Aabenraa, at han har ejet ejendomme i fredningsområdet i mange år. Han kender området særdeles godt. Lodsejerne i området har altid hæget og værnet om det enestående smukke landskab og ønsker at bevare det, som det er sket gennem generationer. Det er ubegribeligt, at Danmarks Naturfredning vil pålægge ejerne en detailregulering af Fladstendalen for at kunne styre naturen uden at gøre sig klart, hvilken natur man ønsker.

Ulla Lendal, Danmarks Naturfredningsforening, oplyste, at naturfredningsforeningen har været opmærksom på forholdene i Fladstensdalen gennem mange år. Aabenraa by har gennem de sidste 15 år udviklet sig ud i dalen, der overordnet set indeholder mulighed for udstykning af mange og store byggegrunde, der efterspørges. Fladstensdalen er et helt enestående område og udgør en af de allervæsentligste grønne kiler, som Aabenraa er kendt for. Dalen er et rekreativt aktiv for byens befolkning. Den bør derfor bevares gennem en fredning.

Jørgen Witte opfordrede Danmarks Naturfredningsforening til en dialog om forslaget.

Landinspektør Jørgen Heinemeier opfordrede Danmarks Naturfredningsforening til at indgå i en dialog med Naturstyrelsen om udformning af fredningsbestemmelserne, der skal regulere skovdriften i området, fordi driften af skovene skal være bæredygtig. Lodsejerne i området bør have lov til at drive deres have, som man nu engang gør med anlæg af bede, herunder højbede, og andre beskedne anlæg uden at indhente tilladelse fra Fredningsnævnet. Danmarks Naturfredningsforening bør også overveje, om det er nødvendigt at inddrage Fredningsnævnet i spørgsmål om vedligeholdelse og oprensning af grøfter og dræn. Befolkningen færdes i området, og det er umuligt at forhindre, at der efterlades affald. Det har imidlertid intet med fredningen at gøre.

Jeanette Birkelund, Lensløkke 7, Aabenraa, oplyste, at Grundejerforeningen Bøgelundsbæk har anlagt en lille kompostplads, som foreningens medlemmer benytter. Den ønsker foreningen at beholde for at undgå, at kompost fra haverne blot ligger og flyder rundt omkring. Kompostpladsen tømmes løbende.

På forespørgsel oplyste Birgitte Bang Ingrisch, at en eventuel fredning ikke som udgangspunkt har nogen betydning for værdien af jorden i fredningsområdet.

Jes Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Rise Hjarup, anførte herover for, at et forbud mod for eksempel dyrkning af juletræer vil forringe lodsejernes indtægtsgrundlag. Fredningsbestemmelserne bør derfor ikke indeholde et forbud mod juletræskulturer i fredningsområdet.

Birgitte Bang Ingrisch bemærkede hertil, at lodsejerne får erstatning, såfremt der gennemføres et forbud mod af juletræskulturer i fredningsområdet.

Fredningsnævnets formand oplyste, at nævnet vil besigtige Fladstendalen, og at alle mødedeltagere er velkomne til at deltage i besigtigelsen.

Fredningsnævnets formand tilføjede, at nævnet vil udsende et referat fra mødet, og såfremt mødet eller referatet giver anledning til yderligere bemærkninger, skal disse fremsendes til nævnet senest den 1. september 2013.

Fredningsnævnet besigtigede herefter arealerne ved Dambjerg.

Spørgsmålet om fredningsgrænsen drøftedes:

Birgitte Bang Ingrisch bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforening på baggrund af resultatet af besigtigelsen vil overveje, hvorvidt fredningsgrænsen skal revurderes både ved Dambjerg, men også i andre delområder.

Besigtigelsen fortsattes på Knapstien:

Spørgsmålet om §-3 områderne drøftedes.

Birgitte Bang Ingrisch bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforening vil opfordre Aabenraa Kommune til at gennemgå dele af fredningsområdet for at fastlægge udstrækningen af §-3 områderne.

Besigtigelsen fortsattes herefter på Lindbjerg ovenfor matr. nr. 1405 Kolstrup:

Birgitte Bang Ingrisch bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforening ikke har foretaget en detaljeret gennemgang af forløbet af fredningsgrænsen.

Besigtigelsen på Millionvejen:

Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at den visuelle oplevelse af dalen skal forbedres i forbindelse med plejen af området. Fredningsforslaget lægger op til, at de levende hegn eller dele heraf skal fjernes, så der fra Millionvejen er frit udsyn over dalen på begge sider af vejen.

Per Madsen bemærkede heroverfor, at befolkningens oplevelse af dalen ikke kræver, at større eller mindre dele af hegnene fældes. Hvis fredningen gennemføres, kan dette hensyn tilgodeses ved at etablere nogle udsigtskiler.

Besigtigelsen af arealer omkring Lindbjerg Skovvej:

Per Madsen henledte Fredningsnævnets opmærksomhed på, at der er levende hegn langs skovvejen, der hindrer udsigten over dalen. Danmarks Naturfredningsforening ønsker gennemført et forbud mod nåletræskulturer. Et sådant forbud er illusorisk, såfremt de levende hegn bevares. Hvis det er meningen, at befolkningen skal nyde udsigten fra skovvejen, skal de levende hegn fældes.

Jørgen Heinemeier henledte Per Madsens opmærksomhed på, at nåletræskulturerne er et fremmedelement i Fladstendalen, og at nåletræerne til sidste lukker udsynet definitivt, så de, der færdes ad skovvejene, ser ind i en grøn mur og ikke får fornemmelsen af landskabet.

Besigtigelsen ved Skadeholt Sø:

Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at Aabenraa Kommune har gennemført et natur-genopretningsprojekt. Skadeholt Bæk, der tidligere har været rørlagt, er blevet genoprettet, og der er skabt en sø på en vandflade på ca. 3.000 kvadratmeter. Frednings-forslaget åbner mulighed for, at der kan gennemføres yderligere naturgenopretninger i området, der blandt andet kan omfatte hel eller delvis frilægning af den del af bækken, som fortsat er rørlagt.

Fredningsnævnets formand sluttede besigtigelsen og udsatte sagen for at afvente høringsfristens udløb og derefter Danmarks Naturfredningsforenings stillingtagen til bemærkningerne om fredningsområdets udstrækning og eventuel revision af udkastet til fredningsbestemmelser..."

Efter det offentlige møde har Aabenraa Kommune, Naturstyrelsen samt lodsejerne haft adgang til at fremkomme med skriftlige kommentarer til fredningsforslaget og forhandlingerne under det offentlige møde:

Arne Terp Nielsen, Lindbjerg 94, Aabenraa, har i en mail, der er modtaget i nævnet den 26. juni 2013, anført:

"...

1. Jeg er imod fredningen af vores matrikel som ligger i byzone.
2. Jeg er uforstående over at netop vores matrikel – som den eneste af alle matrikler på Lindbjerg – er medtaget i fredningen.
3. Vores grund er på 10.400 m², hvorfor vi har mulighed for en fremtidig udstykning af 5 parceller (anslået værdi 5 x kr. 1 mio.)
4. En erstatning under kr. 5 mio kan således ikke accepteres og det synes som om der ikke er taget højde for dette ved opgørelsen af fredningens økonomiske konsekvenser.

Fredningen vil pålægge os store begrænsninger i vores rådighed over vores ejendom. Tilligemed drejer der sig om store værdier og det er klart, at vi vil gå langt for at få retten på vores side..."

Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen, Skovgårdsvej 1, Aabenraa, har i en mail af 11. august 2013 anført:

"...

Vi kan ikke se nogen grund til fredning af området, da det jo i forvejen er beskyttet af fredsskovloven og engen er beskyttet af § 3 loven. Da vi mener at det giver alt for mange gener for lodsejerne.

Ang. fritlægning af rørledning i engen, kan vi ikke godkende den beslutning, da det er til meget stor gene for den eksisterende vejret som bliver brugt af nabo når han arbejder i skoven som grænser ned til engen..."

I et brev af 11. august 2013 har Bente Bjørn Jensen og Tune Lund, Jørgensgård 61, Aabenraa, anført:

"...

Vi bakker op om fredningsforslaget. Vi nyder den nære kontakt med naturen og det smukke kulturlandskab, som vores bolig grænser op til. Vi er motionister og bruger området både til løbe- og gåture. Derudover nyder vi dagligt at kunne iagttage det rige dyreliv, der udspiller sig umiddelbart uden for vores vinduer, hvor både rådyr, ræv og hare er daglige gæster, ligesom vi i sommerhalvåret glædes ved naboskabet til de 40-50 ungkreaturer, der afgræsser området nord for os.

Når man bor, hvor vi bor, kan man ikke undgå at lægge mærke til de mange både gående og cyklende og såmænd også bilister, der færdes i området og standser op og kigger ud over dalen igennem leddet umiddelbart nord øst for vores grund.

Både i sommer- og vinterhalvåret kommer der folk gående over marken og ned mod Knapstien, hvilket for os er et synligt tegn på at man værdsætter at området er tilgængeligt.

Vi vil gerne fremhæve, at vi ser det som et fremsynet tiltag for byen at sikrer et bynært naturområde, der allerede i dag tjener et rekreativt formål for de mange af byens borgere, der holder af at færdes i naturen. Med det omfang forslaget har, sikrer det en lige adgang til naturen og kulturlandskabet for langt de fleste af Aabenraas borgere. På den måde er forslaget med til at gøre Aabenraa til en attraktiv kommune at bo i.

På sigt er det kun en fredning, der kan sikre byens borgere denne mulighed for at opleve naturen i gang- og cykelafstand fra deres boliger.”

Aabenraa Kommune, Teknik og Miljøudvalget, har i et brev af 20. august 2013 anført blandt andet:

”...

Aabenraa Kommune skal bemærke, at kommunen har fremsendt flere breve vedrørende fredningsforslaget. Seneste brev er sendt til Fredningsnævnet den 29.05.13. Kommunen fastholder brevets ordlyd, herunder at en fredning ikke bør gennemføres, idet det er et uhensigtsmæssigt og omkostningstungt instrument i forhold til nytteværdien.

Aabenraa Kommune er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at Fladstendalen rummer betydelige værdier i f.t. landskab, friluftsliv og natur, men finder at disse værdier også uden fredningen er tilgodeset på et passende niveau via gældende lovgivning.

Kommunen er således uforstående overfor, at det i fredningsforslagets angives, at kommunen gennem de senere år har haft planer om at inddrage dele af området til byudvikling i kommuneplanen.

Kommunen finder det problematisk, at der jf. forslaget kun må etableres én befæstet sti med belysning, som skal være Millionvejen. Kommunen kan have ønsker om andre/flere belyste og befæstede cykel- og gangstier i Fladstendalen i f.m. bebyggelse, erhvervsudvikling o.l. nord for dalen.

Det er endvidere problematisk, at vedligeholdelse eller oprensning af eksisterende dræn og grøfter kun må ske med fredningsnævnets godkendelse. Det vil have store konsekvenser for arealdriften i området, hvis den frie dræningsret og retten til at vedligeholde dræn og grøfter fjernes, idet lavbundsarealer forventeligt vil sumpe til.

Side 7 i protokollen fremgår, at Danmarks Naturfredningsforening opfordrer Aabenraa kommune til at fastlægge udstrækningen af arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (”§3 – områder”). Kommunen skal hertil bemærke, at kommunens registrering af beskyttet natur er vejledende, idet der for hovedparten af de 246 ha ikke er foretaget egentlige afgørelser af, om arealer er beskyttet eller ej. Det er en temmelig ressourcekrævende opgave at gennemgå 246 ha og afgøre, hvor der forekommer beskyttet natur. Det er bl.a. oftest nødvendigt med kontakt til lodsejere for at drøfte driftshistorie o.a. Lodsejere har mulighed for at påklage kommunens afgørelse til Natur- og Miljøklagenævnet, hvorfor endelig afgørelse af, om et areal er beskyttet, kan tage lang tid. Kommunen vil dog forsøge at finde ressourcer til at afgøre beskyttelses status for visse af arealerne i Fladstendalen”.

Jes Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Aabenraa, har i brev af 22. august 2013 anført:

”...

Som lodsejer og landmand i det af fredningsforslaget berørte område vil 15,63 hektar af min ejendom blive berørt.

Det drejer sig dels om landbrugsarealer og fredsskov.

Landbrugsarealerne udnyttes delvis til dyrkning af landbrugsafgrøder og et areal udnyttes til dyrkning af juletræskulturer.

Fredningsforslaget betyder en detailregulering af mine arealer, det medfører en rådighedsindskrænkning samt en nedgraduering af arealernes landbrugsmæssige status. For mit vedkommende vil det medføre et ikke uvæsentligt indtægtsstab.

Jeg mener ikke en fredning er nødvendig, alle lodsejere, landmænd og skovejere værner allerede nu om området og udnytter de kreative og produktionsmæssige muligheder under hensyntagen til natur, flora og fauna.

De landskabelige elementer bliver heller ikke berørt eller påvirket af de benyttede driftsformer. Har offentligheden mere interesse i adgang til området så tillader og giver den bestående lovgivning mulighed herfor, de offentlige veje, ligesom mark og skovveje kan benyttes.

Vil den foreslåede fredning blive gennemført, vil den udløse et større erstatningskrav fra min side, bl.a. på grund af rådighedsindskrænkningen og forbuddet mod at drive juletræskulturer. Såfremt fredningen gennemføres vil jeg derfor anmode om en jordfordeling, hvor mine landbrugsarealer bliver flyttet ud af det fredede område.

Af ovennævnte grunde er jeg imod fredningen. Området er på ingen måde truet. Ønsker man at gøre området mere tilgængeligt for publikum er det ikke nødvendigt med en fredning. Derfor anbefaler jeg at Fredningsnævnet afviser det fremlagte forslag...”

Bent Martin Christensen, Lindbjerg Skovvej 111, Aabenraa, har i brev af 25. august 2013 anført:

” ...

Jeg er opvokset på ejendommen, som ligger på Lindbjerg Skovvej 111, Rise Hjarup. Jeg overtog ejendommen i 1987 og har drevet den lige siden.

Jeg synes det er unødvendig at frede Fladstendalen, da Aabenraa Kommune og de regler som gælder, fungerer fint i området.

På matr. 88 har jeg 10.000 juletræer og 150 vinstokke og resten er udlagt i græs. Hver 8-10 år bliver juletræerne fældet og vinstokkene bliver klippet ned i 60 cm højde hver vinter, hvor det dermed ikke genere udsigten, da de står på en skråning.

Eftersom juletræer og vinstokke ikke kan sammenlignes med de afgrøder som I foreslår, kan jeg ikke acceptere fredningen af Fladstendalen og derfor protesterer jeg imod forslaget...”

Christa Brandt og Jan Gjerlevsen, Jørgensgård 57, Aabenraa, har i brev af 26. august 2013 anført:

” ...

Vi to fra Jørgensgård 57 – bor selv med haven ud mod Fladstendalen på hjørnet Dambjerg/Jørgensgård. Vi færdes dagligt med vores hund i området.

Der er sjældne blomster, gamle træer, bækken og en lille sø. Vi ser ræve, harer og rådyr næsten dagligt, de gemmer sig i de tilgroede dale. Der er musvåger og nogle gange havørne over os.

Om vinteren trækker glade børn med deres slæder over til bakkerne.

Gerne tager vi også en tur på Lindbjerg Skovvej og den nye Skadeholt Sø.

Vi afviser Christian Panbos påstand (sagt på mødet) om at folk ikke færdes i naturen. Sidst da vi var en halv time på stien ved Skadeholt Sø, var der en ældre dame, der cyklede og en far der gik med sin søn. Måske ville en bedre skiltning og evt. 2 parkeringspladser hjælpe.

Selv sidder vi og spiser med blik ud mod den smalle vej, der snor sig via Jørgensgård op ad Dambjerg. Der kommer rigtig mange cyklister og gående. De tager sig ofte et hvil, hvor Dambjerg starter og

kigger beundrende ned mod Knapstien og Fladstensdalen. Derfor er det vigtigt, at især dette unikke udsigtpunkt bliver bevaret.

Denne vej er en del af Margueritruuten. Der er faktisk rigtig meget trafik af oldtimere, løbere, gående, cyklister og søndagsbilister.

En rigtig befærdet sti er også Knapstien. Ikke en dag uden at vi møder minimum 5 mennesker på vores daglige gåtur.

Så godt nok blev der på mødet den 21. juni af flere lodsejere sagt:

"hvorfør ikke beholde det, som det er? – det kører jo godt".

Det gør det måske også i dag med en overfor naturen velvillig kommunalbestyrelse. Men vi ved ikke, hvem der kommer fremover. Så let kan der rundt omkring i dalen tages "småbider" til ny beboelse, selvom der er mange andre mindre skæmmende boligområder til rådighed. Og hvad, hvis lodsejerne opgiver afgræsningen, så vokser engene til og helhedssynet forsvinder.

Fladstensdalen er den sidste næsten uberørte tunneldal, vi har tilbage i Aabenraa.

Vi håber således på en fredning af Fladstensdalen..."

Brevet er underskrevet af Christa Brandt, Jan Gjerlevsen, Klaus Westphal, Jørgensgård 60, Jonna og Nicolai Petersen, Jørgensgård 49, Jytte Fynbo, Jørgensgård 45D, en ulæselig underskrift Jørgensgård 45D, Elke Tastesen, Jørgensgård 59, Kirsten Petersen, Jørgensgård 64, Elke Klindt Petersen, Jørgensgård 55, H. Erler, Jørgensgård ?, en ulæselig underskrift, Jørgensgård 53, Helga og Claus Rasmussen, Jørgensgård 45C, alle Aabenraa.

Lene og Mogens Frederiksen, Østerlørke 18, 6200 Aabenraa, har i brev af 27. august 2013 anført:

" ...

Vi er indehavere af grundstykke nr. 1724.

Potentiel fredning af privatgrund:

Vi vil gerne gøre indsigelse mod at en del af vores grund kan blive del af fredningen og dermed begrænse vores muligheder. Vi har talt med Birgitte Bang fra ... der har meddelt os at det er mindre væsentligt hvorvidt det lille stykke privatgrund kommer med i fredningen eller ej. Endvidere er linjen på de udleverede kort ikke præcis nok til at angive hvorvidt grunden er del af fredningen eller ej. Derfor vil vi gøre indsigelse mod at vores grundstykke gøres til del af fredningen.

En del af vores grund er ikke kultiveret og kan betegnes som naturgrund, men vi har plan om at anlægge have og bygge på den del af arealet. Da vi først har købt huset i december 2011 har vi dog ikke påbegyndt arbejdet.

Som det ses af mail-korrespondance med Aabenraa Kommune inden købet af huset har muligheden for at udnytte arealet været en væsentlig grund til at købe huset ... Endvidere har jeg vedlagt et bilag der viser udformningen af vores grund i forhold til overdrev mv...

Stier:

Der skal ifølge planen anlægges en sti der forbinder det nye byggeområde på Dimen med byen. Ifølge kortet går det over i en "eksisterende sti". Den eksisterende sti findes dog ikke – dog er der en smal sti der nærmere kan betegnes som en dyreveksel.

Vi ønsker dog ikke at disse stier blive forbedret og trækker en større trafik tæt på vores hus med den uro og potentiel let adgang for kriminelle. Derfor vil vi gerne protestere mod det.

Indsigelse mod fredning af fællesareal ved Bøgelundsbæk:

Vi er del af grundejerforeningen Bøgelundsbæk. Vi har et fællesareal som alle medlemmer inklusiv vi ejer en del af. Arealet er et meget stort arkiv for fællesskabet i foreningen og en vigtig faktor ved bl.a. hussalg. Vi holder bl.a. Sankt Hans aften og sommerfester. Områdets børn spiller basket og fodbold på arealet og bruger det til børnefødselsdage og andre rekreative aktiviteter i naturen. Dertil bruger vi området til bortskaffelse af haveaffald. Arealet vedligeholdes ved frivillig arbejdskraft. Det virker fint, da alle ser de som et stort aktiv. Vi er bange for at en eventuel fredning vil begrænse vores fremtidige udnyttelse af arealet og at en fredning af vores privatejede jordstykke vi resultere i et fald i huspriser...”

I et brev, dateret august 2013 og underskrevet af Tove Bøttcher, Dambjerg 21, Aabenraa, på vegne beboerne på Dambjerg 11,15,17,19A,19B,21 og 23 er anført:

” ...

Som naboer til græsningsarealerne ved Dambjerg og daglige brugere af dette rekreative område tilslutter vi os forslaget om fredning af Fladstensdalen.

Dambjerg danner rammen om vores fantastiske udsigt til marken og de naturoplevelser, vi dagligt nyder, dels fra vores hjem, dels på ture i terrænet.

Tunneldalens karakteristiske formation og de grønne vidder byder velkommen til byen. Det afvekslende landskab repræsenterer en uerstattelig værdi for vores egn.

Det er en vidtrækkende og perspektivrig beslutning, der skal træffes, når dalens udstrakte landskabsformationer skal bevares. Det kræver visioner, som vi ser i fredningsforslaget og derfor støtter varmt.

Vi ser derfor fredningen som et stort aktiv for vores by!”

Jens Chr. Jensen, Gammel Ribevej 134, Aabenraa, samt Mona Hellesøe-Jensen og Arne G. Jensen, Gammel Ribevej 130, Aabenraa, har i brev af 28. august 2013 anført:

” ...

Vi protesterer herved på det kraftigste mod en evt. fredning af Fladstendalen, da der slet ikke er belæg for en fredning, da området jo i forvejen er beskyttet af lovgivningen.

Desuden ser vi ingen grund til at omdanne rørledningen fra Gammel Ribevej til Skadeholt sø til åben grøft, da det vil medføre meget store og urimelige gener for os grundejere, bl.a. vil det gøre græsningsarealerne næsten ubrugelige og vanskeliggøre vedligeholdelse og arbejde i skovene...”

Friluftsrådet har i brev af 29. august 2013 anført:

” ...

Friluftsrådet er enig med sagsrejseren, Danmarks Naturfredningsforening, i, at det er vigtigt at beskytte og bevare Fladstensdalens landskabelige værdier, og vi finder det væsentligt, at befolkningen har adgang til større, sammenhængende grønne områder i nærheden af deres bopæl. Friluftsrådet kan derfor støtte fredningsforslaget.

Friluftsrådet lægger vægt på en uhindret adgang til naturoplevelser, så vi hilser forslaget om en ny sti velkomment, lige som vi gerne ser, at der åbnes for udsigten til dalen.

Vi vil gerne opfordre Danmarks Naturfredningsforening til at gå i dialog med lodsejerne, således at de endelige fredningsbestemmelser kan udformes, så de giver mulighed for at pleje de forskellige typer arealer bedst muligt.

I øvrigt vil vi i al stilfærdighed gøre opmærksom på, som respons til Chr. Panbos bemærkninger på det offentlige møde, at 43% af Danmarks befolkning dagligt færdes i naturen (kilde: Københavns Universitet) og at vi i gennemsnit møder 25 andre gæster når vi færdes i naturen. (kilde: Skov og Landskab, Hørsholm)..."

I en mail af 29. august 2013 fra Jakob Ellegaard, Aabenraa, har flere lodsejere i og omkring Fladstendalen protesteret mod fredningsforslaget. Lodsejerne: Philip Schmidt, nr. 9, Carl Johannes Krag, nr. 11, Jes Svennesen, nr. 5, Gert Holst Hansen, nr. 12, Ella Burba, nr. 39, Ilse og Peer Madsen, nr. 14, Erik Boe, nr. 26, Jane Nielsen og Jakob Ellegaard, nr. 20 og Christa Ohlsson, nr. 21, har anført:

"...

Vi repræsenterer såvel parcelhuse som mark- og skovdrift. Det er os, der har levet i området i en lang årrække og som kender det.

Vi erklærer os lodret uenige i fredningen af Fladstendalen.

I øvrigt er udtrykket Fladstendalen ikke kendt i folkemunde.

1. Vi erklærer os enige i udtalelsen fra Aabenraa Kommune ... Det er et værdifuldt område, som på alle måder er reguleret i forvejen. Lodsejerne gør i forvejen alt, der er muligt for at opretholde ådalens natur.
2. Vi er ikke imod, at bybefolkningen bevæger sig ud i området. Der er i forvejen masser af adgangsmuligheder, som er til fri afbenyttelse af byens borgere.
3. Gennemføres fredningen, vil markarealerne blive så vandlidende, at dyrene ikke kan afgræsse engene som de gør nu. Endvidere vil der blive påført lodsejerne en masse restriktioner og udgifter. Det bliver end ikke muligt at udskifte et ødelagt drænrør. De fleste marker og skråninger ville være vandlidende hvis ikke de var drænet. Vedligeholdelse af disse er derfor nødvendig for at området bevares i sin nuværende form.
4. Vi ønsker at henholde os til nuværende regler. En fredning vil ikke forbedre området, men blot give anledning til en masse administration og besvær.
5. Der vil blive et større eller mindre tab for den enkelte ejendom – især for de lodsejere, der for nuværende driver almindelig ager- og skovdrift. Med fredningen er det eksempelvis ikke længere at muligt udøve skovdrift på normal vis.
6. Ud fra vores faglige vurdering er det ikke muligt at opretholde ådalen som nuværende med de restriktioner, der ligger i fredningsforslaget. Ådalen bevares bedst hvis fortsat drift som nuværende. Fredningsplanen vil bevirke, at ådalen delvis gror til.
7. Som parcelhusejere protesterer vi imod de restriktioner, vi vil blive pålagt inden for vores egen parcel..."

Grundejerforeningen Bøgelundsbæk har i en mail den 29. august 2013 anført:

"...

Danmarks Naturfredningsforening lægger op til at frede et meget stort areal på ca. 246 ha, som ved en evt. fredning overdrages til Aabenraa kommune, der pålægges ansvaret for fremadrettet vedligeholdelse. Hovedargumentet herfor er, at Fladstendalen er den sidste ikke-bebyggede tunneldal. Fredningsforslaget griber ind i en række private lodsejeres ejendomsret, hvor lodsejerne pålægges en række pligter, mens rettigheder tilsidesættes.

I Grundejerforeningen Bøgelundsbæk undrer vi os over fredningsforslaget. Dels er Fladstendalen allerede i dag beskyttet mod bebyggelse jf. planloven. Dertil kommer at tidligere mindre fredninger har vist, at måden fredninger efterfølgende forvaltes på, ikke virker efter hensigten. Eksempelvis fredningen på Naldtang, der også blev anvendt som eksempel ved høringen på Folkehjem.

Hvis vi alene betragter fredningsforslaget for Grundejerforeningen Bøgelundsbæks vedkommende, undrer vi os over, at vores fællesareal overhovedet er omfattet af fredningsforslaget. Fællesarealet er omkranset af et hegn/skovbælte, der grænser op til den (allerede) fredede Knapsti. På fællesarealet er

der anlagt en petanquebane, et bålsted, borde og bænke, en lille aflåst "overdækning" til grundejerforeningens græsslåmaskine samt en lille fodboldbane med fodboldmål. Langs fællesarealets vestlige side er der anlagt en større "kvasbunke", hvor grundejerforeningens medlemmer kan aflevere haveaffald (ikke køkkenaffald!). Kvasbunken er tilholdssted for mange pindsvin, mus og andre smådyr. Ca. hvert 2-3 år kvases den del af bunken som ikke allerede er formuldet (grenafklip).

Fællesarealet bliver vedligeholdt af frivillige kræfter – medlemmer af grundejerforeningen – der ynder at have et område, der tager sig indbydende ud og hvor det er muligt at afholde arrangementer. Området bliver flittigt brugt i forbindelse med børnefødselsdage og grundejerforeningens egne sociale arrangementer, men også af børneinstitutioner der afholder arrangementer og har fundet arealet velegnet til ture med børnene. På fællesarealet løber en sti, der fører over Bøgelundsbæk og op til Knapstien. Denne anvendes flittigt af naturvandrere, kondiløbere og andre som lader deres ture passere vores fællesareal. Selvom fællesarealet er privatejet område, er det tilgængeligt for offentligheden, der har lov til at anvende det (og efterlade det i samme pæne stand).

På fællesarealet er der etableret drænrør, der leder regnvand væk fra lodsejere på Lensløkke og delvist også på Østerløkke. Uden disse dræn vil mange af husene stå under vand i de våde perioder/årstider. Grundejerforeningen kan derfor ikke godkende Naturfredningsforeningens forslag om at ikke-funktionsdygtige dræn fremadrettet ikke må udskiftes med nye og, at der ikke må foretages oprensning af dræne uden fredningsnævnets godkendelse.

Når vi undrer os over, at fredningsforslaget omfatter vores fællesareal skyldes det netop anvendelsen af og formålet med fællesarealet. Et kig på kortet over fredningsforslaget indikerer for os, at fredningsforslaget omfatter "al græs, eng og skov" der grænser op til Knapstien (der i øvrigt allerede er fredet), uden at skele til anvendelsen af arealerne. I tilfælde af evt. fredning må vi, jf. erfaringer med andre fredninger forvente, at vores fællesareal vil gro til og med tiden måske end ikke kan anvendes som adgangsvej til Knapstien.

Formålet med fredningsforslaget for Fladstensdalen er, at undgå yderligere bebyggelse i denne del af tunneldalslandskabet. Udstykning af vores fællesareal er ikke en mulighed (og har aldrig været det), da fællesarealet ligger for tæt på skoven.

På baggrund af ovenstående begrundelser gør vi indsigelse mod fredningen af vores fællesareal, og ønsker fællesarealet ud af det fredede område."

Naturstyrelsen har i brev af 29. august 2013 kommenteret drøftelserne på det offentlige møde og har anført:

"...

Naturstyrelsen fremførte sine overordnede bemærkninger til fredningsforslaget på det offentlige møde, jf. det udsendte referat. Med nærværende brev præciseres og suppleres disse bemærkninger.

Fladstensdalen er efter Naturstyrelsens opfattelse et smukt, sammenhængende dalstrøg med væsentlige landskabelige og nærrecreative kvaliteter.

At anvende fredning til at sikre større, sammenhængende landskabs- og naturområder er i overensstemmelse med hovedprincipperne i den "Handlingsplan for fredning", som er udarbejdet af Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt Kommunernes Landsforening.

Den kommunale planlægning og landzonebestemmelserne sikrer som udgangspunkt en grundlæggende beskyttelse af landskaber som dette. Men sikrer ikke arealerne mod f.eks. tilplantning eller terrænændringer, som kan sløre eller forvanske landskaberne. Her kan fredning bidrage med en ekstra beskyttelse.

På denne baggrund mener Naturstyrelsen, at der er en relevant begrundelse for at frede området, og vil derfor ikke udtale sig imod at frede området i overensstemmelse med hovedprincipperne i fredningsforslaget, idet det herved forudsættes, at gennemførelse af fredningen omkostningsmæssigt kan ske for et beløb lavere end estimatet i det fremlagte budgetoverslag, jf. Naturstyrelsens bemærkninger hertil af 12. april 2013.

Og det er fra Naturstyrelsens side samtidig en forudsætning, at fredningens bestemmelser og kortbilag på en række punkter justeres og finpudses. De væsentligste anføres nedenfor:

Det er især for så vidt angår skovarealerne, at det foreliggende forslag trænger til en væsentlig grundigere bearbejdning.

- Fredningskortets angivelse af skovsignatur er meget problematisk, idet signaturen bl.a. dækker arealer, som i dag er lysåbne engarealer.
- Skovsignaturen er således også i konflikt med den §3-registrering, som fremgår af kortbilag 2
- Skovsignaturen må derfor indskrænkes til at vise de arealer, som rent faktisk er skovbevoksede i dag og som også fremover skal være det, og derfor er omfattet af fredningsbestemmelser om skovdrift
- Fredningsbestemmelsen om skovdrift (§4, 4. afsnit) er meget uklar og selvmodsigende. Den er derfor vanskelig eller umulig at forstå for den enkelte lodsejer, og vil være overordentlig vanskelig at administrere, både for kommunen som tilsyns- og plejemyndighed og for fredningsnævnet. DN har vedgået, at formuleringen er problematisk. Naturstyrelsen skal opfordre til, at der sker en grundig bearbejdning af bestemmelsen, og Naturstyrelsen deltager gerne i en dialog herom. Det skal i den forbindelse bemærkes, at de skovarealer, der drives af Naturstyrelsen, skal leve op til en række andre krav om naturnær drift, og det er hensigtsmæssigt, hvis fredningsbestemmelserne så vidt muligt afstemmes med disse øvrige krav.

Øvrige bemærkninger:

Naturstyrelsen opfordrer fredningsnævnet til at bede kommunen om som §3-myndighed snarest at kvalitetssikre udpegningen af §3-områder indenfor fredningsområdet. Det bemærkes, at Naturstyrelsen som led i en landsdækkende gennemgang af §3-arealerne tidligere på året har fremsendt materiale til kommunen, som er en støtte for denne kvalitetssikring.

Fastlæggelsen af §3-områdernes udstrækning vil være af væsentlig betydning for erstatningsudmålingen i fredningssagen.

Som fremført under besigtigelsen opfordres til, at fredningsafgrænsningen mod øst i Jørgensgård skov genovervejes, idet det virker mere relevant at fredningsgrænsen fastlægges langs toppen af højdedraget, idet dalen afsluttes her som landskabsrum betragtet.

Til fredningsbestemmelsernes §4:

Som det fremgår af redegørelsen, er arealerne i dalen dårligt egnede som landbrugsjord. Dette er baggrunden for, at arealerne generelt er anvendt til skov og til græsningsformål. Det foreslåede forbud mod dyrkning af majs synes derfor ikke velbegrundet, og det virker derfor ikke hensigtsmæssigt, at et sådant forbud skal indgå i erstatningsudmålingen. Naturstyrelsen foreslår dette forbud udtaget.

Det virker både usædvanligt, meget indgribende og administrativt tungt, at der fastsættes bestemmelser om, at vedligeholdelse og oprensning af eksisterende dræn og grøfter kun kan ske med fredningsnævnets godkendelse. Naturstyrelsen foreslår bestemmelsen udtaget.

Til §8:

Bestemmelsen om ridning er meget vidtgående og er ikke i overensstemmelse med Naturbeskyttelseslovens generelle regler. Bestemmelsen foreslås udtaget.

Muligheden for at anlægge nye stier som vist på fredningskortet skal anføres i §8.

Sidste del af § 8 foreslås omformuleret til:

Fredningen er ikke til hinder for etablering af en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse, efter fredningsnævnets nærmere godkendelse.

Til §9:

Sidste del af 4. afsnit og 8. afsnit vedrører samme del af plejeplanprocessen, nemlig høring af andre parter. Det bemærkes, at formuleringen i 8. afsnit er mest korrekt. Yderligere bemærkes, at den gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn nu er nr. 802 af 21/06/2013..."

I en mail af 31. august 2013 til Fredningsnævnet, har Lars T. Barsballe, Dansk Landskab, på vegne Gert Holst Hansen anført.:

"...

Som 3. generation på ejendommen Fladsten, beliggende Haderslevvej 265, 6200 Aabenraa Løbe nr. 12. Var det med overraskelse at jeg modtog og læste et nondialog baseret fredningsforslag udarbejdet af DN, som efter min mening ikke på nogen måde er gennemarbejdet og ikke tilgodeser og fremmer de natur- og rekreative værdier som den bynære natur i Fladstendalenrummer i dag.

Ved endnu en gennemlæsning sætter jeg spørgsmål ved fredningens formål, hvor DN vil sikre de naturværdier der findes i dag, samt offentlighedens mulighed for færdsel gennem rekreative stier.

På den foranledning har jeg taget kontakt til rådgiver, Dansk Landskab ved Skov- og Landskabsingeniør Lars T. Barsballe, for at få en mere professionel vurdering af fredningsforslagets konsekvenser.

I det efterfølgende redegør Dansk Landskab for de effekter som fredningen vil give.

DN, er mig bekendt, den eneste forening der kan fremsætte fredningsforslag. Hvis det tilsendte materiale er standarden for fredningsforslag, bør det overvejes om der ikke skal stilles større krav. Der er ingen gennemgående rød tråd og sammenhæng mellem områdets nuværende udseende, den foreslående pleje og fremtidige udvikling.

Dertil er budgetter og erstatninger meget tvivlsomme.

I formålsparagraf §1 stk. 3 står der at fredningen skal sikre offentligheden mulighed for at færdes og benytte området. Der står intet om parkeringsforhold, informationsstavler, udsigtstårne, fugletårne, cykel- og ride- stier, bål- og overnatningspladser eller sheltere. Der gives ingen ekstra mulighed for befolkningen at komme ud og se denne flotte natur som ellers er fredningens formål. Ligeledes er der ingen beskrivelse af forholdene omkring Haderslevvej, hvor klart de fleste mennesker færdes og passerer igennem ådalen. Man får næsten fornemmelsen af at DN har det formål at spærre af og hindre adgangen til arealet under skjul af fredningen og dens restriktive beskrivelser.

Naturen beskrives meget fint i området, men formålet med DN's forslag bliver meget som en status quo fredning, hvor det offentlige sidder tilbage med risiko for store udgifter for at pleje området efter DN's ønsker.

DN ønsker en åben ådal hvor det karakteristiske landskab stadig fremtræder og kan ses og nydes også i fremtiden. Ved at fremme den naturlige hydrologi og ophøre vedligeholdelse og lukke dræn, vil området blive et stort sump og mose område med en helt anden type flora og fauna end den nuværende, som er hovedformålet med fredningen.

Ved DN's meget restriktive forslag til fredningen overfor drift og brug af landbrugs- og skov- arealerne vil ådalen forsumpe og gro til i pil, birk og rødæl, så der slet ikke er noget åbent tilbage.

Der mangler fuldstændigt en beskrivelse af åen og de forhold der er gældende for vandløbene. Det kan fremadrettet give store problemer med henhold til pleje og vedligeholdelse.

De få plejeforslag som er med i fredningsforslaget går på græsning og slåning af enge, men efterhånden som maskiner og dyr ikke længere kan færdes på arealerne sker en naturlig succession og arealerne gror til og den karakteristiske ådal forsvinder.

I stedet for en fredning, der på sigt får den modsatte effekt af det ønskede, vil det være meget bedre og tilstrækkeligt med langsigtede plejeplaner for området. Det vil give mulighed for at følge den naturlige succession og løbende ændre plejeforholdene til de aktuelle trusler om tilgroning.

Med hensyn til skovdrift er der i fredningsforslaget meget divergerende forslag til driften. Lige fra urørt skov over plukhugst til afdrift af områder. Det giver ikke mening, til gengæld vil en planlagt skovdrift med eksempelvis selvforyngelse eller foryngelse under skærm, og med øje for den landskabelige værdi fremme området.

I dag står skoven på toppen af dalen og giver en naturlig afgrænsning med sine farvefulde skovbryn. Skovbrynene giver en naturlig afgrænsning af ådalen, og forstærker den visuelle effekt.

Afgrænsningen af ådalen bør generelt følge kanten med skovbrynet. Det er unødvendigt at fredningen strækker sig udenfor ådalen, da det ikke har nogen effekt såvel visuelt som naturmæssigt.

Der kan konstateres en del fejl og mangler i materialet. I kortene er der både forkert signatur og arealer der er af helt anden karakter end angivet. Mange steder følger den indtegnede fredningsgrænse ikke følger nogen naturlige skel.

I forslaget etableres en ny sti. Den nye sti begynder midt i ingenting og ender blindt. Millionvejen ikke ført igennem og dermed er beregningerne til budgettet direkte misvisende. Der er ingen sammenhæng i forslaget eller gennemtænkt nogen rød tråd for publikums færdsel.

Min klient har i 2011 i forbindelse med ejendomshandel fået opmålt og indtegnet fredskovsafrænsningen på sin ejendom, udført af landinspektør efter Gråsten statsskovdistrikt anvisning. På DN's kort fremstår flere af min klients åbne arealer som skov og dermed taget med i fredningen på falsk grundlag. Min klient har desuden siden 1994 dyrket juletræer på arealer som er medtaget i fredningen men ikke nævnt i beskrivelserne.

Der beskrives til sidst et erstatningsforslag til de arealer der berøres af fredningen. Beløbene er ikke tidssvarende og for juletræsarealerne er erstatningsbeløbet meget langt fra virkeligheden og de kalkulationer som ligger tilgængelige. De skal bestemt gennemtænkes og revurderes.

I det udsendte materiale og indkaldelse til offentligt møde, er der ikke nogen steder nævnt at det var et høringsmøde eller som det blev forklaret af mødeleder at fredningen er gældende fra offentliggørelse af forslaget inden mødet, og ikke først efter vedtagelse eller tilrettelse af indsigelser..."

Danmarks Naturfredningsforening har i brev af 23. september 2013 kommenteret indsigelserne og har anført:

" ...

indsigelserne, samt synspunkter fremsat på det offentlige møde den 21. juni 2013 anledning til, at DN har udarbejdet forslag til reviderede bestemmelser, fredningskort og arealliste ...

Skriftlige indsigelser/kommentarer:

1. Ellen og Erling Jensen (lbnr. 3) anfører i mail af 12. august 2013 blandt andet, at de ikke kan godkende beslutningen om frilægning af rørledning i engen.

DN kan hertil oplyse, at foreningen ikke har foreslået frilægning af rørledning, som det fejlagtigt anføres. Det der står i § 4 sidste næstsidste sætning er, at fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb mv. Dette vil alene kunne blive aktuelt hvis lodsejeren selv ønsker det, og fredningen vil da ikke nødvendigvis være en hindring for, at det sker.

2. Bente Bjørn Jensen og Tune Lund bakker med brev af 11. august 2013 op om fredningsforslaget.

DN har ingen bemærkninger til dette.

3. Aabenraa Kommune (lbnr. 4) har i brev af 20. august 2013 anført at man finder det problematisk at der kun kan etableres én befæstet sti med lys (Millionvejen), da man ønsker flere belyste og befæstede stier. Man anfører videre, at det er problematisk at vedligeholdelse eller oprensning af eksisterende dræn og grøfter kun må ske med fredningsnævnets godkendelse. Endelig gør man opmærksom på, at § 3-områderne kun er vejledende.

DN kan hertil oplyse, at befæstede og belyste stier – ud over Millionvejen – kan etableres efter fredningsnævnets dispensation, såfremt nævnet finder, at det er i overensstemmelse med fredningens formål. Med hensyn til dræn, så har DN ændret bestemmelsen så den i forslag til reviderede bestemmelser så det kun er nyanlæg af dræn og grøfter der ikke er tilladt, mens vedligeholdelse af eksisterende fortsat kan finde sted. Endelig kan det oplyses, at der pt. er en revision af §3-arealer i gang, som kommunen har oplyst vil være på plads omkring efteråret 2013/vinteren 2014, og således indgå i den endelige erstatningsberegning.

4. Christa Brandt og Jan Gjerlevsen har med brev af 26. august 2013 meddelt deres tilslutning til fredningsforslaget.

DN har ingen bemærkninger til dette.

5. Bent Martin Christensen (lbnr. 6) har med brev af 25. august 2013 blandt andet anført, at han har 150 vinstokke, som hver vinter bliver klippet ned til 60 cm højde.

DN skal gøre opmærksom på, at vinstokke ikke er omfattet af det forbud imod flerårige udsigtshæmmende afgrøder, som DN lægger op til, så længe de holdes under 140 cm.

6. Jes Philip Jepsen Schmidt (lbnr. 9) har med brev af 22. august 2013 meddelt at han finder at fredningen vil medføre en detailregulering, rådighedsindskrænkning og nedgraduering af arealernes landbrugsmæssige status, og som vil føre til indtægtstab.

DN henviser til at enhver regulering af privat ejendom gennem fredning erstattes med et beløb, som svarer til nedgangen i handelsværdien af arealet.

7. Beboerne på Dambjerg har med brev af august 2013 meddelt deres støtte til fredningsforslaget.

DN har ingen bemærkninger til dette.

8. Lene og Mogens Frederiksen (grundstykke nr. 1724) har med brev af 27. august 2013 gjort indsigelse imod at deres grund indgår i fredningen. Man gør også opmærksom på at en på fredningskortet planlagt sti som vil forbinde det nye boligområde på Dimen med byen går over i en angiveligt eksisterende sti. Man gør opmærksom på at denne sti ikke eksisterer som andet end en smal sti der nærmest kan betegnes som en dyreveksel. Videre anfører man at man ikke ønsker at disse stier bliver forbedret og trækker større trafik tættere på pågældendes hus. Endelig er man som del af grundejerforeningen Bøgelundsbæk bekymret for at de gode fælles ting der i dag foregår, ikke vil kunne foregå i fremtiden i medfør af fredningen.

DN skal gøre opmærksom på at pågældende lodsejer ikke er omfattet af fredningsforslaget. Fredningsgrænsen går i skel mellem den pågældende grund og fællesarealet. DN skal endvidere anføre at vi fastholder den foreslåede nye sti og endvidere ønsker eksisterende stier fastholdt, således at offentligheden får en god adgang til området. Endelig skal det anføres, at det ikke er fredningsrejsers intention at begrænse brugen af fællesarealet i forhold til i dag, men fredning vil sikre at der ikke i fremtiden f.eks. bygges på arealet eller det lukkes af for offentligheden.

9. Jens Christian Jensen (lbnr. 1), Arne Gødvad Jensen (lbnr. 2) og Mona Hellesøe-Jensen har med brev af 28. august 2013 anført at de ikke ser grund til at omdanne rørledningen fra Gammel Ribevej til Skadeholt sø til åben grøft, da det vil medføre meget store og urimelige gener for grundejerne.

DN kan hertil oplyse, at foreningen ikke har foreslået frilægning af rørledning, som det fejlagtigt anføres. Det der står i § 4 sidste næstsidste sætning er, at fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb mv. Dette vil alene kunne blive aktuelt hvis lodsejeren selv ønsker det, og fredningen vil da ikke nødvendigvis være en hindring for, at det sker.

10. Friluftsrådet har med brev af 29. august 2013 meddelt at man er enig i fredningsforslaget.

DN har ingen bemærkninger her til.

11. Naturstyrelsen (lbnr. 19) har med brev af 29. august 2013 meddelt, at fredningskortet trænger til en grundigere bearbejdning hvad angår både reelt skovdækkede skovarealer og § 3-områder. Endvidere gør styrelsen opmærksom på, at fredningsbestemmelsen om skov er uklar

og selvmodsigende samt at fredningsgrænsen mod øst bør genovervejes, og evt. flyttes til toppen af højdedraget. Videre foreslår styrelsen, at majs undtages fra forbuddet imod udsigtshæmmende afgrøder samt at bestemmelsen om vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter bør udgå. Endelig foreslår styrelsen, at bestemmelsen om ridning udgår, at muligheden for at anlægge nye stier som vist på fredningskortet skal anføres i § 8, at der omformuleres i bestemmelsen om primitiv overnatningsplads og at der sker en redaktionel gennemskrivning af plejeplansprocessen.

DN kan hertil anføre, at fredningskortet nu er rettet (efter nærmere drøftelse med styrelsen). § 3-områderne, som har sit eget selvstændige kort, kan dog først rettes, når der ligger en revision fra kommunen. DN fastholder dele af fredningsgrænsen mod øst, da den her følger en offentlig sti (matr.nr. 2753), og dermed er lettere at erkende i terrænet. Fredningsbestemmelsen om skov er omformuleret i de reviderede fredningsbestemmelser. Desuden er bestemmelsen om udsigtshæmmende afgrøder i § 4 ændret, så det nu kun er flerårige udsigtshæmmende afgrøder der omfattes. Majs, som er enårig, kan altså fortsat dyrkes. Endvidere er bestemmelsen om eksisterende dræn og grøfter foreslået ændret, så disse fortsat kan vedligeholdes uden at fredningsnævnet skal ind over. Endelig har DN fjernet bestemmelsen om ridning, samt indarbejdet både styrelsens forslag om stier, primitiv overnatningsplads og plejeplansproces i forslaget til reviderede fredningsbestemmelser.

12. Fællesindsigelse fra lodsejere i Fladstensdalen af 29. august 2013 hvoraf det blandt andet fremgår, at markarealerne vil blive så vandlidende, at dyrene ikke kan afgræsse engene som nu, og at lodsejerne får ekstraudgifter pga ødelagte rødræn. Videre anføres det, at det ikke længere er muligt at drive skovdrift på normal vis.

DN kan hertil anføre, at den oprindelige bestemmelse om eksisterende dræn er ændret, så disse kan vedligeholdes af eksisterende dræn og grøfter kan finde sted uden fredningsnævnets godkendelse. Videre kan det tilføjes, at de reviderede fredningsbestemmelser nu lægger op til, at den private skov kan drives som hidtil.

13. Grundejerforeningen Bøgelundsbæk har i mail af 29. august 2013 blandt andet anført at fredningsområdet ved evt. fredning overdrages til Aabenraa Kommune, der pålægges ansvaret for fremadrettet vedligeholdelse. Videre anføres det, at man undrer sig over at være blevet omfattet af fredningsforslaget, da arealet bruges flittigt af grundejerforeningens medlemmer. Samtidig er der offentlig adgang via sti over Bøgelundsbæk op til Knapstien. Man er også bekymret for om dræningen, som holder arealet tørt, kan fortsættes vedligeholdt som hidtil uden fredningsnævnets godkendelse.

DN kan hertil anføre, at såfremt fredningen går igennem, vil der på ingen måde være tale om at området overdrages til Aabenraa Kommune. Kommunen får mulighed for at udføre naturpleje i §3-beskyttede områder, såfremt lodsejeren ikke enten ønsker eller kan overkomme det, men her ud over er det fortsat de private lodsejere som ejer og forvalter området, men selvfølgelig under hensyntagen til nogle eventuelle fredningsbestemmelser. Det er DNs intention at de nuværende og lignende aktiviteter på arealet bør kunne fortsætte og være til glæde for beboerne, men vi ønsker fortsat ønsker arealet omfattet af fredningen for at sikre adgangen til arealet og imod bebyggelse. Her er fredningsredskabet erfaringsmæssigt en stærkere beskyttelse end den øvrige lovgivning. Hvad dræning angår, henvises til ovenstående.

14. Gert Holst Hansen (lbnr. 12) har sammen med sin rådgiver, Dansk Landskab ved Skov- og Landkabsingeniør Lars T. Barsballe gjort indsigelse imod en række punkter i fredningsforslaget, som man finder mangelfuldt på en række punkter. Blandt andet savner man noget om parkeringsforhold, informationstavler, udsigtstårne, fugletårne, cykel- og ridestier, bålpladser og shelters. Det anføres, at der skal lukkes dræn, hvilket vil gøre området til en stor sump, hvor maskiner og dyr ikke længere kan færdes. Videre har man en række synspunkter om afgrænsningen og om fredningskortets forkerte angivelse af, hvor der reelt er skov,

ligesom man gør opmærksom på fejlen i det oprindelige fredningskort, hvor den nye foreslåede sti ikke er fuldt ud anført på kortet. Man har også det synspunkt, at der i stedet for fredning bør have langsigtede plejeplaner for området. Endelig gør man opmærksom på, at lodsejerens arealer er taget med i forslaget på et falsk grundlag, da der er dyrket juletræer på arealet siden 1994.

DN skal bemærke følgende, at vi som sagsrejser har lagt op til en status quo-fredning, som primært sikrer de nuværende landskabelige værdier. Det hindrer ikke at staten og kommunerne på deres arealer opsætter faciliteter, der understøtter den rekreative anvendelse af Fladstensdalen efter fredningsnævnets nærmere godkendelse. Vedrørende eventuel lukning af dræn, så er det en fejlagtig antagelse, at fredningsforslaget lægger op til dette. Tværtimod har DN nu ændret sit oprindelige forslag og peger nu på, vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter fortsat umiddelbart skal kunne finde sted uden fredningsnævnets godkendelse. Til synspunkterne om fredningskortet og afgrænsningen, henvises der til DNs bemærkninger til Naturstyrelsens indsigelse. Endelig skal det bemærkes, at plejeplaner kun sjældent udarbejdes af kommunerne, medmindre der er fredning på arealet, som påbyder det. Samtidig er det alene gennem fredning, at kommunen får en hjemmel til at pleje § 3-beskyttet natur. Endelig skal det tilføjes, at det ikke er en fejl, at fredningsforslaget ikke lægger op til afdrift eller forbud ikke imod juletræer på lodsejers ejendom. Vi har som sagsrejser blot vurderet, at det ikke var et vigtigt indgreb for oplevelsen af tunneldalen.

15. Christa Ollson (lbnr. 21) har med mail af 21. september 2013 meddelt at hun ønsker at tilslutte sig fællesindsigelsen fra lodsejere i Fladstensdalen af 29. august 2013, jf. indsigelse nr. 12..."

Danmarks Naturfredningsforening har herefter revideret udstrækningen af det område, der ønskes fredet, og udarbejdet et forslag til reviderede fredningsbestemmelser, som Fredningsnævnet har modtaget den 4. oktober 2013.

Danmarks Naturfredningsforening har i det reviderede fredningsforslag indskrænket området, som foreslås fredet fra 245,52 ha til 235,55 ha. De ejendomme, der er omfattet af det reviderede fredningsforslag, er anført under afsnittet "Fredningsområdet" på side 1f. Det reviderede fredningsområde strækker sig fra et grænsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Fredningsområdet afgrænses mod syd og øst af boligområderne Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg.

Danmarks Naturfredningsforening foreslår følgende reviderede fredningsbestemmelser for det område, som fredningsforslaget omfatter:

"...

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

1. at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
2. at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
3. at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem re-kreative stisystemer,
4. at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Fredningsområdet

Det fredede område omfatter ca. 236 ha, som fremgår af fredningskortet.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Dyrkede arealer:

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige land-brugs-mæssige driftsomlægninger, jf. dog § 11.

Der må ikke etableres ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder her-under eksempelvis juletræer, pyntegrønt eller energipil. Beplantning og afgrøder anses for udsigtshæmmende, når de er mere end 140 cm i højden. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Læhegn:

Eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i det nuværende omfang. Gentilplantning af eksisterende læhegn og småbevoksninger må kun finde sted, hvis dette er i overensstemmelse med en samlet plejeplan for området eller med frednings-nævnets særlige tilladelse, som alene vil kunne opnås, hvis fredningsnævnet vurderer, at beplantningen er uden negativ påvirkning for de særlige sammenhængende landskabstræk og de øvrige fredningsmæssige værdier og interesser i området, jf. § 1.

Skove:

Skove der på fredningstidspunktet er ejet af enten Naturstyrelsen eller Aabenraa Kommune skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Principper for naturnær skovdrift er pt:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder
- Ingen anvendelse af gødskning og pesticider

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer opretholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

Øvrig skov kan drives som hidtil. En forøgelse af andelen af lysåbne arealer vil også her være i overensstemmelse med fredningens formål.

Beskyttet natur:

Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o.lign. som er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3 må ikke gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler.

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

§ 5 Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende boliger kan udvides op til 250 m², jf. planlovens § 37. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger ud over 250 m² kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, herunder materiale- og farvevalg, samt placering kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal, samt opstilling af de for driften nødvendige primitive læskure til husdyr.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Dog må der etableres lav nedadrettet belysning, der ikke har fjernvirkning, på en kommende cykel/gangsti langs Millionvejen.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Er arealet hegnet skal det være forsynet med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

§ 7 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Uanset pkt. 1, kan der efter forudgående detaljeret beskrivelse i en plejeplan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier og andet når disse er nødvendige for at sikre landskabelige, biologiske og rekreative værdier.

§ 8 Offentlighedens adgang og friluftsliv

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

På arealer, som på fredningstidspunktet er ejet af enten kommunen eller staten (alle offentligt ejede arealer), er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel overalt og på alle tider af døgnet i medfør

af fredningen. Undtaget fra denne bestemmelse er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift.

Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og arealers nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes, jf. § 1.

Den på fredningskortet med særlig signatur viste nye sti på matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt skal ved plejemyndighedens foranstaltning etableres inden for 3 år efter fredningens gennemførelse. Den nye sti må herefter ikke lukkes, omlægges eller indskrænkes uden fredningsnævnets tilladelse.

Fredningen er ikke til hinder for etableringen af en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse, efter fredningsnævnets nærmere godkendelse.

§ 9 Plejemyndighed og plejeplaner

Aabenraa Kommune er plejemyndighed på de private og kommunalt ejede arealer, mens Naturstyrelsen er plejemyndighed på de statsejede arealer.

Plejemyndighederne udarbejder en plejeplan over det fredede område.

Plejeplanen skal udmønte fredningens formål.

Ejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt det fjernes inden en af kommunens fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel af fældet træ eller kørsel til fast vej.

I plejeplanen kan der f.eks. fastsættes bestemmelser om afgræsning, høslæt mv. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbne, og eksisterende be-plantering kan fjernes, nedskæres mv.

Forslag til plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse og efterfølgende revideres hvert 5. år.

Der skal gives lodsejere, forpagtere og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan. Naturstyrelsen har ret til at give udtalelse til kommunens plejeplan og kommunen har ret til at udtale sig om styrelsens plan. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 802 af 21/06/2013.

§ 10 Pleje og Naturgenopretning

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området som f.eks. en vandstandshævning på lavbunds-arealerne, efter nærmere beskrivelse i en plejeplan.

§ 11 Særbestemmelser

Juletræerne på matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise samt 1924 og 2774 Kolstrup under Aabenraa skal afdrives, når de er hugstmodne, dog senest 8 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må ikke gentilplantes, jf. § 4.

Nåletræerne på matriklerne og 252 Rise-Hjarup, Rise, jf. fredningskortet skal afdrives senest 12 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må heller ikke gentilplantes, jf. § 4.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 13 Ophævelse af eksisterende fredning

I forbindelse med gennemførelsen af nærværende fredningsforslag ophæves fredningen vedrørende Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 for så vidt angår den del der ligger inden for fredningsforslaget.”

Aabenraa Kommune har i brev af 27. november 2013 kommenteret det reviderede fredningsforslag og har anført:

”...

Aabenraa Kommune har fremsendt flere breve vedrørende Danmarks Naturfredningsforenings ønske om at frede Fladstendalen. Kommunen fastholder, at fredningen ikke bør gennemføres, idet det er et uhensigtsmæssigt og omkostningstungt instrument i forhold til nytteværdien.

Aabenraa Kommune er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at Fladstendalen rummer betydelige værdier i f. t. landskab, friluftsliv og natur, men finder at disse værdier også uden fredningen er tilgodeset på et passende niveau via gældende lovgivning og planlægning – herunder Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttet natur og beskyttelseslinjer, Planlovens bestemmelser om byudvikling samt kommuneplanens bestemmelser om værdifulde landskaber, biologiske korridorer og bynære landskabskiler.

Kommunen har bemærket, at der i det reviderede forslag er ændret bestemmelser vedrørende bl. a. landbrugsmæssig drift og skovdrift (herunder dræning).

Det bemærkes, at det af Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger til skriftlige høringsvar fremgår, at kommunen har oplyst, at der pt. er en revision af §3-arealer i gang, som vil være på plads omkring efteråret 2013/vinteren 2014, og således kan indgå i den endelige erstatningsberegning...”

Naturstyrelsen har i et brev af 27. november 2013 kommenteret det reviderede fredningsforslag og har anført:

”...

Naturstyrelsen har modtaget revideret fredningsforslag med revideret kort m.v., og fredningsnævnet har den 22. oktober 2013 anmodet om Naturstyrelsens bemærkninger hertil, idet fredningsnævnet samtidig beder Naturstyrelsen oplyse, om de reviderede fredningsbestemmelser giver anledning til en supplerende udtalelse til budgetoverslaget. Naturstyrelsen har endvidere modtaget Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger til de skriftlige indlæg i sagen, herunder Naturstyrelsens bemærkninger af 28. august 2013.

Naturstyrelsen har sammenholdt det nu foreliggende reviderede forslag med Naturstyrelsens bemærkninger i brev af 28. august 2013 og skal herefter bemærke, at:

- Fredningskortets angivelser af skovsignaturer er revideret som anbefalet af Naturstyrelsen, og de problemer vi påpegede, synes derfor nu løst
- Fredningsbestemmelserne om skovdriften er revideret gennemgribende, således at privatejede skovarealer nu blot kan drives som hidtil, og bestemmelserne for driften af de offentlige skove er ligeledes væsentligt ændret. Naturstyrelsen kan acceptere den nye udformning af bestemmelserne for driften af de offentligt ejede skove

- Bestemmelsernes § 4 er ændret, således at bestemmelsen ikke længere rummer et forbud mod dyrkning af majs. Herved er Naturstyrelsens bemærkninger herom imødekommet
- DN har nu redegjort for, at fredningsafgrænsningen i Jørgensgård skov er fast-lagt, så den følger et stiforløb og dermed er let at erkende i marken. Naturstyrelsen vil ikke modsætte sig fastholdelse af den foreslåede fredningsgrænse i Jørgensgård skov.
- Bestemmelserne i § 4 er nu ændret, således at vedligeholdelse og oprensning af eksisterende dræn og grøfter kan finde sted umiddelbart. Dette i mødekommer Naturstyrelsens bemærkninger om bestemmelsen
- Naturstyrelsen foreslår, at § 7, sidste afsnit udformes således:
"Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier." Det er ikke fredningen, som i sig selv skal danne retligt grundlag for naturgenopretning, stier eller lignende, men fredningen skal som udgangspunkt heller ikke være en hindring for gennemførelse af sådanne projekter, som af fredningsnævnet vurderes at være i overensstemmelse med og understøtte fredningens formål
- Bestemmelsen i § 8 om ridning er udtaget, hvilket er i overensstemmelse med Naturstyrelsens bemærkninger.
- Der er i overensstemmelse med Naturstyrelsens bemærkninger indsat en bestemmelse om muligheden for at anlægge ny sti
- Sidste afsnit i § 8 er omformuleret som foreslået af Naturstyrelsen
- Der er i § 8 indsat en ny bestemmelse om fladefærdsel på arealer, der i dag er offentligt ejede. Naturstyrelsen skal anmode om, at bestemmelsen omformuleres til: *"På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel til fods overalt og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen, og i øvrigt skal der fremover være adgang til disse arealer i overensstemmelse med reglerne for adgang til offentligt ejede arealer i Naturbeskyttelsesloven og den hertil knyttede bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Undtaget fra denne bestemmelse er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift."* Denne omformulering er efter Naturstyrelsens opfattelse helt nødvendig, idet den af DN foreslåede formulering vil give grundlag for at færdes med cykler, heste eller motorkøretøjer overalt og på alle tider, hvilket ikke er hensigtsmæssigt og næppe heller tilsigtet.
- 3. afsnit i §8 foreslås formuleret således: *"Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers eller vejes nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes, jf. § 1."* Den nuværende udformning rummer en uforståelig omtale af "arealers nuværende tracé".
- §9 er nu udformet på en mere hensigtsmæssig måde, i overensstemmelse med Naturstyrelsens bemærkninger
- Herudover er foretaget mindre ændringer i bestemmelserne, som ikke giver Naturstyrelsen anledning til yderligere bemærkninger.

De ændringer, der nu er foretaget i fredningsforslaget, har indflydelse på de fredningerstatninger, som der ved sagens start forelå budgetoverslag for.

Til budgetoverslagets enkelte poster skal herefter bemærke, udover det i vort høringssvar af 12. april 2013 anførte:

- Med den senest foreslåede ændring af forbuddet mod udsigtshæmmende afgrøder må erstatningstaksten efter Naturstyrelsens opfattelse fastsættes til 9.600 kr./ha (grundtakst + 6.000 kr/ha) eller lavere – jf. hertil f.eks. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 29. juni 2011 i sagen om fredning af Alstrup Krat (NMK-520-00007), hvor forbudsbestemmelsen i

- øvrigt omfattede beplantning med buske (herunder frugtbuske), som ikke er omfattet af bestemmelsen i den aktuelle sag (såfremt buskene er lavere end 140 cm)
- Erstatning for ekstensiv skovdrift bortfalder som følge af de ændrede bestemmelser. For den del af disse arealer, som er pålagt fredskovspligt, udløses der efter praksis herefter ingen fredningserstatning, mens arealer uden fredskovspligt kan tilkendes grundtaksterstatning på 3.600 kr./ha.

Under forudsætning af de ovenfor anførte mindre omformuleringer af fredningsbestemmelserne vil Naturstyrelsen ikke modsætte sig gennemførelse af fredningen i overensstemmelse med det reviderede fredningsforslag...”

Det reviderede fredningsforslag blev behandlet på et offentligt møde, der blev afholdt den 6. december 2013.

Det offentlige møde blev bekendtgjort i Statstidende for den 5. november 2013 og i Jydske Vestkysten for den 6. november 2013.

Fredningsnævnet har ved brev dateret 31. oktober 2013, indkaldt ejerne af ejendommene i det område, fredningsforslaget vedrører, offentlige myndigheder, foreninger m.v. til det offentlige møde.

I mødet deltog for Danmarks Naturfredningsforening fredningschef Birgitte Bang Ingrisch, København, samt lokalkomitemedlem Ulla Lendahl og Peter Østergaard, Aabenraa, for Aabenraa Kommune næstformand for Teknik & Miljøudvalget i Aabenraa Kommune Jørgen Witte, Aabenraa, Bent Sørensen, medlem af Aabenraa Kommunes Teknik & Miljøudvalg samt Niels O. Julsgaard, for Friluftsrådet Sonny B. Andersen, Sønderborg, for Dansk Ornitologisk Forening Per Janfelt, Aabenraa samt lodsejerne: Jes Svennesen, Aabenraa, Peter Rastrup, Jørgensgård 47, 6200 Aabenraa, Werner Bruhn, Naldtangvej 9, 6200 Aabenraa, Flemming Bjerg Hattesen, Rådmandsløkken 31B, 6200 Aabenraa, Jakob Ellegaard, Lindbjerg Skovvej 10, 6200 Aabenraa, Jane Nielsen, Lindbjerg Skovvej 10, 6200 Aabenraa, Gert Holst Hansen, Haderslevvej 165, Aabenraa, Erik Clausen, Haderslevvej 390, Aabenraa, Peder Thøgersen, Felstedvej 14, 6300 Gråsten, Peer H. Madsen, Lindbjerg Skovvej 7, Aabenraa, Rüdiger Momme Toft, Dimen 1, 6200 Aabenraa, Peter og Ellen Krag Burba, Barsmark Bygade 111, 6200 Aabenraa, Carl Johannes Krag, Skovby Bygade 15, 6200 Aabenraa, Leif Nicolai Nielsen, Styrtom Bygade 51, Styrtom, 6200 Aabenraa, Ellen Østergaard Jensen, Skovgårdsvej 1, 6200 Aabenraa, Arne Gjødvad Jensen, Gammel Ribevej 130, 6200 Aabenraa, Bent M. Christensen, Lindbjerg Skovvej 111, 6200 Aabenraa, Arne Terp-Nielsen, Lindbjerg 94, 6200 Aabenraa, Ole Carsten og Rikke Anne Nielsen, Husholt 2, 6200 Aabenraa, Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Rise Hjarup, 6200 Aabenraa, Karen M. Johannesen, Haderslevvej 130, 6200 Aabenraa.

Der er anført følgende i Fredningsnævnets forhandlingsprotokol fra mødet:

”...

Fredningsnævnets formand oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet et revideret fredningsforslag. En del af de ejendomme, som det oprindelige fredningsforslag omfattede, er udgået, hvorefter det reviderede fredningsforslag omfatter ejendommene matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, ”k” Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, del af 1405, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af ”a” Kolstrup under Aabenraa, del af ”g” Kolstrup under Aabenraa, del

af "y" Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312 alle Stollig, Løjt, del af "b" Stollig Løjt. Det reviderede fredningsområde, der omfatter ca. 235,55 ha., strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Fredningsområdet afgrænses mod syd og øst af boligområderne Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg. I forbindelse med revisionen af fredningsforslaget har Danmarks Naturfredningsforening ligeledes revideret fredningsbestemmelserne blandt andet for at imødekomme nogle af de indsigelser, som er rejst mod fredningen af Fladstendalen.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening har gennemgået de indsigelser, der efter det offentlige møde er sendt til Fredningsnævnet, og at Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet et revideret udkast til fredningsbestemmelser for at imødekomme nogle af de indsigelser, som er blevet rejst mod fredningsforslaget.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch gennemgik herefter de indsigelser og bemærkninger, som er fremkommet efter det offentlige møde, og oplyste blandt andet, at Ellen og Erling Jensen i mailen af 11. august 2013 anfører, at de ikke kan godkende frilægning af de rørlagte vandløb i engen. Danmarks Naturfredningsforening bemærker hertil, at foreningen ikke har foreslået, at de rørlagte vandløb i engen skal frilægges. Det kan alene ske, hvis den aktuelle ejer af engen ansøger om dispensation hertil. En eventuel fredning af Fladstendalen vil ikke nødvendigvis være til hinder herfor. Bent Martin Christensen, som ejer ejendommen Lindbjerg Skovvej 111, har i et brev af 25. august 2013 oplyst blandt andet, at han har plantet 150 vinstokke på sin ejendom, som han hver vinter klipper ned til ca. 60 centimeter. Han ønsker at bevare vinstokkene. Danmarks Naturfredningsforening bemærker hertil, at vinstokkene ikke er omfattet af forbuddet imod flerårige udsigtshæmmende afgrøder, så længe vinstokkene ikke er højere end 140 centimeter. Jes Phillip Schmidt har i et brev af 22. august 2013 oplyst, at det er hans opfattelse, at gennemførelsen af fredningsforslaget vil medføre indtægtstab for lodsejerne, fordi fredningen lægger op til en detaljeret regulering med omfattende rådighedsindskrænkninger og nedgraduering af arealernes landbrugsmæssige status. Danmarks Naturfredningsforening bemærker hertil, at fredningsforslaget ikke lægger op til hverken rådighedsindskrænkninger eller nedgraduering af landbrugsarealerne. Såfremt fredningen gennemføres, vil der blive ydet erstatning, hvis fredningen medfører, at handelsværdien på de arealer, som bliver omfattet af fredningen, falder.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste endvidere, at Lene og Mogens Frederiksen, som ejer grundstykke nr. 1724, i brev af 27. august 2013 protesterer mod, at deres ejendom fredes. De har i den forbindelse gjort opmærksom på, at en planlagt sti, som skal forbinde et nyt boligområde ved Dimen med byen, angiveligt går over i en eksisterende sti. Denne sti er alene en smal sti, der nærmest kan karakteriseres som en dyreveksel. De ønsker ikke stierne forbedret, fordi det vil betyde en øget trafik i nærheden af deres hus, ligesom de frygter, at de fællesaktiviteter, der foregår i Grundejerforeningen Bøgelundsbæks regi, ikke vil kunne foregå i fremtiden, hvis fredningsforslaget gennemføres. Danmarks Naturfredningsforening bemærker hertil, at Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at offentligheden skal have adgang til den fredede Fladstendal og fastholder derfor, at den foreslåede sti etableres, samt at den eksisterende sti fortsat skal være dér. Danmarks Naturfredningsforening har ingen intentioner om at begrænse brugen af fællesarealet, men vil sikre, at arealet ikke bebygges eller lukkes for offentligheden.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste tillige, at Jens Christian Jensen, Arne Gødvad og Mona Hellesø-Jensen i brev af 28. august 2013 har anført, at de protesterer mod, at vandløbet fra Gammel Ribevej til Skadeholdt Sø, der er rørlagt, åbnes, fordi det vil medføre store gener for lodsejerne. Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede hertil, at Danmarks Naturfredningsforening ikke har foreslået vandløbet frilagt, men Fredningsnævnet kan dispensere til en frilægning af vandløbet efter ansøgning fra lodsejerne. En eventuel fredning af Fladstendalen er ikke nødvendigvis en hindring herfor.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at Naturstyrelsen i brev af 29. august 2013 har bemærket, at fredningskortet ikke fyldestgørende angiver omfanget af skovdækkede arealer og § 3-områder. Kortet skal bearbejdes, så skovdækkede arealer og § 3-områder angives præcist svarende til de faktiske

forhold. Naturstyrelsen har henledt Danmarks Naturfredningsforenings opmærksomhed på, at fredningsforslagets bestemmelser om skovene i Fladstendalen er uklare og selvmodsigende, og at Danmarks Naturfredningsforening bør genoverveje fredningsområdets østlige afgrænsning, fordi styrelsen finder det mere relevant, at fredningsgrænsen fastlægges langs toppen af højdedraget ved Jørgensgård Skov, idet dalen her afsluttes som landskabsrum betragtet. Naturstyrelsen har foreslået, at fredningsbestemmelsernes forbud mod dyrkning af majs i fredningsområdet udgår, fordi arealerne i dalen er dårligt egnede som landbrugsjord. Forbuddet mod dyrkning af majs er derfor ikke velbegrundet. Naturstyrelsen har tillige foreslået bestemmelsen om ridning ændret, fordi bestemmelsen er meget vidtgående og ikke i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser om offentlighedens adgang til naturen. Det er Naturstyrelsens opfattelse, at det er både usædvanligt, meget indgribende og administrativt tungt, at vedligeholdelse og oprensning af eksisterende dræn og grøfter kun kan ske med Fredningsnævnets godkendelse. Naturstyrelsen foreslår derfor, at fredningsbestemmelsernes § 4 ændres på dette punkt. Naturstyrelsen har tillige foreslået, at muligheden for anlæg af nye stier skal fremgå af fredningsbestemmelsernes § 8, og at sidste led i denne bestemmelse bør angive, at fredningen ikke er til hinder for, at der kan etableres en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre faciliteter i fredningsområdet. Naturstyrelsen har endelig foreslået, at der sker en redaktionel ændring af bestemmelsen om plejeplansprocessen.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede hertil, at Danmarks Naturfredningsforening efter drøftelse med Naturstyrelsen har tilrettet fredningskortet. Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at udarbejde en præcis angivelse af § 3-områderne, fordi Aabenraa Kommune endnu ikke har afsluttet arbejdet med revisionen af § 3-registreringen i Fladstendalen. Danmarks Naturfredningsforening er ikke indstillet på at ændre forløbet af fredningsgrænsen mod øst, fordi grænsen følger en offentlig sti eller vej, og dermed er grænsen entydigt fastlagt. Danmarks Naturfredningsforening har i det reviderede fredningsforslag taget hensyn til Naturstyrelsens bemærkninger om driften af skovene i dalen og har derfor omformuleret fredningsbestemmelsen om skovdriften. Danmarks Naturfredningsforening har tillige ændret fredningsbestemmelserne, så forbuddet mod udsigtshæmmende afgrøder alene vedrører flerårige afgrøder. Det betyder, at majs, der er en etårig afgrøde, ikke er omfattet af forbuddet. Bestemmelsen om vedligeholdelse af dræn og grøfter er i det reviderede forslag ændret, så vedligeholdelse af dræn og grøfter kan ske uden dispensation fra Fredningsnævnet. Danmarks Naturfredningsforening har endelig ændret de fredningsbestemmelser, som vedrører ridning, forslag om stier og primitive overnatnings-pladser i fredningsområdet og om processen vedrørende udarbejdelse af plejeplaner for fredningsområdet. Det er Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at fredningsforslaget nu på alle punkter imødekommer de indsigelser og medtager de forslag til ændringer, som Naturstyrelsen har rejst. De reviderede fredningsbestemmelser om vedligeholdelse af dræn og grøfter samt driften af de private skove i fredningsområdet imødekommer derfor også de indsigelser, som flere lodsejere i Fladstendalen har rejst i brevet af 29. august 2013, fordi dræne og grøfterne kan vedligeholdes som hidtil.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at Grundejerforeningen Bøgelundsbæk har rejst forskellige spørgsmål om den fremtidige vedligeholdelse af et fællesareal, som grundejerforeningens medlemmer benytter, den offentlige sti over Bøgelundsbæk til Knapstien og om den fremtidige vedligeholdelse af dræne. Grundejerforeningen er i øvrigt af den opfattelse, at en del af det område, fredningsforslaget vedrører, overdrages til kommunen, hvis fredningsforslaget gennemføres. Danmarks Naturfredningsforening skal i denne sammenhæng præcisere, at intet areal overdrages til Aabenraa Kommune i forbindelse med en eventuel gennemførelse af fredningsforslaget, og at Aabenraa Kommune får mulighed for at foretage pleje af § 3-beskyttede arealer, hvis lodsejerne ikke selv vil pleje de fredede arealer. Uanset om plejen foretages af kommunen eller af lodsejerne vil plejen være undergivet eventuelle restriktioner som følge af fredningsbestemmelserne, men det skal afgøres konkret, når situationen opstår. Danmarks Naturfredningsforening har ingen intentioner om, at en eventuel fredning af de arealer, som Grundejerforeningen Bøgelundsbæk disponerer over, skal medføre indskrænkninger i grundejerforeningens brug af arealet. De aktiviteter, som i dag finder sted på arealet, kan også fortsætte efter en eventuel fredning, der blandt andet skal sikre adgangen til arealet og forbud mod arealets bebyggelse. Den beskyttelse af arealet, der kan ske gennem fredningen, kan ikke sikres gennem lovgivningen eller lokalplaner. I relation til spørgsmålet om dræn og grøfter i fredningsområdet henviser Danmarks Naturfredningsforening til svaret til Jens Christian Jensen, Arne Gødvad Jensen og Mona Hellesøe-Jensen samt Naturstyrelsen.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste endvidere, at Dansk Landskab på vegne Gert Holst Hansen har anført, at fredningsforslaget er mangelfuldt på flere punkter. Det drejer sig om spørgsmål om parkeringsforhold, informationstavler, udsigtstårne, fugletårne, cykel- og ridestier, bålpladser og shelters, lukning af drænen, afgrænsningen af fredningsområdet samt fredningskortets angivelse af, hvor der reelt er skov og forløbet af den foreslåede sti. Dansk Landskab har endvidere anført, at der i stedet for gennemførelse af fredning af området, bør udarbejdes langsigtede plejeplaner, og at fredningsforslaget, for så vidt angår Gert Holst Hansens ejendom, hviler på et forkert grundlag, fordi der siden 1994 er dyrket juletræer på hans ejendom.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede hertil, at fredningsforslaget lægger op til en status quo fredning af Fladstendalen. Det udelukker imidlertid ikke, at Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen på de offentligt ejede arealer i området opsætter informationstavler, markerer stier og etablerer andre foranstaltninger, som kan understøtte offentlighedens benyttelse af de offentligt ejede arealer i overensstemmelse med forslaget til fredningsbestemmelser og efter indhentet dispensation fra Fredningsnævnet. Fredningsforslaget lægger som anført ovenfor ikke op til, at drænen skal lukkes. Ifølge det reviderede forslag til fredningsbestemmelser kan vedligeholdelse af drænen og grøfter ske uden Fredningsnævnets godkendelse. Naturstyrelsen har i sit brev af 29. august 2013 påpeget spørgsmål om fredningskortets angivelser og fredningsgrænsens forløb. Danmarks Naturfredningsforening henviser derfor til svaret ovenfor til Naturstyrelsen. Gert Holst Hansens ejendom er ikke på et fejlagtigt grundlag medtaget i fredningsforslaget. Afgrænsningen af fredningsområdet er sket på grundlag af højdekurverne i Fladstendalen. Birgitte Bang Ingrisch henviste i øvrigt til Danmarks Naturfredningsforenings brev af 23. september 2013 og tilføjede om indsigelserne, at forslaget til fredningsbestemmelser ikke lægger op til, at juletræsarealerne skal afdrives her og nu. Hvis der skal udarbejdes plejeplaner for Fladstendalen eller dele af dalen, vil de grundejere, der berøres af plejeplanen, blive inddraget i udarbejdelsen af plejeplanen.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste herefter, at Aabenraa Kommune i brevet af 27. november 2013 har kommenteret det reviderede fredningsforslag. Kommunen er enig i, at Fladstendalen rummer betydelige landskabelige værdier, og at dalen har stor betydning for lokalbefolkningens friluftsliv. Kommunen er imidlertid fortsat af den opfattelse, at fredningen bør undlades, fordi de interesser, fredningen skal varetage, med lige så stor fordel kan reguleres gennem kommune- og lokalplaner, som er billigere instrumenter at anvende end fredningsinstittet. Kommunen har i øvrigt oplyst, at registreringen af § 3-områderne ikke bliver afsluttet i 2014.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste endelig, at Aabenraa Kommune ønsker flere end én befæstet, oplyst sti anlagt gennem dalen, og at vedligeholdelse af drænen og grøfter samt oprensning af grøfter kan ske uden godkendelse fra Fredningsnævnet. Danmarks Naturfredningsforening finder, at kommunen allerede under behandlingen af fredningsforslaget bør konkretisere ønskerne til stier i fredningsområdet, så det samlede stisystem kan indarbejdes i det endelige fredningskort. Under alle omstændigheder bør anlæg af stier kun kunne gennemføres efter dispensation fra Fredningsnævnet.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at Naturstyrelsen har haft de reviderede fredningsbestemmelser til gennemsyn og har oplyst, at styrelsen er enig i ændringerne, men har foreslået, at fredningsbestemmelsernes § 7 formuleres som en "ikke-til-hinder-bestemmelse", at der i § 8, stk. 2 indføres ordene "til fods" for at hindre utilsigtet cykel- og motortrafik, og at ordet "arealer" udgår af bestemmelsen i § 8, stk.3.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch gennemgik herefter de reviderede fredningsbestemmelser og oplyste, at der i fredningsbestemmelsernes § 1, 4. led, er indføjet ordene for "at medvirke til overholdelsen" af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser. Da det område, forslaget omfatter, er blevet reduceret, er arealangivelsen i § 2 ændret til "ca. 236 ha", som fremgår af det reviderede fredningskort. De reviderede fredningsbestemmelser indeholder et forbud mod udsigtshæmmende beplantninger eller afgrøder så som juletræer, pyntegrønt og energipil, og det er præciseret, at en beplantning eller en afgrøde er udsigtshæmmende, når beplantningen eller afgrøden er mere end 140 cm. høj. Majs er en 1-årig udsigtshæmmende plante, men da Danmarks Naturfredningsforening ikke ønsker et forbud mod majsdyrkning gennemført, er det præciseret i fredningsbestemmelsernes § 4, 3. led, at forbuddet mod udsigtshæmmende beplantninger eller afgrøder alene gælder nye flerårige beplantninger og afgrøder. Der kan således fortsat dyrkes majs i

Fladstendalen. Danmarks Naturfredningsforening har præciseret i § 4, at eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i det nuværende omfang, men at genplantning skal ske efter en plejeplan eller dispensation fra Fredningsnævnet, som i den forbindelse skal vurdere, om genplantning er uden negativ påvirkning for de særlige sammenhængende landskabstræk, som kendetegner Fladstendalen, og de øvrige fredningsmæssige værdier og interesser i dalen. De væsentligste ændringer om skovdriften i Fladstendalen fremgår af bestemmelsen i § 4 om skove. I den reviderede bestemmelse er det præciseret, at de skove i dalen, som ejes af enten Naturstyrelsen eller kommunen, skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift, og at fredningen ikke er til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn. Principperne for naturnær skovdrift er for tiden vedvarende skovdække og naturlig foryngelse, større anvendelse af hjemmehørende træarter, flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal, flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper, færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder samt opretholdelse og etablering af flere lysåbne arealer. Driften af skove i privateje kan foregå som hidtil, men en forøgelse af andelen af lysåbne arealer vil være i overensstemmelse med formålet med fredningen af dalen. Flere lodsejere i fredningsområdet har stillet spørgsmål om den fremtidige vedligeholdelse af drænelinger og grøfter og givet udtryk, at flere områder i dalen vil blive vandlidende, hvis drænene og grøfterne ikke vedligeholdes. Danmarks Naturfredningsforening har taget bemærkningerne om vedligeholdelsen af drænene og grøfterne til efterretning og har indføjet en særbestemmelse i fredningsforslagets § 4 om, at eksisterende dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil. Det betyder, at der ikke skal ansøges om dispensation hertil. Såfremt en lodsejer ønsker at frilægge et rørlagt vandløb eller genskabe et vådområde i forbindelse med ophør af dræning, er der mulighed herfor, men Fredningsnævnet skal dispensere hertil. Fredningsbestemmelsernes § 5 og § 6 er uændrede i forhold til det oprindelige forslag, bortset fra forbuddet i § 6 mod jagstiger. Det fremgår af § 7 i forslaget til fredningsbestemmelser, at der ikke må foretages terrænændringer i fredningsområdet. Da Danmarks Naturfredningsforening ikke ønsker at lægge hindringer i vejen for, at der i private haver kan anlægges for eksempel højbede, gælder forbuddet ikke mindre terrænændringer i private haver. Sidste led i udkastet til fredningsbestemmelser er ændret, så fredningen ikke er til hinder for, at der kan ske terrænændringer i forbindelse med natur-genopretning og anlæg af rekreative stier, når det vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier. Det præciseres i de reviderede fredningsbestemmelser § 8, at der på arealer, som på fredningstidspunktet er i offentligt eje, er adgang til fri fladefærdsel til fods uanset fremtidigt ejerforhold. Det afgørende i ændringen er, at færdslen alene må ske "til fods". Danmarks Naturfredningsforening har foretaget redaktionelle ændringer i § 9 i udkastet til fredningsbestemmelser. Ændringerne støtter sig på plejebekendtgørelsen. De 2 sidste led i § 11 i udkastet til fredningsbestemmelser er opretholdt uændret, fordi Aabenraa Kommune ikke har konkrete forslag til andre stier i fredningsområdet.

Bent Sørensen, medlem af Aabenraa Kommunes Teknik & Miljøudvalg, Aabenraa, anførte, at Fladstendalen er et stort naturaktiv for Aabenraas befolkning og rummer enestående naturværdier, som kommunen vil værne om. Kommunen har derfor udarbejdet naturgenopretningsprojekter for dalen for at sikre den for fremtiden. Aabenraa Kommune har i korrespondancen om fredningsforslaget klart tilkendegivet kommunens holdning til fredningsforslaget. Holdningen er også efter revisionen af fredningsforslaget og fredningsbestemmelserne uændret. Spørgsmålet for kommunen er, om nytteværdien af en fredning af Fladstendalen står i et rimeligt forhold til indsatsen i betragtning af, at de hensyn, der ønskes varetaget gennem en fredning, kan varetages gennem kommune- og lokalplaner samt kommunens forvaltning af skovbyggelinjerne og § 3-områderne. Set ud fra et kommunalt synspunkt er fredningsinstituttet alt for omkostningstungt.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede heroverfor, at fredningsforslaget lægger op til en status quo fredning af Fladstendalen. Det betyder, at der efter gennemførelsen af fredningen ikke må indvindes råstoffer i dalen, og at der ikke må plantes juletræskulturer, ligesom offentligheden får adgang til de fredede områder i overensstemmelse med bestemmelserne i fredningskendelsen og naturbeskyttelsesloven. Fredningen kommer således almenheden til gode. Gennemførelsen af fredningen betyder ikke nogen ændring for beboerne i fredningsområdet. En fredning af dalen kan derimod beskytte dalen mod det pres, som opleves i øjeblikket på nogle af landets smukkeste landskaber med enestående naturværdier, fordi en fredning kun kan ophæves eller ændres, hvis afgørende samfundsmæssige hensyn taler herfor. En kommuneplan eller lokalplan kan i modsætning hertil ændres til enhver tid, hvis der er politisk flertal herfor.

Per Madsen, Lindbjerg Skovvej 7, Aabenraa, anførte, at Aabenraa Kommune har reguleret området, så de hensyn, fredningsforslaget tilsigter at varetage, allerede bliver varetaget af kommunen. Ifølge fredningsforslaget må der ikke være udsigtshæmmende afgrøder og planter i fredningsområdet. Alle afgrøder står på marker, der er omkranset af løvfældende hegn. Fra forår til efterår er der derfor ingen udsigt fra skovvejene ud over dalen på grund af løv. Når løvet falder, er skovvejene dækkede af sne og uafsejlelige, så ingen færdes i dalen. Det er derfor ligegyldigt, om der dyrkes udsigtshæmmende afgrøder i form af juletræer på dalskrænterne. Det medgives, at Fladstendalen er meget smuk, men der er overalt langs østkysten enestående naturområder, som byder besøgende de samme naturoplevelser som Fladstendalen. Fredningen af Fladstendalen er derfor overflødig.

Leif Nicolai Nielsen, Styrtom Bygade 51, Styrtom, bemærkede, at der ifølge fredningsforslaget skal anlægges en sti hen over hans jorder til Knapstien. Det er meget begrænset hvor mange, der færdes ad Knapstien. Der er derfor ikke behov for en sti til. Hvis fredningsforslaget gennemføres, bør der tages hensyn til de lodsejere, som bor i fredningsområdet og skal lægge jord til stianlæg, så eventuelle stianlæg sker efter en nærmere dialog mellem de berørte lodsejere og den myndighed, som skal stå for anlægsarbejdet, så lodsejernes selvbestemmelsesret ikke undertrykkes. Der er efter hans opfattelse tale om ekspropriation, som udløser et krav om erstatning.

Per Janfelt, Dansk Ornitologisk Forening, oplyste, at foreningen går ind for, at det reviderede fredningsforslag gennemføres. En lang række af de indsigelser, som blev rejst på det første offentlige møde og i de efterfølgende skriftlige indlæg, er taget til efterretning af Danmarks Naturfredningsforening, som herefter har revideret fredningsforslaget på en række punkter for at imødekomme lodsejernes ønsker. Det reviderede fredningsforslag er meget afbalanceret og tilgodeser både Aabenraa Kommunes, lodsejernes og almenhedens interesser.

Per Janfelt anførte endvidere, at det har været forstemmende at erfare den kommunale modvilje mod fredningsforslaget. Fredningsforslaget er fremsat i almenhedens interesse for at bevare et enestående, bynært naturområde. Offentligheden bør vide, at Danmarks Naturfredningsforening har forsøgt at komme i dialog med Aabenraa Kommune om forslaget, fordi det berører kommunale interesser. Det er forståeligt, at Aabenraa kommune gerne vil fastholde sin adgang til at forvalte området ud fra det hjemmelsgrundlag, der er i naturbeskyttelsesloven og planlovgivningen. Danmarks Naturfredningsforening, som varetager fredningsmæssige interesser, og de kommunale myndigheder er i naturbeskyttelsesloven indsat som to af de tre instanser, som kan fremsætte forslag om fredning. Navnlig i en sag som denne bør parterne sætte sig sammen for at nå en forhandlingsløsning på udformningen af fredningsforslaget, fordi forslaget berører såvel kommunale interesser som almenhedens interesse i at bevare et enestående landskab, men ud fra forskellige forudsætninger.

Næstformand for Teknik & Miljøudvalget i Aabenraa Kommune Jørgen Witte bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforening ikke repræsenterer almenhedens interesser i denne sag – det gør Aabenraa Kommune og lokalpolitikkerne, der støtter sig på et folkeligt mandat. Fladstendalen er som andre landskaber reguleret gennem et fintmasket net af bestemmelser, der på den ene side varetager forskellige samfundsinteresser og på den anden side borgernes adgang til naturen. Teknisk Forvaltning har vist imødekommenhed over for Danmarks Naturfredningsforening, som ikke har villet i dialog med kommunen og endnu ikke har forstået, at de formål, som ønskes varetaget gennem en fredning, kan varetages på en anden måde og for langt færre midler end gennem en fredning. Både spørgsmål om råstofindvinding, om juletræskulturer, om borgernes adgang til Fladstendalen m.v. kan løses gennem kommuneplanlægning og lokalplanlægning, hvor borgerne og lodsejerne bliver inddraget i beslutningsprocessen. Selvom Fladstendalen er et enestående naturområde, er der også andre tilsvarende områder, som er skabt af de samme naturkræfter for tusinder af år siden. Hvorledes skal en kommune kunne udvikle sig, hvis der lægges bånd på omgivelserne?

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch replicerede, at lovgivningen åbner mulighed for at regulere et landskab gennem en kommuneplan og en lokalplan, hvor en politisk myndighed har de bedste intentioner om at bevare landskabet, men historien viser blot, at når behovet for byudvikling i et enestående landskab presser på, ændres holdningen, måske fordi de kommunale myndigheder udsættes for pres, det politiske flertal skifter og så videre. En fredning sikrer, at sådanne situationer ikke opstår, fordi en fredning ikke uden videre kan ændres. Hvis det reviderede fredningsforslag gennemføres,

skønner Danmarks Naturfredningsforening, at erstatningerne, der skal udredes i anledning af fredningen, ikke overstiger 1,3 millioner kr. mod oprindeligt ca. 2,0 millioner kr., og at kommunens andel vil udgøre ca. 325.000 kr.

Gert Holst Hansen opfordrede Danmarks Naturfredningsforening til at revidere fredningsgrænsens forløb over hans ejendom, så grænsen følger terrænkurven og ikke som nu "slår" et sving mod nord.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede hertil, at Fredningsnævnet kan tage stilling til, om det omhandlede areal, der nærmest udgør en "trekant", som peger mod nord, kan udgå af det fredede område.

Carl Johannes Krag, Skovby Bygade 15, Aabenraa, bemærkede, at Aabenraa Kommune skal pleje Fladstendalen, hvis den fredes. Denne udgift væltes over på kommunens borgere. Det er derfor forståeligt, at kommunen er skeptisk over for fredningsforslaget. Kommunen bør roses for sin omkostningsbevidste holdning til fredningsforslaget. Kommunens indstilling til forslaget har et bredt politisk flertal bag sig, som nævnet ikke kan sidde overhøring.

Per Madsen, Lindbjerg Skovvej 7, Aabenraa, bemærkede vedrørende offentlighedens adgang til fredningsområdet, at offentligheden allerede færdes over alt i Fladstendalen og på alle tider af døgnet. Han har som lodsejer oplevet, at besøgende i skovene omkring Fladstendalen "vader" gennem skovene med deres hunde og jager dyrevildtet bort. Han efterlyste lodsejernes bemærkninger til fredningsforslaget sendt til Fredningsnævnet efter sidste møde, og ikke uddrag, som det fremgår af Danmarks Naturfredningsforenings brev af 23. september 2013.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch henlede Per Madsens opmærksomhed på, at det fremgår af naturbeskyttelsesloven, at offentligheden har adgang til fri fladefærdelse på arealer i offentligt eje, og offentligheden skal følge stier på privatejede arealer.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede til Carl Johannes Krag's indlæg, at kommunen har ret, men ikke pligt til at foretage pleje. Det er derfor kommunens vurdering, hvorledes man vil løse en eventuel plejeopgave.

Bent Sørensen, medlem af Aabenraa Kommunes Teknik & Miljøudvalg, Aabenraa, anførte, at kommunen vil vurdere og prioritere de opgaver, der skal løses. Kommunen skal ikke alene vurdere, hvorledes der skal forholdes overfor fredede områder, men også andre områder i kommunen, og hvorledes de penge, der er til rådighed, forvaltes og anvendes bedst muligt. Det særlige ved plejen af fredede områder er, at plejemyndigheden går ind på et område, hvor det som udgangspunkt er borgeren, som råder.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch anførte hertil, at det er korrekt, at de kommunale myndigheder har en plejeret og ikke en plejeplicht. Sagen om Fladstendalen drejer sig om gennemførelsen af en landskabsfredning. Gennem fredningen kan kommunen gå ind og foretage pleje, hvis kommunen finder, at det er nødvendigt at pleje, men det er udgangspunktet, at omfanget af plejen aftales mellem kommunen og den berørte lodsejer.

Jes Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Rise Hjarup, bemærkede, at han er uforstående overfor, at fredningsforslaget forbyder plantning af juletræskulturer. Der er dyrket juletræer i dalen gennem mange år. Hvis fredningsforslaget gennemføres, fratages lodsejerne denne indtægtskilde. Den erstatning, der bliver fastsat, kompenserer ikke det indtægtstab, fredningen påfører lodsejerne fremadrettet, hvis plantning af juletræskulturer forbydes.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede hertil, at Fredningsnævnet i forbindelse med sagens afslutning vil tage stilling til de erstatningskrav, der bliver rejst. De lodsejere, hvis jorder fredes, vil få tilkendt erstatning efter de til enhver tid gældende regler for fastsættelse af erstatninger i forbindelse med gennemførelse af fredninger.

Leif Nicolai Nielsen, Styrtom Bygade 51, Styrtom, stillede sig undrende overfor sammenhængen mellem naturplejen og anlæg af en sti i fredningsområdet.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch replicerede, at der ikke er tale om en sti i traditionel forstand, men en trampesti, der alene fremstår som et trampet spor uden anlæg af nogen art, og sporet skal ikke vedligeholdes. Hvis der skal anlægges andre stier i fredningsområdet, må Aabenraa Kommune sende en konkret begrundet ansøgning til Fredningsnævnet. På nuværende tidspunkt er den eneste nye sti i fredningsområdet trampestien til Knapstien.

Bent Sørensen, medlem af Aabenraa Kommunes Teknik & Miljøudvalg, Aabenraa, oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening ikke har inddraget kommunen i arbejdet med revisionen af fredningsforslaget. Aabenraa Kommune deltager fortsat gerne i en drøftelse med Danmarks Naturfredningsforening, hvis foreningen fastholder, at Fladstendalen skal fredes.

Werner Bruhn, Naldtangvej 9, Aabenraa, bemærkede, at han sammen med 2 medejere ejer et jordstykke i Fladstendalen. De købte jorden, fordi de er jægere og samtidig kunne se dalens naturværdier og rekreative værdier. Lodsejerne i dalen har et ansvar for kommende generationer. Fredningen falder for så vidt i tråd med hans holdning til dalen og sikrer dalen for kommende generationer. Fredningen udløser imidlertid nogle omkostninger.

Peter Krag Burba, Barsmark Bygade 111, Aabenraa, bemærkede, at han protesterer mod gennemførelsen af fredningen, fordi Fladstendalen allerede er sikret for eftertiden.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch oplyste, at ønsket om fredningen af Fladstendalen er kommet fra "de lokale græsrodder", der vil sikre dalen for eftertiden, inden det er for sent. De herlighedsværdier, der knytter sig til dalen, vil gå tabt, hvis dalskrænterne bliver bebygget, og offentlighedens adgang begrænses. Det er derfor afgørende, at forslaget om fredningen af Fladstendalen gennemføres.

Jørgen Witte, Aabenraa Kommunes Teknik & Miljøudvalg, Aabenraa, anførte heroverfor, at kommunen bestrider, at der har været planer om udstykning af byggegrunde i Fladstendalen. Kommunen er meget bevidst om dalens værdier.

Fredningsnævnets formand sluttede det offentlige møde og oplyste, at protokollatet fra mødet samt Fredningsnævnets modtagne bemærkninger siden sidste møde vil blive sendt til de, der har deltaget i mødet, med frist til eventuelt yderligere bemærkninger."

Aabenraa Kommune har den 9. december 2013 sendt Fredningsnævnet et notat om en foreløbig registrering af § 3 beskyttede områder.

Peter Rastrup, Jørgensgård 47, Aabenraa, der er nabo til Leif Nielsens ejendomme matr. nr. 99 Stollig m.fl. har i en mail af 11. december 2013 anført om det reviderede fredningsforslag:

"...

Vi ser særdeles gerne, at arealet ved Dambjerg fredes, således at fremtidig bebyggelse på området kan undgås.

Området ved Dambjerg har stor landskabelig værdi som rekreativt område for de omkringliggende beboere og for byen som helhed (udsigten fra Knapstien, som befærdes af mange af byens borgere) og en hel eller delvis bebyggelse på arealet vil være ødelæggende for de nuværende naturoplevelser på stedet, samt naturbevarelsen i området, der som tunneldal er meget karakteristisk for Aabenraa med betagende landskabspanoramaer året rundt. Den nuværende landbrugsdrift med kvæghold på græsarealerne om sommeren er meget populært og falder naturligt ind i landskabets karakter. Området rummer også et bakkedrag, som om vinteren er til stor glæde for områdets børn og voksne som kælkebakke.

Disse ting vil forringes eller forsvinde ved etablering af bebyggelse på området.

Ønsket om at kunne forhindre bebyggelse på området begrundes i flere forsøg gennem tiden på at få bebyggelse på området tilladt.

Eksempler:

I 1981 blev der med et lokalplanforslag (M14) forsøgt etableret mulighed for opførelse af en beboelsesbygning, inden for skovbyggelinien, på landbrugarealet, som dengang var tilknyttet Jørgensgård. Delareal III (landbrugsområdet), som er identisk med en del af område 49, blev dog taget ud af lokalplanen, da planen i version på ingen måde kunne leve til det påståede formål om at sikre og styrke det pågældende område. Lokalplanen kom herefter kun til at omfatte delområde I og II mellem Jørgensgård og marken med henblik på at regulere bebyggelsen i boligarealet... Yderligere har der i følge Jan Gjerlevsen og Christa Brandt, Jørgensgård 57, været foretaget en besigtigelse af arealerne med henblik på at få tilladelse til opførelse en bebyggelse på arealet omkring 2010. Anmodningen blev dog afvist.

Det kan således på ingen måde afvises, at der fortsat vil være interesse for at få arealet bebygget, medmindre arealet fredes.

Den eksisterende skovbyggelinie findes ikke tilstrækkelig til at forhindre byggeri på området, da dispensation for skovbyggelinien ofte gives i Aabenraa, som jo ligger tæt op ad skov mange steder. Ligeledes kan en ændring fra landzone til byzone, eller en landzonetiladelse muliggøre et byggeri på arealet, medmindre det er fredet.

Såfremt forslaget for Fladsten i sin helhed ikke kan tillades fredet, ser vi gerne, at arealet ved Dambjerg alligevel bliver fredet, så dette område i det mindste kan sikres mod bebyggelse. De øvrige beboere på Jørgensgård kan påregnes at tilslutte sig vores bemærkninger..."

I en mail af 13. og 16. december 2013 har Arne Terp-Nielsen, der ejer ejendommen matr. nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa jorder anført:

"...

Vi har modtaget 2. udkast fra Danmarks Naturfredningsforening med en ændret fredningslinje.

Desværre har naturfredningsforeningen misforstået vores problemstilling, da vores ønske er at Ib. nr. 40 bliver helt udeladt af fredningen.

..."

Karen Rask Johansen, Haderslevvej 130, Aabenraa sendte den 23. december 2013 et brev til Fredningsnævnet, hvori hun anførte, at hun ikke kunne tilslutte sig en fredning. Brevet var vedlagt en tegning med oplysning om, hvad matrikel 22 bliver brugt til.

Ole Carsten Nielsen, Husholt 2, Aabenraa, har i en mail af 6. januar 2014 til Fredningsnævnet anført:

"...

Jeg er positiv over for en fredning af min mark matr. nr. 151 Kolstrup under forudsætning af, at fredningsnævnet vil købe matriklen. Alternativt foreslår jeg Lb. nr. 40, 42 43 og 4 holdt uden for fredningen. Begrundelsen herfor er, at arealerne virker som en blindtarm i forhold til selve fredningen af tunneldalen.

Der ud over vil en fredning forhindre en senere ændring af arealerne til byzone status..."

Bent Martin Christensen, Lindbjerg Skovvej 111, Aabenraa, har i en mail af 12. januar 2014 anført:

"...

Med et brev d. 25. august 2013 og derefter et møde d. 6. december 2013, hvor Aabenraa Kommune og et stort flertal blandt lodsejerne er imod forslaget om fredning af Fladstendalen, burde dette give en forståelse, af at man ikke ønsker denne fredning, som Danmarks Naturfredningsforening ønsker. Jeg har svært ved, at se at man ikke må dyrke juletræer på matr. 88 mm. da det er en skråning, som ikke

giver anledning til at genere udsigten for området. Hvis man ville dyrke andre afgrøder end juletræer, vil man også anvende mere kvælstof og kemikalier, end det vi gør i dag ved juletræer. Angående afkast for juletræer i forhold til andre afgrøder, kan dette ikke afregnes med et bestemt beløb, fordi indtægten af juletræer svinger fra år til år. Derved vil jeg igen protestere mod fredningsforslaget og håber I har forståelse for os som lodsejere, og se at reglerne for området er tilfredsstillende, som de er i dag...”

Leif Nielsen, Styrtom Bygade 51, Aabenraa, gentog i brev af 13. januar 2014 sin protest mod fredningsforslaget. Han har blandt andet henvist til, at der skal etableres en sti på hans marker, hvor der går dyr.

Jes Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Aabenraa, har i mail af 15. januar 2014, gentaget sin protest mod fredningen af Fladstendalen.

Hans ejendom er en gammel slægtsgård, som har været i familiens eje i over 260 år. Han har herefter anført:

”...

Når det er sagt forstår jeg ikke at det er nødvendigt at medindtage juletræer som en afgrøde der ikke må dyrkes i Fladstendalen da et juletræ efter det 5. år er 1,2 m og 1,5 meter efter det 6. år og 1,9 meter efter det 7. år hvor man begynder at høste af træerne og enhver med sund fornuft burde vide at der er god plads til at se igennem de få toppe der står med en afstand på 1,2 * 1,2 meter. Desuden er de offentlige veje og stier alle beliggende på de højeste områder så man stadig har frit udsyn over bakker, skrænter og dale så man stadig tydeligt kan se det kuperede terræn. Så hvis DN mener at de få pinde i landskabet er udsigtshæmmende kan jeg slet ikke forstå hvorfor de ikke mener at samtlige hegn i området ikke skal jævnes med jorden da de er betydeligt mere udsigtshæmmende og den eneste grund til at der på mine arealer er frit udsyn er at at hegnene ud mod offentlig vej er blevet savet ned i forbindelse med tilplantningen af arealerne for at hegnene ikke ødelægger juletræerne. Det vil sige at hvis der ikke var blevet plantet juletræer havde der været en tæt bevoksning langs vejene som havde forhindret forbipasserende i overhovedet at kunne fornemme terrænets hældninger.

Jeg mener at de love og regler der er gældende i dag sammen med de lokalplaner Aabenraa kommune har for at beskytte vores dal er mere end tilstrækkelige for at de kommende generationer vil få lige så meget glæde af vores dal som vi har det. Som jeg forstår DN's hensigt med fredningen er meningen primært at beskytte området for yderligere bebyggelse og råstofudvinding. En sådan fredning ville efter min mening være mere fornuftig at gennemføre ved at lave en lokalplan for dalen i fællesskab med Aabenraa kommune som så bliver fredet.

...

Sammenfattet er jeg meget lodret imod denne fredning da den medfører en rådighedsindskrænkning og nedgraudering af mine arealer som jeg ikke tilnærmelsesvis bliver kompenseret for i samme grad som det tab det vil medføre. Jeg mener at de tiltag der ønskes gennemført kan gennemføres på en anden og mere hensigtsmæssig måde...”

Fredningsnævnet besvarede den 17. januar 2014 Ole Carsten Nielsens mail af 4. januar 2014. Det fremgår bl.a. af besvarelsen:

”...

De oplyser i Deres mail, at De er positivt indstillet overfor fredningsforslaget under forudsætning af, at Fredningsnævnet køber Deres ejendom og alternativt, at ejendommen sammen med enkelte andre ejendomme holdes uden for fredningen.

...

Fredningsnævnet vil i den kendelse, der skal afsiges i anledning af sagen, tage stilling til udstrækningen af fredningsområdet, herunder om forløbet af fredningsgrænsen, hvis forslaget gennemføres.

...”

Naturstyrelsen, Det åbne Land, har i brev af 30. januar 2014 kommenteret det reviderede fredningsforslag og anført vedrørende henvendelsen af 26. juni 2013 fra Arne Terp-Nielsen vedr. lb. Nr. 40:

”...

Situationen for denne ejendom er, at DN senest har foreslået fredningsforslaget justeret således, at den eksisterende bygning og dennes nærmeste omgivelser udtages, men at den øvrige del af ejendommen (ca. 7000 m²) fortsat omfattes af fredningsforslaget. Ved fredningsnævnets besigtigelse kunne konstateres, at udsigten fra Lindbjerg over ejendommen til Fladstensdalen er bemærkelsesværdig.

Det er dog i det foreliggende reviderede fredningsforslag uklart, hvilke bestemmelser der gælder for ejendommen med hensyn til beplantning, idet ejendommen ikke synes at ligge inden for nogen af de i § 4 beskrevne kategorier – men en regulering af beplantningen synes nødvendig, såfremt en udsigt skal sikres.

Ejendommen er i sin helhed beliggende i byzone. Arealet er ikke lokalplanlagt. Status som byzone må derfor stamme fra planlovssystemets etablering i 70'erne og være baseret på en af de ældre plantyper, som er anført i Lov om planlægning § 34, stk. 2, nr. 1-3. Da der ikke foreligger lokalplan, er der ikke sket en detaljeret, bindende fastlæggelse af udstykningsmuligheder for ejendommen. Kommuneplanrammerne for området (1.1.105.B) omfatter et stort område med forskellige boligtyper, og angiver en bebyggelsesprocent på maks. 30 for området, samt en grundstørrelse på mindst 700 m².

Ejendommen er dog samtidig i sin helhed omfattet af skovbyggelinjen, og der kan derfor ikke uden særlig dispensation fra kommunen opføres bebyggelse på ejendommen. Desuden er der på ejendommen den 12. marts 1962 tinglyst vedlagte deklaration, hvoraf fremgår ... at yderligere udstykning ikke må finde sted uden forud indhentet samtykke fra kommune og fredningsnævn (i dag alene kommunen). Disse vilkår er stillet som betingelser for udstedelse af en begunstigende forvaltningsakt til opførelse af bebyggelsen på ejendommen.

Der ses derfor ikke på det foreliggende grundlag at foreligge en sådan umiddelbar ret til udstykning af ejendommen, som ejeren påberåber sig, og synes herefter ikke at være grundlag for at tilkende erstatning for mistet udstykningsmulighed.

Naturstyrelsen skal til evt. yderligere afklaring heraf opfordre fredningsnævnet til at forelægge spørgsmålet til udtalelse for kommunen som plan- og skovbyggelinjemyndighed.

For alle tilfælde skyld skal Naturstyrelsen dog allerede nu tilkendegive, at skulle fredningsnævnet herefter mod forventning nå frem til, at grundejeren har en berettiget forventning om at kunne udstykke ejendommen, som udløser fredningserstatning, vil fredningserstatningen i så fald efter styrelsens vurdering være ude af proportion med den fredningsmæssige gevinst ved fredning af arealet samt ude af proportion med det fredningsmæssige sigte med fredningssagen som helhed, og det vil i så fald være Naturstyrelsens ønske, at arealet udtages af fredningen...”

Det fremgår af den deklaration, der henvises til i Naturstyrelsens brev, og som er oprettet den 31. januar 1962, at Fredningsnævnet for Aabenraa Amtsrådkreds havde meddelt tilladelse i medfør af den da gældende naturfredningslovs § 25, stk. 2, til opførelse et eenfamiliehus på Arne Terp-Nielsens ejendom matr. nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa, på vilkår blandt andet, at der ikke uden tilladelse måtte opføres anden bebyggelse end eenfamiliehuset, og at ”Udstykning af arealet til yderligere bebyggelse må ikke finde sted uden forud indhentet samtykke fra ”Aabenraa Kommunen og fredningsnævnet for Aabenraa amtsrådkreds”.

Aabenraa Kommune har i brev af 30. januar 2014 kommenteret bemærkningerne fra det offentlige møde den 6. december 2014:

”...

Aabenraa Kommunen finder, at protokollatet i det væsentlige refererer hvad der blev fremført ved mødet at Bent Sørensen og Jørgen Witte - herunder at kommunen fastholder, at fredningen ikke bør

gennemføres, idet den er et uhensigtsmæssigt og omkostningstungt instrument i forhold til nytteværdien.

Kommunen skal bemærke til protokollatet, at oplysningen fra DN's fredningschef Birgitte Bang Ingrisch side 6 *"Kommunen er imidlertid fortsat af den opfattelse, at fredning bør undlades, fordi de interesser, fredningen skal varetage, med lige så stor fordel kan reguleres gennem kommune- og lokalplaner, som er billigere instrumenter at anvende end fredningsinstitutter"* ikke er ganske korrekt.

Kommunen finder, at fredningsinstrumentet er både omkostningstungt og uhensigtsmæssigt. Adgangsmuligheder, natur, landskab og friluftsliv kan sikres på anden vis end via en fredning.

Økonomien er naturligvis vigtig, men når der nu kun er en vis økonomisk ressource til eksempelvis naturpleje, så vil en fredning medføre, at pengene ikke bruges optimalt i forhold til andre gode formål med større virkning.

Der er desuden en fejl i den refererede oplysning fra Bent Sørensen side 10 *"at DN ikke har inddraget kommunen i arbejdet med revision af fredningsforslaget. Aabenraa Kommune deltager fortsat gerne i en drøftelse med DN, hvis foreningen fastholder, at Fladstendalen fredes"*.

Her skal ordet "fastholder" udskiftes med "frafalder" (forstået i sammenhængen således, at Aabenraa kommune i en situation uden en fredning, gerne tager en dialog med DN og øvrige interessenter omkring en fortsat udvikling)..."

Lodsejerne Jens Chr. Jensen, Gammel Ribevej 134, Aabenraa, samt Mona Hellesøe Jensen og Arne G. Jensen, Gammel Ribevej 130, Aabenraa fastholdt i en mail af 4. februar 2014 deres protest mod forslaget om fredning af Fladstendalen under henvisning til, at dalen allerede er beskyttet af den gældende lovgivning, og at en fredning vil betyde store og uoverskuelige gener, både driftsmæssigt og økonomisk.

Fredningsnævnet afholdt på ny et offentligt møde i sagen den 2. maj 2014 i anledning af nyt kommunalt udpeget medlem af Fredningsnævnet. Mødet blev annonceret i Statstidende for den 28. marts 2014 og i Jyske Vestkysten for den 28. marts 2014.

Fredningsnævnet har ved brev dateret 26. marts 2014 indkaldt ejerne af ejendommene i det område, fredningsforslaget vedrører, offentlige myndigheder, foreninger m.v. til det offentlige møde.

I mødet deltog:

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch, Danmarks Naturfredningsforening, København, samt lokalformændene Ulla Lendal, Niels Bjørn Lendal, Uwe Lindholdt og Erik Clausen, alle Aabenraa, for Aabenraa Kommune Jens Wistoft, Bent Sørensen og Kurt Andersen, alle medlemmer af Teknik & Miljøudvalget i Aabenraa Kommune, teamleder Niels O. Julsgaard, Forvaltningen i Aabenraa Kommune, Aabenraa, byrådsmedlem Christian Gramstrup Lauridsen, Frydendal 13, 6200 Aabenraa, Finn Sørensen, Friluftsrådet, og følgende lodsejere: Ivan Lund, Lindevang 5, 6200 Aabenraa, Rüdiger Momme Toft, Dimen 1, 6200 Aabenraa, Gert Holst Hansen, Haderslevvej 265, Fladsten, 6200 Aabenraa, Annelie Stougaard, Engsig 9, 6200 Aabenraa, Peder Thøgersen, Felstedvej 14, 6300 Gråsten, For Ellen Krag Burba: Peter Burba, Barsmark Bygade 111, 6200 Aabenraa, Karin Rastrup, Jørgensgaard 47, 6200 Aabenraa, Peter Rastrup, Jørgensgaard 47, 6200 Aabenraa, Tune Lund, Jørgensgaard 61, 6200 Aabenraa, Ellen Østergaard Jensen, Skovgårdsvej 1, 6200 Aabenraa, Erling Jensen, Skovgårdsvej 1, 6200 Aabenraa, Jes Philip Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 51, Rise Hjarup, 6200 Aabenraa, Jes Jepsen Schmidt, Rise Hjarup Bygade 9, Rise Hjarup, 6200 Aabenraa, Leif Nicolai Nielsen, Styrtom Bygade 51, Styrtom, 6200 Aabenraa, Karen

M. Johannsen, Haderslevvej 130, 6200 Aabenraa, Gerhardt P. Johannsen, Haderslevvej 130, 6200 Aabenraa.

Der er anført følgende om mødet i fredningsnævnets forhandlingsprotokol:

” ...

Fredningsnævnets formand redegjorde for baggrunden for det offentlige møde og bemærkede, at Miljøministeren efter indstilling fra Aabenraa Kommune ikke har forlænget det kommunalt udpegede medlem af Fredningsnævnet, Riber Jacobsens funktionsperiode, så Riber Jacobsen kunne deltage i den afsluttende behandling af sagen om fredning af Fladstendalen. Byrådsmedlem Martin Thomsen, Aabenraa, er udpeget som kommunalt medlem af Fredningsnævnet, som derudover består af suppleanten for det ministerudpegede medlem, Jan Thomsen, Aabenraa, og Fredningsnævnets formand. Da Fredningsnævnet er tiltrådt af et nyt medlem, skal sagen genbehandles.

Fredningsnævnets formand oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening som nævnt på mødet den 6. december 2013 har udarbejdet et revideret fredningsforslag.

Det reviderede fredningsforslag omfatter ejendommene matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, ”k” Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, del af 1405, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af ”a” Kolstrup under Aabenraa, del af ”g” Kolstrup under Aabenraa, del af ”y” Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312 alle Stollig, Løjt, del af ”b” Stollig Løjt. Det reviderede fredningsområde, der omfatter ca. 235,55 ha., strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Fredningsområdet afgrænses mod syd og øst af boligområderne Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg. I forbindelse med revisionen af fredningsforslaget har Danmarks Naturfredningsforening ligeledes revideret fredningsbestemmelserne blandt andet for at imødekomme nogle de indsigelser, som er rejst mod fredningen af Fladstendalen.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch redegjorde for baggrunden for fredningsforslaget og oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening som følge af bemærkningerne på det første offentlige møde og de efterfølgende skriftlige indlæg til det oprindelige forslag om fredning af Fladstendalen har revideret udstrækningen af det område, som foreslås fredet, samt revideret fredningsbestemmelserne.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch anførte, at Fladstendalen er en forholdsvis intakt tunneldal, der strækker sig fra øst mod vest nord om Aabenraa og udgør en del af byens grønne ring i et sammenhængende bælte af lysåben natur med enge, skove og marker, dramatiske skrænter og en naturnrig ådal med Skadeholt Bæk, der løber over i Bøgelunds Bæk, som et slynget åforløb. Fladstendalen blev dannet hen imod slutningen af den sidste istid, hvor smeltevandet løb vestpå, når de store gletchere smeltede, og skabte de karakteristiske tunneldale, som der er flere af omkring Aabenraa. Der indgår flere § 3-beskyttede områder i det område, som fredningsforslaget omfatter. Aabenraa Kommune er i færd med at kortlægge de § 3-beskyttede områder. Registreringen vil vise, hvor naturen, der skal omfattes af en plejeplan, er. Skovområderne i Fladstendalen er rester af tidligere græsningsskove for kreaturer og svin. Dambjerg var tidligere et græsningsoverdrev. Det er enestående, at så store arealer er bevaret intakte lige op ad byen. Både skovene, overdrev og de mange stier i området har stor rekreativ betydning for byens befolkning. Der er fri fladefærdsel på de offentligt ejede arealer. Det øger den rekreative værdi af Fladstendalen yderligere. Fredning af Fladstendalen skal sikre dalen mod byudvikling ud i dalen og bevare dalen som et enestående bynært rekreativt område. Der er tidligere meddelt landzone-tilladelser til byggeri i dalen. Såfremt der fremover meddeles landzonetilladelser, kan det føre til en diffus byspredning ud i dalen. Fredningen sikrer også dalen mod tilplantning, der slører landskabsbilledet. Fredningen sikrer endvidere dalen mod flerårige afgrøder så som juletræer og energipil. Der er mange råstoffer i dalen. Erfaringen viser, at der ikke i forbindelse med meddelelse af råstofvindstilladelser tages hensyn til enestående naturområder. Fredningen af

Fladstendalen skal sikre, at der ikke meddeles tilladelse til råstofindvinding i dalen. Såfremt fredningen af dalen gennemføres, er der mulighed for at udarbejde en plejeplan, hvor kommunen kan gå ind og hjælpe for - for eksempel - at sikre § 3-områderne, hvor der er risiko for, at de "vokser ud af beskyttelsen".

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch gennemgik herefter fredningsbestemmelserne og anførte blandt andet, at fredningsbestemmelsernes § 3 beskriver, hvorledes fredningsområdet var på tidspunktet for fredningens gennemførelse. Denne beskrivelse er væsentlig af hensyn til fastlæggelsen af den fremtidige pleje. Fredningsbestemmelsernes § 4 indeholder detaljerede bestemmelser om driften og anvendelsen af de arealer, som er omfattet af fredningsforslaget. Alle de dyrkede arealer må anvendes som hidtil. Landmændene, der ejer landbrugsejendomme i fredningsområdet, kan foretage sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger med de begrænsninger, som følger af fredningsbestemmelsernes § 11. Der må imidlertid ikke i fredningsområdet plantes nye flerårige udsigtshæmmende beplantninger eller afgrøder. En beplantning er ikke udsigtshæmmende, hvis beplantningen eller afgrøden ikke er højere end 140 cm. Der kan således fortsat være en bærproduktion i dalen og vinplanter, blot buskene og vinplanterne ikke bliver højere end 140 cm. Der er i § 4 en særbestemmelse om ejendommen matr. nr. 1405 Kolstrup. Naturstyrelsen har i et brev af 30. januar 2014 gjort opmærksom på, at denne ejendom ligger inden for skovbyggelinjen, og at ejendommen er omfattet af en fredningslignende deklaration, som forbyder yderligere bebyggelse og udstykning af ejendommen, medmindre Aabenraa Kommune og Fredningsnævnet tillader dette. Naturstyrelsen har gjort opmærksom på, at det er uklart, hvilke bestemmelser om beplantning i det reviderede fredningsforslag, der gælder for ejendommen, fordi den efter Naturstyrelsens opfattelse ikke ligger indenfor nogen af de i § 4 beskrevne kategorier. Det er derfor nødvendigt med en tilføjelse i fredningsbestemmelserne om regulering af beplantning på denne ejendom, hvis udsigten over dalen skal sikres. Danmarks Naturfredningsforening har derfor præciseret fredningsbestemmelsernes § 4 ved denne tilføjelse. Det skal tilstræbes, at der kommer en større biodiversitet i dalen, fordi udviklingen i dalen viser, at biodiversiteten ikke har tidligere tiders omfang. De dræn og grøfter, der er i fredningsområdet i dag, kan vedligeholdes som hidtil og uden forudgående dispensation fra Fredningsnævnet. Der er derfor ingen grund til at nære bekymring for, at landbrugsarealerne kommer til at stå under vand. Fredningsbestemmelserne indeholder alene forbud mod etablering af nye dræn og grøfter. Hvis en lodsejer ønsker at frilægge et vandløb, kan dette ske, men plejemyndigheden skal inddrages i processen. Fredningsbestemmelsernes § 5 er en videreførelse af principperne fra planlovens § 37. Gennemførelsen af fredningsforslaget lægger derfor ikke bånd på fredningsområdet ud over de bånd, som allerede følger af planloven. Hvis Aabenraa Kommune ønsker at udbygge Millionvejen til cykel- og gangsti, hjemler fredningsbestemmelsernes § 6 kommunen adgang til at etablere en lav, nedadrettet belysning uden fjernvirkning. Offentligheden har fri adgang til arealer, der i dag ejes af staten eller kommunen; denne frie adgang gælder også uanset fremtidige ejerforhold til disse arealer. På de øvrige arealer i fredningsområdet gælder naturbeskyttelseslovens § 26. Der er på fredningskortet vist en ny sti. Stien, der skal forbinde et nyt boligområde ved Stollig med Aabenraa by, skal anlægges som et ydmygt spor og uden anlæg af nogen art. Det er oppe i tiden, at befolkningen skal have mulighed for at overnatte i naturen. Fredningen skal derfor ikke være til hinder for, at der etableres en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre, rekreative faciliteter i dalen. Aabenraa Kommune, der er plejemyndighed, skal udarbejde en plejeplan. Planen skal foreligge 2 år efter gennemførelsen af fredningen og revideres, ikke nødvendigvis hvert 5 år, men kontinuerligt. Fredningsbestemmelsernes § 10 indeholder en bestemmelse om, at fredningen ikke er til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området efter en nærmere beskrivelse i en plejeplan. Formuleringen af fredningsbestemmelsen betyder, at det ikke er et krav, at der sker naturgenopretning. Fredningsbestemmelsernes § 11 er en særbestemmelse om Millionvejen og beplantningerne med juletræer på ejendommene matr. nr. 88, 204 og 252 Rise Hjarup og matr. nr. 1924 og 2774 Kolstrup. Bestemmelsen indeholder tidsfrister for afdrivning af juletræerne. Millionvejen går på tværs af dalen. Der er langs Millionvejen en relativt tæt bevoksning af løvfældende træer, der slører udsynet over dalen. Der bør i en plejeplan lægges op til, at der etableres nogle udsigtsskiler langs Millionvejen, fordi udsynet fra vejen ud over dalen er enestående.

Bent Sørensen oplyste, at han er formand for Teknik & Miljøudvalget. Aabenraa Kommune er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at Fladstendalen er et enestående naturområde, der indrammer byen. Det er Aabenraa kommunes opfattelse, at Fladstendalen allerede er godt beskyttet af de mange restriktioner, som ifølge gældende love og kommuneplanen regulerer dalen. Fredning af

dalen vil derfor være et ekstra administrativt lag, som ikke står i et rimeligt forhold til nytteværdien heraf og de omkostninger, som er forbundet med gennemførelse af en fredning af dalen.

Ulla Lendal, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité, oplyste, at et lokalplanforslag for Fladstendalen indeholdt en bestemmelse om forbud mod bebyggelse i dalen. Da forbuddet mod bebyggelse gled ud af den vedtagne lokalplan, besluttede Danmarks Naturfredningsforening at arbejde videre med en fredning af dalen for at sikre den som et rekreativt område for byens borgere.

Leif Nielsen oplyste, at han fortsat opponerer mod, at der etableres en sti i skellet langs hans marker, fordi det er hans erfaring, at de, som færdes i området, tilsviner naturen med efterladt affald. Hertil kommer, at det er forbundet med fare at færdes i området, fordi han har tyre gående på sine marker. Han ønsker naturen beskyttet, men det er ikke rimeligt og forsvarligt at etablere en ny sti i området.

Bent Sørensen bemærkede, at han tager afstand fra Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger om bebyggelsesforbuddet i et tidligere fremsat forslag til lokalplan for Fladstendalen. Der er vedtaget en lokalplan for dalen; lokalplanen regulerer spørgsmålet om bebyggelse i dalen. Han bekendt er ansøgninger om landzonetilladelse til opførelse af nye huse i det område, som lokalplaner gælder for, blevet afslået.

På forespørgsel fra Gerhardt Jacobsen oplyste fredningschef Birgitte Bang Ingrisch, at publikum ikke har fri adgang til § 3-beskyttede områder i privat eje. Den frie fladefærdsel gælder kun arealer, der ejes af enten staten eller kommunen. Birgitte Bang Ingrisch oplyste endvidere, at Aabenraa Kommune alene må foretage pleje, hvis lodsejeren ikke selv magter at pleje sine arealer.

Kurt Andersen oplyste, at han er medlem af Teknik & Miljøudvalget. Det harmonerer ikke, når Danmarks Naturfredningsforening på den ene side ønsker flere vådområder og på den anden side flere høslæt og kreaturer i dalen. Man kan ikke "producere" hø i våde områder.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch replicerede, at det er den enkelte landmands valg, om han vil have vådområde eller hø på sine arealer.

Jes Philip Jepsen Schmidt spurgte, hvorledes erstatningsspørgsmålene afgøres.

Fredningsnævnets formand bemærkede, at det afhænger af, i hvilket omfang fredningsforslaget gennemføres, og de fredningsbestemmelser, der vedtages.

Jens Wistoft oplyste, at han er medlem af Teknik & Miljøudvalget. Fladstendalen er "velbeskyttet" gennem den gældende lovgivning og kommuneplanen. Det er ikke Aabenraa kommunes intention, at "arealerne skal skades". Fredningsforslaget skaber stor usikkerhed blandt landmændene og lodsejerne i Fladstendalen. Aabenraa Kommune er ikke en ressourcestærk kommune. Der bør tages hensyn til kommunens økonomi, når der skal træffes beslutning om, hvorvidt fredningsforslaget skal gennemføres.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch anførte herover for, at en kommuneplan principielt kun gælder for en 4-årig periode, fordi den til enhver tid kan ændres af et siddende byråd, medens en gennemført fredning har en længere tidshorisont og ikke uden videre kan ændres.

Bent Sørensen bemærkede, at der ikke er nogen konflikt mellem Danmarks Naturfredningsforenings og Aabenraa Kommunes intentioner med hensyn til Fladstendalen. Aabenraa Kommune har en enestående natur, som kommunen vil værne. Det nærmer sig derfor mistænkliggørelse, når Danmarks Naturfredningsforening griber til en fredning af Fladstendalen. Det ekstra administrationslag, som en fredning medfører, udløser også et ekstra omkostningslag. Hvis Fredningsnævnet når til det resultat, at Fladstendalen ikke skal fredes, skal Danmarks Naturfredningsforening og Aabenraa kommune gå ind i en dialog om sikring af de lysåbne arealer og de mange menneskeskabte forhold i dette enestående kulturlandskab.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch replicerede, at hun er glad for, at Aabenraa Kommune har den samme holdning som Danmarks Naturfredningsforening til Fladstendalen, og at kommunen vil indgå i

en dialog med naturfredningsforeningen om forholdene i dalen, men hun foretrækker, at det sker indenfor rammerne af en fredning af dalen. Fredning af dalen kan være et redskab, der kan bruges for at sikre kommunens intentioner med dalen.

Kristian Lauridsen oplyste, at han er medlem af Teknik & Miljøudvalget. Han bemærkede, at der er bygget "et kæmpe slot oppe ved skoven". Byggeriet er sket "med kommunens deltagelse". Dette eksempel viser, hvad der kan ske, når kommunen har ansvaret. Han går derfor ind for, at Fladstendalen fredes.

Fredningsnævnet foretog herefter fornyet besigtigelse af Dambjergområdet og området ved Knapstien.

Besigtigelsen fortsattes herefter ovenfor Terp Nielsens ejendom matr. nr. 1405 Kolstrup.

Teamleder Niels O. Julsgaard oplyste, at der den 12. marts 1962 er tinglyst en deklaration på ejendommen, der forbyder yderligere bebyggelse. Ejendommen ligger tillige indenfor skovbyggelinjen. Der må derfor som udgangspunkt ikke bygges yderligere på ejendommen. Kommunen kan dispensere fra skovbyggelinjen, og deklarationen kan ophæves af kommunen. Det er baggrunden for, at Terp Nielsen er af den opfattelse, at han kan udstykke sin ejendom. Forvaltningen er indstillet på at vurdere en henvendelse fra Fredningsnævnet om muligheden for at dispensere fra skovbyggelinjen og at kvittere deklarationen til afløsning. En beslutning om at dispensere fra skovbyggelinjen kan påklages; det kan en beslutning om at kvittere deklarationen til afløsning derimod ikke.

Fredningsnævnet fortsatte herefter besigtigelsen ved Millionvejen.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede, at det giver god mening at etablere nogle udsigtkiler for at åbne udsynet over dalen.

Ivan Lund oplyste, at der i den sydlige ende af Millionvejen har været "et hul", som bør genåbnes, fordi der herfra er et flot vue mod vest.

Fredningsnævnet besigtigede herefter Skadeholt sø og arealerne heromkring.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch bemærkede, at søen ikke afkaster nogen beskyttelseslinje. Fredning af denne del af dalen giver derfor også god mening.

Fredningsnævnet afsluttede besigtigelsen på Haderslevvej 265, hvor Gert Holst Hansen påpegede, at der ikke er fredskov i den trekant, der er markeret på fredningskortet. Han opfordrede derfor Danmarks Naturfredningsforening til at fjerne denne markering fra kortet, så det svarer til de faktiske forhold på stedet.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch konstaterede, at det forholder sig som oplyst af Gert Holst Hansen og bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforening vil fjerne markeringen af fredskoven på Holst Hansens ejendom.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch gav tilsagn om, at Danmarks Naturfredningsforening vil fremsende et revideret fredningskort med de rettelser, som det offentlige møde og besigtigelsen giver anledning til.

Fredningsnævnets formand sluttede herefter mødet og besigtigelsen og oplyste, at Fredningsnævnet herefter optaget sagen til kendelse, der forventes afsagt i løbet af sommeren 2014..."

Efter det offentlige møde den 2. maj 2014 anmodede Fredningsnævnet i brev af 13. maj 2014 Aabenraa Kommune som plan- og skovbyggelinjemyndighed om en udtalelse om Arne Terp-Nielsens ejendom.

Fredningsnævnet har anført i brevet:

”...

Arne Terp-Nielsen, Lindbjerg 94, 6200 Aabenraa, der ejer ejendommen matr. nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa, som ligger i Fladstendalen, har rejst krav om erstatning for et eventuelt tab, han måtte lide, såfremt forslaget om fredning af Fladstendalen gennemføres, fordi fredningen af dalen indebærer, at han ikke udstykke sin ejendom i 5 byggegrunde.

Danmarks Naturfredningsforening har under Fredningsnævnets behandling af forslaget om fredning af Fladstendalen foretaget forskellige justeringer af fredningsgrænsen, herunder, at Arne Terp-Nielsens villa, der er opført på matr. nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa, og dens nærmeste omgivelser ikke omfattes af fredningsforslaget, medens den øvrige del af ejendommen, der omfatter ca. 7.000 m², fortsat skal omfattes af forslaget.

Arne Terp-Nielsens ejendom ligger i byzone, men ejendommen er ikke lokalplanlagt. Da der ikke foreligger en lokalplan for området, er der ikke sket en detaljeret, bindende fastlæggelse af udstykningsmulighederne for ejendommen. Kommuneplanrammerne for området omfatter et stort område med forskellige boligtyper og angiver en bebyggelsesprocent på maks. 30 for området samt en grundstørrelse på mindst 700 m².

Arne Terp-Nielsens ejendom ligger inden for skovbyggelinjen. Der kan derfor ikke uden dispensation fra Aabenraa Kommune opføres bebyggelse på ejendommen.

Der er den 12. marts 1962 tinglyst en deklaration på ejendommen. Det fremgår af deklarationen, at yderligere udstykning af ejendommen ”ikke må finde sted uden forud indhentet samtykke fra kommune og fredningsnævn”. Dette vilkår er formentlig stillet som en betingelse i en byggetilladelse, der blev meddelt ejendommens daværende ejer til opførelse af villaen på ejendommen.

Der ses derfor ikke på det foreliggende grundlag at foreligge en sådan umiddelbar ret til udstykning af ejendommen, som Arne Terp-Nielsen påberåber sig. Hvis det er tilfældet, er der ikke grundlag for at tilkende Arne Terp-Nielsen erstatning for mistet udstykningsmulighed.

Jeg skal derfor ... anmode Aabenraa Kommune som plan- og skovbyggelinjemyndighed om en udtalelse...”

Aabenraa Kommune har besvaret brevet den 20. juni 2014 således:

”...

Ejendommen er beliggende i byzone, inden for kommuneplanramme 1.1.105.B som er udlagt til boligområde og er ikke lokalplanlagt. Der er således de kommuneplanmæssige rammer til stede for at der kan ske boligudstyknings.

Såfremt der søges om udstykning af 5 grunde til boligbyggeri skal det vurderes om omfanget udløser lokalplanpligt. Efter planlovens §13, stk. 2 skal der tilvejebringes en lokalplan ved større bygge- og anlægsarbejder. Det er en politisk beslutning om der ønskes tilvejebragt en lokalplan. Den politiske beslutning foretages af Vækst- og Udviklingsudvalget. Afgørelser om lokalplanpligt er et retligt spørgsmål, som kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Aabenraa Kommunen vurderer, at en udstykning med 5 grunde vil være lokalplanpligtigt. En enkelt — evt. 2 — udstykninger i forlængelse af byranden mod syd vurderes at kunne etableres uden lokalplanlægning.

Forholdet vedrørende skovbyggelinjen vil blive håndteret i forbindelse med en evt. lokalplanlægning af hele projektet, altså 5 byggegrunde.

Såfremt der alene søges om udstykning til og opførelse af 1 — 2 enfamiliehuse vil det kræve dispensation fra skovbyggelinjen.

Det er Aabenraa Kommunes vurdering, at der vil kunne meddeles dispensation fra skovbyggelinjen til opførelse af 1 — 2 enfamiliehuse ved en naturlig fortsættelse af de eksisterende enfamiliehuse langs med Lindbjerg mellem Lindbjerg 94, 6200 Aabenraa og den øvrige eksisterende boligbebyggelse på Lindbjerg. Det er dog en forudsætning at eventuel bebyggelse ikke bliver placeret nærmere skoven end den eksisterende husrække. Denne vurdering er baseret på naturbeskyttelseslovens § 17, stk. 3.

Med den seneste ændring i lov om naturbeskyttelse der trådte i kraft den 1.1.2014 vedrørende bestemmelserne omkring skovbyggelinjen er det i dag muligt uden dispensation at opføre garager, carporte o. lign på indtil 50 m² uden dispensation, såfremt bygningen opføres i tilknytning til beboelseshuset og det ikke medfører opførelse af en ny bolig.

Med hensyn til vilkåret i den tinglyste deklaration af den 12. marts 1962 er Aabenraa Kommune enig i, at vilkåret formentlig er stillet i forbindelse med en byggesag og formentlig på baggrund af en overenskomst udarbejdet ud fra den daværende lov om naturfredning, lov nr. 192 af 16. juni 1961 hvor fredningsnævnene var myndighed i forhold til bl.a. skovbyggelinje. Aabenraa kommune må i dag anses for at være påtale- berettiget i forhold til hele deklarationens ordlyd i kraft af, at rollen som myndighed i forhold til bestemmelserne omkring skovbyggelinjen er pålagt Kommunerne i den nuværende lov om naturbeskyttelse.

Det er samlet set Aabenraa Kommunes vurdering, at der på ejendommen i en eller anden udstrækning jf. ovenstående, vil kunne ske udstykning og bebyggelse ud fra gældende planlægning og lovgivning...”

Fredningsnævnet sendte den 26. juni 2014 Aabenraa Kommunes udtalelse til Danmarks Naturfredningsforening, og opfordrede Danmarks Naturfredningsforening til at tage stilling til, om udtalelsen gav naturfredningsforeningen anledning til at revurdere fredningsgrænsens forløb over Arne Terp-Nielsens ejendom.

Danmarks Naturfredningsforening har i brev af 27. juni 2014 fastholdt den fredningsgrænse, der fremgår af det reviderede fredningsforslag og anført:

”...

Det er fortsat DNS klare opfattelse, at den pågældende ejendom, matr.nr. 1405, bør være omfattet af fredningen for så vidt angår den sydlige halvdel, da udsigten fra vejen ud over Fladstensdalen er af overordentlig stor værdi for almenheden. Samtidig kan det konstateres at der ikke i dag findes en endeligt vedtaget lokalplan, som muliggør udstykning, og dermed kunne have givet lodsejeren en berettiget forventning om at bygge. Der er heller ikke i dag meddelt en dispensation fra skovbyggelinjen. Og hvis det skulle komme dertil i fremtiden, er DN sindet at klage til Natur- og Miljøklagenævnet over en sådan dispensation under henvisning til naturbeskyttelseslovens intentioner, så det er langt fra givet at lodsejeren så ville få sit ønske igennem. Endelig ligger der en deklaration på ejendommen, som forbyder yderligere byggeri og udstykning. Den har muligvis sit ophæng i hensynet til skovbrynet, og muligvis ikke. Det er også muligt at det har været mere generelle landskabelige hensyn, der har ligget til grund for deklarationen, fordi man også dengang havde øje for de store landskabelige værdier.

På den baggrund fastholder DN sit forslag om at lade ejendommens have omfatte af fredningen, idet vi ikke mener at lodsejeren forventninger til erstatningen er berettigede.

DN skal slutteligt henlede opmærksomheden på, at netop denne sag understreger behovet for en fredning, idet planlovens og naturbeskyttelseslovens bestemmelser ikke på sigt kan forventes at give den tilstrækkelige beskyttelse af Fladstensdalens landskabelige værdier...”

Den 1. juli 2014 modtog Fredningsnævnet fra Aabenraa Kommune en opdateret registrering af § 3-beskyttede arealer i Fladstendalen. Registreringen fremgår af det kort, som er vedhæftet denne kendelse. Registreringen fremgår tillige af Arealinfo.

Naturstyrelsen har den 8. juli 2014 kommenteret Danmarks Naturfredningsforenings mail af 27. juni 2014, og har anført:

”...

Aabenraa Kommune vurderer som plan- og skovbyggelinjemyndighed, uanset den tinglyste deklaration på ejendommen, at der i en eller anden udstrækning vil kunne ske yderligere udstykning og bebyggelse af ejendommen, såfremt fredningen ikke forhindrer dette.

På denne baggrund, og da udsigten over det pågældende areal ikke er af national fredningsmæssig betydning, er det Naturstyrelsens samlede vurdering, at det pågældende areal bør udtages af fredningsområdet, og at dette kan ske, uden at de væsentligste formål med fredningsforslaget forskertses...”

Aabenraa Kommune har den 9. oktober og den 15. december 2014 sendt kopi af afgørelser vedrørende naturbeskyttelseslovens § 3. Lodsejerfortegnelsen og kortbilag er opdateret den 28. januar 2015.

Naturstyrelsen har i et brev af 5. november 2014 anført, at en fornuftig afdriftstid for juletræer er 10 år, fordi en afdriftstid på 8 år er uproportionalt økonomisk belastende. Naturstyrelsen opfordrer derfor til, at afdriftstiden hæves fra 8 til 10 år.

Naturstyrelsen har i samme brev anført vedrørende forslaget i fredningsbestemmelserne om forbud mod gødskning og sprøjtning af § 3-arealerne, at Statsministeren i sin åbningstale den 7. oktober 2014 og Miljøministeren ved lanceringen af Naturplan Danmark har bebudet, at der vil blive gennemført lovændringer, som generelt forbyder gødskning og sprøjtning i § 3-områder. Naturstyrelsen har derfor opfordret til, at bestemmelsen om beskyttet natur i forslaget til fredningsbestemmelsernes § 4 udtages, fordi det må forventes, at forholdet i nær fremtid vil blive reguleret gennem den generelle lovgivning, fordi forholdet tillige ikke er af central betydning for fredningen af Fladstendalen, som primært må opfattes som en landskabsfredning, og endelig fordi arealerne i øvrigt opfylder de biologiske kriterier for at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, også selvom den hidtidige lovlige drift fortsætter uændret. Naturstyrelsen har alternativt foreslået, at bestemmelsen om forbud mod gødskning og sprøjtning formuleres således:

”Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o. lign., som er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3 må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning”.

Under Fredningsnævnets afsluttende behandling af sagen er der rejst følgende spørgsmål om afgrænsningen af fredningsområdet:

Der er rejst spørgsmål om, hvorvidt ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa, som ejes af Aabenraa Kommune, skal omfattes af fredningen.

Aabenraa Kommune har i brev af 30. oktober 2014 oplyst om ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa blandt andet, at ejendommen ifølge kommuneplanen er udlagt til offentligt formål, og at ejendommen p.t. er udlejet til landbrugsformål, men at den vil kunne udnyttes til etablering af bebyggelse til undervisningsformål, institutioner, kulturelle formål, offentlig administration m.m.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 anført, at ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa er beliggende i byzone og er omfattet af godkendte kommuneplanrammer, men ikke af en lokalplan.

Naturstyrelsen har i brev af 27. januar 2015 anført supplerende blandt andet:

”Naturstyrelsen skal dog – uanset at kommunen ikke selv direkte har peget på denne mulighed – henlede opmærksomheden på fredningsnævnets mulighed for at beslutte at udtage arealet (del af matr. nr. 329) af fredningsområdet, med henvisning til arealets byzonestatus og planlægningsmæssige status. Ud fra en samlet vurdering af netop dette areals zone- og planlægningsmæssige status og den topografiske beliggenhed ... vil Naturstyrelsen ikke udtale sig mod denne mulighed”.

Aabenraa Kommune har i en mail af 28. januar 2015 under henvisning til, at Naturstyrelsen har henledt Fredningsnævnets opmærksomhed på, at nævnet kan udtage matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa af fredningsområdet på grund af arealets byzonestatus, planlægningsmæssige status og topografiske beliggenhed uden for dalen, oplyst, at kommunen gerne ser matriklen udtaget af fredningsområdet.

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 28. januar 2015 anført:

Vedr. eventuel udtagelse af arealet, del af matr. nr. 329, skal DN kraftigt anbefale at fastholde dette areal indenfor fredningsområdet. Arealet har stor rekreativ værdi, da der er fladefærdsel døgnet rundt, som følge af at det er offentligt ejet. Denne værdi for offentligheden understreges af at arealet ligger i umiddelbar tilknytning til Naturstyrelsens egne arealer. Endelig er muligheden for oplevelse af tunneldalen fra det høje plateau et af de centrale elementer i fredningen.”

Ole Carsten Nielsen, der ejer ejendommen matr. nr. 151 Kolstrup under Aabenraa, har i en mail af 17. november 2014 bemærket, at ejendommene del af matr. nr. 700 Kolstrup under Aabenraa - lb. nr. 40 - og del af matr. nr. 1405 smst. - lb. nr. 41 - er udtaget af fredningsforslaget. Han påpeger derfor, at hans ejendom, som ”heller ikke er sammenhængende med ådalen, men ligger som en blindtarm til denne, hvilket udtagningen af 40 og 41 yderligere understreger”, ligeledes bør udtages af fredningsområdet. Carsten Nielsen har afsluttende bemærket, at han forventer, at det offentlige køber hans ejendom, såfremt den ikke udtages af fredningsforslaget.

Naturstyrelsen har i brev af 27. januar 2015 anført, at der ikke er grundlag for at udtage det pågældende areal af fredningen.

Karen Marie Johannsen, der ejer ejendommen matr. nr. 22 Kolstrup under Aabenraa, har i et brev, som fredningsnævnet har modtaget den 2. december 2014, anmodet Fredningsnævnet revurdere, hvorvidt hendes ejendom bør udtages af fredningsforslaget, fordi fredning af hendes ejendom vil påvirke ejendommens handelsværdi.

Naturstyrelsen har i brev af 27. januar 2015 anført, at det pågældende delareal har karakter af vej, parkeringsplads og have med drivhuse og skure. Naturstyrelsen har derfor anbefalet, at arealet udtages af fredningen, ligesom der undervejs i fredningssagen er sket for en række lignende arealer i denne del af fredningsområdet. Alternativt kan arealet angives som haveareal på fredningskortet med deraf følgende mere lempelige bestemmelser for tilplantning (jf. § 4).

Danmarks Naturfredningsforening har i en mail af 28. januar 2015 bemærket vedrørende Karen Johannsens ejendom, at foreningen anbefaler, at arealet ikke udtages af fredningsområdet, fordi

arealet ligger nede i tunneldalen og udgør en naturlig grænse mellem byen og det fredede område, og fordi fredningen sikrer, at der ikke på arealet opføres byggeri, som vil virke skæmmende på landskabsoplevelsen. Danmarks Naturfredningsforening har ingen bemærkninger til, hvorvidt arealet anvendes som have eller parkeringsplads.

Ilse og Peer Heitmann Madsen har i en mail af den 28. februar 2015 efter anmodning fra Fredningsnævnet redegjort nærmere for beplantningen af ejendommen matr. nr. 2773 og 68 Kolstrup under Aabenraa. Det fremgår af mailen med underliggende bilag, at Nissens Juletræer & Pyntegrønt den 5. maj 2013 har faktureret Lindbjerg I/S for køb og levering af 5000 planter af sorten "Abies nordmanniana".

Ilse og Peer Heitmann Madsen har oplyst, træerne er plantet i april 2013; mailen er vedhæftet luftfotos med markeringen af de tilplantede arealer.

Naturstyrelsen har oplyst, at arealerne må vurderes at være tilplantet forud for fredningsforslagets offentliggørelse. Naturstyrelsen har henvist til luftfoto sendt til Fredningsnævnet den 6. november 2014 med markering af juletræsproduktion på arealerne.

Danmarks Naturfredningsforening har den 6. marts 2015 henvist til Naturstyrelsens bemærkninger.

Fredningsnævnets bemærkninger

Aabenraa er omgivet af flere tunneldale, der breder sig som en vifte ud fra Aabenraa Fjord. Flere af tunneldalene er i takt med byens udvikling blevet udbygget med villakvarterer og boligkarréer, der slører dalene som markante landskabselementer. Fladstendalen er den nordligste af tunneldalene omkring byen og strækker sig fra Dambjerg øst om byen gennem Dimen og videre nord om byen til Gl. Ribevej mod vest. Dalsystemet er skabt af isen og smeltevandet, der skar sig ned i landskabet og dannede de markante landskabskonturer, der stadig kan opleves i Fladstendalen.

Fredningsnævnet har ved besigtigelser i dalen konstateret, at Fladstendalen fortsat fremstår som en imponerende tunneldal med dramatiske skrænter og en naturrig ådal. I dalbunden er der fugtige enge, græsningsarealer og dyrkede marker. Dalskrænterne ligger hen i skov og marker. Fredningsnævnet har endvidere konstateret, at dalen ikke i væsentlig grad er blevet bebygget, og at der er en klar grænse mellem den omgivende bebyggelse, landskabet og naturen.

Store dele af Fladstendalen er lysåbne arealer, som er beskyttet enten i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3 eller tinglyst fredskov. Næsten ingen jorder i dalbunden er landbrugsjord under omdrift. En del af arealerne afgræsses i øjeblikket, medens andre arealer er under tilgroning, fordi afgræsningen er ophørt. Dalbunden er flere steder blevet tilplantet med juletræer.

Fladstendalen grænser op til bygrænsen med store boligområder, som dalens nærmeste naboer mod syd. På nogle af de offentligt ejede arealer er der uafmærkede trampespor. Der er fri færdselsret til samtlige arealer, som ejes af staten og kommunen. Dalen udgør derfor et værdifuldt og enestående bynært rekreativt område.

Fredningsnævnet kan tiltræde Aabenraa Kommunes synspunkt om, at der ikke er grund til at gennemføre fredning af dalen, hvis dalen i forvejen skønnes at være tilstrækkeligt beskyttet. Der skal derfor foreligge en særlig begrundelse, som ikke kan opfyldes ved anvendelse af de generelle

beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelsesloven og anden lovgivning om arealanvendelse, herunder planloven.

De generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelsesloven varetager de samme formål som en fredning, medens planlægningen af områder ud fra planlovgivningen gennemføres af hensyn til andre formål, som derfor kan være i strid med de hensyn, der kan varetages gennem en fredning. Overfredningsnævnet og Naturklagenævnet har i flere afgørelser fastslået, at en fredning i overvejende grad respekterer såvel den overordnede planlægning som den kommunale planlægning for et areal, men at fredningsinstituttet er bragt i anvendelse, hvor de planlægningsmæssige bestemmelser indebærer en utilstrækkelig beskyttelse til opfyldelse af fredningsformålet, eller en fredning findes at medføre en bedre sikring.

Vurderingen af om et område er tilstrækkeligt beskyttet, og om der er en særlig begrundelse for at frede et område, sker konkret og med udgangspunkt i aktuelle og potentielle trusler samt områdets fredningsværdighed.

Selvom der kan opnås en beskyttelse af Fladstendalen gennem kommune- og lokalplaner, og selvom Aabenraa Kommune gennem den fysiske planlægning indtil nu har etableret et plangrundlag, som skal sikre dalen, og gennemgået området og udlagt områder efter naturbeskyttelseslovens § 3, vil bindinger på Fladstendalen etableret gennem planlovgivningen kunne ændres og ønsket herom vil gøre sig gældende, hvis behovet for boligområder stiger i takt med kravet om bynære boligområder i naturskønne omgivelser. Heroverfor står det enestående landskab i dalen med dets rekreative muligheder for hele byens befolkning. Fladstendalen har ikke alene en lokal værdi, men rummer et enestående landskab med en vidstrakt tunneldal, der tillige har stor national værdi. Gennem årene er øvrige tunneldale omkring Aabenraa blevet bebygget, og boligområderne i tunneldalene er blevet yderligere udvidet. Selvom der ikke er en aktuel trussel mod Fladstendalen, er dalen det eneste nærområde af national værdi, som endnu ikke er blevet bebygget. Den visuelle og rumlige oplevelse af tunneldalen er påvirket af beplantning af flere af dalsiderne. Områdets naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier i bynært område er truet af tilgroning. Sikring af dalen som et nærområde af stor rekreativ værdi og som et enestående istidslandskab kan kun ske gennem en fredning, som alene kan ændres eller ophæves, hvis tungtvejende samfundsmæssige hensyn gør sig gældende, frem for en bevarende lokalplan, som vil kunne ændres af kommunen ved en ny lokalplan og ved dispensationer. De værdier, som skal bevares, kan ikke forventes sikret på betryggende måde gennem anvendelse af lovgivningens almindelige bestemmelser.

På denne baggrund finder Fredningsnævnet, at de betingelser, der ifølge naturbeskyttelseslovens § 1 skal være opfyldt for at gennemføre en fredning af Fladstendalen, er til stede i denne sag.

Afgrænsningen af fredningsområdet:

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelser i Fladstendalen for at vurdere afgrænsningen af fredningsområdet.

Karen Marie Johannsen, der ejer ejendommen matr. nr. 22 Kolstrup under Aabenraa, har anmodet om, at ejendommen udtages af fredningen

Fredningsnævnet bemærker vedrørende Karen Marie Johannsens ejendom, at ejendommen ligger nede i tunneldalen og udgør en naturlig grænse mellem byen og det fredede område. Fredningen

kan sikre, at der ikke på ejendommen opføres bebyggelse, som vil virke skæmmende på landskabsoplevelsen. På denne baggrund vurderer Fredningsnævnet, at der ikke er grundlag for at træffe bestemmelse om, at ejendommen skal udtages af fredningen, men Fredningsnævnet vurderer, at Karen Marie Johannsens ejendom skal markeres som et hus med et haveareal på fredningskortet og dermed undergives fredningsbestemmelsernes § 4.

Carsten Nielsen, der ejer ejendommen matr. nr. 151 Kolstrup under Aabenraa har foreslået, at hans ejendom udtages af fredningen under henvisning til, at ejendommene del af matr. nr. 700 Kolstrup under Aabenraa - lb. nr. 40 - og del af matr. nr. 1405 smst. - lb. nr. 41 - er udtaget af fredningsforslaget. Han har henvist til, at hans ejendom ikke er sammenhængende med ådalen, men ligger som en blindtarm til denne, ”hvilket udtagningen af 40 og 41 yderligere understreger”.

Fredningsnævnet har vurderet ejendommens beliggenhed i forhold til afgrænsningen af fredningen og lægger til grund, at matr. nr. 151 Kolstrup under Aabenraa udgør en naturlig afgrænsning overfor den bymæssige bebyggelse langs vejene Lindbjerg og Lindevang og understreges af, at ejendommen ligger i bunden af tunneldalen, som på dette sted er friholdt for bebyggelse. Fredningsnævnet finder derfor ikke grundlag for at udtage ejendommen af fredningen.

Fredningsnævnet bemærker vedrørende del af ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa, som Aabenraa Kommune og Naturstyrelsen foreslår udtaget af fredningsområdet, at ejendommen, hvorover der er fladefærdsel, ligger i umiddelbar tilknytning til Naturstyrelsens arealer, hvortil offentligheden har adgang, og at et af de centrale elementer i fredningen er oplevelsen af tunneldalen fra det høje plateau på ejendommen. Fredningsnævnet vurderer derfor, at der ikke er grundlag for at udtage ejendommen af fredningsforslaget.

På baggrund af besigtigelserne vurderer Fredningsnævnet, at den del af ejendommen matr.nr. 1405 Kolstrup under Aabenraa, der er omfattet af fredningsforslaget, ikke skal omfattes af fredningen af Fladstendalen, fordi udsigten fra Lindbjerg Skovvej alene er mod øst ned mod Haderslevvej og ikke ud gennem dalen mod vest, hvor de mest markante landskabsformer findes. Denne ejendom udtages derfor af fredningen.

Fredningsnævnet finder, at afgrænsningen af det fredede område derfor skal ske i overensstemmelse med det reviderede fredningsforslag som et samlet landskab med den ændring, at den del af ejendommen matr.nr. 1405 Kolstrup, Aabenraa, der er omfattet af fredningsforslaget, udtages af fredningen af Fladstendalen.

Bemærkninger vedrørende fredningsbestemmelserne:

Fredningsnævnet kan af de grunde, som Naturstyrelsen har anført i brevet af 5. november 2014, tiltræde, at afdriftstiden hæves fra 8 til 10 år.

Fredningsnævnet kan endvidere af de grunde, som Naturstyrelsen har anført i brevet af 5. november 2014, tiltræde, at fredningsbestemmelsernes § 4 Arealernes drift og anvendelse – Beskyttet natur – ændres i overensstemmelse med Naturstyrelsens alternative forslag.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelser i Fladstendalen af blandt andet ejendommene matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise, samt matr. nr. 1924 og 2774 Kolstrup under Aabenraa, hvor der i dag er produktion af juletræer. Arealerne gennemskæres af en slynget skovvej, der nogle steder har

karakter af en hulvej og i øvrigt omkranses af levende hegn med løvfældende træer og buske, der i sig selv er slørende og udsigtsdæmpende, navnlig fra løvspring til løvfald. På store strækninger af denne del af skovvejen er der ikke udsigt ud over Fladstendalen, fordi udsigten tillige begrænses af skov og det kuperede landskab. Det er derfor Fredningsnævnets vurdering, at det ikke strider mod det overordnede formål med fredningsforslaget også i fremtiden at tillade ejerne af ejendommene matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise, samt matr. nr. 1924 og 2774 Kolstrup under Aabenraa, at producere juletræer på arealerne på de vilkår, der er fastsat i fredningsbestemmelsernes § 11, 2. stk.

Fredningsnævnet kan endvidere tiltræde, at ejendommene del af matr. nr. 9 a, matr. nr. 124, del af 135 og matr. nr. 168 Stollig, Løjt medtages under fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, fordi ejerne af disse ejendomme har dokumenteret, at de gennem flere år har haft juletræsproduktion på disse. Fredningsnævnet kan endvidere tiltræde, at del af matr. Nr. 2773 og 68 Kolstrup under Aabenraa medtages under fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, fordi ejeren af denne ejendom har dokumenteret, at der var juletræsproduktion på dele af disse før fredningsforslagets offentliggørelse, og at der på andre dele af disse er søgt braklægningstilskud.

Der er i Fladstendalen flere gamle læhegn og småbeplantninger, der er en del af det samlede landskabsbillede og karakterfulde træk i landskabet. Forslaget om fredning af Fladstendalen er et ønske om at bevare tilstanden i dalen på tidspunktet for fremsættelsen af fredningsforslaget. Såfremt læhegnene og småbeplantningerne ikke kan plejes og vedligeholdes uden de restriktioner, der fremgår af forslaget til fredningsbestemmelser, er det nærliggende at antage, at landskabsbilledet over tid vil ændre sig. Det er derfor Fredningsnævnets vurdering, at det skal være lodsejerne tilladt at pleje og vedligeholde læhegnene og småbeplantningerne. Fredningsbestemmelsernes § 4, stk. 3, ændres derfor således, at de eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i nuværende omfang og må plejes.

Fredningsnævnet finder, at bestemmelserne om Millionvejen, naturgenopretning og anlæg af nye stier skal samles i én bestemmelse, samt at naturgenopretning kan foretages og nye stier m.v. kan anlægges, når naturgenopretningen, stierne m.v. vurderes at være nødvendige for at sikre eller forbedre de landskabelige, biologiske og rekreative værdier, som er i dalen, eller som følge af udvikling af nye boligområder ved Stollig og Rise Hjarup. Fredningsbestemmelsernes § 7, 3., 4. og 5. stk., formuleres derfor som fastsat nedenfor.

Spørgsmål om udarbejdelse af plejeplaner og behandlingen af tvistigheder om plejeplaner er reguleret i plejebekendtgørelsen. Fredningsnævnet finder ikke, at der herudover bør gælde et særligt regelsæt i fredningsbestemmelserne om behandlingen af plejeplaner for Fladstendalen. Forslaget til fredningsbestemmelsernes § 9, stk. 7, udgår, og erstattes med den bestemmelse, som Fredningsnævnet har fastsat nedenfor.

På den baggrund gennemfører Fredningsnævnet fredning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, på de nedenfor angivne arealer og vilkår.

Fredningsnævnet har udskilt afgørelsen om erstatningsspørgsmål jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, jf. § 39. til en samtidig truffet, selvstændig afgørelse.

Da den samlede erstatning og godtgørelse i anledning af fredningen overstiger 500.000 kr., skal Natur – og Miljøklagenævnet efterprøve Fredningsnævnets afgørelse i dens helhed, uanset afgørelsen påklages jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Fredningsnævnets afgørelse

Denne afgørelse skal forelægges for Natur – og Miljøklagenævnet.

Hvis Natur – og Miljøklagenævnet opretholder afgørelsen, fredes følgende ejendomme:

Matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, "k" Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af "a" Kolstrup under Aabenraa, del af "g" Kolstrup under Aabenraa, del af "y" Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312 alle Stollig, Løjt, del af "b" Stollig Løjt.

Fredningen af Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 – ophæves, for så vidt angår matr. nr. "a" Kolstrup, Aabenraa, og matr.nr. 312 Stollig, Løjt, som ligger inden for det område, der er omfattet af fredningen af Fladstendalen.

For fredningen gælder følgende bestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- At beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- At sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Fredningsområdet

Det fredede område omfatter ca. 235 ha, som fremgår af fredningskortet.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Dyrkede arealer:

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger, jf. dog § 11.

Der må ikke etableres ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder herunder eksempelvis juletræer, pyntegrønt eller energipil. Beplantning og afgrøder anses for udsigts-hæmmende, når de er mere end 140 cm i højden. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Læhegn:

Eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i det nuværende omfang og må vedligeholdes med træer og buske som eksisterende.

Skove:

Skove der på fredningstidspunktet er ejet af enten Naturstyrelsen eller Aabenraa Kommune skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Principper for naturnær skovdrift er pt:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder
- Ingen anvendelse af gødsning og pesticider

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer opretholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

Øvrig skov kan drives som hidtil. En forøgelse af andelen af lysåbne arealer vil også her være i overensstemmelse med fredningens formål.

Beskyttet natur:

Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o. lign., som er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3 må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning.

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

§ 5 Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende boliger kan udvides op til 250 m², jf. planlovens § 37. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger ud over 250 m² kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, herunder materiale- og farvevalg, samt placering kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal, samt opstilling af de for driften nødvendige primitive læskure til husdyr.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Er arealet hegnet skal det være forsynet med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen og naturen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier herunder på ejendommene matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt, og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier eller nødvendige som følge af udvikling af boligområder ved Stollig, Løjt og Rise Hjarup.

§ 8 Offentlighedens adgang og friluftsliv

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen, og i øvrigt skal der fremover være adgang til disse arealer i overensstemmelse med reglerne for adgang til offentligt ejede arealer i Naturbeskyttelsesloven og den hertil knyttede bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Undtaget fra denne bestemmelse er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift.

Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers og vejes og nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes, jf. § 1.

Fredningen er ikke til hinder for etableringen af en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse, efter fredningsnævnets nærmere godkendelse.

§ 9 Plejemyndighed og plejeplaner

Aabenraa Kommune er plejemyndighed på de private og kommunalt ejede arealer, mens Naturstyrelsen er plejemyndighed på de statsejede arealer.

Plejemyndighederne udarbejder en plejeplan over det fredede område.

Plejeplanen skal udmønte fredningens formål.

Ejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt det fjernes inden en af kommunen fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel af fældet træ eller kørsel til fast vej.

I plejeplanen kan der f.eks. fastsættes bestemmelser om afgræsning, høslæt mv. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbne, og eksisterende beplantning kan fjernes, nedskæres mv.

Forslag til plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse og efterfølgende revideres hvert 5. år.

Såfremt der ikke kan opnås enighed om plejeplanen og varslede foranstaltninger, foranlediger Aabenraa Kommune plejeplanen og foranstaltningerne forelagt Fredningsnævnet, som herefter træffer afgørelse om, hvorvidt plejeplanen og varslede foranstaltninger kan gennemføres, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn.

§ 10 Pleje og naturgenopretning

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning eller genskabelse af den naturlige hydrologi i området som f.eks. en vandstandshævning på lavbundsarealerne, efter nærmere beskrivelse i en plejeplan.

§ 11 Særbestemmelser

Nåletræerne på ejendommene matr.nr. 252 Rise-Hjarup, Rise, jf. fredningskortet skal afdrives senest 12 år efter fredningens gennemførelse. Disse arealer må ikke gentilplantes, jf. § 4.

Der må fortsat være juletræsproduktion på ejendommene matr.nr. 88 og 204 Rise-Hjarup, Rise, del af matr. nr. 68, 1924, del af 2773 og 2774 Kolstrup under Aabenraa samt del af matr. nr. 9a, 124, del af 135 og 168 Stollig, Løjt, men arealerne skal afdrives senest 10 år efter fredningens gennemførelse. Den til enhver tid værende ejer af disse ejendomme har ret til genplantning med juletræskulturer. Juletræskulturerne skal herefter afdrives hvert 10. år. Hvis der ikke sker genplantning med juletræskulturer inden 3 år efter afdrivningen, bortfalder retten til juletræsproduktion på disse ejendomme.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 13 Ophævelse af eksisterende fredning

I forbindelse med gennemførelsen af fredningsforslaget ophæves fredningen af Knapstien – Gang- og cykelsti af 7. juli 1959 for så vidt angår matrikel "a" Kolstrup, Aabenraa, og matr.nr. 312 Stollig, Løjt, som ligger inden for det område, der er omfattet af fredningen af Fladstendalen.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, hvor denne afgørelse er blevet offentligt bekendtgjort, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 43:

1. Ejere og brugere af de ejendomme, fredningsforslaget vedrører.
2. enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller har fremsat ønske om underretning om nævnets afgørelse.
3. Statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget.
4. Organisationer m.v., som antages at har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Margit O. Laub

Jan Thomsen

Martin Ugilt Thomsen

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
1	260 Rise-Hjarup, Rise	Jens Christian Jensen Gammel Ribevej 134 6200 Aabenraa	7,36	1		1,13		2,49	-		-	Ændret §3 28/1-2015
2	del af 257 Rise-Hjarup, Rise	Arne Gjødvad Jensen Gammel Ribevej 130 6200 Aabenraa	5,85	1		1,85		3,16	-		-	Landbrug
3	162b Rise-Hjarup, Rise	Ellen Østergaard Jensen Erling Jensen Skovgårdsvej 1 6200 Aabenraa	3,68	1		1,42		-	-		-	Landbrug
	2781 Kolstrup under Aabenraa		<u>5,86</u> 9,54	1		1,88		3,90	-		-	do
4	del af 1934a Kolstrup under Aabenraa	Aabenraa kommune Skelbækvej 2 6200 Aabenraa	6,49	1		0,24		4,01			-/586	Landbrug
	414 Rise-Hjarup, Rise		0,46	1		-					-/5	
	"k" Rise-Hjarup, Rise		0,78	1		-					-	Lindbjerg Skovvej
	del af 329 Kolstrup under Aabenraa		3,40	1		-					-/375	-
	1933 Kolstrup under Aabenraa		1,09	1		0,25					-/267	-
	del af 253 Stollig, Løjt		1,77	1		0,10		0,43			-/196	-
	del af "y" Kolstrup under Aabenraa		0,20	1		0,01					-/10	Ændret §3 28/1-2015
	Fortsættes											

2

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
4	Fortsættelse del af "a" Kolstrup under Aabenraa	Aabenraa kommune	0,48	1		-		-	-		-/259	-
	del af 312 Stollig, Løjt		0,18	1		-		-	-		-/121	Dambjerg
	del af "g" Aabenraa		<u>0,06</u> 20,22	1		-		-	-		-	-
5	367	Kirsten Svennesen Skrevenstenvej 103 6200 Aabenraa	3,44	1		3,25		-	-		-	-
	252		5,54	1		1,47		-	-		-	-
	253 Rise-Hjarup, Rise		<u>1,10</u> 10,08	1		0,94		-	-		-	-
6	88 Rise-Hjarup, Rise	Bent Martin Christensen Lindbjerg Skovvej 111 Rise Hjarup 6200 Aabenraa	3,31	1		-		-	-		-/76	Landbrug
7	161	Gert Bruhn Frøeløkke 217 6200 Aabenraa Werner Bruhn Naltdangvej 9 Varnæs 6200 Aabenraa Flemming Bjerg Hattesen Rådmandsløkken 31B 6200 Aabenraa	3,25	1		0,48		0,23	-		-	-
	163		<u>0,85</u> 4,10	1		0,25		-	-		-	-
	Rise-Hjarup, Rise											
8	123 Rise-Hjarup, Rise	Ole Bill Rise Hjarup Bygade 26 Rise Hjarup 6200 Aabenraa	3,99	1		1,35		1,43	-		-	Landbrug

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
9	409 153 del af 391 10 405 204 Rise-Hjarup, Rise	Jes Philip Jepsen Schmidt Rise Hjarup Bygade 51 Rise Hjarup 6200 Aabenraa	0,03 5,70 1,08 5,53 1,01 <u>2,28</u> 15,63	1 1 1 1 1 1		0,02 - - - 0,80 0,01		- 1,97 - 5,53 0,20 -	- - - - -		- - - - -	Landbrug do - Landbrug do Ændret §3 28/1-2015 do
10	del af 8 Stollig, Løjt	Karsten Kaufmann Damm Haderslevvej 275 Fladsten 6200 Aabenraa	4,20	1		0,40		0,33	-		-	Landbrug
11	1924 Kolstrup under Aabenraa 2725 Kolstrup under Aabenraa del af 31 Stollig, Løjt 9c Stollig, Løjt	Administrators navn Birktoft I/S Barsmark Bygade 116 6200 Aabenraa Carsten Krag Hildebrandt Barsmark Bygade 116 6200 Aabenraa Carl Johannes Krag Skovby Bygade 15 6200 Aabenraa Thomas Krag Burba Gamle Landevej 15 Bodum 6200 Aabenraa	1,45 0,80 9,27 <u>5,60</u> 17,12	1 1 1 1		- - 2,36 -		0,15 0,80 0,21 -	- - - -		- - - -	Landbrug do do do
12	del af 9a Stollig, Løjt	Gert Holst Hansen Haderslevvej 265 Fladsted 6200 Aabenraa	3,70	1		0,02		2,56	137		-	Landbrug

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
13	200 Rise-Hjarup, Rise	Marie Kirstine Hildebrandt Loddenhøjvej 55 Barsmark 6200 Aabenraa	0,64	1		-		0,64	-		-	-
14	2773	Ilse Heitmann Madsen Lindbjerg Skovvej 7 6200 Aabenraa	2,62	1		0,96		0,52	92		-	Ændret §3 28/1-2015 Landbrug
	68		4,81	1		0,67		0,63	430		-	Ændret §3 28/1-2015 do
	2774		2,54	1		0,20		-	27		-	Ændret §3 28/1-2015 do
	2771		3,54	1		0,46		0,76	140		-	Ændret §3 28/1-2015 do
	1922		3,04	1		0,81		-	91		-	do
	2772 Kolstrup under Aabenraa		<u>2,61</u> 19,16	1		1,00		0,05	-		-	Ændret §3 28/1-2015 do
15	1923 Kolstrup under Aabenraa	Annelie Stougaard Engsig 9 6200 Aabenraa	1,32	1		0,93		-	45		-	-
16	1921	Kaj Hildebrandt Loddenhøjvej 55 Barsmark 6200 Aabenraa	2,31	1		1,22		0,16	-		-	Ændret §3 28/1-2015
	1920 Kolstrup under Aabenraa		<u>0,41</u> 2,72	1		-		-	-		-	Ændret §3 28/1-2015
17	344 Rise-Hjarup, Rise	Uwe Friis Rise Hjarup Bygade 18 Rise Hjarup 6200 Aabenraa	0,94	1		-		0,94			-	-
18	1929	Uwe Grodon Thomsen Korupmarkvej 24 6372 Bylderup-Bov	1,22	1		1,10		0,02	-		-	-
	1931		2,30	1		1,93		-	-		-	-
	1930 Kolstrup under Aabenraa		<u>0,09</u> 3,61	1		0,03		-	-		-	-

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
19	144 Rise-Hjarup, Rise	Skov- og Naturstyrelsen Haraldsgade 53 2100 København Ø	12,26	1		3,85		4,99	292		-/1975	Ændret §3 28/1-2015
	2648 Kolstrup under Aabenraa	Administrator Gråsten Statsskovdistrikt	0,81	1		-		0,01			-/109	Ændret §3 28/1-2015
	2762 Kolstrup under Aabenraa	Felstedvej 14 6300 Gråsten	0,31	1		-		0,31	14		-	-
	del af 2753 Kolstrup under Aabenraa		12,92	1		-		12,92	203		-/510	Ændret §3 28/1-2015
	125 Stollig, Løjt		0,96	1		-		0,96	158		-	Ændret §3 28/1-2015
	del af 305 Stollig, Løjt		<u>0,06</u> 27,32	1		-		0,06	-		-/9	-
20	1927	Jakob Ellegaard	0,10	1		-		-	-		-	-
	1928 Kolstrup under Aabenraa	Lindbjerg Skovvej 10 6200 Aabenraa	<u>0,02</u> 0,12	1		-		-	-		-	-
21	1925	Christa Ohlsson	1,96	1		0,55		-	-		-	Landbrug
	1926 Kolstrup under Aabenraa	Lindbjerg Skovvej 8 6200 Aabenraa Mogens Ambrosius Frederiksen Langbyvej 9 Langby 8581 Nimtofte	<u>1,79</u> 3,75	1		0,64		-	-		-	do
22	260 Stollig, Løjt	Inken Thaysen Dam	2,80	1		2,62		-	-		-	Landbrug
	del af 7 Stollig, Løjt	Stolligvej 54 6200 Aabenraa	<u>3,66</u> 6,46	1		-		3,30	-		-	do

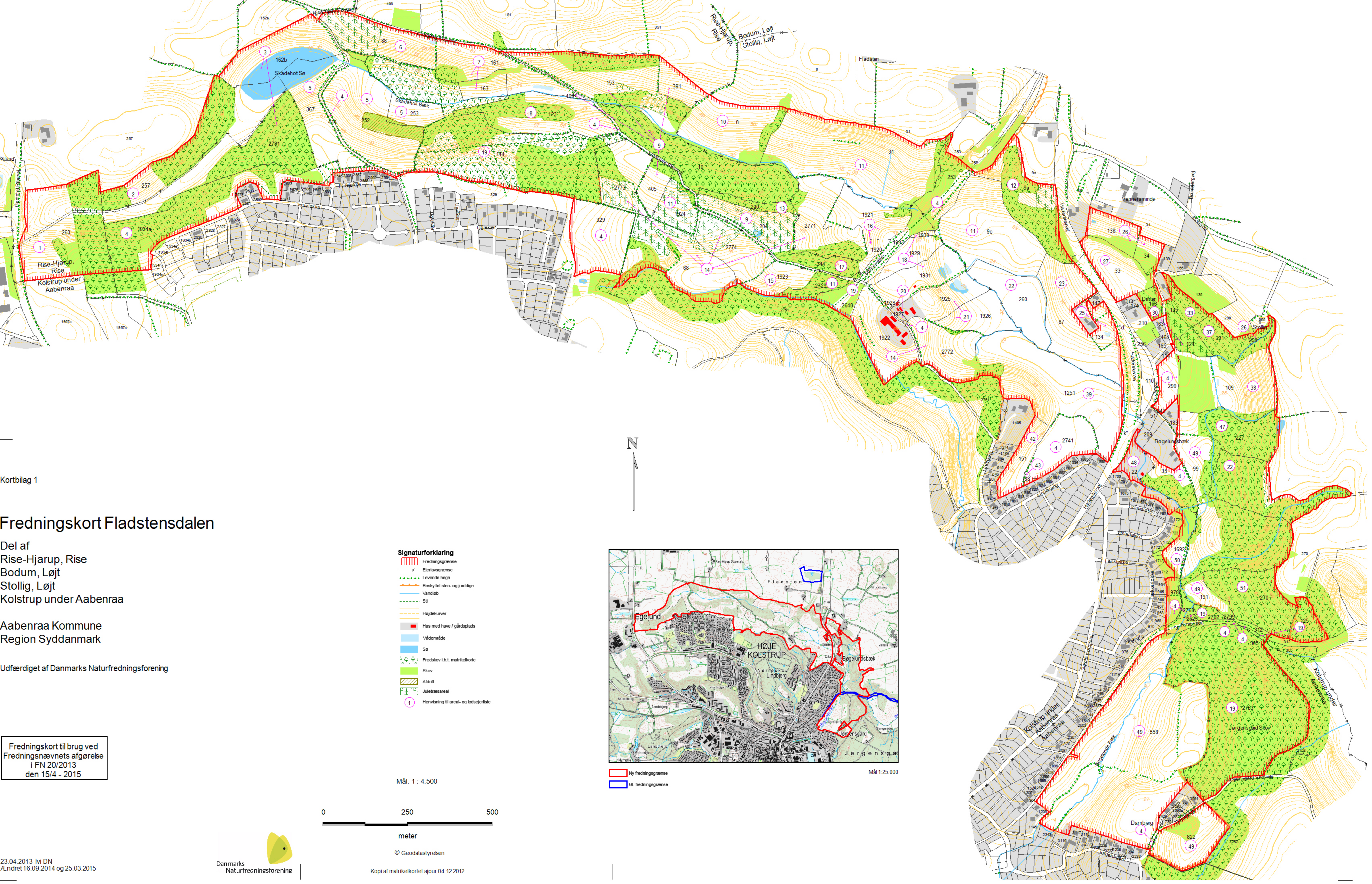
Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
23	87 Stollig, Løjt	Boet efter Märtha Kjestine Daugaard og Bergit Marie Daugaard-Hansen V/Martin Daugaard-Hansen Fjelstrupvej 98 6100 Haderslev	4,52	1		4,36		-	- -		- - -	-
24	147 Stollig, Løjt udgået	Jutta Sennels Erik Vilhelm Sennels										
25	del af 134 Stollig, Løjt	Werner Johanning Haderslevvej 243 Vennelyst 6200 Aabenraa	0,77	1		0,02		-	-		-	Ændret §3 28/1-2015 Landbrug
26	del af 138	Erik Steen Boe Stolligvej 14 6200 Aabenraa	1,30	1		-		-	-		-	-
	del af 34		0,66	1		-		0,04	-			Landbrug
	del af 298 Stollig, Løjt		<u>0,18</u> 2,14	1		-		0,18	-			-
27	33 Stollig, Løjt	Ove Steen Boe Ramsherred 7, 2. Sal 6200 Aabenraa	2,17	1		1,93		-	-		-	-
28	173 Stollig, Løjt Udgået	Lis Andreas Leif Andreas										
29	174 Stollig, Løjt udgået	Aage Nikolaj Nissen										

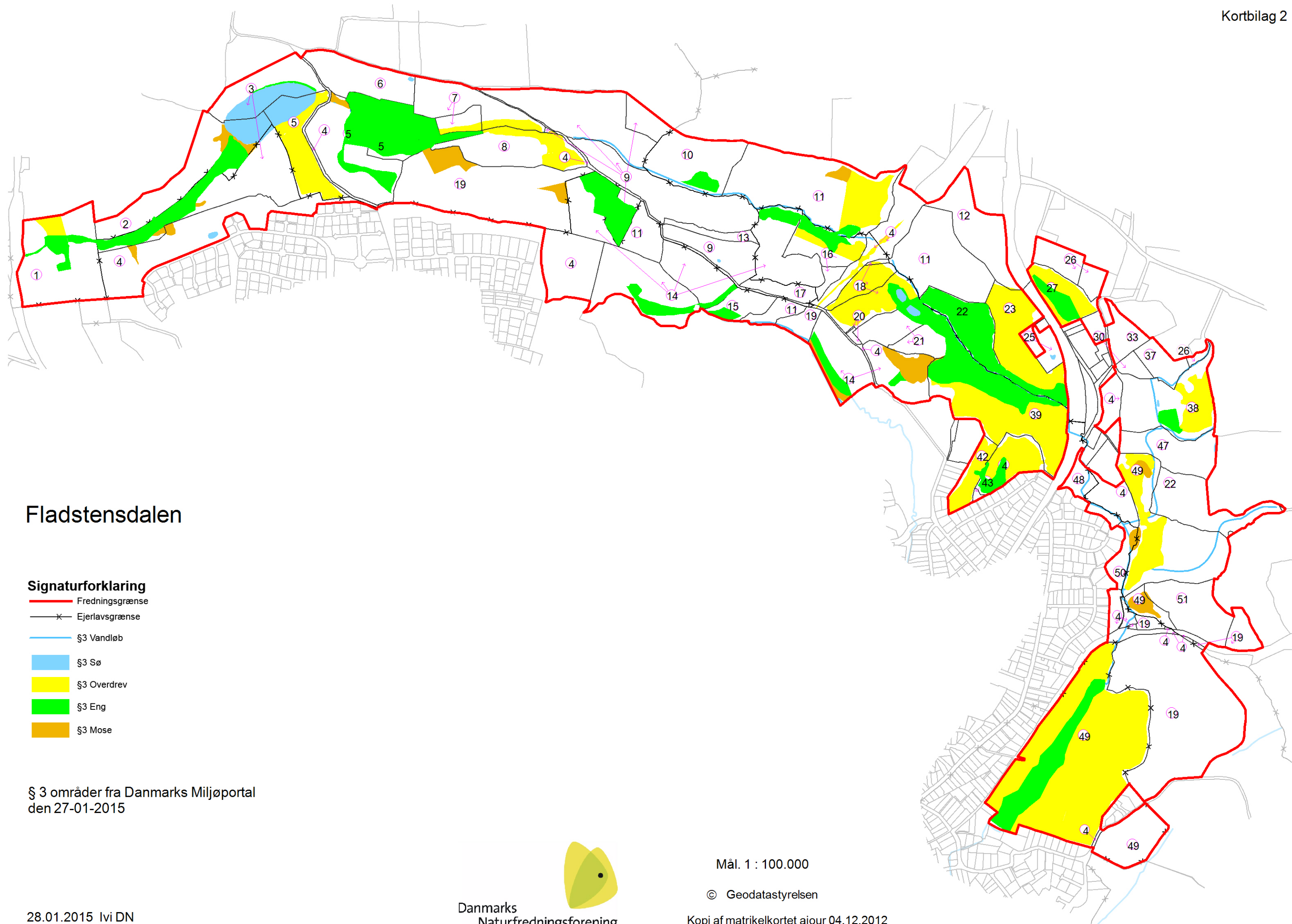
Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
30	168	Rüdiger Momme Toft Dimen 1 6200 Aabenraa	0,51	1		-		1	-		-	Landbrug
	110 udgået 124 Stollig, Løjt		0,54 1,05	1		-		1	-		-	do
31	210 Stollig, Løjt udgået	Helle Susanne Jørgensen Henning Jørgensen										
32	163 Stollig, Løjt udgået	Susanne Mette Skau Nomanni Leif Nomanni										
33	del af 135 Stollig, Løjt	Hella Momme Lund Dimen 44 6200 Aabenraa	1,26	1		-		0,66	-		-	Landbrug
34	164 Stollig, Løjt udgået	Susanne Mette Skau Nomanni Leif Nomanni Lb nr 32 Ove Riis Andersen Lb nr 35 Birgit Andersen Dimen 29 6200 Aabenraa										
35	165 Stollig, Løjt udgået	Ove Riis Andersen										

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
											ny/eksis- terende ca.m	
36	114 Stollig, Løjt udgået	Poul Vind Teilmann Dimen 30 6200 Aabenraa										
37	del af 291 Stollig, Løjt	Rie Møller Jensen Lars Frank Jensen Stollig Bygade 53 6200 Aabenraa	1,28	1		-		1,28	-		-	Landbrug
38	109 Stollig, Løjt	Erik Steen Boe Lb nr 26 Ove Steen Boe Lb nr 27	5,27	1		1,82		0,55	-		-	-
39	1251 Kolstrup under Aabenraa	Ellen Krag Burba Barsmark Bygade 111 6200 Aabenraa	7,56	1		6,93		0,27	128		-	-
40	del af 1405 Kolstrup under Aabenraa Udgået											
41	del af 700 Kolstrup under Aabenraa Udgået											
42	151 Kolstrup under Aabenraa	Ole Carsten Nielsen Husholt 2 6200 Aabenraa	1,36	1		1,15		-	-		-	-

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
43	88 Kolstrup under Aabenraa	Aabenraa Boligsels af 1962 A/S I L Administrators navn Ilse Tofft Flensborgvej 26 1. Sal Th. 6200 Aabenraa	0,09	1		-		-	-		-	Ændret §3 28/1-2015
44	51 Stollig, Løjt udgået	Birthe Bundgaard Laursen Niels Ole Heldgaard Pedersen										
45	209 Stollig, Løjt udgået	Kaj Petersen										
46	183 Stollig, Løjt udgået	Kirsten Paabøl Andersen Henning Sander Andersen										
47	227 Stollig, Løjt	Christian Jebsen Løjt Sønderskovvej 230 6200 Aabenraa	2,93	1		0,02		2,49	-		-	-
48	22 Kolstrup under Aabenraa	Karen Marie Johannsen Haderslevvej 130 6200 Aabenraa	1,11	1				-	-		-	-

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca.ha	fred- skovs- pligt ca.ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca.m			
49	99 Stollig, Løjt	Leif Nicolai Nielsen Styrtom Bygade 51 Styrtom 6200 Aabenraa	7,03	1		2,56		4,40	-		-/478	Landbrug
	191 Stollig, Løjt		0,84	1		0,40		-	64		-	do
	558 Aabenraa		17,31	1		16,70		-	396		-	Ændret §3 28/1-2015 do
	822 Aabenraa		<u>2,69</u> 27,87	1		-		-	309		-	do
50	1692 Kolstrup under Aabenraa	Grundejerforening Bøgelundsbæk Administrators navn: Bent Christian Petersen Østerlække 5 6200 Aabenraa	0,96	1		0,12		-	-		-	-
51	del af 270 Stollig, Løjt	Jørgen Hansen Berg Stollig Bygade 12 6200 Aabenraa	3,37	1		0,02		3,34	-		-	Landbrug
		I alt ca.	234,85 ha									

Afgørelse
afsagt den 15. april 2015
om erstatning
i anledning af fredningen af
Fladstendalen

Indledning

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, har ved særskilt afgørelse afsagt den 15. april 2015 truffet afgørelse om fredning rejst den 29. april 2013 af Danmarks Naturfredningsforening af følgende ejendomme i Fladstendalen:

Ejendommene matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, "k" Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, del af 700, 978, 1251, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af "a" Kolstrup under Aabenraa, del af "g" Kolstrup under Aabenraa, del af "y" Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, del af 35, 87, 99, 109, 124, 125, del af 134, del af 135, del af 138, 168, 191, 227, del af 253, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312 alle Stollig, Løjt, del af "b" Stollig Løjt, fredes.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at Fredningsnævnet herefter skal afgøre erstatningsspørgsmål m.v. jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1. Disse spørgsmål er udskilt og afgørelse selvstændigt ved nærværende afgørelse.

Fredningsnævnet ved formanden Margit Ø. Laub, suppleanten for det ministerudpegede medlem Jan Thomsen og det kommunalt udpegede medlem Martin Ugilt Thomsen har deltaget i behandlingen af afgørelsen.

Fredningsnævnet skal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt., fastsætte erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de ejendomme, som omfattes af en fredning, for det tab, som fredningen påfører dem.

Fredningsnævnet sendte den 22. september 2014 tilkendegivelse om fredning af Fladstendalen og fredningsbestemmelser og opfordrede ejere, brugere eller andre, der har rettigheder over de fredede ejendomme, hvis fredningen medfører tab, at opgøre erstatningskrav og sende til Nævnet senest den 31. oktober 2014. Nævnet indkaldte samtidig til møde den 7. november 2014, hvor erstatningskrav og forståelsen af tilkendegivelsen blev drøftet. Nævnet meddelte en yderligere frist til den 5. december 2014 til fremsættelse af erstatningskrav. Fristen blev efter anmodning forlænget til den 25. januar 2015.

Erstatningskrav

Fredningsnævnet har modtaget følgende bemærkninger og erstatningskrav:

LandboSyd har i breve af 4. november 2014 og 23. januar 2015 generelt anført om erstatningskravene fra Kirsten Svennesen, Bent Martin Christensen, Jes Phillip Jepsen Schmidt, Karsten Kaufmann Damm, Birktoft I/S, Kaj Hildebrandt, Inken Thaysen Dam, Ellen Krag Burba og Ole Carsten Nielsen samt om omkostningsdækning til disse lodsejere:

”...

Forbud mod etablering af udsigtshæmmende afgrøder § 4:

Det fremgår af bestemmelsens § 4, at der ikke må etableres ny flerårig udsigtshæmmende beplantning, herunder f.eks. juletræer osv.

Der har i området været en positiv udvikling af etableringen af juletræer. Stadig flere arealer i området er blevet udlagt til juletræsproduktion.

Som det fremgår af vedlagte bilag omkring juletræsproduktion, så opnås en markant bedre indtjening ved denne produktionsform, end når arealerne anvendes til korn- eller græsdrift. Dækningsbidraget pr. år ved korndrift ligger typisk på 8-12.000 kr. pr. ha.

Når der foretages indgreb, med forbud mod udsigtshæmmende afgrøder, vil de pågældende lodsejere ikke mere have mulighed for at kunne foretage juletræsproduktion på deres arealer. Et alternativ kunne ligeledes være produktion af energipil, idet der umiddelbart udenfor området, er opført en stor flis virksomhed.

En hel del af arealerne i området vil være egnet til juletræer. Såfremt der pålægges den omtalte restriktion i § 4, vil det skabe et værdifald på disse arealer. Med den indtil dato foretagne udvidelse af arealerne til juletræsproduktion i området, herunder den gode indtjening, som således ikke vil være mulig ud i fremtiden, skønnes, at forbuddet vil medføre en værdinedgang.

Værdinedgangen skønnes til at være 40.000 kr. pr. ha.

Erstatningskravene er udfærdiget på basis af de satser, som fremgår af tidligere indsendte bemærkninger til fredningsnævnet d. 4. november 2014. Der vedlægges endvidere bilag på indtjeningssejnen ved produktion af juletræer samt en artikel over værditabet ved mistet mulighed for gødning og pesticider.

(Juletræsproduktion)

Området er flere steder tilplantet med juletræer og der er gennem de seneste år sket en fortsat udvidelse heraf. Derfor vil en fredning af området helt klart begrænse lodsejernes mulighed for at etablere fremtidig juletræsproduktion. Der er derfor medtaget et erstatningskrav på 40.000 kr. pr. ha. for de arealer, hvor muligheden for en større indtjeningsmulighed for juletræsproduktion mistes. Som det fremgår af vedlagte bilag, opnås en gennemsnitlig årlig indtjening på mere end 30.000 kr. pr. ha. ved juletræsproduktion, hvorimod der opnås omkring 6-8.000 kr. i indtjening ved kornproduktion. Dette skyldes, at priserne for juletræer er høje, hvorfor markedet for opførelse af flere juletræer er tilstede. Denne merindtjening som mistes, skønnes til et kapitaliseret erstatningskrav på 40.000 kr. pr. ha. Fredningsnævnet har udtalt, at afdrivningstiden for de i § 11 omhandlede arealer bliver forøget fra 8 til 10 år. Såfremt dette alligevel ikke bliver endeligt vedtaget, er der medtaget en tillægserstatning for de arealer, som er omfattet af bestemmelsen.

Gives der ikke mulighed for at afdrive arealerne over 10 år, men kun 8 år, som anført i udkast til bestemmelserne, mistes muligheden for at drive juletræsproduktion på arealerne. Flere af arealerne bliver derfor afskåret fra, at kunne blive drevet hensigtsmæssigt med kornbrug, grundet arealernes størrelse og hældning. Derfor vil disse kun kunne blive anvendt til græsarealer. Der vil derfor ske et markant værdifald, når disse arealer ikke længere kan drives med juletræer, men skal anvendes til græsarealer. Dette værdifald vurderes til 70.000 kr. pr. ha.

(§3 områder)

Såfremt fredningen bliver gennemført, vil det fremover ikke være muligt at tage slet samt tilføre gødning og pesticider på § 3 arealerne. Dette vil resultere i en væsentlig nedgang i udbyttet på arealerne. Der vil ikke kunne tages slet eller antallet af kreaturer, som kan afgræsse arealerne, falder drastisk. Dermed mister arealerne også deres værdi i salgsøjemed, når der i al evighed ikke må tilføres gødning og pesticider. Hvor arealet anvendes af økologer, som dyrker arealet pesticidfri, vil dette også medføre værdifald. Værdifaldet er formentlig mindre, men da priserne for økologernes afsætning er tilsvarende større, så vil tabet for en økolog være på lige fod i forhold til en konventionel drift. Værdifaldet vurderes til 40.000 kr. pr. ha. Dermed ligger erstatningskravet også på højde med andre afgørelser på området.

(§ 3 områder med MVJ aftaler)

Visse af arealerne anvendes til afgræsning. Der hjemtages pt. en årlig støtte på 1.600 kr. pr. ha., ved at undlade at sprøjte og gødske arealet. Derudover modtages den normale hektarstøtte på ca. 2100 kr. årligt. Når ordningen udløber, så kendes ikke, hvorvidt man via en kommende ordning fremover vil kunne opnå tilskud ved undladelse af gødskning og sprøjtning. Kan der ikke opnås fremtidig tilskud, har arealet dermed et nedsat indtjeningspotentiale. Alternativet til tilskuddet i dag på 1.600 kr., er gødskning og sprøjtning af arealet. Hermed vil arealet kunne afgræsse langt flere kreaturer og vil derfor have en større værdi, end hvis der blev indført gødskning og sprøjteforbud via fredningen. Dvs. uanset fra hvilken vinkel man anskuer forholdene, så vil arealet miste værdi, ved en stedse fredning.

(§ 3 områder økologisk drift)

Visse af arealerne anvendes i dag af økologerne. Dvs. der på pt. ikke sprøjtes på arealerne. Som reglerne er i dag, kan økologerne omlægge til konventionel drift. Derved vil de også kunne påføre arealerne pesticider igen, på lige fod med andre. Kravet er, at de skal gå tilbage til den tidligere driftsform på arealet, senest 1 år efter at de er ophørt med økologisk drift. Såfremt der ønskes dokumentation af nogen art, (sprøjte eller gødskningshistorik) fremsendes dette gerne....."

Naturstyrelsen har i breve af 5. november 2014 og 27. januar 2015 kommenteret de enkelte krav.

Naturstyrelsen bemærkninger er gengivet under de enkelte ejendomme.

Den følgende gennemgang omfatter de fredede ejendomme som opregnet med lb.nr. i fredningsforslaget.

Lb. nr. 1: Jens Christian Jensen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 2: Arne Jensen:

Arne Jensen har nedlagt påstand om betaling af 1.280.000 kr., fordi fredningen betyder, at værdien af hans jord bliver væsentligt forringet i en salgssituation.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 anført, at der ikke ses at være grundlag for erstatning ud over de generelle takster.

Lb. nr. 3: Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 4: Aabenraa Kommune:

Aabenraa Kommune har rejst krav om erstatning på 7.330.000,00 kr. for ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa. Aabenraa Kommune har henvist til en vurdering af ejendommen foretaget af ejendomsmægler Børge S. Mensel, EDC Erhverv Poul Erik Bech, der har vurderet ejendommen til 7.620.000,00 kr., såfremt ejendommen ikke fredes og 290.000,00 kr., såfremt ejendommen fredes.

Kommunen har i brev af 30. oktober 2014 oplyst, at ejendommen ifølge kommuneplanen er udlagt til offentlige formål, at ejendommen p.t. er udlejet til landbrugsformål, men ville kunne udnyttes til etablering af bebyggelse til undervisningsformål, institutioner, kulturelle formål, offentlig administration m.m.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 anført, at ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa er beliggende i byzone og er omfattet af godkendte kommuneplanrammer, men ikke af en lokalplan. Kommuneplanrammerne udlægger arealet til offentlige formål, og det må derfor lægges til grund, at kommunen ikke har til hensigt at afhænde arealet, og der er derfor ikke tale om en midlertidig besiddelse. Der ses således ikke at være noget grundlag for at fravige grundreglen om, at der ikke kan ydes fredningserstatning til kommunen.

Naturstyrelsen har i brev af 27. januar 2015 fastholdt bemærkningerne i styrelsens brev af 5. november 2014 om, at der ikke kan tilkendes Aabenraa Kommune erstatning.

Lb. nr. 5: Kirsten Svennesen:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Kirsten Svennesen således:

”Lb.nr.5, Kirsten Svennesen areal i alt 10,08 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
367	3,25	§ 3 område (ej mulig gødskning+spr.)	40.000	130.000
	0,19	Landbrugsjord	-	
252	1,47	§ 3 område (ej mulig gødskning+spr.)	40.000	58.800
	4,07	Landbrugsjord (ej mulig med juletræer)	40.000	162.800
Tab ved afdrivning af 0,84 ha skov (nåletræer) jfr. bestemmelsernes § 11, jagtværdi, værditab fra skov til græsareal fjernelse af rødder ved fræsning, omkostninger etablering ny driftsform				

		med evt. græsareal, hegning m.v.	100.000
253	0,94	§ 3 område (ej mulig gødskning+ spr.)	40.000 37.600
	0,16	Landbrugsjord	-
Grundbeløb			4.000
I alt samlet krav			493.200

Det skal anføres, at hele arealet på 10,08 ha har frijordsstatus. Dvs. alle kan erhverve arealet, uden landbrugsuddannelse.

Arealerne anvendes til afgræsning af egne dyr. Der hjemtages pt. en årlig støtte på 1.600 kr. pr. ha. ved ikke at sprøjte eller gødske arealet. Når den ordning udløber, så kendes ikke, hvorvidt man via en kommende ordning fremover vil kunne opnå tilskud ved undladelse af gødskning og sprøjtning. Kan der ikke opnås fremtidig tilskud, har arealet dermed et nedsat indtjeningspotentiale. Alternativet til tilskuddet i dag er gødskning og sprøjtning af arealet. Hermed vil arealet kunne afgræsse langt flere kreaturer og vil derfor have en større værdi, end hvis der blev indført gødskning og sprøjteforbud via fredningen. Dvs. uanset fra hvilken vinkel man anskuer forholdene, så vil arealet miste værdi, ved en stedse fredning.

Arealerne ligger op ad andre arealer, hvor der i dag er etableret juletræer. Der ville derfor være en sandsynlighed for, at der ville blive etableret juletræer i arealerne. Denne øgede indtjeningsmulighed bliver dog ikke mulig, pga. fredningen.

Der skal iht. bestemmelserne i § 11 afdrives ca. 0,84 ha skov senest 12 år efter fredningen. Dette vil medføre et værditab fra skovværdi til græsareal. Endvidere vil der skulle anvendes udgifter til skovning, fjernelse af rødder, etablering af græsareal, hegning m.v. Disse omkostninger vurderes til 100.000 kr. d.d...”

Naturstyrelsen har i brev af 27. januar 2015 bemærket vedrørende denne ejendom samt ejendommen under løbenummer 6, 9, 10, 11, 16, 22, 39 og 42:

”Naturstyrelsen må henvise til sine bemærkninger i breve af 5. november 2014, som fastholdes.

Hertil skal supplerende bemærkes, at da Fredningsnævnet i overensstemmelse med Naturstyrelsens anbefaling har hævet afdriftstiden fra 8 til 10 år for eksisterende juletræsbeplantninger, er der efter Naturstyrelsens opfattelse herefter tale om en helt sædvanlig afdriftstid. Der er derfor ikke grundlag for at yde erstatning for denne bestemmelse. Og da slet ikke under nogen omstændigheder i en størrelsesorden som krævet, idet 10.000 kr./ha svarer til eller ligefrem overstiger, hvad der efter sædvanlig praksis ydes i erstatning for et fuldstændigt forbud mod dyrkning af juletræer.

For så vidt angår lodsejer nr. 5 og afdrivning af nåletræsplantagen efter 12 år skal Naturstyrelsen bemærke, at det må lægges til grund, at plantagen bliver hugstmoden indenfor denne periode. Det er således tvivlsomt, om der er grundlag for at tilkende erstatning efter bestemmelsen.

Naturstyrelsen vil dog ikke modsætte sig, hvis fredningsnævnet måtte beslutte at yde en begrænset kompensation for fjernelse af stød m.v. efter afdrivningen. Der er dog på ingen måde grundlag for at yde erstatning på det niveau, som er krævet. Til sammenligning kan oplyses, at Natur- og Miljøklagenævnet i sagen om fredning af Lien, Fosdalen og Sandmosen i Jammerbugt kommune i 2009 ydede en kompensation på 12.000 kr./ha for rydning af plantager. I sagen om Bjergene og Vejrbuen fra 2009 ydede Natur- og Miljøklagenævnet en tillægserstatning for 20.000 kr./ha for fjernelse af stød ved fjernelse af juletræs- og pyntegrøntkultur.”

Lb. nr. 6: Bent Martin Christensen:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Bent Martin Christensen således:

"Lb.nr. 6, Bent Martin Christensen areal i alt 3,31 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
88	1,94	Landbrugsjord (ej mulig juletræer)	40.000	77.600
	1,37	Juletræer (skal afdrives på 10 år)	10.000	13.700
	76 m	Eksisterende sti	30	2.280
Grundbeløb				<u>4.000</u>
I alt samlet krav				97.580

...

Der er medtaget en erstatning på 10.000 kr. pr. ha for afdrivning hvert 10 år, idet visse juletræer ville kunne have den bedste høsttidspunkt fra år 10-11.

Der er tilplantet med juletræer på matriklen i forvejen med ca. 1,37 ha. Første gang blev der tilplantet juletræer i 1999 og anden gang i 2010. Arealet er omfattet af § 11 i fredningsbestemmelserne.

Det vil være overvejende sandsynligt, at der senere ville blive tilplantet med juletræer i det resterende areal. Med fredningen mistes dog muligheden for at foretage denne tilplantning.

Der er tilplantet ca. 0,13 ha vinstokke på matriklen. Det forudsættes, at disse må bibeholdes.

Det forudsættes, at stien vedligeholdes af Åbenrå Kommune. "

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 7: Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 8: Ole Bill:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 9: Jes Philip Jepsen Schmidt:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Jes Philip Jessen Schmidt således:

"Lb.nr. 9, Jes Philip Jepsen Schmidt areal i alt 15,63 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
409	0,03	§ 3 område	-	
153	3,73	Landbrugsjord (ej mulig med juletræer)	40.000	149.200
	1,97	Fredsskov	-	-
391	1,08	Landbrugsjord (ej mulig med juletræer)	40.000	43.200
10	5,53	Fredsskov	-	-
405	0,80	§ 3 område (ej mulig gødskning+spr.)	40.000	32.000

	0,20	Fredsskov	-	-
204	2,23	Juletræer (skal afdrives på 10 år)	10.000	22.300
	0,05	§ 3 område	-	-
Grundbeløb				<u>4.000</u>
I alt samlet krav				250.700

...

Der er medtaget en erstatning på 10.000 kr. pr. ha for afdrivning hvert 10 år, idet visse juletræer ville kunne have den bedste høsttidspunkt fra år 10-11.

Han har erhvervet arealerne i fredningsområdet 1. august 2012. Da der efterfølgende er fremsat forslag til fredning, således at der ikke kunne foretages nyplantning, er dette ikke blevet foretaget på disse arealer. I stedet er foretaget beplantning af hele 12 ha, udenfor fredningsområdet.

Da han således tidligere har tilplantet arealer med juletræer, vil sandsynligheden for at tilplante disse mulige arealer i fredningsområdet absolut være tilstede. Denne højere indtjeningsmulighed mistes pga. fredningen.

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning og pesticider, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet.

Matr. nr. 405 og 153 er udlejet til Carl Joh. Krag og drives økologisk. Matr. nr. 391 udlejes til Birktoft I/S til konventionel drift."

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 10: Karsten Kaufmann Damm:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Karsten Kaufmann Damm således:

"Lb.nr. 10, Karsten Kaufmann Damm areal i alt 4,20 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
8	0,40	§ 3 område (ej mulig gødskning samt sprøjtning)	40.000	16.000
	0,33	Fredsskov	-	-
	3,47	Landbrugsjord (ej mulig med juletræer)	40.000	138.800
Grundbeløb				<u>4.000</u>
I alt samlet krav				158.800

1,60 ha af landbrugsjorden er udtaget i 20 år fra år 2000, således at der ikke må tilføres gødning og pesticider. Når aftalen udløber i 2020, må der dog igen tilføjes gødning og pesticider. Det resterende landbrugsareal er bortforpagtet.

Al landbrugsjord ville fremover kunne have været tilplantet med juletræer. Arealet er beliggende tæt på allerede etablerede områder.

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet. "

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 11: Birktoft I/S:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Birktoft I/S således:

” Lb.nr. 11, Birktoft I/S areal i alt 17,12 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
1924	1,45	Juletrær (skal afdrives på 10 år)	10.000	14.500
2725	0,80	Fredsskov	-	
31	0,21	Fredsskov	-	
31	2,36	§ 3 område (ej mulig gødskning+spr.)	40.000	94.400
31	6,70	Landbrugsjord (ej mulig med juletrær)	40.000	268.000
9c	5,60	Landbrugsjord (ej mulig med juletrær)	40.000	224.000
Grundbeløb				<u>4.000</u>
I alt samlet krav				604.900

...

Der er medtaget en erstatning på 10.000 kr. pr. ha for afdrivning hvert 10 år, idet visse juletrær ville kunne have den bedste høsttidspunkt fra år 10-11.

Birktoft I/S har i forvejen juletrær i matr.nr. 1924, som indgår i fredningsarealet. Det vil derfor være sandsynligt, at arealerne i matr.nr. 31 og 9c på et senere tidspunkt ligeledes anvendes til plantning af juletrær. Matr.nr. 31 ligger i en afstand på ca. 200 meter fra matr. nr. 1924, hvor der i dag er plantet juletrær. Arealerne ligger på hver side af den etablerede fredsskov. Endvidere ligger matr. nr 9 c i umiddelbar tilknytning til matr. nr. 31.

Det kan endvidere oplyses, at Birktoft I/S har fornylig tilplantet 7,5 ha i Bodum, som ligger 5 km nordøst for fredningsarealet. Arealerne som nu bliver fredet, er blevet erhvervet i 2012, hvorfor der tidligere ikke har været muligt, at beplante disse.

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet.”

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 12: Gert Holst Hansen:

Lars Barsballe, Dansk Landskab, har på vegne Gert Holst Hansen nedlagt påstand om, at der tilkendes Gert Holst Hansen 345.480 kr. i erstatning for afdrift og ophør af produktion af juletrær på ejendommen og har oplyst, at der er blevet produceret juletrær på ejendommen siden 1994. Fredningen gennemskærer produktionsarealet, således at arealet reduceres med 0,7 ha. Da arealet, hvor der produceres juletrær herefter er 1,0 ha. vurderes en fortsat produktion for urentabel. Erstatningen er derfor beregnet for hele arealet.

Lars Barsballe har endvidere oplyst, at arealerne er senest blevet gentilplantet i 2010 med 6.500 træer pr. ha. Da produktionen er under normale forhold, vurderes udnyttelsesgraden til 70 %. Nettoindtægten pr. solgt juletræ er i 2014 beregnet efter Skovdyrkerforeningens model til 43 kr. pr. træ. Den tabte fortjeneste er derfor beregnet til:

$((6.500 \text{ træer} \times 1,7 \text{ ha}) \times 70 \%) \times 43 \text{ kr.} = 332.605 \text{ kr. ekskl. moms.}$

Lars Balle har endvidere krævet erstatning for Gert Holst Hansens udgifter til sagkyndig bistand med 3.500 kr. som "opstartsomkostninger" og 9.375 kr. incl moms for 10 konsulenttimer.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 anført, at Naturstyrelsen opfatter fredningsbestemmelserne således, at arealer med eksisterende lovlige juletræskulturer fortsat kan drives med juletræskulturer (med de undtagelser, der fremgår af særbestemmelserne). Det fremsatte erstatningskrav må derfor afvises i sin helhed. Naturstyrelsen har endvidere anført, ...at driftstabsbetragtninger er uinteressante i forhold til beregning af fredningserstatninger, hvor det er nedgang i arealers handelsværdi, der erstattes. Naturstyrelsen har derfor indstillet, at der kun ydes godtgørelse for en begrænset del af konsulentomkostningerne – ejers egen medgåede tid kan der ikke ydes godtgørelse for.

Lb. nr. 13: Marie Hildebrandt:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 14: Ilse Heitmann Madsen:

Ilse og Peer Heitmann Madsen har i et brev af 27. september 2014 nedlagt påstand om, at der tilkendes dem en erstatning på ca. 3 mill. kr.. De støtter deres krav på, at det er stærkt værdinedsættende, at der ikke må anlægges en ridebane med tilhørende installationer og opføres en ridehal på ejendommen, og at ejendommens samlede landbrugsarealer ikke kan udnyttes til juletræproduktion. Det betyder, at de ca. 7 ha resterende landbrugsjord ikke kan anvendes til juletræproduktion. Tabet herfor opgøres til 120.000 kr. pr. ha.

Ilse og Peer Heitmann Madsen kræver endvidere deres udgifter på ca. 20.000 kr. med tillæg af moms til Deloitte for beregning og revisorerklæring og 10.000 kr. med tillæg af moms til valuarvurdering af deres ejendom erstattet.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 anført, "at fredningsbestemmelserne hindrer ikke opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger. Ridehaller til hobbymæssig anvendelse samt ridebaner kan alene etableres med en særlig tilladelse efter planlovens landzonebestemmelser, og en sådan begunstigende forvaltningsakt har man ikke noget retskrav på. Fredningens bestemmelser ses derfor på dette punkt ikke at kunne danne grundlag for særlig erstatning....

De anførte revisorerklæringer og valuarberegninger ses ikke at være fremlagt i sagen, og de påberåbte udgifter hertil ses ikke at være dokumenteret. Der ses således ikke at være tilstrækkeligt grundlag for at yde godtgørelse for sagkyndig bistand".

Lb. nr. 15: Annelie Stougaard:

Annelie Stougaard har i brev af 28. oktober 2014 nedlagt påstand om, at der tilkendes hende en erstatning på 45.000 kr. for tab af indtægter fra juletræproduktion på hendes ejendom, der ifølge

hendes skøde har et areal på 13.185 kvadratmeter, hvoraf 2.500 kvadratmeter er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Naturstyrelsen har vedrørende dette krav henvist til taksten for forbud mod tilplantning med juletrær.

Lb. nr. 16: Kaj Hildebrandt:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Kaj Hildebrandt således.

"Lb.nr. 16, Kaj Hildebrandt areal i alt 2,72 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
1921	1,26	§ 3 område (ej mulig gødskning+ spr.)	40.000	50.400
	0,89	Landbrugsjord (ej mulig med juletrær)	40.000	35.600
	0,16	Fredsskov	-	-
1920	0,41	Landbrugsjord (ej mulig med juletrær)	40.000	16.400
Grundbeløb				<u>4.000</u>
I alt samlet krav				106.400

Arealet er bortforpagtet til Carl Johs. Krag, som er økolog.

I areal- og lodsejerlisten fremgår, at der skulle være registreret et § 3 areal på matr.nr. 1921 på 2,05 ha. Ifølge kort på arealinfo, udgør arealet dog kun ca. 1,26 ha. Resten er reg. som landbrugsjord.

Endvidere er der registreret et § 3 areal på matr.nr. 1920 på 0,35 ha. Ifølge kort på arealinfo skulle der ikke være § 3 arealer på denne matrikel.

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet.

Arealerne ligger midt i det fredede område og tæt ved eksisterende juletræsarealer. På sigt vil det derfor være en mulighed for, at tilplante arealerne med juletrær."

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 17: Uwe Riis:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 18: Uwe Gordon:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 19: Skov- og Naturstyrelsen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 20: Jakob Ellegaard:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 21: Christa Ohlsson og Mogens Ambrosius Frederiksen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 22: Inken Thaysen Dam:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Inken Thaysen Dam således:

"Lb.nr. 22, Inken Thaysen Dam areal i alt 6,46 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
260	2,62	§ 3 område (ej mulig gødskning+spr.)	40.000	104.800
	0,18	Landbrugsjord	-	-
7	3,30	Fredsskov	-	-
	0,36	Landbrugsjord (ej mulig med juletræer)	40.000	14.400
Grundbeløb				4.000
I alt samlet krav				123.200

Arealet har været bortforpagtet til økolog.

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet samt værdien af forpagtningsindtægten.

Det ville være naturligt, at tilplante arealet på 0,36 ha med juletræer, da det ligger op mod fredsskov. Denne indtjeningsmulighed mistes dog pga. fredningen."

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 23: Boet efter Mätha Kjerstine Daugaard og Birgit Marie Dagggaard-Hansen – Nu Sten Daugaard-Hansen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb.nr. 24: Udgået

Lb. nr. 25: Werner Johanning:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 26: Erik Steen Boe:

Advokat Anders Kolte, Aabenraa, har i brev af 30. oktober 2014 krævet ikke under 1 mill. kr. i erstatning for fredningen af del af matr. nr. 138 Stollig, der er et haveareal, fordi fredningen medfører dels ulempe og begrænsninger og dels en værdiforringelse af ejendommen. Advokat Anders Kolte har endvidere henvist til, at formålet med fredningen af Fladstendalen ikke nås ved at frede et privat haveareal, fordi fredningsbestemmelserne indeholder en lang række undtagelser vedrørende private haver. Da fredningen af del af matr. nr. 138 Stollig vil medføre et stort fald i ejendommens værd, da ejendommen bliver underlagt en

lang række restriktioner, kræver Erik Steen Boe ikke under 1.000.000 kr. For del af matr. nr. 34 Stollig kræves 150.000 kr. i erstatning, fordi fredningen påfører ejendommen ulemper og begrænsninger.

Advokat Anders Kolte har henvist i øvrigt til, at Erik Steen Boe allerede i 2012 har rettet henvendelse til Aabenraa Kommune for at få ejendommen Stolligvej 6 medtaget i kommuneplanen.

Advokat Anders Kolte har påstået Erik Steen Boe tillagt omkostninger til sagkyndig bistand

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 henvist til de generelle takster for fredningserstatninger, og har tilføjet, at der ikke er grundlag for at opfatte hele arealet som have.

Lb. nr.: 27: Ove Steen Boe:

Advokat Anders Kolte, Aabenraa, har i brev af 30. oktober 2014 krævet 150.000 kr. i erstatning for fredningen af ejendommen, fordi fredningen medfører ulemper og begrænsninger i mulighederne for at anvende ejendommen

Advokat Anders Kolte henviser i øvrigt til, at Ove Steen Boe allerede i 2012 har rettet henvendelse til Aabenraa Kommune for at få ejendommen Stolligvej 6 medtaget i kommuneplanen.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 henvist til de generelle takster for fredningserstatninger, og har tilføjet, at Ove Steen Boes ejendom ikke er en landbrugsejendom.

Lb.nr. 28: Udgået

Lb.nr. 29: Udgået

Lb. nr. 30: Rüdiger Momme Toft:

Rüdiger Momme Toft har i mail af 30. oktober 2014 oplyst, at han ejer matr. nr. 124 og 168 Stollig, Løjt, og at han tidligere har haft en juletræsproduktion på ejendommene, og at han de seneste år har udlejet jorden til juletræsproduktion. Rüdiger Momme Toft kræver ikke erstatning for juletræsproduktionen, men for ved fredningens gennemførelse at have mistet muligheden for at udstykke sin ejendom i ca. 10 parcelhusgrunde til en værdi pr. grund på minimum 100.000 kr. eller i alt minimum 1.000.000 kr.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 bemærket, at styrelsen forstår fredningens tekst og kortbilag sådan, at fortsat juletræsdyrkning på matr. nr. 168 og 124 Stollig "ikke forhindres af fredningen". Der ses ikke på nogen måde at være grundlag for erstatning for evt. fremtidige udstykningsmuligheder. Der er således alene grundlag for grundtaksterstatning.

Lb.nr.31: Udgået

Lb.nr.32: Udgået

Lb. nr. 33: Helle Momme Lund:

Helle Momme Lund har i mail af 30. oktober 2014 oplyst, at hun ejer ejendommen matr. nr. 135 Stollig, og at hun de sidste ca. 20 år har produceret juletræer på 0,6 ha af ejendommens jorder og på

nogle andre arealer. Da hendes grund ikke er særlig stor, vil der ikke kunne drives en rentabel forretning med salg af juletræer og pyntegrønt på ejendommen. Hun har investeret i maskiner og en hal. Hvis fredningen gennemføres, lider hun et driftstab på ca. 90.000 kr. pr. år. Derudover vil der være tab ved salg af ejendom på grund af de begrænsninger og rådighedsindskrænkninger, fredningen medfører for udnyttelsen af ejendommen og dens jorde og goodwill. Helle Momme Lund kræver derfor 2.180.000 kr. i erstatning.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 anført, at styrelsen "forstår fredningens tekst og kortbilag sådan, at juletræsdyrkning på det pågældende areal ikke forhindres af fredningen. Der er således alene grundlag for grundtaksterstatning".

Lb. nr. 34: Udgået

Lb.nr. 35: Udgået

Lb. nr. 36: Udgået

Lb. nr. 37: Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 38: Erik Steen Boe og Ove Steen Boe:

Advokat Anders Kolte, Aabenraa, har i brev af 30. oktober 2014 krævet 1.000.000 kr. i erstatning for fredningen af ejendommen, fordi fredningen betyder en alvorlig indskrænkning i mulighederne for en fornuftig anvendelse af arealet og i realiteten gør arealet værdiløst.

Advokat Anders Kolte har henvist i øvrigt til, at ejerne allerede i 2012 har rettet henvendelse til Aabenraa Kommune for at få ejendommen medtaget i kommuneplanen.

Advokat Anders Kolte har påstået Erik Steen Boe og Ove Steen Boe tillagt omkostninger til sagkyndig bistand.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 henvist til de generelle takster og har bemærket, at ejendommen ikke er en landbrugsejendom.

Lb. nr. 39: Ellen Krag Burba:

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Ellen Krag Burba således:

"Lb.nr. 39, Ellen Krag Burba areal i alt 7,56 ha

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
1251	6,93	§ 3 område (ej mulig gødskning+spr.)	40.000	277.200
	0,27	Fredsskov	-	-
	0,36	Restareal langs skellet	-	-
Grundbeløb				<u>4.000</u>

I alt samlet krav

281.200

Arealet er bortforpagtet til Carl Johs. Krag, som er økolog.

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning, grundet fredningen, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet, samt den årlige forpagtningsafgift.”

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 40: Udgået

Lb. nr. 41: Udgået

Lb. nr. 42 Ole Carsten Nielsen:

Ole Carsten Nielsen har i en mail modtaget den 17. november 2014 opfordret til, at det offentlige køber ejendommen, såfremt den ikke udtages af fredningsforslaget.

LandboSyd har opgjort erstatningskravet fra Ole Carsten Nielsen således:

” **Lb.nr. 42, Ole Carsten Nielsen areal i alt 1,36 ha**

Matr.nr.	Areal	Arealanvendelse	Krav pr. ha.	I alt
151	1,15	§ 3 område	40.000	46.000
		(ej mulig gødskning+spr.)		
	0,21	Landbrugsjord	-	-
Grundbeløb				<u>4.000</u>
I alt samlet krav				50.400

Arealet er bortforpagtet til Carl J. Krag, som er økolog

§ 3 området vil fremover ikke kunne få tilført gødning, hvilket medfører stærkt nedsat udbytte på arealet. Dermed falder værdien af arealet samt værdien af forpagtningsindtægten.”

Der henvises til Naturstyrelsens bemærkninger i brevet af 27. januar 2015, refereret under løbenummer 5.

Lb. nr. 43: Aabenraa Boligselskab A/S:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 44: Udgået

Lb. nr. 45: Udgået

Lb. nr. 46: Udgået

Lb. nr. 47: Christian Jebsen:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 48: Karen Marie Johannsen:

Karen Marie Johansen har i breve modtaget den 29. oktober 2014 og den 2. december 2014 påstået sig tilkendt erstatning med 495.000 kr. for nedgang i handelsværdien på ejendommen, såfremt fredningen gennemføres og i øvrigt for det tab, hun lider ved, at der ikke kan anlægges 18 pétanguebaner á 15 x 4 meter på hendes ejendom.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 henvist til de generelle takster og har bemærket, at ejendommen ikke er en landbrugsejendom.

Lb. nr. 49: Leif Nicolai Nielsen:

Specialkonsulent, cand. agro. Claus Erichsen har i brev af 30. oktober 2014 påstået Leif Nicolai Nielsen tilkendt i alt 123.445 kr. i erstatning. Kravet er opgjort således:

Erstatning for fredning af 27,87 ha á 3,500 kr./ha	= 97.545 kr.
Erstatning for sti over mark 478 m á 50 kr. /m	= 23.900 kr.
Sagkyndig bistand 2 timer á 1.000 kr.	= 2.000 kr.
	123.445 kr.

Claus Erichsen har anført i brevet, at kravet om erstatning støttes på den rådighedsindskrænkning fredningen medfører for Leif Nicolai Nielsens ejendom og indgrebet i Leif Nicolai Nielsens ejendomsret som følge af stiudlægget.

Naturstyrelsen har i brevet af 5. november 2014 henvist til, at stiforløbet over ejendommen er udtaget af fredningen.

Lb. nr. 50: Grundejerforeningen Bøgelundsbæk:

Intet erstatningskrav er rejst.

Lb. nr. 51: Jørgen Hansen Berg:

Intet erstatningskrav er rejst.

Fredningsnævnets bemærkninger

Fredningsnævnet skal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt., fastsætte erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de ejendomme, som omfattes af en fredning, for det tab, som fredningen påfører dem.

Det er udgangspunktet, at der ydes fuldstændig erstatning for det indgreb, som fredningen medfører. Erstatningerne fastsættes skønsmæssigt og efter en konkret bedømmelse, som omfatter det konkrete areals størrelse samt dets fremtidige udnyttelsesmuligheder set i forhold til de konkrete fredningsbestemmelser.

Mindsteerstatningen fastsættes til 3.600 kr. pr. ha, uanset om arealerne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller er med fredskovpligtig. Hvis et areal er under 1 ha, tilkendes ejeren mindsteerstatningen på 3.600 kr.

Der er ikke grundlag for at tilkende erstatning for forbuddet mod gødsugning og sprøjtning med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur", hvorefter § 3-arealerne må gødskes og sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning

Fredningsnævnet vurderer, at forbud mod fremtidig tilplantning med juletræer bør udløse en erstatning på 9.600 kr. pr. ha.

Der tilkendes ikke erstatning for den plejeret, der fremgår af fredningsbestemmelserne, fordi plejeretten ikke er en erstatningsberettiget ulempe.

Der tilkendes ikke erstatning for afdrift af juletræer efter 10 år, fordi afdriftstiden er en sædvanlig afdriftstid.

Der tilkendes 15,00 kr. pr. meter i erstatning for eksisterende stier i fredningsområdet.

Der tilkendes herefter de enkelte lodsejere følgende erstatninger:

Lb. nr. 1: Jens Christian Jensen:

Jens Christian Jensens ejendom har et samlet jordtilliggende på 7,36 ha

Der tilkendes Jens Christian Jensen følgende beløb i erstatning:

7,36 ha á 3.600 kr. = 26.496 kr.

Lb. nr. 2: Arne Gjødvad Jensen:

Arne Gjødvad Jensen ejendom har et jordtilliggende på 5,85 ha.

Arne Gjødvad Jensens ejendom ligger i landzone. Der er derfor ikke dokumenteret et grundlag for at tilkende Arne Gjødvad Jensen erstatning ud over den takstmæssige erstatning

Der tilkendes Arne Gjødvad Jensen følgende beløb i erstatning:

5,85 ha á 3.600 kr. = 21.060 kr.

Lb. nr. 3: Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen:

Ellen og Erling Jensens ejendom har et jordtilliggende på 9,54 ha.

Der tilkendes Ellen og Erling Jensen følgende beløb i erstatning:

9,54 ha á 3.600 kr. = 34.344 kr.

Lb.nr. 4: Aabenraa Kommune:

Aabenraa Kommune har ikke dokumenteret, at de kommunale arealer herunder ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa oprindeligt er midlertidigt erhvervet med henblik på enten videresalg eller udstykning.

Fredningsnævnet finder ikke, at de helt særlige forhold, som kan begrunde, at der skal tilkendes en offentlig myndighed erstatning for en fredning, er til stede i denne sag. Der tilkendes derfor ikke

Aabenraa Kommune erstatning for fredningen af de kommunalt ejede arealer herunder ejendommen matr. nr. 329 Kolstrup under Aabenraa i Fladstendalen jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1.

Lb.nr. 5: Kirsten Svennesen:

Kirsten Svennesens ejendom har et jordtilliggende på 10,08 ha.

Kirsten Svennesens ejendom er frijord og 5,66 ha af ejendommen er § 3-beskyttet. Ca. 0,84 ha af den øvrige del af ejendommen består af nåletræsbevoksninger.

Kirsten Svennesen har krævet erstatning for forbuddet i de oprindelige fredningsbestemmelser § 4 om sprøjtning og gødsning.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur" ikke er forbud mod gødsning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødsning og sprøjtning, bort.

Nåletræsbevoksningen på Kirsten Svennesens ejendom skal afdrives inden for den sædvanlige afdriftstid, der ifølge fredningsbestemmelsernes § 11 er 10 år. Da nåletræsbevoksningen bliver hugst-moden inden for dette tidsrum, tilkendes der ikke Kirsten Svennesen erstatning for afdrivningen af nåletræerne.

Fredningsnævnet finder, at der bør tilkendes Kirsten Svennesen 17.000 kr. skønsmæssigt svarende til udgifterne til fjernelse af stødene.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Kirsten Svennesen følgende beløb i erstatning:

10,08 ha á 3.600 kr./ha	= 36.288 kr.
-------------------------	--------------

Udgifter til fjernelse af stød	<u>17.000 kr.</u>
--------------------------------	-------------------

I alt	53.288 kr.
-------	------------

Lb. nr. 6: Bent Martin Christensen.

Bent Christensen ejendom har et jordtilliggende på 3,31 ha. Der er en eksisterende sti på ejendommen, og ejendommen anvendes delvist til juletræsproduktion.

Ejendommen er omfattet af særbestemmelsen i fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, hvorefter der fortsat må være juletræsproduktion på ejendommen matr. nr. 88 Rise-Hjarup, Rise.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Bent Martin Christensen følgende beløb i erstatning:

3,31 ha á 3.600 kr./ha	= 11.916 kr.
------------------------	--------------

Erstatning for eksisterende sti, der inddra-

ges i fredningsområdet 75 m á 15 kr./m = 1.125 kr.

I alt = 13.041 kr.

Lb. nr. 7: Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen:

Gert Bruhns, Werner Bruhns og Flemming Hatteses ejendom har et samlet jordtilliggende 4,10 ha.

Der tilkendes Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen følgende beløb i erstatning:

4,10 ha á 3.600 kr./ha = 14.760 kr.

Lb. nr. 8: Ole Bill:

Ole Bills ejendom har et jordtilliggende på 3,99 ha.

Der tilkendes Ole Bill følgende beløb i erstatning:

3,99 ha á 3.600 kr. = 14.364 kr.

Lb. nr. 9: Jes Philip Jepsen Schmidt:

Jes Philip Jepsen Schmidts ejendom har et samlet jordtilliggende på 15,63 ha, hvoraf 0,83 ha er § 3-beskyttet og 7,7 ha er fredskovpligtig.

Jes Philip Jepsen Schmidt har krævet erstatning for forbuddet i de oprindelige fredningsbestemmelser § 4 om sprøjtning og gødskning.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur" ikke er forbud mod gødskning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødskning og sprøjtning, bort.

Ejendommen matr. nr. 204 Rise Hjarup, Rise, er omfattet af særbestemmelsen i fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, hvorefter der fortsat må være juletræsproduktion på ejendommen matr. nr. 204 Rise-Hjarup, Rise.

Da fredningsbestemmelserne i øvrigt indeholder forbud mod juletræsdyrkning på de øvrige ikke fredskovpligtige arealer af matr. nr. 153 Rise-Hjarup, Rise og del af matr. nr. 391 smst., tilkendes der Jes Philip Schmidt erstatning for dette forbud med 9.600 kr./ha.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Jes Philip Jepsen Schmidt følgende beløb i erstatning:

10,82 ha á 3.600 kr./ha = 38.952 kr.

Forbud mod juletræskulturer på 3,73 ha af

matr. nr. 153 Rise-Hjarup, Rise og 1,08 ha

på del af matr. nr. 391 Rise-Hjarup, Rise:

4,81 ha á 9,600 kr./ha = 46.176 kr.

I alt 85.128 kr.

Lb. nr. 10: Karsten Kaufmann Damm:

Karsten Kaufmann Damms ejendom har et jordtilliggende på 4,20 ha, hvoraf 0,40 ha er § 3-beskyttet og 0,33 ha er fredskovspligtig.

Karsten Kaufmann Damm har krævet erstatning for forbuddet i de oprindelige fredningsbestemmelser § 4 om sprøjtning og gødsning.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur" ikke er forbud mod gødsning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødsning og sprøjtning, bort.

Da fredningsbestemmelserne indeholder forbud mod juletræsdyrkning på de øvrige ikke fredskovpligtige arealer, tilkendes der Karsten Kaufmann Damm erstatning for dette forbud med 9.600 kr./ha.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Karsten Kaufmann Damm følgende beløb i erstatning:

0,73 ha á 3.600 kr./ha = 3.600 kr. (mindsteerstatning)

Forbud mod juletræskulturer:

3,47 ha á 9,600 kr./ha = 33.312 kr.

I alt 36.912 kr.

Lb. nr. 11: Birketoft I/S:

Birketoft I/S' ejendom har et samlet jordtilliggende på 17,12 ha, hvoraf 2,36 ha er § 3-beskyttet og 1,16 ha er fredskov.

Birketoft I/S har krævet erstatning for forbuddet i de oprindelige fredningsbestemmelser § 4 om sprøjtning og gødsning.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur" ikke er forbud mod gødsning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødsning og sprøjtning, bort.

Nåletræsbevoksningen på Birketoft I/S' ejendom matr. nr. 1924, Kolstrup under Aabenraa, skal afdrives inden for den sædvanlige afdriftstid, der ifølge fredningsbestemmelsernes § 11 er 10 år. Da

nåletræsbevoksningen bliver hugstmoden inden for dette tidsrum, tilkendes der ikke Birketoft I/S erstatning for afdrivningen af nåletræerne.

Da fredningsbestemmelserne indeholder forbud mod juletræsdyrkning på de øvrige ikke fredskovpligtige arealer, tilkendes der Birketoft I/S erstatning for dette forbud med 9.600 kr./ha.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Birketoft I/S følgende beløb i erstatning:

(17,12 ha – 12,30) ha á 3.600 kr./ha = 17.352 kr.

Forbud mod juletræskulturer:

12,30 ha á 9,600 kr./ha = 118.080 kr.

I alt 135.432 kr.

Lb. nr. 12: Gert Holst Hansen:

Gert Holst Hansens ejendom har et jordtilliggende på 3,70 ha, hvoraf 0,02 ha er § 3-beskyttet og 2,56 ha er fredskovspligtig.

Ejendommen del af matr. nr. 9a Stollig Løjt er omfattet af særbestemmelsen i fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, hvorefter der fortsat må være juletræsproduktion på ejendommen matr. nr. 9a Stollig, Løjt.

Nåletræsbevoksningen på ejendommen skal afdrives inden for den sædvanlige afdriftstid, der ifølge fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, er 10 år. Da nåletræsbevoksningen bliver hugstmoden inden for dette tidsrum, tilkendes der ikke Gert Holst Hansen erstatning for driftstab.

Erstatning for udgifter til sagkyndig bistand fastsættes skønsmæssigt til 10.000 kr. incl. moms.

Der tilkendes Gert Holst Hansen følgende beløb i erstatning:

3,70 ha á 3.600 kr./ha = 13.320 kr.

Sagkyndig bistand 10.000 kr.

I alt 23.320 kr.

Lb. nr. 13: Marie Hildebrandt:

Marie Hildebrandts ejendom har et jordtilliggende på 0,64 ha, der er fredskovpligtig.

Der tilkendes Marie Hildebrandt 3.600 kr. i erstatning som mindsteerstatning.

Lb. nr. 14: Ilse Heitmann Madsen:

Ilse Heitmann Madsens ejendom har et samlet jordtilliggende på 19,16 ha, hvoraf 4,1 ha er §-3 beskyttet og 1,96 er fredskovpligtig.

Ilse Heitmann Madsen har rejst krav om erstatning på 3 mill. kr. fordi det efter hendes opfattelse er stærkt værdinedsættende, at der ikke må anlægges en ridebane og opføres en ridehal med tilhørende installationer på ejendommen, og at ejendommens samlede landbrugsarealer ikke kan benyttes på juletræsproduktion, hvorefter de ca. 7 ha resterende landbrugsjord ikke kan anvendes til juletræsproduktion, hvilket betyder et tab på 120.000 kr./ha.

Ilse Heitmann Madsen har derudover rejst krav om erstatning på ca. 20.000 kr. med tillæg af moms til revisionselskabet Deloitte for beregning af tabet og 10.000 kr. med tillæg af moms til valuarvurdering af ejendommen.

Fredningsnævnet bemærker, at fredningsbestemmelserne ikke hindrer opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i Fladstendalen. Ridehaller til hobbymæssig anvendelse samt ridebaner kan alene etableres med en særlig tilladelse efter planlovens landzonebestemmelser, og en sådan begunstigende forvaltningsakt har borgeren ikke noget retskrav på. Der er derfor ikke grundlag for at tilkende Ilse Heitmann Madsen 3 mill. kr. i erstatning for en eventuel mindre værdi af hendes ejendom, som skyldes forhold, der ikke relateres til gennemførelsen af fredningen af Fladstendalen.

Ejendommene del af matr. nr. 68, del af 2773 og 2774 Kolstrup under Aabenraa er omfattet af særbestemmelsen i fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, hvorefter der fortsat må være juletræsproduktion på disse ejendomme.

Ilse Heitmann Madsen har ikke dokumenteret, at hun har afholdt udgifter til sagkyndig bistand i forbindelse med fremsættelsen af erstatningskravet. Der tilkendes hende derfor ikke erstatning herfor.

Der tilkendes Ilse Heitmann Madsen følgende beløb i erstatning:

19,16 - 7,0 ha á 3.600 kr./ha = 43.776 kr.

Forbud mod juletræskulturer:

7 ha á 9,600 kr./ha = 67.200 kr.

I alt 110.976 kr.

Lb. nr. 15: Annelie Stougaard:

Annelie Stougårds ejendom har et jordtilliggende på 1,32 ha., hvoraf 0,93 ha er § 3-beskyttet.

Annelie Stougaard har rejst krav om en erstatning på 45.000 kr. for tab af indtægter fra juletræsproduktion på ejendommen.

Der tilkendes Annelie Stougaard følgende beløb i erstatning:

1,32 ha – 0,39 ha á 3.600 kr./ha = 3.600 kr. (mindsteerstatning)

Forbud mod juletræskulturer:

0,39 ha á 9,600 kr./ha = 3.744 kr.

I alt 7.344 kr.

Lb. nr. 16: Kaj Hildebrandt:

Kaj Hildebrandts ejendom har et samlet jordtilliggende på 2,72 ha, hvoraf 1,22 ha er § 3-beskyttet og 0,16 ha er fredskovpligtig.

Kaj Hildebrandt har krævet erstatning for forbuddet i de oprindelige fredningsbestemmelser § 4 om sprøjtning og gødskning.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur" ikke er forbud mod gødskning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødskning og sprøjtning, bort.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Kaj Hildebrandt følgende beløb i erstatning:

2,72 – 1,3 ha á 3.600 kr. = 5.112 kr.

Forbud mod juletræskulturer:

1,3 ha á 9.600 kr./ha = 12.480 kr.

I alt 17.592 kr.

Lb. nr. 17: Uwe Riis:

Uwe Riis' ejendom har et jordtilliggende på 0,94 ha, der er fredskovpligtig.

Der tilkendes Uwe Riis 3.600 kr. i erstatning som mindsteerstatning.

Lb. nr. 18: Uwe Gordon:

Uwe Gordons ejendom har et samlet jordtilliggende på 3,61 ha, hvoraf 3,06 ha er § 3-beskyttet og 0,02 ha fredskovpligtig.

Der tilkendes Uwe Gordon følgende beløb i erstatning:

3,61 ha á 3.600 kr./ha = 12.996 kr.

Lb. nr. 19: Skov- og Naturstyrelsen:

Der tilkendes ikke Skov- og Naturstyrelsen erstatning for fredningen af de statslige arealer i Fladstendalen, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1.

Lb. nr. 20: Jakob Ellegaard:

Jakob Ellegaards ejendom har et jordtilliggende på 0,12 ha.

Der tilkendes Jakob Ellegaard 3.600 kr. i erstatning som mindsteerstatning.

Lb. nr. 21: Christa Ohlsson og Mogens Ambrosius Frederiksen:

Christa Ohlsons og Mogens Ambrosius Frederiksens ejendom har et samlet jordtilliggende på 3,75 ha, hvoraf 1,19 ha er § 3-beskyttet.

Der tilkendes Christa Ohlson og Mogens Ambrosius Frederiksen følgende beløb i erstatning:

3,75 ha á 3.600 kr./ha = 13.500 kr.

Lb. nr. 22: Inken Thaysen Dam:

Inken Thaysen Dams ejendom har et samlet jordtilliggende på 6,46 ha, hvoraf 2,62 ha er § 3-beskyttet og 3.30 ha er fredskovpligtig.

Inken Thaysen Dam har krævet erstatning for forbuddet i de oprindelige fredningsbestemmelser § 4 om sprøjtning og gødskning.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om "Beskyttet natur" ikke er forbud mod gødskning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødskning og sprøjtning, bort.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Inken Thaysen Dam følgende beløb i erstatning:

6,46 – 0,36 ha á 3.600 kr./ha = 21.960 kr.

Forbud mod juletræskulturer:

0,36 ha á 9.600 kr./ha = 3.456 kr.

I alt 25.416 kr.

Lb. nr. 23: Boet efter Mätha Kjerstine Daugaard og Birgit Marie Dauggaard-Hansen – Nu Steen Daugaard-Hansen:

Steen Daugaard Hansens ejendom har et jordtilliggende på 4,52 ha, hvoraf 4.36 ha er § 3- beskyttet.

Der tilkendes Steen Daugaard-Hansen følgende beløb i erstatning:

4,52 ha á 3.600 kr./ha = 16.272 kr.

Lb. nr. 25: Werner Johanning:

Werner Johannings ejendom har et jordtilliggende på 0,77 ha, hvoraf 0,02 ha er § 3- beskyttet.

Der tilkendes Werner Johanning 3.600 kr. i erstatning som mindsteerstatning.

Lb. nr. 26: Erik Steen Boe:

Erik Steen Boes ejendom har et samlet jordtilliggende på 2,14 ha, hvoraf 0,22 ha er fredskovspligtig.

Erik Steen Boe har krævet ikke under 1 mill. kr. i erstatning for den værdiforringelse, som fredningen medfører for hans ejendom.

Advokat Anders Kolte har i brevet af 30. oktober 2014 nærmere redegjort for kravet.

Fredningsnævnet finder det ikke dokumenteret, at der er grundlag for at tilkende Erik Steen Boe anden erstatning end den takstmæssige erstatning samt godtgørelse for omkostninger.

Der tilkendes Erik Steen Boe følgende beløb i erstatning:

2,14 – 1,92 ha á 3.600 kr./ha = 3.600 kr.

Forbud mod juletræskulturer på 1,30 ha

af ejendommen del af matr. nr. 138 Stollig,

Løjt og 0,62 ha af ejendommen del af matr.

nr. 34 Stollig,

Løjt, i alt 1,92 ha á 9.600 kr. = 18.432 kr.

Godtgørelse for sagkyndig bistand = 5.000 kr.

I alt 27.032 kr.

Lb. nr.: 27: Ove Steen Boe:

Ove Steen Boes ejendom har et jordtilliggende på 2,17 ha, hvoraf 1,93 ha er § 3-beskyttet.

Ove Steen Boe har krævet 150.000,00 kr. i erstatning, fordi fredningen medfører ulemper og begrænsninger i mulighederne for at anvende ejendommen

Advokat Anders Kolte, Aabenraa, har i brev af 30. oktober 2014 nærmere redegjort for kravet.

Fredningsnævnet finder det ikke dokumenteret, at der er grundlag for at tilkende Ove Steen Boe anden erstatning end den takstmæssige erstatning samt godtgørelse for omkostninger.

Der tilkendes Ove Steen Boe følgende beløb i erstatning:

(2,17 – 0,24) ha á 3.600 kr./ha = 6.948 kr.

Forbud mod juletræskulturer:

0,24 ha á 9.600 kr. = 2.304 kr.

Godtgørelse for sagkyndig bistand 5.000 kr.

I alt 14.252 kr.

Lb. nr.: 30 Rüdiger Momme Toft:

Rüdiger Momme Tofts ejendom har et jordtilliggende på 1,05 ha.

Rüdiger Momme Toft har krævet 1 mill. kr. i erstatning for den manglende mulighed for udstykning i byggegrunde af sin ejendom, som fredningen indebærer.

Rüdiger Momme Toft har i øvrigt oplyst, at der er juletræsproduktion på ejendommen.

Ejendommen er omfattet af fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, således at juletræsproduktionen kan fortsættes på 124 og 168 Stollig, Løjt.

Fredningsnævnet finder det ikke dokumenteret, at der er mulighed for udstykning.

Der tilkendes derfor Rüdiger Momme Toft følgende beløb i erstatning:

1,05 ha á 3.600 kr. = 3.780 kr.

Lb. nr.: 33 Helle Momme Lund:

Helle Momme Lunds ejendom har et jordtilliggende på 1,26 ha, hvoraf 0,66 ha er fredskovpligtigt.

Helle Momme Lund har rejst krav om erstatning på 2.180.000 kr.

Helle Momme Lund har i brevet af 30. oktober 2014 redegjort for sit krav og har oplyst, at hun har produceret juletræer på sin ejendom og nogle yderligere arealer i 20 år. Hun har i forbindelse hermed investeret i maskiner og en hal. Hvis hendes ejendom fredes, lider hun et driftstab på årligt 90.000 kr., hvortil kommer et værditab på grund af de begrænsninger og rådighedsindskrænkninger, fredningen medfører for udnyttelsen af ejendommen, dens jorde og den goodwill, hun har opnået.

Ejendommen er omfattet af særbestemmelsen i fredningsbestemmelsernes § 11, stk. 2, hvorefter der fortsat må være juletræsproduktion på den del af ejendommen matr. nr. 135 Stollig, Løjt, der omfattes af fredningen.

Der tilkendes derfor Helle Momme Lund følgende beløb i erstatning:

1,26 ha á 3.600 kr. = 4.536 kr.

Lb. nr.: 37 Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen:

Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensens ejendom har et jordtilliggende på 1,28 ha, der er fredskovpligtigt.

Der tilkendes Rie og Frank Jensen følgende beløb i erstatning:

1,28 ha. á 3.600 kr. = 4.608 kr.

Lb. nr.: 38 Erik Steen Boe og Ove Steen Boe:

Erik Steen Boes og Ove Steen Boes ejendom har et jordtilliggende på 5,27 ha, hvoraf 1,82 ha er § 3-beskyttet og 0,55 ha er fredskovspligtigt.

Advokat Anders Kolte har i brevet af 30. oktober 2014 krævet 1.000.000 kr. i erstatning for fredningen af ejendommen, fordi fredningen betyder en alvorlig indskrænkning i mulighederne for en fornuftig anvendelse af arealet og i realiteten gør arealet værdiløst.

Fredningsnævnet finder ikke, at der er grundlag for at tilkende Erik Steen Boe og Ove Steen Boe anden erstatning end den takstmæssige erstatning samt godtgørelse for omkostninger.

Der tilkendes Erik Steen Boe og Ove Steen Boe følgende beløb i erstatning:

5,27 – 2,90 ha á 3.600 kr./ha = 8.532 kr.

Forbud mod juletræskulturer:

2,90 ha á 9.600 kr. = 27.840 kr.

Godtgørelse for sagkyndig bistand 5.000 kr.

I alt 41.372 kr.

Lb. nr.: 39 Ellen Krag Burba:

Ellen Krag Burbas ejendom har et jordtilliggende på 7,56 ha, hvoraf 6,93 ha er § 3-beskyttet og 0,27 ha er fredskovpligtigt.

LandboSyd har krævet erstatning for manglende mulighed for gødskning og sprøjtning af § 3 arealerne.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om ”Beskyttet natur” ikke er forbud mod gødskning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødskning og sprøjtning, bort.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Der tilkendes Ellen Kragh Burba følgende beløb i erstatning:

7.56 ha á 3.600 kr./ha = 27.216 kr.

Lb. nr.: 42 Ole Carsten Nielsen:

Ole Carsten Nielsens ejendom har et jordtilliggende på 1,36 ha, hvoraf 1,15 ha er § 3-beskyttet.

LandboSyd har krævet erstatning for manglende mulighed for gødskning og sprøjtning af § 3 arealerne.

Da der med den ændrede formulering af fredningsbestemmelsernes § 4 om ”Beskyttet natur” ikke er forbud mod gødskning og sprøjtning med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning, falder den del af erstatningskravet, der vedrører forbuddet mod gødskning og sprøjtning, bort.

Erstatningen for sagkyndig bistand, ydet af LandboSyd, fastsættes samlet for de lodsejere, som LandboSyd har repræsenteret under sagen, jf. nedenfor.

Det ligger uden for Fredningsnævnets kompetence at tilbyde overtagelse af ejendommen.

Der tilkendes Ole Carsten Nielsen følgende beløb i erstatning:

1,36 ha á 3.600 kr./ha = 4.896 kr.

Lb. nr.: 43 Aabenraa Boligselskab A/S:

Aabenraa Boligselskabs ejendom har et jordtilliggende på 0,09 ha.

Der tilkendes Aabenraa Boligselskab A/S 3.600 kr. i erstatning som mindsteerstatning.

Lb. nr.: 47 Christian Jebsen:

Christian. Jebsens ejendom har et jordtilliggende på 2,93 ha, hvoraf 0,02 ha er § 3-beskyttet og 2,49 ha er fredskovspligtigt areal.

Der tilkendes Christian Jebsen følgende beløb i erstatning:

2,93 ha á 3.600 kr./ha = 10.548 kr.

Lb. nr.: 48 Karen Marie Johannsen:

Karen Marie Johannsens ejendom har et jordtilliggende på 1,11 ha.

Karen Margrethe Johansen har i breve modtaget den 29. oktober 2014 og den 2. december 2014 påstået sig tilkendt 495.000 kr. i erstatning for nedgangen i ejendommens handelsværdi, såfremt fredningen gennemføres og i øvrigt for det tab, hun lider ved, at der ikke kan anlægges 18 pétanguebaner á 15 x 4 meter på hendes ejendom.

Da fredningen af Fladstendalen ikke påvirker handelsværdien af ejendommen, og da hele ejendommens jordtilliggende registreres som haveareal med de gunstigere fredningsbestemmelser, finder Fredningsnævnet, at der ikke er grundlag for at tilkende Karen Marie Johannsen anden erstatning end den takstmæssige.

Der tilkendes Karen Marie Johannsen følgende beløb i erstatning:

1,11 ha á 3.600 kr./ha = 3.996 kr.

Lb. nr.: 49: Leif Nicolai Nielsen:

Leif Nicolai Nielsens ejendom har et jordtilliggende på 27,87 ha, hvoraf 19,66 ha er § 3-beskyttet, og 4,40 ha er fredskovpligtigt areal.

Specialkonsulent, cand. agro. Claus Erichsen har i brevet af 30. oktober 2014 påstået Leif Nicolai Nielsen tilkendt 97.545 kr. i arealerstatning og 23.900 kr. for stiudlæg samt endelig 2.000 kr. til dækning af udgifterne til sagskyndig bistand.

Fredningsnævnet bemærker, at der ikke i forbindelse med fredningen af Fladstendalen skal ske udlæg af sti over Leif Nicolai Nielsens ejendom. Der tilkendes derfor ikke erstatning for stiudlæg.

Der tilkendes Leif Nicolai Nielsen følgende beløb i erstatning og omkostningsdækning:

27,87 ha á 3.600 kr./ha = 100.332 kr.

Omkostningsdækning = 2.000 kr.

I alt 102.332 kr.

Lb. nr.: 50 Grundejerforeningen Bøgelundsbæk:

Grundejerforeningen Bøgelundsbæks jordtilliggende er 0,96 ha, hvoraf 0,12 ha er § 3-beskyttet.

Der tilkendes Grundejerforeningen Bøgelundsbæk 3.600 kr. i erstatning som mindeerstatning.

Lb. nr.: 51: Jørgen Hansen Berg:

Jørgen Hansen Bergs ejendom har et jordtilliggende på 3,37 ha, hvoraf 0,02 er § 3-beskyttet og 3,34 ha er fredskovpligtigt areal.

Jørgen Hansen Berg har ikke rejst krav om erstatning.

Der tilkendes Jørgen Hansen Berg følgende beløb i erstatning:

3,37 ha á 3.600 kr./ha = 12.132 kr.

Andre spørgsmål

LandboSyd har i medfør af naturbeskyttelseslovens § 47 krævet 75.625,00 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand til Kirsten Jensen, Bent Martin Christensen, Jes Phillip Jepsen Schmidt, Karsten Kaufmann Damm, Birketoft I/S, Kaj Hildebrandt, Inken Thaysen Dam, Ellen Kragh Burba og Ole Carsten Nielsen.

Efter en samlet vurdering af det arbejde, som LandboSyd har udført for de lodsejere, som LandboSyd repræsenterer, fastsættes godtgørelsen for den sagkyndige bistand til disse lodsejere til 75.625 kr. med tillæg af moms.

Da den samlede erstatning i anledning af fredningen overstiger 500.000 kr., skal Natur – og Miljøklagenævnet efterprøve Fredningsnævnets afgørelse i dens helhed, uanset om afgørelsen påklages jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Efter naturbeskyttelseslovens § 49 søger Miljøministeren for, at tilkendte erstatninger udbetales. En erstatning kan først kræves udbetalt, når det er endeligt afgjort, om fredningen skal gennemføres.

De tilkendte erstatningsbeløb forrentes i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4, fra datoen for Fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks National Banks diskonto.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at fravige bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3, hvorefter staten skal afholde $\frac{3}{4}$ af de tilkendte erstatninger og godtgørelser, medens Aabenraa Kommune skal afholde $\frac{1}{4}$.

Fredningsnævnets afgørelse

Denne afgørelse forelægges for Natur – og Miljøklagenævnet.

Hvis Natur – og Miljøklagenævnet opretholder afgørelsen, sørger Miljøministeren for, at der udbetales erstatning til de respektive ejere pr lb.nr. som opregnet i fredningsforslaget i alt 940.541 kr.:

Lb. nr. 1: Jens Christian Jensen	26.496 kr.
Lb. nr. 2: Arne Gjødvad Jensen	21.060 kr.
Lb. nr. 3: Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen	34.344 kr.
Lb. nr. 5: Kirsten Svennesen	53.288 kr.
Lb. nr. 6: Bent Martin Christensen	13.041 kr.
Lb. nr. 7: Gert Bruhn, Werner Bruhn og Flemming Hattesen	14.760 kr.
Lb. nr. 8: Ole Bill	14.364 kr.
Lb. nr. 9: Jes Philip Jepsen Schmidt	85.128 kr.
Lb. nr.10: Karsten Kaufmann Damm	36.912 kr.
Lb. nr. 11:Birketoft I/S	135.432 kr.
Lb. nr. 12: Gert Holst Hansen	23.320 kr.
Lb. nr. 13: Marie Kirstine Hildebrandt	3.600 kr.
Lb. nr. 14: Ilse Heitmann Madsen	110.976 kr.
Lb. nr. 15: Annelie Stougaard	7.344 kr.
Lb. nr. 16: Kaj Hildebrandt	17.592 kr.
Lb. nr. 17: Uwe Riis	3.600 kr.
Lb. nr. 18: Uwe Gordon Thomsen	12.996 kr.
Lb. nr. 20: Jakob Ellegaard	3.600 kr.
Lb. nr. 21: Christa Ohlson og Mogens Ambrosius Frederiksen	13.500 kr.
Lb. nr. 22: Inken Thaysen Dam	25.416 kr.
Lb. nr. 23: Steen Daugaard-Hansen	16.272 kr.
Lb. nr. 25: Werner Johanning	3.600 kr.
Lb. nr. 26: Erik Steen Boe	27.032 kr.
Lb. nr. 27: Ove Steen Boe	14.252 kr.
Lb. nr. 30: Rüdiger Momme Toft	3.780 kr.
Lb. nr. 33: Helle Momme Lund	4.536 kr.

Lb. nr. 37: Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen	4.608 kr.
Lb. nr. 38: Erik Steen Boe og Ove Steen Boe	41.372 kr.
Lb. nr. 39: Ellen Krag Burba	27.216 kr.
Lb. nr. 42: Ole Carsten Nielsen	4.896 kr.
Lb. nr. 43: Aabenraa Boligselskab	3.600 kr.
Lb. nr. 47: Christian Jebsen	10.548 kr.
Lb. nr. 48: Karen Marie Johannsen	3.996 kr.
Lb. nr. 49: Leif Nicolai Nielsen	102.332 kr.
Lb. nr. 50: Grundejerforeningen Bøgelundsbæk	3.600 kr.
Lb. nr. 51: Jørgen Hansen Berg	12.132 kr.

Der udbetales ingen erstatning til

Lb. nr. 4: Aabenraa Kommune.

Lb. nr. 19: Skov – og Naturstyrelsen.

De tilkendte erstatningsbeløb forrentes fra datoen for Fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks National Banks diskonto.

Der udbetales 75.625 kr. med tillæg af moms i godtgørelse til LandboSyd.

Staten afholder $\frac{3}{4}$ af de tilkendte erstatninger. Resten afholdes af Aabenraa Kommune.

Klagevejledning:

Afgørelsen der vedrører erstatning efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, kan påklages af den, der anser sig berettiget til større erstatning, eller en myndighed, der skal udrede en del af erstatningen jf. naturbeskyttelseslovens § 43.

Borgere og myndigheder skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Margit Ø. Laub

Jan Thomsen

Martin Ugilt Thomsen

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
E-mail:
esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

14. maj 2013
Fredningssag 20/2013

INDKALDELSE

Vedrørende: J. nr. 20/2013: Forslag om fredning af Fladstensdalen i Aabenraa Kommune.

Danmarks Naturfredningsforening har den 29. april 2013 over for Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig del, fremsat forslag om fredning af Fladstensdalen i Aabenraa Kommune.

Fredningsforslaget omfatter ejendommene matr. nr. 10, 88, 123, 144, 153, 161, 162 b, 163, 200, 204, del af 257, 260, 252, 253, 344, 367, del af 391, 405, 409, 414 alle Rise-Hjarup, Rise, "k" Rise-Hjarup, Rise, ejendommene matr. nr. 22, 68, 88, 151, del af 329, 700, 978, 1251, 1405, 1692, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1933, del af 1934a, 2623, 2648, 2725, 2741, del af 2753, 2762, 2768, 2771, 2772, 2773, 2774, 2781, 2799 alle Kolstrup under Aabenraa, del af "a" Kolstrup under Aabenraa, del af "g" Kolstrup under Aabenraa, del af "k" Kolstrup under Aabenraa, del af "y" Kolstrup under Aabenraa, ejendommene matr. nr. 558 og 822 Aabenraa, samt ejendommene matr. nr. del af 7, del af 8, del af 9a, 9c, del af 31, 33, del af 34, 35, 51, 87, 99, 109, 110, 114, 124, 125, 134, del af 135, del af 138, 147, 163, 164, 165, 168, 173, 174, 183, 191, 209, 210, 227, del af 253, 256, 260, del af 270, del af 291, del af 298, 299, del af 305, del af 312, 313 alle Stollig, Løjt, del af "b" Stollig, Løjt, del af "c" Stollig, Løjt og del "d" Stollig, Løjt.

Fredningsområdet, der omfatter ca. 246 ha, strækker sig fra et græsningsareal øst for Aabenraa ved Dambjerg øst og nord om byen mod vest til Høje Kolstrup, hvor Gammel Ribevej er den vestlige grænse. Fredningsområdet afgrænses mod syd og øst af boligområderne Høje Kolstrup, Nørreskov og Lindbjerg.

Fredningen har til formål at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer, og at sikre overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Såfremt fredningsforslaget gennemføres, ophæves samtidig den del fredningen af Knapstien - gennemført ved fredningsdeklaration af 7. juli 1959 - som ligger inden for fredningsområdet.

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, må der herefter ikke foretages noget, som strider mod fredningsforslaget. Overtrædelse kan medføre bødestraf.

De indkaldes hermed til offentligt møde om fredningsforslaget

FREDAG, DEN 21. juni 2013, kl. 10.00

på Restaurant & Kursuscenter Folkehjem, Haderslevvej 7, 6200 Aabenraa med efterfølgende besigtigelse af de arealer, fredningsforslaget vedrører.

Kopi af fredningsforslaget er vedlagt denne indkaldelse.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, Dokken 1, 6700 Esbjerg

Esbjerg, den 14. maj 2013

Margit Ø. Laub
formand

Denne indkaldelse er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Aabenraa Kommune, natur@aabenraa.dk
Naturstyrelsen, rib@nst.dk
Miljøministeriet Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk
Naturstyrelsen Sønderjylland, sdj@nst.dk
Ribe Arealforvaltning, raf@nst.dk
Kulturstyrelsen, ka@kulturstyrelsen.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, kleis@greenmail.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, famham@live.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk
Friluftsrådet/Sønderjylland, soenderjylland@friluftsradet.dk
Friluftsrådet/Aabenraa, arne1864@bbsyd.dk

Jens Christian Jensen
Arne Gjødvad Jensen
Ellen Østergaard Jensen og Erling Jensen
Aabenraa Kommune
Kirsten Svennesen
Bent Martin Christensen

Gammel Ribevej 134, 6200 Aabenraa
Gammel Ribevej 130, 6200 Aabenraa
Skovgårdsvej 1, 6200 Aabenraa
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa
Skrevenstenvej 103, 6200 Aabenraa
Lindbjerg Skovvej 111, Rise Hjarup, 6200
Aabenraa

Gert Bruhn
Werner Bruhn
Flemming Bjerg Hattesen
Ole Bill

Jes Philip Jepsen Schmidt

Karsten Kaufmann Damm
Birktoft I/S c/o
Carsten Krag Hildebrandt
Carl Johannes Krag
Thomas Krag Burba
Gert Holst Hansen
Marie Kirstine Hildebrandt
Ilse Heitmann Madsen
Annelie Stougaard
Kaj Hildebrandt
Uwe Friis

Uwe Grodon Thomsen
Skov- og Naturstyrelsen
Skov- og Naturstyrelsen/v
Gråsten Statsskovdistrikt
Jakob Ellegaard
Christa Ohlsson
Mogens Ambrosius Frederiksen
Inken Thaysen Dam
Boet efter Märtha Kjestine Daugaard
og Bergit Marie Daugaard-Hansen
v/Martin Daugaard-Hansen
Jutta Sennels og Erik Vilhelm Sennels
Werner Johanning
Erik Steen Boe
Ove Steen Boe
Lis Andreas og Leif Andreas
Aage Nikolaj Nissen
Rüdiger Momme Toft
Helle Susanne Jørgensen og Henning Jørgensen
Susanne Mette Skau Nomanni og Leif Nomanni
Hella Momme Lund
Birgit Andersen
Ove Riis Andersen
Poul Vind Teilmann
Rie Møller Jensen og Lars Frank Jensen
Ellen Krag Burba
Irene M. Kaluzny Terp-Nielsen og
Arne Terp-Nielsen

Frøeløkke 217, 6200 Aabenraa
Naldtangvej 9, 6200 Aabenraa
Rådmandsløkken 31B, 6200 Aabenraa
Rise Hjarup Bygade 26, Rise Hjarup, 6200
Aabenraa
Rise Hjarup Bygade 51, Rise Hjarup, 6200
Aabenraa
Haderslevvej 275, Fladsten, 6200 Aabenraa

Barsmark Bygade 116, 6200 Aabenraa
Skovby Bygade 15, 6200 Aabenraa
Gamle Landevej 15, Bodum, 6200 Aabenraa
Haderslevvej 265, Fladsted, 6200 Aabenraa
Loddenhøjvej 55, Barsmark, 6200 Aabenraa
Lindbjerg Skovvej 7, 6200 Aabenraa
Engsig 9, 6200 Aabenraa
Loddenhøjvej 55, Barsmark, 6200 Aabenraa
Rise Hjarup Bygade 18, Rise Hjarup, 6200
Aabenraa
Korupmarkvej 24, 6372 Bylderup-Bov
Haraldsgade 52, 2100 København Ø

Felstedvej 14, 6300 Gråsten
Lindbjerg Skovvej 10, 6200 Aabenraa
Lindbjerg Skovvej 8, 6200 Aabenraa
Langbyvej 9, Langby, 8581 Nimtofte
Stolligvej 54, 6200 Aabenraa

Fjelstrupvej 98, 6100 Haderslev
Haderslevvej 241, Vennelyst, 6200 Aabenraa
Haderslevvej 243, Vennelyst, 6200 Aabenraa
Stolligvej 14, 6200 Aabenraa
Ramsherred 7, 2. sal, 6200 Aabenraa
Dimen 11, 6200 Aabenraa
Dimen 13, 6200 Aabenraa
Dimen 1, 6200 Aabenraa
Dimen 15, 6200 Aabenraa
Dimen 33, 6200 Aabenraa
Dimen 44, 6200 Aabenraa
Dimen 29, 6200 Aabenraa
Dimen 29, 6200 Aabenraa
Dimen 30, 6200 Aabenraa
Stollig Bygade 52, 6200 Aabenraa
Barsmark Bygade 111, 6200 Aabenraa

Lindbjerg 94, 6200 Aabenraa

Ole Carsten Nielsen
Aabenraa Boligselskab af 1932 A/S IL
v/administrator Ilse Toft
Birthe Bundgaard Laursen og
Niels Ole Heldgaard Pedersen
Kaj Petersen
Kirsten Paabøl Andersen og
Henning Sander Andersen
Christian Jebsen
Karen Marie Johannsen
Leif Nicolai Nielsen
Grundejerforeningen Bøgelundsbæk
v/Bent Christian Petersen
Jørgen Hansen Berg

Husholt 2, 6200 Aabenraa

Flensborgvej 26, 1. th., 6200 Aabenraa

Dimen 2, 6200 Aabenraa

Snareved 18, 6200 Aabenraa

Dimen 16, 6200 Aabenraa

Løft Sønderkovvej 230, 6200 Aabenraa

Haderslevvej 130, 6200 Aabenraa

Styrtom Bygade 51, Styrtom, 6200 Aabenraa

Østerløkke 5, 6200 Aabenraa

Stollig Bygade 12, 6200 Aaberna

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

11. april 2017
FN SJS 12/2017

J.nr.: FN SJS 12/2017: Ansøgning fra Aabenraa Kommune på vegne ejeren af ejendommen Lindbjerg Skovvej 8, 6200 Aabenraa, om etablering af et jordvarmeanlæg.

Fredningsnævnet har den 6. februar 2017 modtaget ansøgning fra Aabenraa Kommune på vegne ejeren af ejendommen Lindbjerg Skovvej 8, 6200 Aabenraa, om etablering af et jordvarmeanlæg.

Af et vedlagt kort til ansøgningen fremgår, at jordvarmeanlægget vil bestå af 2 x 400 meter slanger (Ø40). Anlægget ønskes etableret i området nordøst for beboelsesejendommen.

Ejendommen er omfattet af Fredningsnævnets afgørelse af 15. april 2015 om fredning Fladstendalen i Aabenraa Kommune. Fredningen er endnu ikke endeligt afgjort. Mens sagen er under behandling, må man ikke foretage sig noget, som er i strid med de foreslåede fredningsbestemmelser.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, hvis jordvarmeanlægget skal etableres.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, stk. 2, på de vilkår, der er anført i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

I Fredningsnævnets kendelse er der blandt andet følgende fredningsbestemmelser:

"§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- At beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- At sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

...

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Dyrkede arealer:

Dyrkede arealer må anvendes som hidtil, og der kan foretages sædvanlige landbrugsmæssige driftsomlægninger, jf. dog § 11.

Der må ikke etableres ny flerårig udsigtshæmmende beplantning eller afgrøder herunder eksempelvis juletræer, pyntegrønt eller energipil. Beplantning og afgrøder anses for udsigts-hæmmende, når de er mere end 140 cm i højden. Undtaget fra forbuddet er tilplantning i private haver.

Læhegn:

Eksisterende læhegn og småbevoksninger kan fastholdes i det nuværende omfang og må vedligeholdes med træer og buske som eksisterende.

Skove:

Skove der på fredningstidspunktet er ejet af enten Naturstyrelsen eller Aabenraa Kommune skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Principper for naturnær skovdrift er pt:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder
- Ingen anvendelse af gødsning og pesticider

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer opretholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

Øvrig skov kan drives som hidtil. En forøgelse af andelen af lysåbne arealer vil også her være i overensstemmelse med fredningens formål.

Beskyttet natur:

Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o. lign., som er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3 må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning.

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

§ 5 Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Dog er fredningen ikke til hinder for, at eksisterende boliger kan udvides op til 250 m², jf. planlovens § 37. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger ud over 250 m² kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, herunder materiale- og farvevalg, samt placering kan opføres de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal, samt opstilling af de for driften nødvendige primitive læskure til husdyr.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærd. Er arealet hegnet skal det være forsynet med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen og naturen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier herunder på ejendommene matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt, og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier eller nødvendige som følge af udvikling af boligområder ved Stollig, Løjt og Rise Hjarup. ”

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved mail af 1. marts 2017 til Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., Aabenraa Kommune, Natur, Miljø- og Fødevareministeriet, Styrelsen for vand- og naturforvaltning, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks

Naturfredningsforening/Aabenraa, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet/Sønderjylland og Friluftsrådet/Aabenraa anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 22. marts 2017.

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 4. marts 2017 anbefalet, at der gives dispensation til det ansøgte jordvarmeanlæg.

Aabenraa Kommune har i en mail den 7. marts 2017 supplerende anført:

”Det er Aabenraa Kommune som tilsynsmyndigheds vurdering, at det ansøgte jordvarmeprojekt ikke er i strid med formålet med fredningen af Fladstendalen, og ej heller i strid med de øvrige bestemmelser i fredningen.

I vurderingen har Aabenraa Kommune lagt vægt på, at der er tale om et anlæg der ikke påvirker de landskabelige, naturhistoriske eller biologiske værdier, i det der alene nedgraves jordvarmeslanger og arealet reetableres efter endt gravearbejde. Der etableres ikke anden bebyggelse i forbindelse med projektet, ligesom den eksisterende beplantning på ejendommen ikke påvirkes.”

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen. Som følge af beliggenheden skal betingelserne i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3 tillige være opfyldt. Ifølge disse bestemmelser kan fredningsnævnet kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for, og for yngle eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningen har til formål at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer og at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Fredningsnævnet finder ikke efter oplysningerne fra Aabenraa Kommune, at etableringen af et jordvarmeanlæg på ejendommen vil være i strid med fredningernes formål.

Fredningsnævnet finder endvidere, at det efter oplysningerne fra Aabenraa Kommune kan lægges til grund, at det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området måtte være udpeget for, og for yngle eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 og stk. 2 og stk. 3, til etablering af jordvarmeanlægget på vilkår,

at opgravede materiale skal fjernes fra området.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Planklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Planklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Planklagenævnets hjemmeside www.naevnenes-hus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Planklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Planklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Planklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Planklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Planklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Planklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Planklagenævnets hjemmeside www.naevnenes-hus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Planklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Planklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Planklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 11. april 2017

Margit Ø. Lzúb
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk, natur@aabenraa.dk, heh@aabenraa.dk;
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk; sofha@svana.dk
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, lendal@nypost.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, jorn.vinther.sorensen@gmail.com
Friluftsrådet/Sønderjylland, soenderjylland@friluftsradet.dk
Friluftsrådet/Aabenraa, arne1864@bbsyd.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

5. januar 2021
FN SJS 69/2020

J.nr.: FN SJS 69/2020: Ansøgning fra ARWOS om dispensation til etablering af en servicevej til et forsinkelsesbassin/regnvandsbassin på ejendommen, Stolligvej 6, 6200 Aabenraa, matr.nr. 138 Stollig, Løjt, indenfor fredningen af Fladstendalen.

Fredningsnævnet har den 3. december 2020 modtaget ansøgning fra Aabenraa Kommune på vegne ARWOS om dispensation til etablering af en servicevej til et forsinkelsesbassin på ejendommen, Stolligvej 6, 6200 Aabenraa, matr.nr. 138 Stollig, Løjt, indenfor fredningen af Fladstendalen.

Ejendommen er omfattet af Fredningsnævnets afgørelse af 15. april 2015 om fredning Fladstendalen i Aabenraa Kommune, hvilken afgørelse i det væsentligste blev stadfæstet ved Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 24. april 2018. Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at der må ikke foretages terrænændringer. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, hvis det ansøgte skal udføres.

Ansøgningen har sammenhæng med FN SJS 56/2020. I den sag har Fredningsnævnet givet dispensation til anlæggelse af et forsinkelsesbassin/regnvandsbassin. Nærværende sag angår etableringen af en servicevej til bassinet.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at give ARWOS dispensation fra fredningen som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

I fredningskendelsen er der blandt andet følgende fredningsbestemmelser:

”§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- At beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- At sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,

- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

...

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

....

Fredningen er ikke til hinder for, at de nuværende lysåbne arealer opretholdes, og at der i det nuværende skovareal etableres flere lysåbne arealer.

...

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning (naturgenopretning).

Bekæmpelse af offentligt udmeldte invasive plantearter og problemarter skal ske i videst mulig omfang.

...

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f. eks. Tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master.

...

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

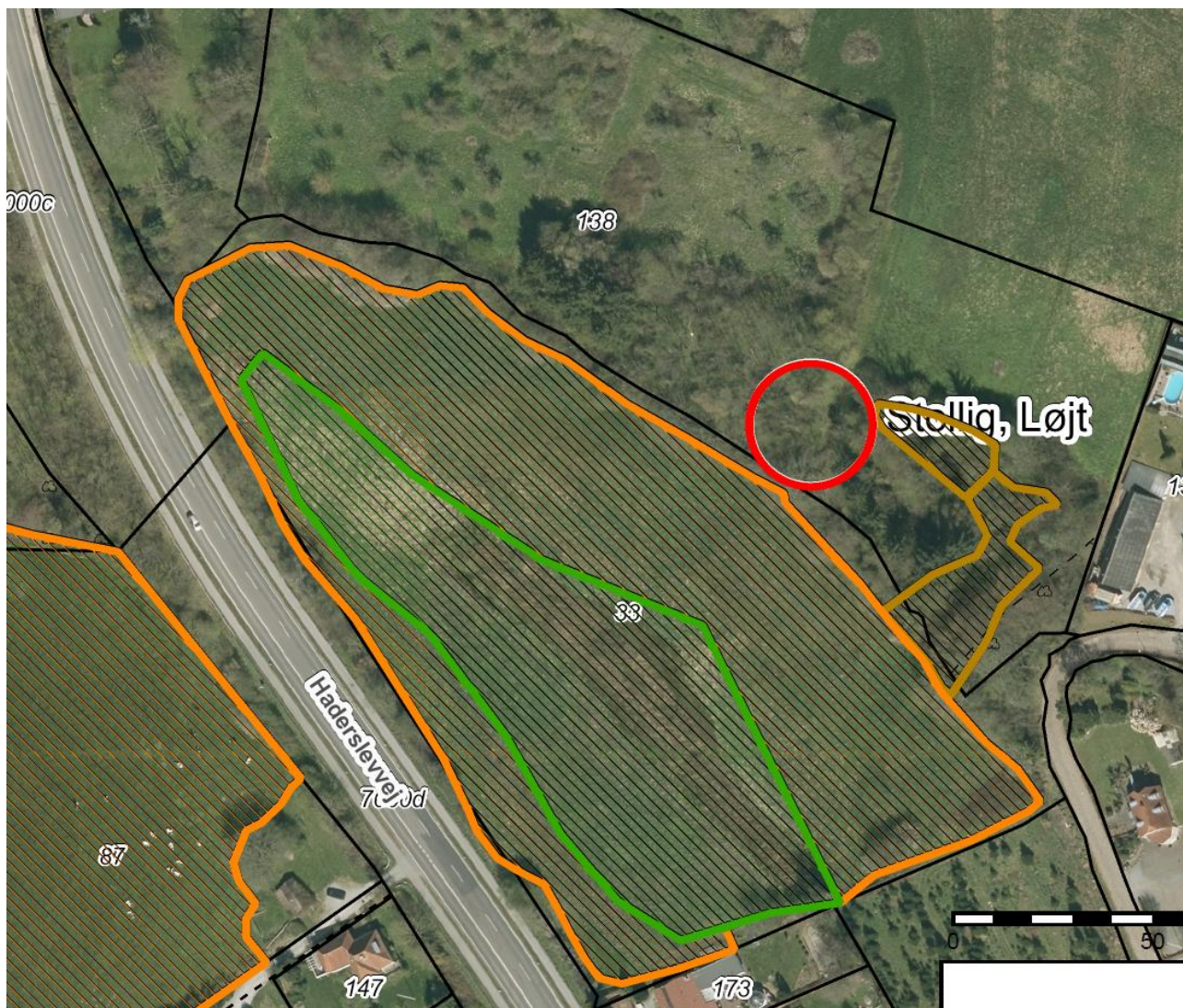
- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

...”

Adgangsvejen vil få en samlet længde på ca. 86 m og vil blive etableret fra Stolligvej på matrikel nr. 34 Stollig, Løjt mod syd. Vejen vil løbe ind i fredningen af Fladstendalen lige nord for mosen. Adgangsvejen vil få en bredde på 5,5m og vil blive anlagt i stabil grus på selve vejen (4,5 m) og muld og græs i rabatten (0,5 m i hver side). Vejen vil overordnet set blive lagt i samme kote som terrænet. I starten vil vejen ligge ca. 30 cm over terræn, og i enden vil vejen ligge ca. 30cm under terræn. Vejens hældning vil overordnet set følge terrænet og have et fald på ca. 1:7.

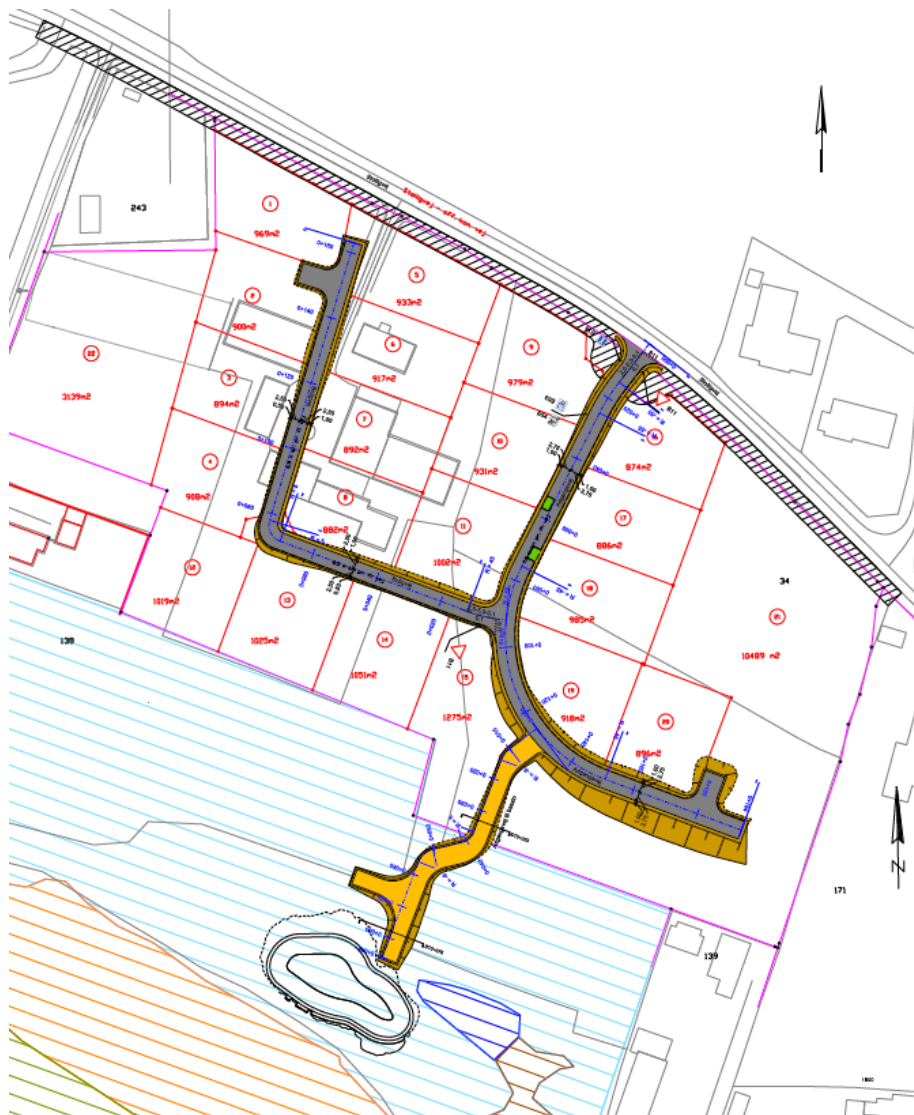
På kortet nedenfor er vist placeringen af regnvandsbassinet. Servicevejen føres fra Stolligvej på matrikel 34, Løjt til bassinet:

På kortet nedenfor ses vej- og belægningsplanen. Signatur-tegnene er som følger:

SIGNATUR:

	Kørebane, asfalt
	Helle, græsbesået muld
	Rabat, slotsgrus
	Adgangsvej til bassin, stabilgrus
	Projekt, rabatkantsten
	Nyt skel
	Eksisterende skel
	Entreprisegrænse
	Areal reserveret til dobbeltrettet cykelsti med rabatter jf. lokalplan
	Fredet område, Fladstensdalen
	Beskyttet naturtype, sø
	Beskyttet naturtype, mose
	Beskyttet naturtype, overdrev
	Beskyttet naturtype, eng

Projektområdet ligger ca. 550 m fra nærmeste Natura2000 Habitatområde ”Bolderslev Skov og Uge Skov”. Aabenraa Kommune vurderer, at naturtyperne på udpegningsgrundlaget for dette habitatområde ikke vil blive påvirket af projektet grundet afstanden og projektets begrænsede omfang.

Kommunen har samlet vurderet, at projektet ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området måtte være udpeget for, og for yngle eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved mail af 11. december 2020 til Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., Aabenraa Kommune, Natur, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet centralt og Friluftsrådet Aabenraa anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 28. december 2020.

Aabenraa Kommune har den 11. december 2020 oplyst, at der ikke er bemærkninger til ansøgningen og der er ikke kommet yderligere bemærkninger fra høringsparterne indenfor fristen.

Fredningsnævnets afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det er fredningens formål at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, og at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier. Det er endvidere formålet at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer og at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Fredningsnævnet finder ikke, at det ansøgte vil være i strid med fredningens formål og meddeler herefter ARWOS dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til det ansøgte på vilkår,

at det ansøgte udføres i overensstemmelse med ansøgningen.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Miljø- og fødevareklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Miljø- og fødevareklagenævnets klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Miljø- og fødevareklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Miljø- og fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Miljø- og fødevareklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Miljø- og fødevareklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Miljø- og fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og fødevareklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Miljø- og fødevareklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 5. januar 2021

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk; natur@aabenraa.dk; ckoe@aabenraa.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, lendal@nypost.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Aabenraa: soenderjylland@friluftsradet.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

25. februar 2022

FN SJS 52/2021

FN SJS 52/2021: Ansøgning fra Å-huse A/S og Ove Steen Boe om dispensation til etablering af en rekreativ sti på ejendommen Stolligvej 6, 6200 Aabenraa, matr.nr. 138 Stollig, Løjt indenfor fredningen af Fladstendalen.

Fredningsnævnet har den 23. august 2021 modtaget en ansøgning fra Aabenraa Kommune på vegne Å-huse A/S og Ove Steen Boe om dispensation til etablering af en rekreativ sti på ejendommen Stolligvej 6, 6200 Aabenraa, matr.nr. 138 Stollig, Løjt indenfor fredningen af Fladstendalen.

Ejendommen er delvis beliggende indenfor fredningen af Fladstendalen.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 6. januar 2022, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Å-huse A/S og Ove Steen Boe dispensation til det ansøgte på nærmere anførte vilkår. Begrundelsen fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 24. april 2018 om fredningen af Fladstendalen fremgår blandt andet følgende fredningsbestemmelser:

”§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- At beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- At sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

...

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

...

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Hegn må opsættes, hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn skal være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug.

På de på fredningstidspunktet offentligt ejede arealer må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Er arealet hegnet skal det være forsynet med stenter, klaplåger eller lignende.

Der kan opsættes informationstavler til formidling af fredningen og naturen på foranledning af plejemyndigheden.

Eksisterende rekreative faciliteter kan fortsat bestå og blive vedligeholdt.

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op
- graves af eller planeres
- udvindes råstofferne, heller ikke til eget brug
- ske deponering

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmnin-gen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligele-des på en strækning være frit udsyn over dalen.

Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier herunder på ejen-

dommene matr.nr. 99, 7, 227 og 109 Stollig, Løjt, og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier eller nødvendige som følge af udvikling af boligområder ved Stollig, Løjt og Rise Hjarup.

§ 8 Offentlighedens adgang og friluftsliv

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen, og i øvrigt skal der fremover være adgang til disse arealer i overensstemmelse med reglerne for adgang til offentligt ejede arealer i Naturbeskyttelsesloven og den hertil knyttede bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Undtaget fra denne bestemmelse er eventuelle arealer, som er i landbrugsmæssig omdrift.

Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers og vejes og nuværende tracé må ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes, jf. § 1.

Fredningen er ikke til hinder for etableringen af en primitiv overnatningsplads eller lignende mindre rekreative faciliteter knyttet til områdets anvendelse, efter fredningsnævnets nærmere godkendelse.

...

§ 12 Dispensation

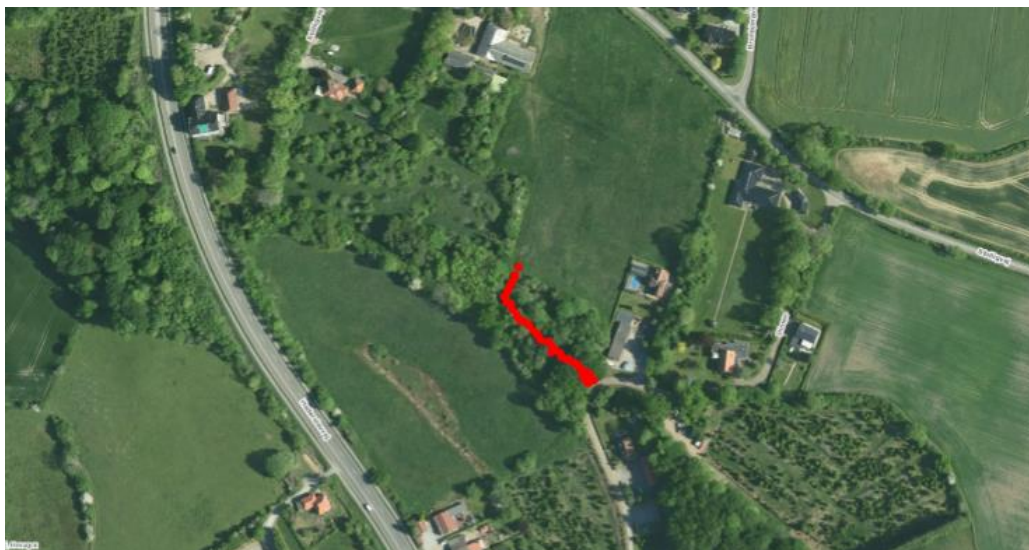
Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.”

I en uddybende ansøgning af 22. september 2021 fremgår blandt andet:

”Den rekreative sti ønskes etableret, så den løber syd om mosen og mod øst så gående i fremtiden kan få adgang til Dimen. Selve stien bliver etableret ved udlægning af stabilgrus i 5-10 cm lag og en brede ca. 1 meter. langs den røde streg på medsendte luftfoto/ tegning. (Fremgår nedenfor) Mosen er meget kuperet, og i bunden løber en lille grøft. Det vil være nødvendigt at lave en mindre opfyldning, hvor der er ilagt et kloakrør. Fortidsmindet Dimen vil ikke blive berørt ifm projektet. Formål med stien er at den både vil være med til at holde arealet åbent og øge de rekreative værdier i området. Den kan også bruges af offentligheden. Samtidig vil naturværdierne i området ikke blive væsentlig forringede da den del af mosen som påvirkes ifm. Projektet i sig selv har lav naturværdi. Nærmeste Natura 2000-område er ”Bolderslev Skov, og Uge Skov” som ligger ca. 550m mod sydvest. Der vil ikke være risiko for at påvirke Natura 2000-området væsentligt grundet afstanden samt projektets begrænsede omfang. Der er ikke observeret bilag IV-arter i området og der er ligeledes ingen egnede yngle- eller rasteområder for de bilag IV-arter der findes i kommunen. Der er altså ikke risiko for væsentligt at påvirke hverken Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.”

Aabenraa kommune har den 28. september 2021 bekræftet oplysninger om Natura 2000 og bilag IV-arter og at der ikke er risiko for væsentlige påvirkninger af disse.

På kortet nedenfor er den ønskede placering af stien markeret med en rød prik.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har på et møde besigtiget ejendommen den 6. januar 2022.

I mødet deltog formanden, retspræsident Margit Ø. Laub, Esbjerg, det ministerudpegede medlem Kjeld Thamdrup og det kommunalt udpegede medlem, Lone Jessen Hellerup. Desuden deltog Søren Winther, Å-Huse og Christian Ørskov på vegne Aabenraa Kommune.

Fredningsnævnets formand redegjorde for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Søren Winther anviste den ønskede placering af stien. Det er en fejl, når det af ansøgningen fremgår, at der er ønske om opførelse af en bro. Der ønskes alene en påfyldning af jord på det sted, hvor stien mest hensigtsmæssig kan blive ført over den grøft, der er placeret midt på ruten. På det pågældende sted – som ikke er valgt endnu – vil grøften blive rørlagt.

Christian Ørskov oplyste, at området har en lav naturværdi. Der er primært tale om brombærkrat. Der skal ved en afgørelse også tages hensyn til den rekreative værdi af en sti.

Fredningsnævnets formand efterlyste et mere konkret projekt, hvor stiens forløb herunder placeringen af ”overgangen” i grøften angives.

Museum Sønderjylland har i en mail af 6. januar 2022 oplyst:

”...

Vi har set på den og er enige om, at hensynene alene handler om natur og ikke kulturhistorie, bortset fra, at der etableres en stiåbning til den fredede vej Dimen. Det sidste ser vi ingen problemer i ud fra den fremsendte beskrivelse – der er mange stier og indkørsler med adgang hertil allerede, og beskrivelsen giver ingen grund til at tro, at det vil gøres på skæmmende vis.

...”

Aabenraa Kommune har den 19. januar 2022 supplerende udtalt:

”...

Aabenraa Kommune har sammen med ansøger og repræsentanter fra Fredningsnævnet besigtiget området d. 6/1 2022. Her anmodede fredningsnævnet kommunen om at fremsende en konkret vurdering af projektet samt en præcis placering af gangstien. Stien etableres ved udlægning af stabilgrus i et tyndt lag på maksimalt 5-10 cm, som vist på nedenstående fotos. Stien etableres i forlængelse af servicevejen der går fra Stolligvej og ned til det forsinkelsesbassin som der tidligere er meddelt dispensation til. Stien vil gå fra servicevejen, igennem et område som er registreret som beskyttet mose jf. naturbeskyttelseslovens § 3 og videre ned til fortidsmindet Dimen. Selve fortidsmindet vil ikke blive berørt ifm. projektet.

Stien løber igennem en stejl dal hvor der i bunden løber en lille grøft. Ansøger ønsker at lægge et rør i bunden af dalen så vandet fortsat kan løbe igennem grøften, og derefter lægge jord oven på røret så stien gennem dalen bliver mindre stejl. Der er udelukkende tale om påfyldning af jord og grus. Der vil ikke blive brugt træ eller andre materialer, ligesom der heller ikke vil blive opsat gelænder eller andre installationer ifm. projektet. Som det kan ses på nedenstående kort ligger grøftens bund ca. i kote 47,5 mens stiens overkant ønskes etableret i kote 50,5. Visualisering af stiens forløb kan ses på nedenstående kort.

...

Kommunen vurderer at projektet ikke er i strid med nogle af fredningens formål.

Etablering af en sti vil hjælpe til at holde området lysåbent. Projektet vil gavne de rekreative værdier i området, og ikke væsentligt påvirke de biologiske og naturhistoriske værdier (se mere nedenfor). Projektet vil forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem området, og endelig vil projektet ikke have nogen væsentlig påvirkning på internationalt beskyttede naturområder eller arter.

Påvirkning på beskyttet natur (NBL § 3)

Stien ønskes etableret igennem et område som er registreret som beskyttet mose jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Kommunen har besigtiget området sammen med lodsejer og senere sammen med repræsentanter fra fredningsnævnet og fundet følgende:

Mosen består af meget stejle skrænter og har en hældning mod sydvest. Mosen er ikke en lavning hvor der kan ophobes vand og området er derfor relativt tørt ifh. til andre moser. Mosen er tilgroet i brombær, stor nælde og kruset skræppe uden høj naturværdi. Det er Aabenraa Kommunes vurdering at der kan meddeles dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til projektet såfremt fredningsnævnet kan dispensere fra fredningen. Dette skyldes at der er tale om en mose uden høj naturværdi. Projektet vil væsentligt forbedre de rekreative værdier i området, og stiens nuværende forløb vil påvirke det beskyttede område mindst muligt.

Påvirkning på Habitatnatur og Bilag-IV arter

I henhold til bestemmelserne om administration af internationalt beskyttede naturområder, Natura 2000, skal Kommunen vurdere, hvorvidt det ansøgte har indvirkning herpå. Nærmeste Natura 2000-område er ”Bolderslev Skov og Uge Skov” hvis nærmeste del ligger ca. 550 m sydvest for projektområdet. Kommunen har ingen formodning om, at det ansøgte vil have nogen negativ indvirkning på Natura 2000-området grundet afstanden samt projektets begrænsede omfang.

I henhold til bestemmelserne om administration af beskyttede dyre- og plantearter efter EF-Habitatdirektivets bilag IV skal kommunen vurdere, hvorvidt området er yngle-, raste- eller voksested for disse arter, og om en tilstandsændring kan have påvirkning herpå. Kommunen har intet kendskab til tilstedeværelsen af bilag IV-arter i nær tilknytning til projektområdet.

Der kan potentielt findes flagermus i området, men kommunen vurderer at disse arter ikke vil blive væsentligt forstyrret af projektet da der ikke fældes træer.

Der er ingen vandhuller i umiddelbar tilknytning til projektområdet og derfor heller ingen egnede yngleområder for kommunens strengt beskyttede paddearter. Mosen som stien går igennem vurderes heller ikke at være et egnet rasteområde for kommunens strengt beskyttede paddearter.

Kommunen vurderer endeligt at der ikke er risiko for væsentligt at påvirke internationalt beskyttede naturområder eller arter. Kommunen vurderer desuden at den her foreslåede placering af stien er den mest optimale da der her skal fyldes mindst muligt jord op og den beskyttede mose påvirkes mindst muligt. Kommunen vurderer endeligt at der kan meddeles landzonetilladelse og dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til dette projekt, såfremt der kan meddeles dispensation fra Fredningen.
...”

Fredningsnævnet sendte de mere detaljerede oplysninger i høring ved mail af 28. januar 2022 til Søren Winther, Å-Huse, Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., Aabenraa Kommune, Natur, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet centralt og Friluftsrådet Aabenraa med høringsfrist den 14. februar 2022.

Slots- og Kulturstyrelsen har i mail af 10. februar 2022 oplyst:

”...Slots- og Kulturstyrelsen har ingen videre bemærkninger til sagen hos fredningsnævnet. Men skal berigtige museets udtalelse.

Ansøger skal være opmærksom på, at det kræver dispensation fra beskyttelsen efter museumsloven, hvor sti og det beskyttede fortidsminde 4009:16, Dimen, mødes. Der må ikke ske ændringer mod vejen, før der er opnået dispensation. Ansøgning sker til Slots- og Kulturstyrelsen via digitalt ansøgningsskema, der findes på styrelsens hjemmeside: <https://slks.dk/fortidsminder/dispensation-ved-fortidsminder...>”

Fredningsnævnets afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningen har til formål at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer og at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Efter besigtigelsen af området finder fredningsnævnet ikke, at den ønskede sti er i strid med fredningens formål, og den ønskede placering findes at være den bedst mulige i terrænet. Fredningsnævnet lægger vægt på, at fredningen blandt andet skal sikre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer.

Derfor meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til stien på vilkår at den udføres og anlægges i overensstemmelse med ansøgningen. Ansøger skal være opmærksom på, at der, inden arbejdet udføres, tillige skal indhentes dispensation fra Slots- og Kulturstyrelsen.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Miljø- og fødevareklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Miljø- og fødevareklagenævnets klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Miljø- og fødevareklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Miljø- og fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Miljø- og fødevareklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Miljø- og fødevareklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Miljø- og fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle

klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og fødevareklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Miljø- og fødevareklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 25. februar 2022

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Søren Winther, Å-Huse, info@aaahuse.dk
Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk, ckoe@aabenraa.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, lendal@nypost.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Aabenraa: soenderjylland@friluftsradet.dk; b.joensson@stofanet.dk

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.: 9968 8800
E-mail: sydjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

7. december 2022

FN SJS 44/2022

FN SJS 44/2022: Ansøgning fra Å-huse A/S om dispensation til etablering af en rekreativ sti på ejendommen Stolligvej 6, 6200 Aabenraa, matr.nr. 138 Stollig, Løjt indenfor fredningen af Fladstendalen.

Fredningsnævnet har den 6. juli 2022 modtaget en ansøgning fra Å-huse A/S og Aabenraa Kommune på vegne Å-huse A/S om dispensation til etablering af en rekreativ sti på ejendommen Stolligvej 6, 6200 Aabenraa, matr.nr. 138 Stollig, Løjt.

Ejendommen er delvis beliggende indenfor fredningen af Fladstendalen.

Fredningsnævnet har den 25. februar 2022 givet ansøgeren dispensation til placering af en lignende sti (FN SJS 52/2021).

Af afgørelsen fremgår blandt andet:

”Efter besigtigelsen af området finder fredningsnævnet ikke, at den ønskede sti er i strid med fredningens formål, og den ønskede placering findes at være den bedst mulige i terrænet. Fredningsnævnet lægger vægt på, at fredningen blandt andet skal sikre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer.”

Ansøgeren ønsker nu stien placeret et andet sted på ejendommen.

Fredningsnævnet har i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 1, besluttet at give Å-huse A/S dispensation fra fredningen som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Den rekreative sti ønskes etableret, så den løber nord og øst om mosen, så gående kan få adgang til Dimen. Selve stien bliver etableret ved udlægning af stabilgrus i et 5-10 cm lag og en bredde på ca. 1 meter. Af ansøgningen fremgår, at formålet med stien er, at den både vil være med til at holde arealet åbent og øge de rekreative værdier i området. Den kan også bruges af offentligheden. Samtidig

vil naturværdierne i området ikke blive væsentlig forringede, da den del af mosen, som påvirkes i forbindelse med projektet, i sig selv har lav naturværdi.

På kortet nedenfor er den omtrentlige nye ønskede placering af stien markeret med en stilet blå linje. Det med blå skraverede viser fredningens udstrækning.

Aabenraa Kommune har oplyst:

”...

Påvirkning på beskyttet natur (NBL § 3)

Stien ønskes etableret så den går uden om den nærtliggende beskyttede mose. Der er ikke risiko for at projektet kommer til at påvirke mosen og projektet kræver ikke en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Påvirkning på Habitatnatur og Bilag-IV arter

I henhold til bestemmelserne om administration af internationalt beskyttede naturområder, Natura 2000, skal Kommunen vurdere, hvorvidt det ansøgte har indvirkning herpå. Nærmeste Natura 2000-område er ”Bolderslev Skov og Uge Skov” hvis nærmeste del ligger ca. 550 m sydvest for projektområdet. Kommunen har ingen formodning om, at det ansøgte vil

have nogen negativ indvirkning på Natura 2000-området grundet afstanden samt projektets begrænsede omfang.

I henhold til bestemmelserne om administration af beskyttede dyre- og plantearter efter EF-Habitatdirektivets bilag IV skal kommunen vurdere, hvorvidt området er yngle-, raste- eller voksested for disse arter, og om en tilstandsændring kan have påvirkning herpå. Kommunen har intet kendskab til tilstedeværelsen af bilag IV-arter i nær tilknytning til projektområdet.

Der kan potentielt findes flagermus i området, men kommunen vurderer, at disse arter ikke vil blive væsentligt forstyrret af projektet, da der ikke fældes træer.

Der er ingen vandhuller i umiddelbar tilknytning til projektområdet og derfor heller ingen egnede yngleområder for kommunens strengt beskyttede paddearter. Mosen, som stien går igennem, vurderes heller ikke at være et egnet rasteområde for kommunens strengt beskyttede paddearter, da den er meget tilgroet.

Kommunen vurderer endeligt, at der ikke er risiko for væsentligt at påvirke internationalt beskyttede naturområder eller arter. Kommunen vurderer desuden, at stien med den her foreslåede placering er optimal, da der ikke berøres beskyttet natur, og da det kun er en meget lille del af det fredede område, som berøres. Kommunen vurderer endeligt, at der kan meddeles landzonetilladelse, såfremt der kan meddeles dispensation fra Fredningen.
..."

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har ved mail af 18. juli 2022 til Søren Winther, Å-Huse, Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet centralt og Friluftsrådet Aabenraa anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 12. august 2022.

Den 19. juli 2022 oplyste Miljøstyrelsen:

"...

Der søges om tilladelse til at anlægge en ny sti på matrikel nr. 138, Stolligvej 6, 6200 Aabenraa.

Det fremgår ikke af sagsmaterialet, om Aabenraa Kommune har forholdt sig til fredskov på matriklen. Miljøstyrelsen bemærker i denne sammenhæng, at den planlagte nye sti vil gå igennem et skovareal i den sydøstlige del af matriklen, som er fredskov. Projekter i fredskovsarealer kræver en dispensation fra skovloven, inden de kan gennemføres.

Miljøstyrelsen bemærker yderligere, at matriklen ligger inden for skovbyggelinjen, der kræver kommunens dispensation.
..."

Fredningsnævnet udbad sig derfor Aabenraa Kommune om svar herpå.

Kommunen svarede den 25. august 2022 således:

”...

Det er korrekt at stien ønsket etableret så den løber igennem et område med fredskov. Jeg beder ansøger om at søge om dispensation fra skovloven. Det er dog min vurdering at der burde kunne meddeles dispensation fra skovloven da der er tale om et meget lille stykke fredskov der bliver berørt og da projektet vil øge de rekreative værdier i området.

Jeg mener ikke der skal dispenseres fra skovbyggelinjen da denne linje alene skal sikre at der er frit indsyn til og udsyn fra skovkanten. Da der ikke etableres bygninger eller foretages væsentlig terrænregulering vurderer kommunen at projektet ikke kræver en dispensation fra skovbyggelinjen.

...”

Sagen blev herefter på ny sendt i høring med høringsfrist den 12. oktober 2022.

Museum Sønderjylland oplyste den 6. oktober 2022, at der ikke er bemærkninger til ansøgningen. Der er ikke derudover indkommet bemærkninger til sagen.

Fredningsnævnets afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningen har til formål at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer, at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer og at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

Efter besigtigelsen af området i forbindelse med behandlingen af FN SJS 52/2021 finder fredningsnævnet ikke, at den nye placering af stien er i strid med fredningens formål. Fredningsnævnet lægger vægt på, at fredningen blandt andet skal sikre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer. Derfor meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til stien på vilkår, at den udføres og anlægges i overensstemmelse med ansøgningen.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Miljø- og fødevareklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Miljø- og fødevareklagenævnets klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Miljø- og fødevareklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget.

Klagegebyr opkræves af Miljø- og fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Miljø- og fødevareklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Miljø- og fødevareklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Miljø- og fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og fødevareklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Miljø- og fødevareklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 7. december 2022

Margit G. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Søren Winther, Å-Huse, info@aahuse.dk
Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk; ckoe@aabenraa.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, aase50@mail.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet Aabenraa: soenderjylland@friluftsradaet.dk

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: sydjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

1. juli 2024
FN SJS 24/2024

FN SJS 24/2024: Ansøgning fra Aabenraa Kommune på vegne af ARWOS SPILDEVAND A/S om dispensation til anlæg af udløb fra regnvandsbassin inden for fredningen af Fladstendalen

Fredningsnævnet har den 8. maj 2024 modtaget en ansøgning fra Aabenraa Kommune på vegne af ARWOS SPILDEVAND A/S om dispensation til anlæg af et regnbetinget udløb.

Fredningsnævnet har besluttet at give dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Det fremgår af ansøgningen, at grundejer, Stenbjerg Ejendomme A/S, har givet fuldmagt til ansøger til projektets gennemførelse. Det fremgår videre, at udløbet skal anlægges i en nedgravet rørledning med en diameter på 315 mm, og at rørledningens kote og trace vil blive afstemt med de eksisterende forhold. Efter nedgravningen vil terrænet blive retableret og således fremstå uændret.

På forespørgsel har Aabenraa Kommune supplerende den 27. maj 2024 præciseret følgende:

”I forbindelse med byggemodning af matrikel 298 af Stollig, Løjt etableres et regnvandsbassin til forsinkelse af regnvand, før vandet ledes til Tilløb 2 med udløb til Bøgelunds bæk i en ø315mm ledning via matrikel 7 af Stollig, Løjt. Arealet ved tilslutningen til vandløbet er omfattet af fredning for Fladstensdalen i Aabenraa. Udløbsledning fra regnvandsbassin nedgraves i matrikel 298, Stollig, Løjt, og videre gennem matrikel 7, Stollig, Løjt.

Udløbsledningen strækker sig over ca. 254 meter.

Det nye boligområde er vedtaget i lokalplan nr. 140 boligområde ved Dimen. Lokalplanen giver mulighed for at opføre ca. 19 åben-lav boliger og ca. 70 tæt-lave boliger samt et fælleshus med mulighed for fælles parkeringsareal.”

Vedrørende Natura 2000, bilag IV-arter og beskyttet natur (naturbeskyttelseslovens § 3) har kommunen anført følgende:

”NATURA 2000 og Bilag IV

Projektområdet ligger ca. 720 m fra nærmeste Natura2000 Habitatområde ”Bolderslev Skov og Uge Skov”. Aabenraa Kommune vurderer, at naturtyperne på udpegningsgrundlaget for dette habitatområde ikke vil blive påvirket af projektet grundet afstanden og projektets begrænsede omfang.

Kommunen har samlet vurderet, at projektet ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området måtte være udpeget for. Der er ikke registreret bilag IV-arter, ved opslag på Danmarks Miljøportal. Det ansøgte vil derfor efter Aabenraa Kommunes vurdering ikke medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Påvirkning af beskyttet natur (Naturbeskyttelsesloven § 3)

Der kan potentielt findes flagermus i området, men kommunen vurderer at disse arter ikke vil blive væsentligt forstyrret af projektet da der ikke fældes træer.

Der er ingen vandhuller i umiddelbar tilknytning til projektområdet og derfor heller ingen egnede yngleområder for kommunens strengt beskyttede paddearter.

Udløbet fra regnvandsbassinet tilsluttes det § 3 beskyttede vandløb Bøgelunds Bæk, via et andet § 3 beskyttet vandløb ’Tilløb 2’. (Tilløb 2 er et unavngiven kort vandløb der er tilløb til Bøgelunds Bæk, se også kortbilaget Udløbspunkt og vandløb)

Påvirkning ved anlægsarbejdet

Aabenraa Kommune har besigtiget udledningspunktet til Tilløb 2 d. 3/5 2024. Vandløbsstrækningen hvor udledningspunktet er placeret, er et lille tilløb til § 3 vandløbet. Udledning sker ikke direkte til det beskyttede vandløb. Derfor vurderer Aabenraa Kommune, at arbejdet er i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 3.

Påvirkning af vandløbets naturlige hydrologi

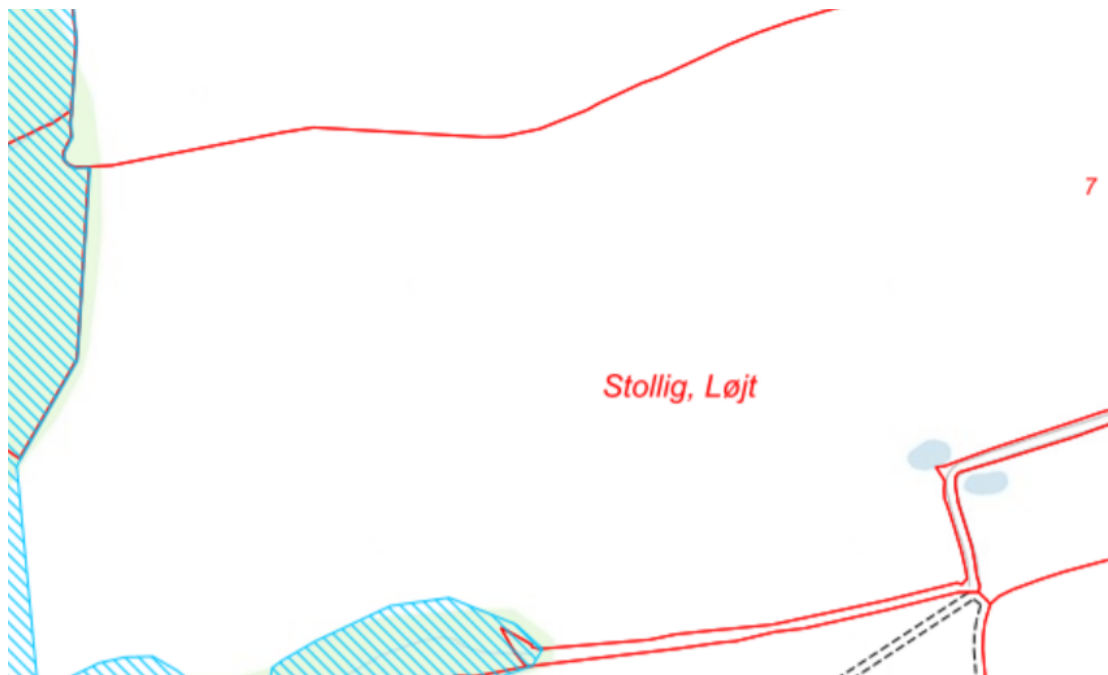
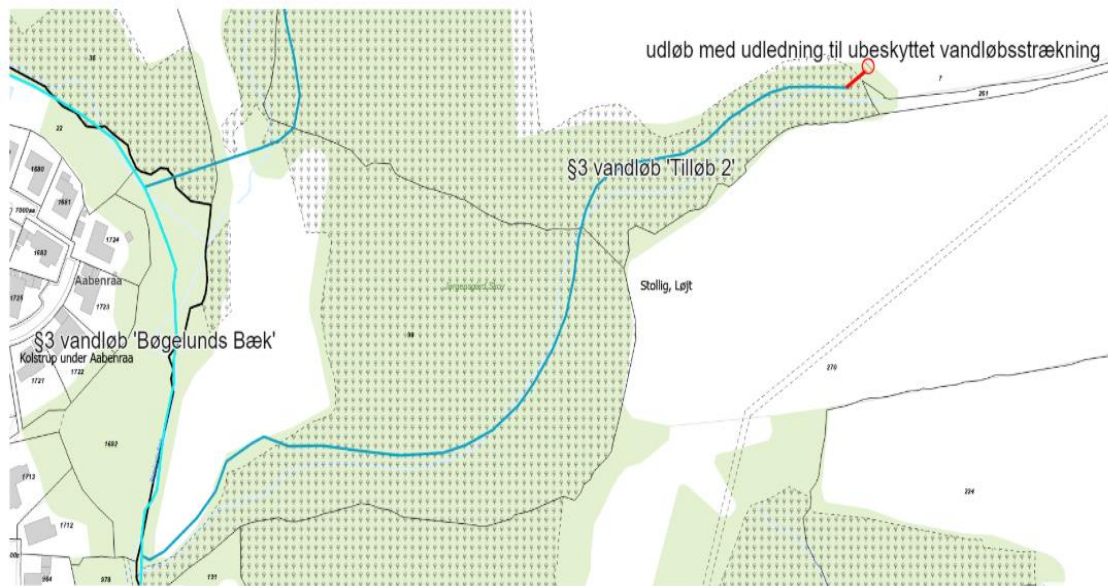
Vandløbet Bøgelund Bæks kapacitet er undersøgt i en robusthedsanalyse, hvor det er undersøgt, hvilken vandføring vandløbet kan håndtere. Analysen viste, at der ikke vil ske hyppigere oversvømmelser eller øget erosion ved en afledning på 4 l/s pr. red. ha. Aabenraa Kommune vurderer derfor, at udledningen på 15,5 l/s fra bassinet ikke vil give anledning til hyppigere oversvømmelser eller øget erosion i Bøgelunds Bæk.

En analyse af kapaciteten i vandløbet Tilløb 2, påviste at Tilløb 2 ikke har begrænsende hydraulisk kapacitet, ved en ekstra udledning. Vandløbet har et naturligt relativt stort fald, og har strækninger hvor der naturligt sker erosion, dette vil ikke øges væsentligt ved udledningen, da bundsediment hovedsageligt består af sten.

Den øgede udledning kan medføre strækninger, hvor erosionen øges grundet den ekstra vandføring. Erosionsrisiko vurderes på baggrund af en grænseværdi på 35 W/m². De kritiske strækninger eroderer allerede ved naturlige forhold. Disse strækninger vil ikke komme op nær grænseværdien på 35 W/m², ved udledning til vandløbet.

Aabenraa Kommune vurderer derfor, at udledningen fra bassinet ikke vil give anledning til hyppigere oversvømmelse eller påvirke områdets naturlige hydrologi væsentligt, og projektet vurderes samlet at påvirke det beskyttede område mindst muligt.”

Dele af matrikelnummer 7, Stollig, Løjt, er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 24. april 2018 om fredning af Fladstendalen. Arealet ses på oversigtskortene nedenfor (det fredede areal ses skraveret med blå på det sidste kort).

Nedenfor følger et uddrag af de relevante fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at beskytte og forbedre de landskabelige værdier i området, således at området fremtræder som et overvejende åbent landskab med enkelte levende hegn og solitære træer,
- at beskytte og forbedre de naturhistoriske, biologiske og rekreative værdier,
- at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for færdsel gennem rekreative stisystemer,
- at medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet fremtræder overvejende lysåbent med dyrkede og udyrkede arealer og med spredt skovbevoksning. Fredningsområdet skal fortsat holdes overvejende lysåbent, således at landskabsformationerne tydeligt træder frem.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

...

Beskyttet natur:

Søer, vandhuller, enge, overdrev, moser o. lign., som er beskyttet, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, må alene gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler i det omfang, dette tidligere lovligt og dokumenterbart har fundet sted, og i det omfang, som er lovligt i forhold til den til enhver tid gældende lovgivning.

Øvrigt:

Den naturlige hydrologi i området skal så vidt muligt fremmes. Nyanlæg af dræn og grøfter er ikke tilladt. Vedligeholdelse af eksisterende dræn og grøfter kan fortsat finde sted.

...

§ 7 Terrænændringer og anlæg af nye stier m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke:

- fyldes op,
- graves af eller planeres,
- udvindes råstoffer, heller ikke til eget brug,
- ske deponering.

Undtaget fra forbuddet er mindre terrænændringer i private haver.

Millionvejen, jf. fredningskortet, kan etableres som en befæstet cykel/gangsti med mulighed for nedadrettet belysning.

Langs Millionvejen skal der i forbindelse med plejen, jf. plejeplanen, på en strækning på dæmningen være frit udsyn over dalen på begge sider. Ved boligområdet ved Høje Kolstrup skal der ligeledes på en strækning være frit udsyn over dalen.

Uanset pkt. 1, skal fredningen ikke være til hinder for, at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse kan gennemføres naturgenopretning, ske anlæggelse af rekreative stier, herunder på ejendommene matrikelnummer 99, 7, 227 og 109, Stollig, Løjt, og lignende, når dette vurderes at være nødvendigt for at sikre eller forbedre landskabelige, biologiske og rekreative værdier eller nødvendige som følge af udvikling af boligområder ved Stollig, Løjt og Rise Hjarup.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Ved brev af 10. juni 2024 har fredningsnævnet anmodet ARWOS SPILDEVAND A/S, Aabenraa Kommune, Miljøstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist til den 24. juni 2024.

Der er ikke modtaget bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet finder ikke, at det ansøgte vil stride imod fredningens formål.

Indledningsvis bemærkes, at det taler imod en dispensation, at den kontrollerede udledning af overfladevand til et vandløb som udgangspunkt er en påvirkning af den naturlige hydrologi. I dette tilfælde skal det desuden ske fra et område udenfor det fredede areal og til et vandløb inde i det fredede område.

Fredningsnævnet lægger dog vægt på, at det ansøgte ifølge oplysningerne i sagen – som må anses for baseret på en robustheds- og kapacitetsanalyse af vandløbene – ikke vil påvirke det fredede områdes naturlige hydrologi i væsentlig grad. Der er således ingen risiko for oversvømmelse eller for erosion.

Endvidere lægger fredningsnævnet vægt på, at "... at den naturlige hydrologi i området så vidt muligt skal fremmes..." primært tænkes realiseret ved naturgenopretningsprojekter såsom frilægning af rørlagte vandløb og genskabelse af vådområder ved ophør af dræning, hvilket også fremgår af § 4.

Fredningsnævnet lægger videre til grund, at hverken udpegede Natura 2000-områder eller registrerede bilag IV-arter vil blive påvirket negativt af det ansøgte.

Herefter, og idet det berørte terræn vil blive retableret efter nedgravningen, finder fredningsnævnet, at der undtagelsesvis kan gives dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside

www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del
Esbjerg den 1. juli 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

ARWOS SPILDEVAND A/S, arwos@arwos.dk
Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk, lbaekk@aabenraa.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, aase50@mail.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet Aabenraa, soenderjylland@friluftsradaet.dk